

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

Journal of Academic for Public and Private Management

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3
กันยายน-ธันวาคม 2566
Vol.5 No.3

September- December 2023

เจ้าของวารสาร

ชมรมวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
College of Innovation Management Club

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

นโยบายข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล ชื่อและที่อยู่อีเมล ที่กรอกในเว็บไซต์วารสารวิชาการ การจัดการ
ภาครัฐและเอกชน จะใช้สำหรับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในงานวารสารเท่านั้นและจะไม่
เปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ในกิจกรรมอื่น ๆ หรือให้กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นใดทราบ

Journal of Academic for Public and Private Management

วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความหนังสือ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ มนุษย์ศาสตร์สังคมศาสตร์ บริหารการศึกษา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ชื่อวารสาร

ภาษาไทย : วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

ภาษาอังกฤษ: Journal of Academic for Public and Private Management

Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/appm>

ขอบเขต

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน จะตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ และที่เกี่ยวข้องกับ สาขาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ มนุษย์ศาสตร์สังคมศาสตร์ บริหาร การศึกษา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

กำหนดพิมพ์

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร ได้รับการตรวจสอบทางด้านวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกตรงตามสาขา จำนวน 3 ท่าน แบบปกปิดสองทาง (double-blind) และบทความในวารสาร

ฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าของบทความซึ่งกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และการนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่สามารถกระทำได้ โดยระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

เจ้าของ

ชมรมวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

สถานที่พิมพ์

สำนักพิมพ์ บัดดี้ ครีเอชั่น

40/315 หมู่ 11 ต.บางแม่นาง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี

ที่ปรึกษาอาจารย์

รศ.ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ	อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ดร.ฟ้าใส สามารถ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ดร.วิวัฒน์ กรมดิษฐ์	ประธานชมรมวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
อาจารย์รพี ม่วงนนท์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บรรณาธิการบริหาร

ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
-----------------------	--

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ภูมิภาควัฒน์ ภูมิพงศ์คชศร	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
---------------------------------	--

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.พิภพ วังเงิน	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
รศ.ดร.ลักษมี งามมีศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รศ.ดร.สุวิทย์ ภาณุจारी	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.สาริจน์ เมาวงศ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผศ.ดร.สมชาย ดำเนิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.กาญจนา พันธุ์เยี่ยม	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.จิตติมา ไหล่ลายอง	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.สุเชาว์ นี้นองหว้า	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ดร.วัฒนา นนทชิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฝ่ายประสานงาน/ดำเนินการ

อาทิตยา พิพัฒน์พงศ์อำไพ	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
แพรวพรรณ พระพานะ	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
สมโภช บินศรี	สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

ห้อง 604 ชั้น 6

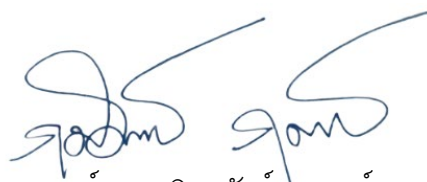
อาคารอนุรักษ์พลังงานและปฏิบัติการนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
เลขที่ 96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์: 094-9615665, 098-796-4993

Email:rcim@rmutr.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน (Journal of Academic for Public and Private Management) โดยชมรมวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วารสารได้รับคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในกลุ่มที่ 2 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 ถึง วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษาในยุค 4.0 กำลังเผชิญกับความท้าทายด้าน “นวัตกรรมการเรียนรู้ยุคใหม่” ที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการสร้างนักวิจัยพันธุ์ใหม่ เพื่อเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูงในการผลิตนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการผลิตและการบริหารจัดการ ที่จะต้องใช้องค์ความรู้ในการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น ทางวารสารจึงจำเป็นต้องเร่งปรับบทบาทของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งรวมความรู้และจินตนาการที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ และเน้นการวิจัยที่มุ่งเป้าให้เป็นศูนย์บ่มเพาะและผลิตสำหรับงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิภาควัชช์ ภูมิพงศ์ศตร

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ	
การศึกษาแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย Study on Public Sector Operational Guidelines for Preparation Into The Aging Society of Thailand	1
ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์ และ ศิริวรรณ ชอบธรรมสกุล Thanarin Harnkiattiwong and Siriwan Chobthamsakul	
บทความวิจัย	
การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี Solid waste management in Bangchana Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Surat Thani Province	16
ณัฐวุฒิ ดวงมุสิก, พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร และ สุปรียา ชำนาญพุฒิพร Nattawut Duangmusik , Phramaha Ekkawin Piyaweero and Supreecha Chamnanputthiphon	
บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช Role of Abbot in Ecclesiastical Affairs Administration in Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province	30
พระครูประโชติอินทคุณ (เทพธานี), สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และ เดชชาติ ตริทรัพย์ Phrakhru Prachot Intakhun (Inthachoto), Sittipong Sittipatprapa and Detchat Treesap	
รูปแบบนวัตกรรมการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร Innovative model of elderly-friendly city management in Bangkok	41
วรายุส ปานนิมิตจิตสมาน, ภคมน โภคะธีรกุล, และฐิติมา ให้ล่ายอง Warayut Pannimitjitsaman, Pakkamon Phokatirakul and Thitima Holumyong	
นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ Innovation in Integrated Household Waste Management of Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province	55
ยุทธพงศ์ ริยะสาร, ชาวฤทธิ์ ชาวแสงรัตน์ และ ชัชวาล แสงทองล้วน Yoottapon Riyasarn, Chaowarit Chaosangrat and Chatchawal Sangthongluan	
การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 Innovation and educational technology usage for school administrations under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office	69
ณัฐพงศ์ เสงัดอนไพร และ สมใจ สืบเสาะ Natthapong Sengdonpai and Somjai Suebsor	

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง	84
Political Communication to Reduce Conflict in Thai Society from Perspective of Female Politicians	
ฮุวัยดีเย พิศสุวรรณ อุซึง, วิทยาธร ท่อแก้ว และ กานต์ บุญศิริ	
Huwaidiyah Pitsuwan Useng, Wittayatorn Tokaew and Karn Boonsiri	
การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอ่าวไทย	98
Educational Administrations of School Administrators according to the Non-Formal and Informal Education Standard of Schools under Office of the Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster	
พิกุลพรรณ โลภาศ และ จำรัส แจ่มจันทร์	
Pikulpan Lopas1 and Chumrus Jamjun	
ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา	116
Attitude of Prisoners toward Welfare Provision in Songkhla Central Prison	
ชัชชัย เทพเดชา, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร	
Chutchai Thapdaecha, Sitthipong Sitthiphataraprabha and Supreecha Chamnanphuttiophon	
การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	131
Application of Aparihaniyadhamma Principle to Effective Local Development Plan Making of Sub-District Administrative Organization in Chulaphorn District, Nakhon Si Thammarat Province	
ศุภสิทธิ์ ศิริสภามารณ์, พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร	
Supasit Sirisapaporn, Phramaha Ekkawin Piyaweero and Supreecha Chamnanputthiphon	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1	147
Relationship between Behavioral Leadership of School Administrators and Work Motivation of Teachers under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1	
พงศธรณ์ เชื้อชาติ และ พิภพ วังเงิน	
Pongsatorn Chuechat and Pipob Vachung Ngern	
การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	162
Application of Prejudice of People in Decision Making of Election to the Chief Executive of Na Mo Bun Subdistrict Administrative Organization, Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province	
วาสนา เนาว์สุวรรณ, พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร	
Wassana Noasuvan, Phramaha Ekkawin Piyaweero and Supreecha Chamnanputthiphon	

The Structural Equation Modeling of factors Influencing University students' Social Welfare Behavior Intention in Taiyuan region, China	175
Min Zhang, Bijay Sigdel and Wasin Phromphithakkul	
อิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร	191
Influence of Price and Convenience Affecting Purchase Intention and Condominium Purchasing Decisions along the Green Line Electric Train Route in Bangkok	
ภัทรดนัย กำจัดภัย และ สุมาลี รามัญญ์	
Pattaradanai Kamjappai and Sumalee Ramanust	
การกล่อมเกลாதทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	206
Politicization Under Democratic System by the King as Head of State of People in Pawong Sub-District, Muang District, Songkhla Province	
ศราวุธ บินหมัดหนี่, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และ สุปรียา ชำนาญพุฒิพร	
Sarawut Binmadhee, Sitthipong Sitthiphatraprabha and Supreecha Chamnanputthiphon	
Current Situation and Teaching and Learning Management of the General Music Curriculum at the University in Inner Mongolia, China	219
Xiaolu Zheng, Anong Rungsuk and Wasin Phromphithakkul	
การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	231
Promotion of political Behavior in Democratic System of students In high school, Municipality School 5, Muang District, Songkhla Province	
ดวงดาว พุฒยอด, กันตภณ หนูทองแก้ว และ สุปรียา ชำนาญพุฒิพร	
Duangdow Phutyod, Kantaphon Nuthongkaew and Supreecha Chamnanputthiphon	
การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์	246
Academic administration affecting skill in the 21st century of school under The Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan	
นุจรี นูวบุตร และ วรณรี ปานศิริ	
Nujaree Noowabut and Wannaree Pansiri	

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	261
Digital Technology Applications for Educational Management of Schools under Office of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan	

สุรพงษ์ อนันต์ธนสาร และ สมใจ สืบเสาะ

Surapong Anantanasarn and Somjai Suebsor

กระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบาย เกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557-2564	276
<i>The Political Movement in Pushing the Sustainable Agricultural Policy in Thailand B. E. 2557-2564</i>	

ศิตา เดชาบุญยวุฒิ, ศุภชัย ศุภผล สุรพล ราชภัณฑารักษ์ และ จักรี ไชยพินิจ

Sita Dachabunyavut, Suphachai Suphaphol Suraphol Rajbhandaraks and Chakkri Chaipinit

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐในการเตรียมความพร้อม
เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

Study on Public Sector Operational Guidelines for Preparation
Into The Aging Society of Thailand

ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์¹ และ ศิริวรรณ ชอบธรรมสกุล²

Thanarin Harnkiattiwong¹ and Siriwan Chobthamsakul²

สมาคมปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²

Doctor of Philosophy in Social Sciences Association, Ramkhamhaeng University, Thailand¹

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand²

E-mail: ¹thanarin.h@gmail.com; ²siriwanhk@gmail.com

Retrieved May 25, 2023; Revised June 16, 2023; Accepted August 3, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.36

บทคัดย่อ

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ โดยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 20 ซึ่งโครงสร้างประชากรที่มีผู้สูงอายุในระดับดังกล่าว ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุขของประเทศ จากการศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายนโยบายที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ พบว่า ภาครัฐได้มีแนวทางในการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภายใต้กรอบแนวคิดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกายภาพ โดยเน้นการบริการและการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ (2) ด้านจิตวิทยา สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (3) ด้านสังคม มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (4) ด้านเศรษฐกิจ สร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ และ (5) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: แนวทางการดำเนินงานของภาครัฐ; สังคมผู้สูงอายุ; คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

Abstract

In 2021, Thailand has entered a completely aging society with a proportion of the elderly population approximately 20 percent. The aging population structure at this level results in economic,

social, and public health problems in the country. According to the study of regulations, laws, and policies related to the public sector, it was found that the public sector had public sector operational guidelines for preparation into the aging society under the conceptual framework of promoting quality of life for the elderly in 5 areas: (1) Physical – emphasizing services and health promotion for the elderly (2) Psychology – Raising awareness of aging (3) Society – focusing on participation in elderly care of all sectors (4) economy – creating income security for the elderly and (5) Environmental – improving the environment suitable for the lifestyle of the elderly.

Keywords: Public Sector Operational Guidelines; Aging Society; Quality of Life of Elderly

บทนำ

ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงเป็นอันดับ 4 ของเอเชีย และอันดับ 2 ของอาเซียน ในปี พ.ศ.2562 (Chewasopit, 2019) ในปี 2564 มีผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 13,358,751 คน หรือร้อยละ 19.6 ของประชากรทั้งหมดโดยแบ่งเป็นผู้สูงอายุชาย 5,974,022 คน (ร้อยละ 44.7) และผู้สูงอายุหญิง 7,384,729 คน (ร้อยละ 55.3) เมื่อแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุตามช่วงวัย พบว่า มีผู้สูงอายุวัยต้น (60–69 ปี) จำนวน 7,645,141 คน (ร้อยละ 57.2) วัยกลาง (70 – 79 ปี) จำนวน 3,942,668 คน (ร้อยละ 29.5) และวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 1,770,942 คน (ร้อยละ 13.3) ซึ่งในทุกช่วงวัย มีผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และจากการคาดประมาณตามรายงานของ Department of Economic and Social Affairs, UN เมื่อจำแนกเป็นรายประเทศที่ตั้งในภูมิภาคอาเซียนพบว่า ในอีก 20 ปี ประเทศในอาเซียน ที่เป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย บรูไน และเวียดนาม โดยสิงคโปร์และไทย จะเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2566)

โครงสร้างประชากรที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก ส่งผลต่อการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ ปัญหาของสังคมที่มีผู้สูงอายุจำนวนมาก คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ขาดแคลนแรงงาน การลงทุนและการออมลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้ ว่างแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพเลี้ยงดูวัยสูงอายุ เนื่องจากวัยผู้สูงอายุไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้เหมือนในอดีต หรืออาจกล่าวได้ว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุ มีผลทำให้อัตราส่วนภาระพึ่งพิงวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น (อารดา ชีระเกียรติกำจร, 2554) ตลอดจนภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณไปกับค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ ทำให้การออมและการลงทุนของภาคครัวรัลดลดลงตามไปด้วย (วัชรภรณ์ ศรีนุช และวรวิทย์ จินดาพล, 2563) ปัญหาสังคม เมื่อผู้สูงอายุตกอยู่ในสภาพที่ต้องการผู้ดูแล สมาชิกของครอบครัวจึงต้องเข้ามามีบทบาทแต่ในสถานการณ์ปัจจุบันโครงสร้างของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยมีขนาดครัวเรือนลดลง ทำให้ครอบครัวมีความอ่อนแอ มีเงื่อนไขที่แตกต่างกันทำให้ไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้เต็มที่ เช่น การต้อง

ออกไปทำงานในช่วงเวลากลางวันทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่เพียงลำพังเกิดความเหงา ว้าเหว่ ไม่มีกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมลดลง (ศิริพัฒน์ ยอดเพชร, 2549)

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน การดำเนินงานภาครัฐด้านผู้สูงอายุคือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและการเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม และ ผู้อื่น มีความมัธยัสถ์ อุดมอม และรักการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และต่อมาคือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกภาคส่วนของ สังคมได้แก่ เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น ได้ร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม ขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้มีการกระจาย อำนาจ และความรับผิดชอบด้วยกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ชุมชนในการจัดการตนเอง โดยหน่วยงานภาครัฐจะให้หลักประกันในการเข้าถึงบริการและสวัสดิการ ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 13 ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน 5 ประการ โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับ ผู้สูงอายุ คือเป้าหมายที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโรคยุคใหม่และเป้าหมายที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาส และความเป็นธรรม ซึ่งในการขับเคลื่อนเพื่อให้การทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย จึงได้ กำหนดเป็นหมุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมาย หมุดหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุคือ หมุด หมายที่ 4 มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเพื่อการส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบใหม่ ในการสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาวะ บนพื้นฐานนวัตกรรมบริการและผลิตภัณฑ์ที่เอื้อต่อรูปแบบวิถีชีวิตปกติใหม่ ตลอดจนพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานให้เป็นอารยสถาปัตย์เพื่อรองรับการบริการส่งเสริมสุขภาพในระยะยาว การพัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับชุมชนสูงวัย การพัฒนาพื้นที่ด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมสุขภาพได้ยาวนานขึ้นของ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพิสัย หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ปลอดภัยเติบโตได้อย่าง ยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง หมุดหมายที่ 9 ให้มีการลดสัดส่วนผู้สูงอายุยากจนเหลือไม่ เกินร้อยละ 4 และสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้เข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขใน ระบบหลักประกันสุขภาพ เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 โดยการสนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สถานบริการเอกชน ผู้ดูแลอิสระ และสมาชิกในครอบครัว ที่ผ่านการอบรมฝึกทักษะที่จำเป็น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถอาศัยอยู่ในบ้านตนเอง ด้วยการสนับสนุนการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการยกระดับความคุ้มครองทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สนับสนุนระบบสวัสดิการทางเลือกที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ควบคู่ ไปกับการบูรณาการข้อมูลด้านสวัสดิการและเงินช่วยเหลือทั้งหมดของผู้สูงอายุ หมุดหมายที่ 12 มุ่งส่งเสริม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในสังคมสูงวัยที่มีช่วงอายุที่หลากหลาย มากขึ้น การรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชากรทุกกลุ่ม พัฒนา

ผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ที่สั่งสมมาตลอดชีวิตสู่คนรุ่นหลังเป็นการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคม ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนต่างวัย เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัล ทักษะทางธุรกิจ และการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุแก่คนวัยอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2565)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานของรัฐในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยศึกษาจาก ระเบียบ กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐและเพื่อนำไปเป็นกรอบในการศึกษาในอนาคตต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ และสังคมผู้สูงอายุ

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546, 2546)

ศิริพัฒน์ ยอดเพชร (2540) แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทุกเรื่อง ผู้สูงอายุที่ติดบ้านที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในบางเรื่อง และผู้สูงอายุติดเตียงที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลยต้องพึ่งพาครอบครัว

สังคมผู้สูงอายุ หรือ สังคมสูงวัย คือ สังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปเพิ่มจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง โดยลักษณะของสังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing กล่าวว่า ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ที่ไม่สามารถใช้แรงงานตนเองเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงตัว มีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงานไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ (1) สังคมผู้สูงอายุ (aging society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน อัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป (2) สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (aged society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน อัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไป (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566ก) (3) สังคมสูงอายุนะดับสุดยอด (super-aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เกินกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ หรือเป็นสังคมที่มีประชากร อายุ 65 ปีขึ้นไป เกินกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (สุรพงษ์ มาลี, 2561ก)

ระเบียบ กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

สำหรับในประเทศไทย มีกฎหมาย ระเบียบราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจำนวน 23 ฉบับ โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ถือเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุด เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการกำหนดเชิงนโยบาย ยังไม่มีการกำหนดกลไกในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม (ณัฐภัทร ถวัลย์โพธิ์ และคณะ, 2557)

ตาราง 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุประกอบไปด้วย

ลำดับ	กฎหมาย ระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
1	กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2559
2	กฎบัตรการตรวจสอบภายใน กรมกิจการผู้สูงอายุ
3	ระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุ ว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558
4	ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่องนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559
5	ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี พ.ศ. 2557
6	ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ เรื่องหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขอื่นที่ให้การสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนผู้สูงอายุ
7	ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ เรื่องหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขอื่นที่ให้การสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2)
8	หนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค 0406.6/38397 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2556 เรื่องการเบิกค่าใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม
9	ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน การจัดทำรายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2548
10	ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2548
11	ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552
12	ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่องมาตรการกรณีการให้ หรือรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
13	ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่องนโยบายคุณธรรม และความโปร่งใสในการบริหารงาน
14	ประกาศเจตจำนงสุจริต

ลำดับ	กฎหมาย ระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
15	ประกาศเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561
16	ประกาศเรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนการจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุ ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561
17	ประกาศเรื่องมาตรฐานหลักสูตร ลงราชกิจจานุเบกษา
18	สิทธิผู้สูงอายุ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546
19	คู่มือสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546
20	พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558
21	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546
22	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
23	รวมกฎหมาย/ประกาศ/ระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ที่มา: กรมการแพทย์ (2566)

ภาครัฐได้มีการเตรียมความพร้อมและดำเนินการ โดยมีกลไกการพัฒนานโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทยไปสู่การดำเนินงาน 3 ระดับ คือ (1) ในระดับชาติ คือ มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2549 ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนานโยบายแบบบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) ในระดับกระทรวง คือ มีกระทรวงหลักในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ คือ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และ (3) ในระดับปฏิบัติการ คือ มีหน่วยงานส่วนภูมิภาคหน้าที่พัฒนาบริการตามกรอบและรับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงานส่วนกลาง ภาพรวมจากกฎหมายสู่การจัดการผู้สูงอายุจึงต้องมีการดำเนินการแบบองค์รวม และบูรณาการทั้งในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง นอกจากนี้ ยังมีการจัดการความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุโดยส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉัตรสุมน พฤตภิรมย์, 2558)

ความพยายามของภาครัฐที่ผ่านมา ในการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ. 2546 มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุ คือ (1) พัฒนาระบบบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อ (Seamless) (2) เพิ่มประสิทธิผล (Effectiveness) การดูแลผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยนอกสถานพยาบาล โดยนักบริบาลที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ สปสช. เข้ามาดูแลเต็มเวลา (3) ส่งเสริมให้มีการใช้ยาด้วยตนเองอย่างเหมาะสม เพื่อลดระยะเวลาการเข้ารับการรักษาและพักฟื้นในโรงพยาบาลนานเกินความจำเป็น (4) เพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมสุขภาพหรือการป้องกันโรค เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิต และสุขภาพจิต

โดยส่งเสริมตั้งแต่วัยกลางคนเป็นต้นไป (5) ส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมทางสังคม นอกจากนี้ยังมีโครงการอื่น ๆ ที่ดำเนินงานไปแล้วในระดับท้องถิ่น ได้แก่ (1) ด้านการส่งเสริมคุณค่าผู้สูงอายุ การจัดงานยกย่องตามเทศกาล เช่น เทศกาลสงกรานต์ (วันผู้สูงอายุ) รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ วันแม่แห่งชาติ จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุ กิจกรรมนันทนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ออกกำลังกาย บาสโลฟ ร้องเพลง ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง หมั่นแวะเยี่ยมเยียนถามข่าว (2) ด้านความเป็นอยู่ ด้วยการดูแลที่พักอาศัย ซ่อมแซมและดูแลบ้านเรือนให้สะอาด ตัดต้นไม้ ดูแลเรื่องเครื่องใช้ไฟฟ้า ดูแลด้านเศรษฐกิจ โดยการสอนวิธีการนำสมุนไพรพื้นบ้านมาประยุกต์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ เช่น การนำผลมะกรูดมาทำเป็นดอกไม้สวยงามแขวนตามห้องน้ำหรือบนรถ เป็นต้น (3) ด้านการให้ความรู้ เช่น การซ้อมดับเพลิง อพยพหนีไฟ การรับมือกับภัยพิบัติภัยต่าง ๆ ช่วยเหลือตนเองกรณีเกิดภัยพิบัติเบื้องต้น เช่น วิธีการดับไฟกรณีที่เกิดจากแก๊สหุง ให้ความรู้ด้านการเงินการลงทุน การออม การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการของแต่ละคน เป็นต้น (เพ็ญณี กันตะวงษ์ แรอรท และณรงค์ เกียรติคุณวงศ์, 2562) ซึ่ง 3 โครงการหลังเป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ส่วนด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้ง“กองทุนผู้สูงอายุ” ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมีการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ภายใต้งบประมาณจากกองทุนฯ ทั่วประเทศทั้งสิ้นประมาณ 1,278 แห่ง ตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล, เทศบาลตำบล) และอำเภอ (กลุ่มงานบริหารงานปกครอง) เป็นผู้ดำเนินงาน ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการต่าง ๆ โดยมี อาสาสมัคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เอกชน สถาบันการศึกษา ร่วมกันดำเนินงาน (เพ็ญณี กันตะวงษ์ แรอรท และณรงค์ เกียรติคุณวงศ์, 2562) นอกจากนี้ยังมีนโยบายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้านผู้สูงอายุ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558 เห็นชอบมาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) การจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในเรื่องรายได้ให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ (2) การสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบที่เหมาะสมและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการเฉพาะให้กับผู้สูงอายุ (3) การให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ลักษณะเงินกู้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 80 ปี และเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีบ้านอาศัย ไม่มีเงินสำรองเลี้ยงชีพ ไม่มีลูกหลานดูแล ในวงเงินกู้ไม่เกิน 10 ล้านบาท โดยใช้ที่อยู่อาศัยปลอดภาระหนี้ของผู้สูงอายุเป็นหลักประกัน (4) การบูรณาการระบบบำนาญ บำนาญ โดยจะจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบาย และทิศทางการพัฒนาและกำกับดูแลระบบบำนาญ บำนาญของประเทศ และจัดตั้งกองทุนบำนาญแห่งชาติ (สุรพงษ์ มาลี, 2561ข)

ส่วนแผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในปัจจุบันและในอนาคต จากรายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 กระทรวง 17 หน่วยงาน โดยมีแนวทางการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 สร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย ตัวชี้วัดคือ ประชากรอายุ 25 – 59 ปี รับรู้ ข้อมูลการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัยทุกมิติ 10,441,000 คน โดยมีโครงการ ได้แก่ (1) โครงการสร้างความรอบรู้สุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเตรียมรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (กรมอนามัย) (2) โครงการเสริมสร้างพัฒนากลไกเครือข่ายสร้างความมั่นคงทางสังคม เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ) และ (3) โครงการสานพลังเพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย สาธารณะรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ)

แนวทางที่ 2 เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง ตัวชี้วัดคือ ผู้สูงอายุได้รับการ เสริมสร้างทักษะ การมีรายได้ และมีงานทำ จำนวน 25,395 คน โดยมีโครงการ ได้แก่ (1) โครงการ Coding เพื่อผู้สูงอายุ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล) (2) โครงการฝึกอบรมแรงงานผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มโอกาสใน การประกอบอาชีพ (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) และ (3) โครงการขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ (กรมการจัดหางาน)

แนวทางที่ 3 พัฒนาเครือข่ายการคุ้มครองทางสังคม และปรับปรุงสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ตัวชี้วัดคือ พัฒนาผู้สูงอายุและเครือข่ายความคุ้มครองทางสังคม จำนวน 221,420 คน และที่อยู่อาศัย และสถานที่สาธารณะได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ จำนวน 7,709 แห่ง โดยมีโครงการ ได้แก่ (1) โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและทุพพลภาพ (กรมกิจการผู้สูงอายุ) (2) โครงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ) (3) โครงการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ) และ (4) โครงการสร้างผู้สูงวัยและผู้ด้อยโอกาสเป็นกำลังคนดิจิทัลสู่ภัยไซเบอร์ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล)

แนวทางที่ 4 พัฒนาระบบและนวัตกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ตัวชี้วัดคือ มีระบบการดูแลสุขภาพ และนวัตกรรม จำนวน 4 ระบบ โดยมีโครงการ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ (มหาวิทยาลัยมหิดล) (2) โครงการสร้างสังคมห่วงใยใส่ใจสุขภาพผู้สูงอายุ (กรมอนามัย) (3) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการด้านชีววิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน)) (4) โครงการสร้างเสริมระบบการดูแลสุขภาพเพื่อรองรับผู้สูงอายุแบบบูรณาการ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข) และ (5) โครงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบและนวัตกรรมการดูแลสุขภาพ (กรมการแพทย์) (สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล, 2564)

อีกหนึ่งแผนงานที่เตรียมความพร้อมในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงในอนาคต คือ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566–2580) ประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการย่อย 4 แผน ได้แก่ แผนปฏิบัติการย่อยที่ 1 เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ โดยมีมาตรการ คือ (1) ส่งเสริมให้ประชากรอายุ 25–59 ปี เร่งเตรียมการ ก่อนวัยสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ (2) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการสุขภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ

(3) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล (4) เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และ (5) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 2 ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีมาตรการ คือ (1) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ (2) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ (3) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม และ (4) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 3 ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีมาตรการ คือ (1) แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น (2) ติดตาม และประเมินผลนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ (3) ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก (4) วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพในระดับชาติ และระดับพื้นที่ (5) เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา และการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน (6) พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภคร (7) พัฒนาระบบปกป้อง และฟื้นฟูผู้สูงอายุ และครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิฤตติ และ (8) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ 4 เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย โดยมีมาตรการ คือ (1) ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ (2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566)

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งกลุ่มประเทศอาเซียน เน้นความสำคัญของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุและประชากรกลุ่มเปราะบาง โดยส่งเสริมให้มีการเตรียมพร้อมสำหรับสังคมสูงวัยของประเทศสมาชิก ให้ดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ของประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2025 ประกอบด้วย (1) การคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (2) การส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ และ (3) การสร้างความแข็งแกร่งให้ครอบครัวและชุมชน ประการสำคัญ คือ การส่งเสริมให้ประเทศสมาชิก เรียนรู้จากกลุ่มประเทศบวกสาม อันประกอบด้วย ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ระบบความมั่นคงทางรายได้ ระบบการดูแลสุขภาพระยะยาว การส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุ และนโยบายครอบครัวเพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุและเด็ก (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558)

กล่าวโดยสรุป คือ จากการศึกษาระเบียบ กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุของภาครัฐที่ผ่านมา ที่อยู่ระหว่างดำเนินการและแผนการดำเนินงานในอนาคต พบว่า แนวทางการดำเนินงานของ

ภาครัฐอยู่บนแนวคิดของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งจะได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในลำดับถัดไป

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

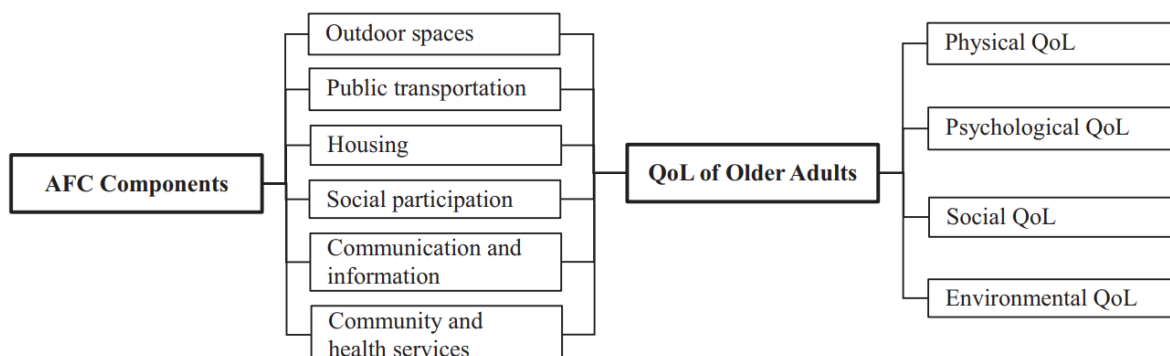
Lüders & Brandtzaeg (2017) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพชีวิตที่มีความสำเร็จ สุขสงบ ซึ่งเหมาะสมกับภาวะ และวัย คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพิจารณารายด้าน ได้แก่ (1) ด้านสุขภาพกายและจิต อาชีพ เศรษฐกิจและกฎหมาย (2) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และ (3) ด้านข้อมูลความรู้และนันทนาการ

ผู้สูงอายุที่สามารถปรับตัวได้ก็จะมีความรู้ลึกซึ้งพอใจในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล (กัลยาณี ทองสว่าง, 2546) ความต้องการและการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ย่อมมีความต้องการแตกต่างกัน โดยทั่วไปความต้องการของผู้สูงอายุโดยสรุป ประกอบด้วย (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร ขับถ่าย พักผ่อน การมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามฤดูกาล และต้องการการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย (2) ความต้องการทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุต้องการความรัก การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับนับถือ การเข้าใจ การเห็นอกเห็นใจ และการให้อภัย (3) ความต้องการทางด้านสังคม ผู้สูงอายุต้องการมีกิจกรรมทางสังคม เช่น การพบปะเพื่อน การร่วมกิจกรรมทางศาสนา และ (4) ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับตนเอง ช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมและทำบุญรวมทั้งเป็นค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย (บังอร ธรรมศิริ, 2549) ซึ่งครอบคลุมมีบทบาทสำคัญใน ดังนั้นควรทำความเข้าใจพื้นฐานชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแล

จากแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL-OLD) ซึ่งใช้ประเมินคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจากการรับรู้ของผู้สูงอายุ โดยวัดระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน รวม 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการรับรู้ (2) ความเป็นตัวของตัวเอง (3) กิจกรรมในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (4) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (5) การตายและความตาย และ (6) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด (World Health Organization, 2006) โดยสรุป คือ เป็นแบบวัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เน้นคุณภาพชีวิตทางกายภาพหรือสุขภาพ และคุณภาพชีวิตทางสังคมเป็นส่วนใหญ่

ส่วน Yu, et al (2022) ได้ศึกษาเรื่อง แบบจำลองโครงสร้างสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่เป็นมิตรต่อวัยและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเมืองเหอเฟย์ ประเทศจีน พบว่า มีการระบุองค์ประกอบชุมชนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงวัย (Age friendly community: AFC) 6 ปัจจัย และปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต (QoL of Older Adults) ของผู้สูงอายุ 4 ปัจจัย ผลแบบจำลองสมการโครงสร้าง เปิดเผยความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างองค์ประกอบเฉพาะของชุมชนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงวัย และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (1) คุณภาพชีวิตทางกายภาพ (Physical QoL) คือ ได้รับผลกระทบจากพื้นที่กลางแจ้ง การขนส่งสาธารณะ ที่อยู่อาศัยและชุมชนและบริการสุขภาพ (2) คุณภาพชีวิตทางจิตวิทยา (Psychological QoL) ถูกทำนายโดยองค์ประกอบส่วนใหญ่ของชุมชนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงวัย ยกเว้นชุมชนและบริการสุขภาพ และ (3) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental QoL)

และ (4) คุณภาพชีวิตทางสังคม (Social QoL) ได้รับอิทธิพลจากพื้นที่กลางแจ้ง การสื่อสาร และข้อมูลและบริการชุมชนและสุขภาพ

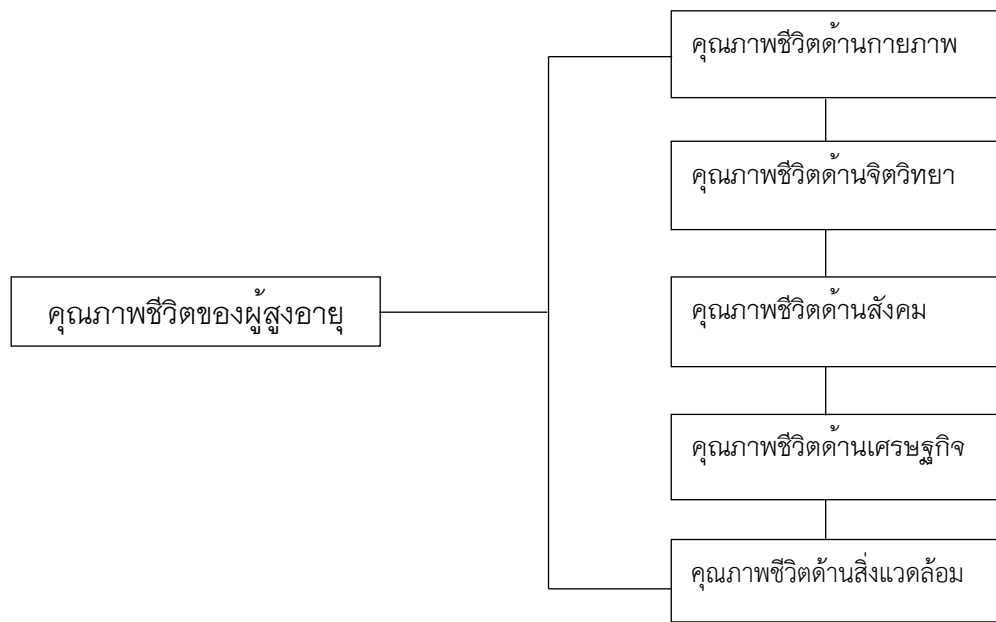
ภาพที่ 1 รูปแบบแนวคิด Age friendly community (AFC) องค์ประกอบด้านคุณภาพชีวิต (QoL) ของผู้สูงอายุ ที่เสนอโดย Yu, et al (2022)

ที่มา: Yu, et al (2022)

ในลำดับสุดท้าย เป็นการนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของ Flanagan (1978) ประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความสุขทางกายภาพและทางวัตถุ ได้แก่ ความมั่นคงทางการเงิน สุขภาพร่างกาย ความปลอดภัยส่วนบุคคล 2) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ ความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ดังนี้ คู่สมรส ลูก พ่อแม่ พี่น้องญาติ และความสัมพันธ์กับเพื่อน 3) ด้านกิจกรรมทางสังคมและชุมชน ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือหรือการให้กำลังใจผู้อื่น รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลแห่งชาติ 4) ด้านการพัฒนาและการบรรลุผลเป้าหมายส่วนบุคคล ได้แก่ การพัฒนาทางปัญญา ความเข้าใจและการวางแผน บทบาทในการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก และ 5) ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ การเชื่อมโยงกันภายในสังคม กิจกรรมสันทนาการที่ตื่นเต้นและการเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การมีส่วนร่วมในความคิดและทักษะต่าง ๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ พบว่า แนวทางการดำเนินงานของภาครัฐในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย เป็นการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ใน 5 ด้าน โดยแสดง ดังรูป 1

รูป 2 กรอบแนวคิดจากศึกษาระเบียบ กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุของประเทศไทย
ที่มา: ปรับมาจาก Yu, et al (2022); Flanagan (1978)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านกายภาพ แนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ คือ พัฒนาการให้บริการทางสุขภาพ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงหลักการและบริการด้านสุขภาพ ประสานงานกับหน่วยงานในโรงพยาบาล รพ.สต. โรงพยาบาลศูนย์และนอกองค์กร ส่งเสริมการออกกำลังกายและนันทนาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุโดยชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันโรค และส่งเสริมให้มีการใช้ยาด้วยตนเองอย่างเหมาะสม สร้างความรอบรู้ทางสุขภาพ พัฒนาระบบและนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุ
2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตวิทยา แนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ คือ สร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ เสริมสร้างการตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุ ในยามที่เกิดนานาวิฤติ
3. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคม แนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ คือ ปฏิรูปกฎหมายเพื่อรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก เพิ่มขีดความสามารถการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนโดยจัดงานยกย่องตามเทศกาล จัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
4. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ แนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ คือ มีหลักประกันด้านรายได้ผู้สูงอายุโดยส่งเสริมการออม สร้างระบบบำนาญแห่งชาติ ขยายอายุเกษียณของวัยทำงาน

ส่งเสริมทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การให้สินเชื่อสำหรับผู้สูงอายุ โครงการจ้างงานผู้สูงอายุที่สมัครใจทำงาน

5. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม แนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดูแลที่พักอาศัย ซ่อมแซมบ้านเรือน ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่สาธารณะ

สรุป

สังคมผู้สูงอายุ คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วในปี พ.ศ. 2564 โดยภาครัฐได้เตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่องในการก้าวเข้าสู่สภาวะการนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ได้มีการตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน และมีการนำมาดำเนินงานเป็นแผนการ โครงการต่าง ๆ มากมาย จนถึงปัจจุบัน สำหรับแผนงานที่ถือว่าเป็นการดำเนินงานในเชิงรุกของภาครัฐ คือ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 3 พ.ศ. 2566 ถึง 2580 มีการเตรียมความพร้อมในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึง คือ (1) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านกายภาพ โดยเน้นการบริการและการส่งเสริมสุขภาพ (2) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตวิทยา สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสังคม มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (4) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ สร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ และ (5) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบแนวคิดที่ค้นพบจะได้นำไปใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทย ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์. (2566). *ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ*. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก <http://agingthai.dms.go.th/agingthai/knowledge/aging-law/aging-law-table/>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). *แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 3 (พ.ศ.2566–2580)*. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก https://www.dop.go.th/download/laws/th1653553501-843_0.pdf
- กัลยาณี ทองสว่าง. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนออกเงิน* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรสมน พฤทธิภิโย. (2558). การทบทวนกฎหมายและนโยบายด้านผู้สูงอายุสู่การจัดการสุขภาพ. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*, 1(2), 149–163.

- ณัฐภัทร ถวัลย์โพธิ และคณะ. (2557). *การศึกษาวิเคราะห์และยกร่างกฎหมายลำดับรองเพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้งบประมาณเพื่อจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ (รายงานการวิจัย)*. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- บังอร ธรรมศิริ. (2549). *ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุ*. วารสารการเวก ฉบับนิติธรรมการวันเจ้าฟ้าวิชาการ, 3(7), 47-56.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, ธันวาคม 22). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 (ตอนที่ 1), หน้า 1.
- เพ็ญณี กันตะวงษ์ แนนท และ ณรงค์ เกียรติคุณวงศ์. (2562). *การดูแลผู้สูงอายุ บทเรียนจากเมืองโกเบ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2566). *เปิดสถานการณ์ “สูงวัย” ในอาเซียน พบผู้สูงอายุมีจำนวนร้อยละ 11 ของประชากรทั้งหมด*. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก <https://thaitgri.org/?p=39807>
- วัชรภรณ์ ศรีนุช และวรวิทย์ จินดาพล. (2563). *สังคมสูงวัยในอาเซียน: วิถีไทยต้องเตรียมรับมือ*. งานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, จังหวัดนครปฐม, วันที่ 9 - 10 กรกฎาคม 2563. หน้า 2325-2333.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). *รายงานสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยเรื่อง “ASEAN+3: Are We Ready for Our Ageing Society ? ”*. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก https://www.dop.go.th/download/implementation/work_th_20161107_092854_2.pdf
- ศิริพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *ระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล. (2564). *รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565: แผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย*. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/download/article/article_20210813155003.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุรพงษ์ มาลี. (2561ก). *รู้จักสังคมสูงวัยและสถานการณ์ผู้สูงอายุ (ในประเทศไทย)*. วารสารข้าราชการ, 60(4), 5-8.
- สุรพงษ์ มาลี. (2561ข). *เตรียมความพร้อมกำลังคนภาครัฐสู่สังคมสูงวัยอย่างไร? แกะรอยยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ*. วารสารข้าราชการ, 60(4), 9-11.
- อารดา ธีระเกียรติกำจร. (2554). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา.

Chewasopit, W. (2019). Aging Society: The changed marketing factor. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(1), 38–54.

Flanagan, J.C.(1978). A research approach to improving our quality of life. *American psychologist*, 33(2), 138.

Lüders, M., & Brandtzæg, P. B. (2017). ‘My children tell me it’s so simple’: A mixed–methods approach to understand older non– users’ perceptions of Social Networking Sites. *New media & society*, 19(2), 181–198.

World Health Organization. (2006) . *WHOQOL– OLD MANUAL*. Retrieved April 15, 2022, from https://www.academia.edu/28226812/WHOQOL_OLD_MANUAL

Yu, J. et al. (2022). Structural model for the relationships between age–friendly communities and quality of life of older adults in Hefei, China. *Engineering, Construction and Architectural Management*, 29(3), 1376–1395.

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Solid waste management in Bangchana Subdistrict Administrative Organization,
Muang District, Surat Thani Province

ณัฐวุฒิ ดวงมุสิก¹, พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Nattawut Duangmusik¹, Phramaha Ekkawin Piyaweero² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: Putter29112557@gmail.com

Retrieved April 17, 2023; Revised October 25, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.37

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 2) แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ จำนวน 278 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการกำหนดแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01) ด้านการเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02) ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05) และด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08) ตามลำดับ 2) แนวทาง การบริหารจัดการขยะ ได้แก่ (1) การกำหนดให้มีนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการการเก็บขนขยะมูลฝอยอย่างชัดเจนและเป็นระบบ (2) การกำหนดเวลาและพื้นที่ในการเก็บขยะมูลฝอยให้ชัดเจน และ (3) การนำ Social Media เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการขยะมูลฝอย; ผู้บริหาร; องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the solid waste management; and 2) study the Guidelines for solid waste management by administrators in the Bangchana Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Surat Thani Province. This study was mixed methods research. The quantitative sample consisted of 278 people in the Bang Chana Subdistrict Administrative Organization using convenience sampling. Key informants were 10 people who were related the solid waste management. The instruments were questionnaires and in-depth interviews. The statistics for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The solid waste management of the Bang Chana Subdistrict Administrative Organization in all aspects was at a moderate level ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03). When considering each aspect, it was found that the principles of solid waste disposal were at the highest level ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96), followed by a moderate level, namely garbage sorting ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01), solid waste retention or storage ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02), solid waste disposal system and technology ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04), solid waste collection and transportation ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05), and solid waste collection services ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08), respectively. 2) Waste management guidelines included: (1) establishing clear and systematic policies regarding solid waste collection services (2) setting the time and area for solid waste collection, and (3) using social media in systematic waste management.

Keywords: Solid Waste management; Administrator; Bangchana Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบปัญหา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงมีการประดิษฐ์และพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์มากขึ้น เป็นสาเหตุให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมีทั้งขยะจากภายนอก อุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ครั้วเรือน และสารเคมีอันตราย เป็นเหตุให้เกิดขยะเศษสิ่งของเหลือใช้ปริมาณมากขึ้น ในทศวรรษที่ผ่านมาที่เรียกว่า “ทศวรรษแห่งการพัฒนา” นั้น ปรากฏว่าได้เกิดปัญหาขยะรุนแรงขึ้น และปัญหาจากของเหลือทิ้ง เป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติขยะ ที่ยังไม่สามารถกำจัดได้หมด และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่กระบวนการกำจัดขยะตกค้างยังไม่ได้รับ

การแก้ไข และการบริหารจัดการยังไม่ถูกหลักวิชาการเท่าที่ควร (พิชญามณูชฺ์ แขวงเมือง, 2563) ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา การจัดการขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ ที่ไม่ถูกต้องยังก่อให้เกิดปัญหาไฟไหม้ขยะมูลฝอย นอกจากนี้ประชาชนยังขาดองค์ความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยและ ของเสียอันตรายจึงไม่ให้ความสำคัญที่จะลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือแหล่งกำเนิด ปริมาณขยะมูลฝอยจึงเพิ่มมากขึ้นทุกปี ขณะที่ในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการประเมินโดยกรมควบคุมมลพิษว่ามีขยะมูลฝอยเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีบางส่วนถูกนำไปแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดการหรือถูกทิ้งเทกองเป็นขยะมูลฝอยตกค้างเพิ่มขึ้นทุกปี ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ได้เริ่มมีการปรับทัศนคติเกี่ยวกับขยะมูลฝอย โดยมองว่าขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สิน (Assets) ที่สามารถเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนถิ่น รวมทั้งลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่งด้วย (กาลัก เต๊ะซันหมาก, 2565)

กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2561 ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทางเพื่อลดปริมาณ การจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2557 ปรากฏมีการดำเนินกิจกรรม โครงการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนและ ครัวเรือน เพื่อลดขยะจากแหล่งต้นทาง อย่างไรก็ตาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีในพื้นที่ดังปรากฏจากสภาพปัญหาขยะตกค้างสะสม การกำจัดขยะด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สุขาภิบาล ทั้งสถานที่กำจัดขยะและวิธีการในการกำจัดขยะ ปัญหาขยะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขยะเกิดขึ้นทั้งขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และจากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ขยะมูลฝอยที่พบส่วนใหญ่ มีทั้งชนิดขยะอันตรายที่ย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติเช่น เศษอาหาร เศษพืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ ทั้งจากแหล่งอุตสาหกรรม สถานประกอบการค้าปลีก ค้าส่ง ห้างร้าน ครัวเรือน พบมากที่สุดร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีพในภาคเกษตรกรรม ประมง โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ เช่น เงาะโรงเรียน และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว หอยนางรม หอยแครง ปลาเก๋า ปลากะพงขาว ฯลฯ ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจหลัก 1 ใน 5 ของจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด ปัญหาขยะเหล่านี้ยังคงเป็นปัญหาที่ผู้นำในพื้นที่ต้องเร่งแก้ไขเป็นการด่วนเนื่องจากส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง (แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2560)

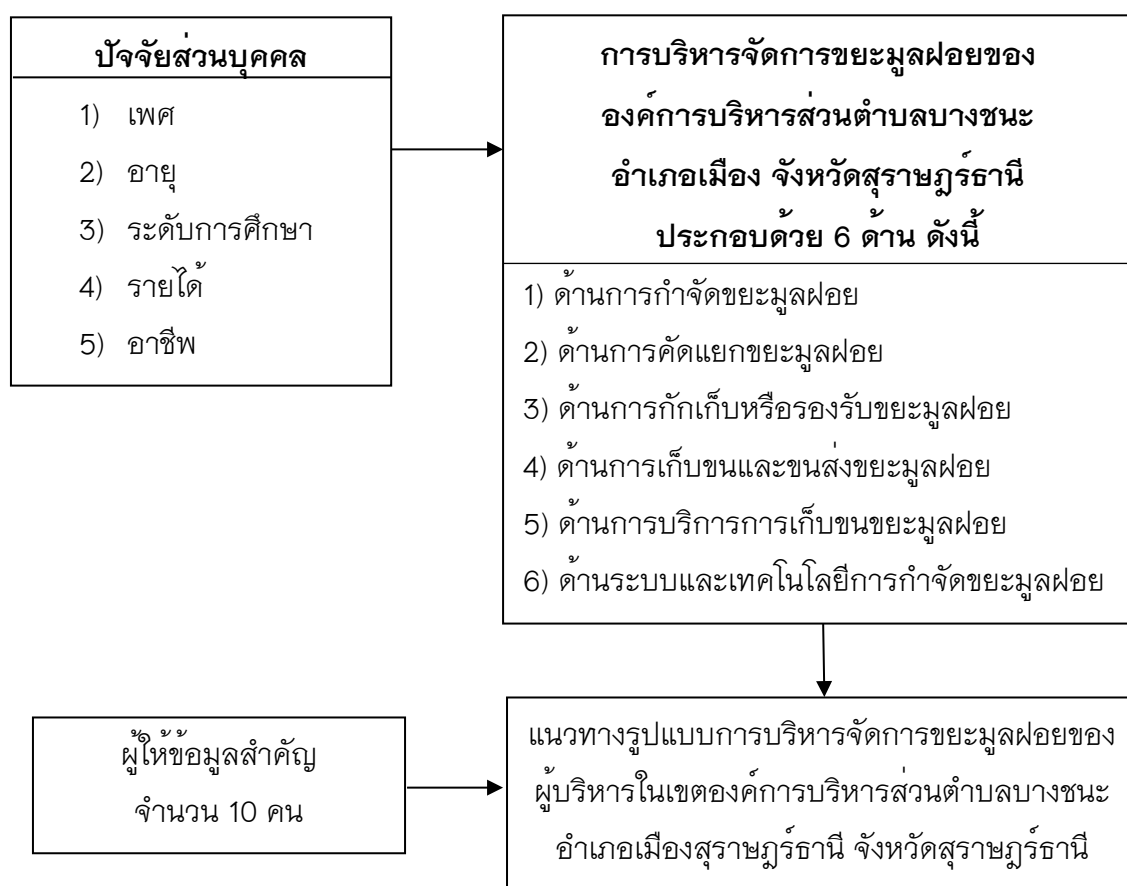
บทความวิจัยนี้จะนำเสนอในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอสว่างวีรธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอสว่างวีรธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอย

มูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือใช้ จากการอุปโภค บริโภค อาจจะไม่ต้องการใช้ หรือเสื่อมสภาพ จากสถานที่ต่าง ๆ ทั้งบ้านเรือน สถานที่สาธารณะ โรงงาน อุตสาหกรรม หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด

ที่เสี่ยงสัตว์ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร แก้ว รวมถึงมูลสัตว์ ซากสัตว์ และอาจทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพที่สกปรก โดยแบ่งประเภทของขยะออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) มูลฝอยอันตรายหรือมูลฝอยสดกำจัด โดยการหมักทำปุ๋ยหรือวิธีการฝังกลบ 2) มูลฝอยรีไซเคิลกำจัด โดยการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือขายได้ 3) มูลฝอยทั่วไปหรือมูลฝอยสำหรับกำจัดโดยการฝังกลบ 4) มูลฝอยอันตรายและเป็นพิษส่วนใหญ่ จะเป็นมูลฝอยอันตรายกำจัดโดยการเผาในเตาเผา (กรมควบคุมมลพิษ, 2544) และ หลักการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) (2560) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอย ออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการจัดขยะมูลฝอย 2) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย 3) ด้านการเก็บหรือรวบรวมขยะมูลฝอย 4) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย 5) ด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย 6) ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดขยะมูลฝอย

2. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการขยะ

จากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือขยะอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ใหม่ การเก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิง จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งธนาคารขยะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ได้สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ “แยกก่อนทิ้ง” เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการให้ประชาชนรับรู้และเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือนด้วยการคัด “แยกขยะก่อนทิ้ง” และหมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดการขยะอินทรีย์ การจัดการขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะอันตรายและการคัดแยกขยะแยกตามประเภทอย่างถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด โดยการลด คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนใช้หลักการ 3Rs โดย Reduce คือ การใช้น้อยหรือลดปริมาณการใช้ในปัจจุบันให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดจากตัวเรา คิดก่อนซื้อ ลดการเกิดขยะมูลฝอย มีแนวปฏิบัติ คือ 1) เตรียมภาชนะในการบรรจุอาหาร เพื่อหลีกเลี่ยงการรั่วหรือภาชนะพลาสติกจากร้านค้า 2) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีหีบห่อบรรจุหลายชั้น 3) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดที่ใช้ครั้งเดียว มีอายุการใช้งานสั้น ไม่ได้มาตรฐาน 4) ควรเลือกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่ซึ่งใช้ทรัพยากรน้อยกว่าเมื่อเทียบกับน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ 5) เลือกใช้สินค้า Reuse คือ การใช้ซ้ำ การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมา

ใช้ในอีกรูปลักษณะโดยไม่ผ่านขบวนการแปรรูป และ 6) Recycle คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำไปแปรรูปใช้ใหม่

ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำธนาคารขยะมูลฝอยรีไซเคิลหรือธนาคารขยะตามปกติ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการนำขยะมูลฝอยรีไซเคิลมาสร้างรายได้ผ่านการฝากกับธนาคาร โดยเก็บในรูปแบบของการสะสมในสมุดบัญชีธนาคาร ซึ่งสามารถถอนเป็นเงินสดหรือแลกเป็นของรางวัลที่ต้องการได้ โดยจัดเก็บและรวบรวมไว้เพื่อประสานให้ร้านเข้ามารับซื้อ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่า มีการวิจัยไว้หลายประเด็น เช่น การศึกษาของ พิชญามณูษ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) ระดับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะควรสนับสนุนถึงขยะให้เพียงพอในชุมชน ควรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดชุมชน ในขณะที่ มาลัย เอี่ยมจำเริญ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่ามีจำนวนถังขยะอย่างเหมาะสม มีการจัดทำข้อบัญญัติในด้านการปรับปรุงในการทิ้งขยะไม่ถูกที่ และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ มีเจ้าหน้าที่ทำการเก็บขยะอย่างเพียงพอ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพ และสามารถแก้ปัญหาหรือเรียนเรื่องขยะได้เป็นอย่างดี และมีการกำหนดช่วงเวลาในการให้บริการเก็บขยะ ในด้านการเก็บรวบรวมและการขนส่ง มีการกำหนดเส้นทางการจัดเก็บขยะครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดเก็บขยะตรงเวลาและสม่ำเสมอ มีการกำหนดเวลาและจำนวนเที่ยวรถเก็บขยะ และมีการตรวจสอบและจัดเก็บขยะที่ตกหล่นจากการขนย้ายไปกำจัด และสุดท้ายในด้านการกำจัดขั้นสุดท้าย มีสถานที่ทำลายขยะมูล มีการกำจัดขยะถูกสุขลักษณะ มีการแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น และมีการแยกทำลายตามลักษณะของขยะ

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) เชิงปริมาณ คือ ประชาชน จำนวน 1,739 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ชีรุมิ เอกะกุล, 2543)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, หัวหน้าสำนักงานปลัด, กำนัน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ประธานสภา อสม., สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน และประชาชน รวม 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และ อาชีพ

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนักที่เกี่ยวข้องกับระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์เป็นแนวทางเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการ ของครอนบาช (Cronbach, 1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ คือ 278 คนและรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 278 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับแล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่ได้มาได้ในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ พบว่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 64.40 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี

จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60

2. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (N = 278)

ข้อ	การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านหลักการจัดการจัดขยะมูลฝอย	3.62	0.96	มาก
2.	ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	3.39	1.01	ปานกลาง
3.	ด้านการกักเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย	3.36	1.02	ปานกลาง
4.	ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย	3.26	1.05	ปานกลาง
5.	ด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย	3.11	1.08	ปานกลาง
6.	ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดการจัดขยะมูลฝอย	3.29	1.04	ปานกลาง
โดยรวม		3.34	1.03	ปานกลาง

จากการตารางที่ 1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการจัดการจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01) ด้านการกักเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02) ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดการจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05) และด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08) ตามลำดับ และผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

1) การกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ 1) ไม่ทำให้บริเวณที่กำจัดขยะเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค 2) ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำและพื้นดิน 3) ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม 4) ไม่เป็นสาเหตุแห่งความรำคาญ และมีการแนะนำให้ประชาชนแยกขยะเป็น มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตราย มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน เพื่อย่อยต่อการกำจัด

2) มีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล เพื่อสามารถนำขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เป็นการ

ลดภาระในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำขยะบางชนิดไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้อีกด้วย

3) มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดคือ ของเสียทั้งหมด รวมทั้งวัสดุที่ถูกคัดแยกเพื่อการรีไซเคิล จะต้องถูกเก็บกักในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดผลต่อสุขภาพ ปลอดภัยจากไฟและอันตรายอื่นๆ และไม่เป็นแหล่งที่เอื้อต่อการเป็นอาหารหรือที่อยู่อาศัยของพาหะนำโรคต่าง ๆ ปราศจากการ รั่วซึม โดยของเสียที่ประกอบด้วยขยะเศษอาหารจะต้องถูกเก็บในภาชนะที่มีดัด

4) การเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย มีการกำหนดความถี่ในการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ลักษณะของมูลฝอย 2) ขนาดพื้นที่หรือความจุของสถานที่เก็บกักมูลฝอย 3) สภาพภูมิอากาศ 4) ช่วงเวลาเก็บขน และ 5) ลักษณะกิจกรรมของประชาชน โดยให้มียานพาหนะขนส่งขยะมูลฝอยที่เพียงพอและนำส่งกำจัดให้ถูกหลักวิชาการของ อปท. ให้ดำเนินการตามมาตรฐานและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5) การบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย มีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บขนขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน และได้ปฏิบัติการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ตามหลักบริการได้อย่างถูกต้องอยู่แล้ว

6) มีการใช้ระบบและเทคโนโลยีมาสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) บริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นปัจจุบัน 2) เตรียมความพร้อมในการจัดทำระบบกำจัดขยะมูลฝอย 3) การติดตามและประเมินผล และ 4) การประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้แก่ทุกภาคส่วน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการขยะของเทศบาลเพิ่มเติม เช่น การจัดหาถังบรรจุขยะเพิ่มเติม การจัดหารถเก็บขยะให้สามารถให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนลดลง

2) การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกระดับ รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความสำคัญที่ต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน การเข้าถึงความรู้ดังกล่าวโดยผ่านขบวนการฝึกอบรม การศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานหรือท้องถิ่นอื่น ๆ

3) การประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการคัดแยกขยะและลดขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรริเริ่มทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นชุมชนอยู่เสมอ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ เช่น จัดทำโครงการขยะ Recycle

5) ส่งเสริมการตัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน การตัดแยกขยะจากครัวเรือน หรือจากแหล่งกำเนิด เป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อเวลา ไม่มีขยะมูลฝอยตกค้างเกิดขึ้น

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยด้านหลักการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านและเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการตัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการเก็บเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย และด้านการบริการ การเก็บขนขยะมูลฝอย เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันนี้มีขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นทุกปี มีทั้งขยะจากภายนอก อุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ครัวเรือน และสารเคมีอันตรายกลายเป็น ต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในขณะที่กระบวนการ กำจัดขยะตกค้างยังไม่ได้รับการแก้ไข และการบริหารจัดการยังไม่ถูกหลักวิชาการเท่าที่ควร (พิชญาบุญชู แสงเมือง, 2563) ประกอบกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีประชากรมากและเป็นพื้นที่ เศรษฐกิจของภาคใต้ส่งผลให้มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยขยะมูลฝอยที่พบส่วนใหญ่ มีทั้งชนิดขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติเช่น เศษอาหาร เศษพืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ ทั้งจาก แหล่งอุตสาหกรรม สถานประกอบการค้าปลีก ค้าส่ง ห้างร้าน ครัวเรือน พบมากที่สุดร้อยละ 64 ของ ปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีพในภาคเกษตรกรรม ประมง โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ เช่น เงาะโรงเรียน และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว หอยนางรม หอยแครง ปลาเก๋า ปลากะพงขาว ฯลฯ เมื่อเฉลี่ยเป็นรายวันพบว่าแต่ละวันจะมีขยะเกิดขึ้นประมาณ 720.50 ตัน โดยแบ่งเป็นกำจัดทิ้งเพียง 560.55 ตันต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับกรมควบคุมมลพิษ (2544) ที่กล่าวว่า ปริมาณ มูลฝอยนับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และ จำนวนประชากร ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปคัดแยกตามหลักการ แต่เมื่อพิจารณาถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ยังไม่มีบริการเก็บขนขยะอยู่ถึง 60 แห่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.80 ซึ่งไม่สอดคล้องกับศุภศรีมา ยี่สุนศรี (2554) ที่ได้สรุปขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยไว้หลากหลาย รูปแบบ เช่น การป้องกันการเกิดมูลฝอย การลดปริมาณมูลฝอย การนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ การแปรสภาพมูลฝอยเพื่อหมุนเวียนมาใช้ประโยชน์ และการกำจัด ในขณะที่ กรมส่งเสริมคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2560) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอย ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวม การขนส่ง การแปรรูป และการกำจัด หรือทำลาย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับภมร ชันหัตถ์ และคณะ (2565)

2. แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องงานวิจัยของสุภคชัย บติการ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลนาหมื่น อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้นำเสนอข้อเสนอแนะว่าควรให้มีการรณรงค์ ทำความเข้าใจ ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยให้แต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนของตนเองก่อน และนำขยะที่แยกได้เข้าสู่กระบวนการต่าง ๆ รวมถึงสอดคล้องกับปิยรัช อยู่รักษาดี (2561) และพิชญามณูญ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ (2562) ที่เสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนควรกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนงบประมาณและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้องค์การส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพฤติกรรม การทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต และควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในเรื่อง ของสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยก ขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับมาลัย เอี่ยมจำเริญ (2564) ที่เสนอแนะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักวิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง และวิธีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ควรมีการแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ควรเพิ่มช่วงเวลา/เที่ยวรถในการจัดเก็บขยะมูลฝอย และเพิ่มงบประมาณ เช่น งบประมาณ ด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น และอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่ทุกพื้นที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น การบริหารจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพ เห็นผลได้จริง ปัจจัยสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น ไม่ว่าจะดำเนินการกระบวนการใดก็ตาม ควรให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ในด้านการบริการเก็บขนขยะมูลฝอย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ จะต้องมีการจัดสรรงบประมาณในงบประมาณต่อไปเพื่อจัดหาจัดซื้อถังขยะ หรือ รถเก็บขยะ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการคัดขยะมูลฝอยตามประเภทต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ได้กำหนดขึ้น ส่วนการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอยจะต้องคำนึงหลายประเด็นที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังประสบปัญหาการบริหารจัดการขยะ สามารถนำไปปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือ การให้ความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพราะถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการบริหารจัดการขยะ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ส่วนประเด็นที่ควรดำเนินการวิจัยต่อไปเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะของประชาชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2544). *คู่มือแนวทางการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2560). *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- กาลัก เตชะชนหมาก. (2565). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปิยรัช อยู่รักชาติ (2561). *ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2560). *แผนพัฒนาจังหวัด*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- พิชญามณูษ์ แขวงเมือง. (2563). *การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชญามณูษ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ. (2562). *การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภมร ชันหัตต์ และคณะ. (2565). *การจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 9(5), 50-62.

- มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2564). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 8(15), 21–27.
- ศุภัสร์มา ยี่ลั่นศรี. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูง อำเภอมะนังสตูล จังหวัดสตูล* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สุภัคชัย บติการ. (2561). *การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลนาหมื่น อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc–Graw Hill.
- Likert, R.A. (1932, May). Technique for the Measurement of Attitudes. *ArchPsychological*, 25(140), 1–55.

บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารามณ์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Role of Abbot in Ecclesiastical Affairs Administration in Chulabhorn District,
Nakhon Si Thammarat Province

พระครูประโชติอินทคุณ (เทพธานี)¹, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และ เดชชาติ ตีรทรัพย์³

Phrakhru Prachot Intakhun (Inthachoto)¹, Sittipong Sittipatprapa² and Detchat Treesap³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹Samnakkhan@gmail.com

Retrieved April 25, 2023; Revised May 22, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.38

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอจุฬารามณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารามณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ พระภิกษุสังกัดเขตปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอจุฬารามณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 160 รูป และวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก จากพระสังฆาธิการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 รูป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิตินัยยะ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอจุฬารามณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการปกครอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการศาสนศึกษา ส่วนด้านด้านสาธารณสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะ พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ด้านการศาสนศึกษา ได้แก่ พระภิกษุสามเณรไม่สนใจในการศึกษาเท่าที่ควร พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มีภาระช่วยงานต่าง ๆ ของวัด จึงไม่มีเวลาดูหนังสืออย่างเต็มที่ ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ด้านการปกครอง ได้แก่ ต้องมีชี้แจงกฎระเบียบและ

กตีกาต่าง ๆ ของวัดให้พระภิกษุที่มาใหม่ได้เข้าใจ ปฏิบัติงานในวัดด้วยความสามัคคี ควรมีพระผู้ใหญ่คอยดูแลเอาใจใส่ในการทำวัตรสวดมนต์ เจริญภาวนา ควรปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัยให้มากที่สุด

คำสำคัญ: บทบาท; การบริหารกิจการคณะสงฆ์

Abstract

The objectives of this research paper were as follows: 1) to study the role of the abbot in the ecclesiastical affairs administration in Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province, 2) to analyze problems, obstacles, and guidelines for developing the role of the abbot in the ecclesiastical affairs administration in Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province. The researcher used a mixed research method: quantitative and qualitative research. The quantitative research consisted of 160 monks under the ecclesiastical jurisdiction in Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province. The qualitative research consisted of in-depth interviews with five Buddhist monks as key informants. Quantitative data were analyzed using ready-made programs. Statistics included percentages, means, and standard deviations. Qualitative data were analyzed using descriptive and contextual analysis.

The results showed that: 1. The role of the abbot in the ecclesiastical affairs administration in Chulabhorn District, Nakhon Si Thammarat Province was overall at a high level. When considering each aspect in descending order, it was found that governance was at the highest level, followed by religious education and public welfare with the lowest average.

2. The results of recommendations found that the problem and obstacle in religious education was that monks and novices were not interested in education as they should be. However, most monks and novices had various duties at the temple and therefore did not have time to read books fully. Governance solutions included explaining the rules and regulations of the temple to new monks, cultivating a sense of unity, care from senior monks, praying, meditation, and performing duties according to the Dharma and Discipline as much as possible

Keywords: Role; Ecclesiastical Affairs Administration

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนาในอดีตยกตัวอย่าง คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติเผยแผ่ สืบสาน และถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้

เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตเพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนนั้นถือเป็นการกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย จะเป็นการสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชน และเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชน หันมาเข้าวัดปฏิบัติธรรม เพิ่มพูนคุณภาพชีวิตในการพัฒนาจิตใจเพื่อให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (พระมหาอนุศักดิ์ จันทราลักษณ์, 2554)

วัดในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองและช่วยสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านวัตถุและจิตใจของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างดีในอดีตที่ผ่านมาแต่สภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมากในปัจจุบันทำให้คนใช้วัตถุนิยมมากขึ้นและบริโภคนิยมมาเป็นฐานคิดในการดำเนินชีวิต ทำให้ประชาชนเข้าวัดน้อยลงเนื่องจากไม่ค่อยให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ และเดิมวัดเคยเป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร ซึ่งมีบทบาทในการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนา หากพระสงฆ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวนมากที่มีความรู้ความเข้าใจว่า การพัฒนาที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาคนจะได้ช่วยกันชี้แจงให้ประชาชนและผู้นำในชุมชนได้เข้าใจ เมื่อพระสงฆ์มีโอกาสพบปะสนทนากับคนทุกระดับ เพื่อวิถีชีวิตของคนไทยที่เริ่มห่างไกลจากวัดหันมาให้ความสนใจกับวัดมากขึ้นเพื่อผดุงไว้ซึ่งคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม ให้เยาวชนได้เรียนรู้และปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ฯ (ประเวศ วะสี, 2539)

เจ้าอาวาสนั้นมีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามภารกิจของคณะสงฆ์ 6 ด้านคือด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์เจ้าอาวาสที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมีภาวะผู้นำ มีกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมในด้านพระธรรมวินัย จะส่งผลโดยตรงต่อศรัทธาความเชื่อถือของพุทธศาสนิกชน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยง่ายแต่ปัญหาที่ทำให้การบริหารจัดการวัดขาดประสิทธิภาพก็คือ เจ้าอาวาสจำนวนไม่น้อยของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ยังไม่มีทักษะและเทคนิคในการบริหารจัดการวัด และไม่มีวิธีการสั่งสอนประชาชน ปลอ่ยปละละเลยพระภิกษุสามเณรบางส่วน ให้ประพฤติปฏิบัติไปตามยถากรรม ไม่มีการศึกษาอบรมพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณรให้ทั่วถึงได้ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น เจ้าอาวาสจึงมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการวัดให้มีประสิทธิภาพตามภารกิจของคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทความวิจัยนี้นำเสนอบทบาทของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ รวมทั้งนำเสนอปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้า

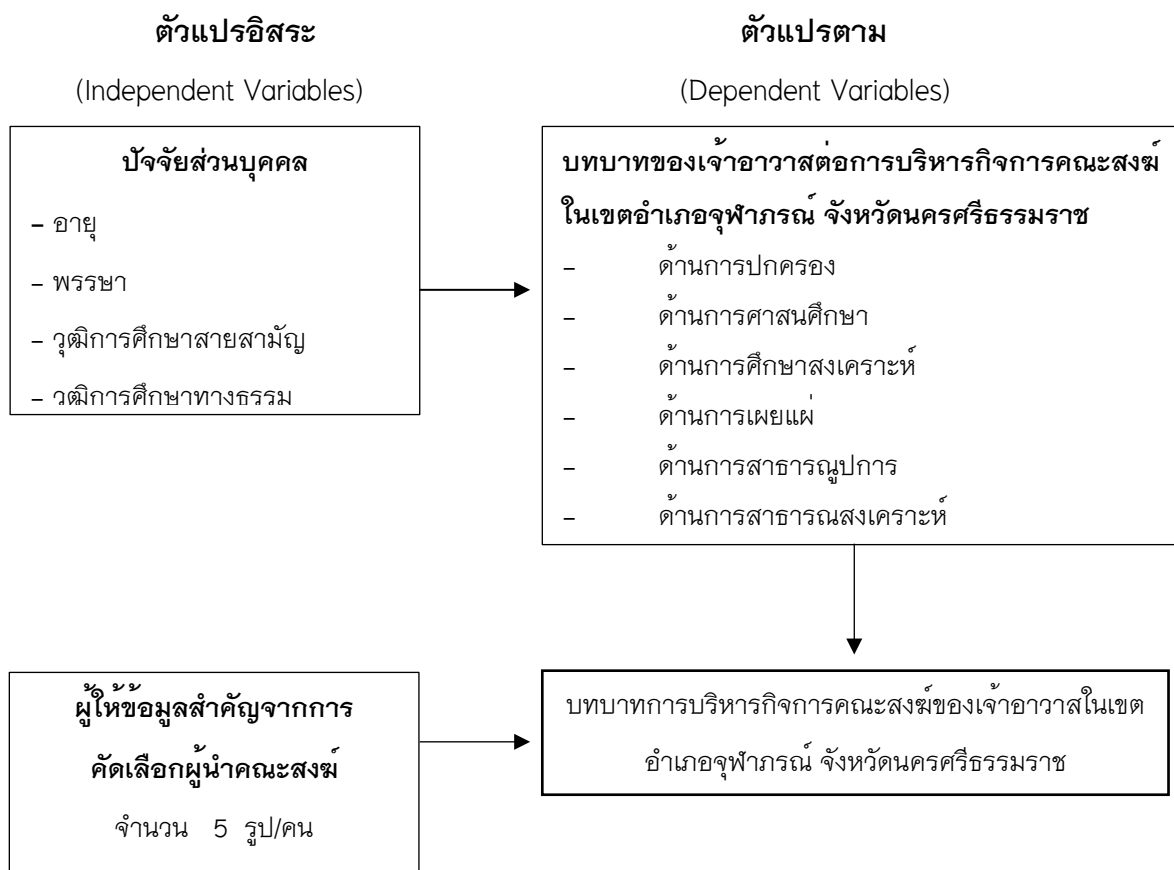
อาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ ทั้งนี้ผลการศึกษาจะนำไปสู่การนำไปใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพื้นที่อื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บททวนวรรณกรรม

จากการสืบค้นเอกสาร งานวิจัย บทความวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบัน คณะสงฆ์ประสบปัญหาโครงสร้างการปกครอง ปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการปกครอง ปัญหาหลักเกณฑ์การแต่งตั้งของพระสงฆ์ที่จะได้รับสมณศักดิ์สาเหตุปัญหาการปกครอง คณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน มีสาเหตุมาจากปัญหาโครงสร้างการปกครองเพราะคณะสงฆ์ที่ถูกควบคุมโดยรัฐผ่านพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) สาเหตุต่อมาคือการขาดประสิทธิภาพในการปกครองมาจากสาเหตุที่รวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ผู้ปกครองสงฆ์ระดับสูงซึ่งมีอำนาจและอิทธิพลต่อการปกครองสงฆ์จำนวนมากซึ่งด้อยในประสิทธิภาพการทำงานเพราะสภาพและยังด้อยความรู้ความสามารถในการปกครองสงฆ์สืบเนื่องจากระบบกลไกคณะสงฆ์ไม่มีการพัฒนาประสิทธิภาพผู้ปกครองคณะสงฆ์ ต่อมาสาเหตุของหลักเกณฑ์ของพระสงฆ์ที่จะได้รับสมณศักดิ์นั้นจำเพาะเจาะจงไว้ที่ตำแหน่งทางปกครองคณะสงฆ์และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ผ่านจำนวนเงินเพื่อการสร้างศาสนวัตถุ (พระณรงค์ สังขวิจิตร, 2560) ในการแก้ไขปัญหาโครงสร้างการปกครอง มีแนวทางการแยกตัวออกจากศาสนา กับการปรับปรุงโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ใหม่ ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการปกครอง รวมอยู่ในแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์แล้วและต่อมาคือ การแก้ไขปัญหาหลักเกณฑ์ของพระสงฆ์ที่จะได้รับสมณศักดิ์ โดยแยกสมณศักดิ์ออกจากตำแหน่งการปกครอง การให้พุทธบริษัทมีส่วนร่วมในการวางกฎเกณฑ์ และการกำหนดหลักเกณฑ์ของพระสงฆ์ที่จะได้รับสมณศักดิ์โดยคำนึงถึงการสร้างศาสนวัตถุที่จำเป็นต่อการใช้สอยและตามฐานะของวัดและกำหนดหลักเกณฑ์โดยการเน้นการสร้างศาสนวัตถุที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ในขณะที่พระครูจริยธรรมานุรักษ์ (วัลลภ จริยธมฺโม) (2563) ได้ศึกษาพบว่าปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการที่พักสงฆ์ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านการปกครอง ขาดความร่วมมือจากผู้ได้บังคับบัญชา ขาดความร่วมมือจากชุมชน ด้านการศึกษา บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ไม่มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนช่วยเหลืองบประมาณ ไม่มีการจัดตั้งกองทุน ด้านการเผยแผ่ศาสนาขาดการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มเติมในการใช้สื่อช่วยในการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ขาดการประสานงานกับชุมชนในการก่อสร้างทำให้เกิดความขัดแย้งตามมาภายหลัง ด้านสาธารณสงเคราะห์ ขาดความร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนและนโยบายในการปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูโพธิจิตตคุณ (กิตติพงษ์ สุบุญโญ) (2561) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้านที่เกิดขึ้นคือ 1. ด้านการปกครองที่สำคัญมี 2 ประเด็นได้แก่ 1) เรื่องคนและเรื่องงานถือได้ว่าเรื่องของจิตใจของแต่ละบุคคลที่เป็นอุปสรรคอย่างสำคัญเพลอไหลปล่อยให้อำนาจความเกียจคร้าน เป็นต้น 2. ด้านการศึกษา คือ จำนวนผู้เรียนพระปริยัติธรรมได้ลดลง ทั้งแผนกธรรม และแผนกบาลีในขณะที่การศึกษาสายสามัญของพระภิกษุสามเณรยังคงมีจำนวนมาก 3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์คือ บุคลากรในการศึกษาในรุ่นต่อไป ต้องทำควบคู่ไปกับการตั้งศูนย์การศึกษาในการอบรมครูพระหรือครูสอนหนังสือให้มีศักยภาพ 4. ด้านการเผยแผ่ จากสภาพสังคมที่

เปลี่ยนแปลงไปทำให้การเผยแผ่ในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนไปตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นควรมีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย เช่น เป็นใคร มีสถานะจิตใจเป็นเช่นไร มีความต้องการและบริบทรอบตัวของกลุ่มเป้าหมายนั้นเป็นเช่นไร 5. ด้านสาธารณูปการ ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอนะที่สำคัณมี 3 ประเด็น คือ 1) ด้านบุคลากร ในการบริหารจัดการ 2) ด้านเงิน 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์การบูรณปฏิสังขรณ์ และ 6.ด้าน การสาธารณะสงเคราะห์ที่สำคัณมี 3 ประเด็น คือ 1) เรื่องบุคลากร ที่วัดและคณะสงฆ์ขาดบุคลากรอันเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) เรื่องเงินงบประมาณ ที่แต่ละวัดจะต้องดำเนินการตามศักยภาพของตนเอง และ 3) เรื่องการประสานงาน การขาดการประสานงานหรือการประสานงานที่ไม่ดีไม่เป็นระบบ หรือทิศทางเดียวกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้พบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ มีปัญหามาตั้งแต่อดีตทั้งใน 6 ด้าน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากร ได้แก่ บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 วัด/สำนักสงฆ์ (สังกัดมหานิกาย) กลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณ ได้แก่ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งหมด 160 รูป กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 รูป เชิงคุณภาพ ศึกษาจากพระสังฆาธิการ ได้แก่ ประชากรได้คัดเลือกเจาะจงสัมภาษณ์ พระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม สามารถแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือก ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 6 ด้าน จำนวน 28 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1. เป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอยุพารณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เป็นแบบสัมภาษณ์บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ 1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นำเรียนเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์มหานิกาย จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ผู้วิจัยได้ประสานงานไปยังเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อนและให้ลงมือตอบแบบสอบถาม 3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามให้กลุ่มตัวอย่างลงมือตอบแบบสอบถามแล้ว ก็ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ เตรียมศึกษาข้อมูลด้านเอกสารเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา จากนั้นจึงลงสำรวจพื้นที่ครั้งแรก นอกจากนี้ยังเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลอื่น ๆ อีก เช่น สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1. การเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยจะทำการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารงานวิจัย บทความ จดหมายเหตุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ในการศึกษาภาคสนามครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้วิจัยจำเป็นต้องสำรวจพื้นที่ภาคสนามเบื้องต้นก่อนลงมือปฏิบัติการวิจัยภาคสนามจริง และมีวิธีในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล 1. เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด สร้างคู่มือลงรหัสนำข้อมูลลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2. การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3. วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ประชากรเสนอแนะ โดยรวบรวมข้อพระណာความ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์

ผลการวิจัย

บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 25–35 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 50 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.30 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีจำนวนทั้งสิ้น 55 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.40 มีวุฒิการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมชั้นตรีส่วนใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 79 รูป คิดเป็นร้อยละ 49.40

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการปกครอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.47$) รองลงมา คือ ด้านการศาสนศึกษา ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.58$) ส่วนด้านสาธารณสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.57$)

ตารางที่ 1 บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(N = 160)

ข้อ	ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการ ในเรือนจำกลางสงขลา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		μ	σ	
1.	ด้านการปกครอง	4.45	0.47	มาก
2.	ด้านการศาสนศึกษา	4.40	0.58	มาก
3.	ด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.39	0.48	มาก
4.	ด้านการเผยแผ่	4.38	0.55	มาก
5.	ด้านการสาธารณูปการ	4.38	0.59	มาก
6.	ด้านการสาธารณสงเคราะห์	4.34	0.57	มาก
โดยรวม		4.38	0.48	มาก

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า จากความเห็นในปัญหา อุปสรรคของพระภิกษุในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีการปกครองและการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าคณะอำเภอในการดูแลคณะสงฆ์ในแต่ละวัดให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ด้วยหลักสารณียธรรมและสามัคคีธรรมเป็นต้น และเป็นไปตามกฎหมาย กฎมหา

เถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ ของมหาเถรสมาคม รวมทั้งมีการจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ทั้งแผนกธรรม และแผนกบาลี รวมทั้งส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณร ได้เรียนภายนอกสำนักเรียนด้วย และรวมทั้งส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณรได้ศึกษาล่าเรียนวิชาที่เป็นประโยชน์แก่การประกาศพระพุทธศาสนาอีกด้วย มีการให้การศึกษอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่จะอำนวยประโยชน์แก่อกุลแก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนและการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ปัจจัยและอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการศึกษาเล่าเรียน โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง เพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นรูปดีของสังคมและประเทศชาติ

แนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า พระภิกษุในเขตอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มากที่สุดคือ ด้านการปกครอง ได้แก่ ต้องมีชี้แจงกฎระเบียบและกติกาดัง ๆ ของวัดให้พระภิกษุที่ใหม่ได้เข้าใจ และปลูกจิตสำนึกในความสามัคคีทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ควรให้มีพระผู้ใหญ่คอยดูแล เอาใจใส่และบอกประโยชน์และความสำคัญในการทำวัตรสวดมนต์ เจริญภาวนา ควรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัยให้มากที่สุด โดยไม่มีเส้นสาย ควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด รองลงมาคือ ด้านการศาสนศึกษา ได้แก่ ควรมีการอบรมในทุกอาทิตย์เพื่อบอกประโยชน์ และคุณค่าของการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรภายในวัด และควรมีมาตรการในการดูแลพระภิกษุ สามเณรผู้เป็นนักเรียน ควรมีการแบ่งภาระหน้าที่ของผู้ที่กำลังศึกษาให้มีเวลาดูหนังสือและเตรียมสอบและจัดหาวิธีการพิเศษเพื่อช่วยนักเรียนผู้มีเวลาในการเรียนน้อยให้ได้รับความรู้ มีกำลังใจ มีโอกาสสอบได้มากขึ้น ควรมีนโยบายในการสรรหานักเรียนที่จะเข้ามาบวชศึกษาเล่าเรียนให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณและควรเน้นสร้างบุคลากรและรักษามูลค่าบุคลากรทางการศึกษาเอาไว้ น้อยที่สุดคือ ด้านการเผยแผ่ศาสนา ได้แก่ ควรมีการเพิ่มจำนวนพระวิทยากรให้เพียงพอแก่การปฏิบัติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ควรมีการสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เจ้าอาวาสในการบริหารวางแผนดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการบริหารการจัดองค์การดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติของพระภิกษุสามเณร ภายในวัด ควบคุมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณรภายในวัด บริหารประสานงานประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดประจำเดือนหรือวันธรรมสวนะ และเจ้าอาวาสมีการบริหารการวางแผนระเบียบข้อบังคับสำหรับพระภิกษุสามเณรภายใน

วัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระศิลา บัญทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้” ผลการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจนและเป็นรูปแบบเดียวกันเมื่อมีการกระทำผิด ต้องมีการลงโทษอย่างจริงจัง โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง ผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ ควรเสียสละดูแลพระสงฆ์อย่างใกล้ชิด การบริหารงานของพระสงฆ์ ควรมีการกระจายอำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้ฝ่ายสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการปกครอง ควรคัดสรรบุคคลที่จะมาบวชอย่างเคร่งครัด ด้านการศึกษาจัดหาทุนการศึกษาไว้อย่างพอกับจำนวนพระสงฆ์ที่ศึกษาเล่าเรียน รัฐควรมีงบประมาณให้พระสงฆ์ได้เรียนหนังสือ ตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับปริญญาตรี พระสงฆ์ควรมีการศึกษาทั้งทางปริยัติและปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรจัดตั้งกองทุนเรียนดีแต่ยากจน ควรมีการศึกษาดูงาน เช่น วัด ที่มีพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นแรงจูงใจ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พระศิลา บัญทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์ รัฐบาลควรสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้อบรมคุณธรรมแก่เด็กและเยาวชนรัฐบาลควรสนับสนุนการปรับปรุงวัด ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ควรทำให้วัดเป็นที่ปฏิบัติธรรม โรงเรียนควรนิมนต์พระสงฆ์ไปสอนคุณธรรมให้แก่เด็ก และรัฐบาลควรส่งเสริมงบประมาณในการส่งเสริมโรงเรียนพระพุทธ ศาสนาวันอาทิตย์ควรมีศูนย์การศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น บริการพระสงฆ์เวลาออกไปเผยแผ่ศาสนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พระครูสิทธิวิจิตรโสภิต (ประสิทธิ์ สมมาบุญญ) (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร)” ผลการศึกษา พบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์พระธรรมภาณพิลาสสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปให้มีโอกาสได้ศึกษาพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมเพื่อคุณภาพประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตอันจะเป็นการช่วยรักษาความมั่นคงของชาติ และยังทำให้พระภิกษุสามเณรมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถจากที่ได้ศึกษานำมาอบรมสั่งสอนแก่เด็ก เยาวชนและประชาชน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสิริวัชรญาณ (2566) ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้กล่าวว่า การส่งเสริมบุคลากรในด้านเผยแผ่หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาค่อนข้างน้อยพระสังฆาธิการส่วนใหญ่ขาดทักษะในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาพระสังฆาธิการบางรูปไม่ค่อยมีเวลาในการวางแผนส่งพระภิกษุไปอบรมนักเทศน์และนักอบรมธรรมเพื่อเข้าค่ายคุณธรรมขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ขาดการติดตามและประเมินผลงานแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข หลักธรรมที่ใช้ในการเผยแผ่ไม่ชัดเจน ส่วน พระศิลา บัญทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสาธารณสงเคราะห์ วัดควรสามารถชี้แนะทิศทางที่ถูกต้อง ควรในการพัฒนาชุมชน พระควรให้การช่วยเหลือในสงเคราะห์ชาวบ้าน เด็ก และเยาวชน วัดควรจัด สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลแก่พระสงฆ์ พระสงฆ์ควรเป็นศูนย์รวมในการสร้างสามัคคีธรรมใน ชุมชน

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา "บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช" จะเห็นว่า ต้องมีชี้แจงกฎระเบียบและกติกาต่าง ๆ ของวัดให้พระภิกษุที่มาใหม่ได้เข้าใจ

และปลูกจิตสำนึกในความสามัคคีทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ควรมีพระผู้ใหญ่คอยดูแล เอาใจใส่และบอกประโยชน์และความสำคัญในการทำวัตรสวดมนต์ เจริญภาวนา ควรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัยให้มากที่สุด โดยไม่มีเส้นสาย ควรมีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด และควรมีการอบรมในทุกอาทิตย์เพื่อบอกประโยชน์ และคุณค่าของการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรภายในวัด และควรมีมาตรการในการดูแลพระภิกษุ สามเณรผู้เป็นนักเรียน ควรมีการแบ่งภาระหน้าที่ของผู้ที่กำลังศึกษาให้มีเวลาดูหนังสือ และเตรียมสอบและจัดหาวิธีการพิเศษเพื่อช่วยนักเรียนผู้ที่มีเวลาในการเรียนน้อยให้ได้รับความรู้ มีกำลังใจ มีโอกาสสอบได้มากขึ้น

๕ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรนำการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาส ทั้ง 6 ด้านไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เพื่อให้การทำงาน และการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระสังฆาธิการกับการเป็นผู้นำในการรณรงค์ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของพระสังฆาธิการได้มีการให้ความรู้แก่พระสงฆ์ และประชาชนทั้งภายในและภายนอกวัดในอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๕ เอกสารอ้างอิง

- พระครูจริยธรรมานุรักษ์ (วัลลภ จริยธมฺโม). (2563). สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการที่พัทลุง. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 772-782.
- พระครูโพธิกิตติคุณ (กิตติพงษ์ สุบุญโญ). (2561). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของคณะสงฆ์ภาค 3 (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณรงค์ สังขวิจิตร. (2560). การปกครองคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน: ปัญหาและแนวทางแก้ไข. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 27-40.
- พีระศิลป์ บุญทอง. (2561). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(1), 30-44

รูปแบบนวัตกรรมจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

Innovative model of elderly-friendly city management in Bangkok

วรายุทธ ปานนิมิตจิตสมาน¹, ภคมน โภคะธีรกุล²และ จิตติมา ให้ลำยอง³

Warayut Pannimitjitsaman¹, Pakkamon Phokatirakul² and Thitima Holumyong³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2,3,4}

College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand^{1,2,3,4}

E-mail: ¹warayut.pann@gmail.com; ²pum8989@gmail.com; ³thitimah@gmail.com; ⁴m_chaowarit@hotmail.com

Retrieved March 28, 2023; Revised May 5, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.39

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อระบุปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ได้แก่ บุคลากรในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน และผู้แทนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัย (1) บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย นโยบาย หลักเกณฑ์ หลักการ กระบวนการดำเนินงาน และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการเมือง (2) ปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย (2.1) ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณในการปรับปรุง (2.2) ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า ขาดการบูรณาการช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างสมาชิกในบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2.3) ด้านสุขภาพ พบว่า อัตราการล้มของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ (2.4) ด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า มีปัญหาด้านความปลอดภัย และขนาดของพื้นที่มีจำกัด (2.5) ด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า มีปัญหาการเข้าถึงการใช้บริการ และ (3) รูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ คือ การริเริ่มในประเด็นดังนี้ (3.1) พัฒนาที่อยู่อาศัยเดิมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี (3.2) เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง (3.3) ควรมีระบบการดูแลสุขภาพที่บ้านแบบพึ่งตนเอง (3.4) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มและพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และ (3.5) ออกแบบระบบขนส่งมวลชนให้ได้มาตรฐานสากล และจัดบริการที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การจัดการเมือง; ผู้สูงอายุ; เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of the research were threefold: (1) to analyze the context of elderly-friendly city management in Bangkok (2) to identify problems of elderly-friendly city management in Bangkok, and (3) to propose the elderly-friendly city management model in Bangkok. This research was qualitative research. There were 15 key informants, including 8 Bangkok Metropolitan Administration personnel and 7 representatives of the elderly in Bangkok. Data were collected using in-depth interviews and participatory and non-participant observation. Data were analyzed using thematic analysis.

The research results found that (1) The context of elderly-friendly urban management consisted of policies, criteria, principles, work processes, and urban management agencies. (2) Problems of elderly-friendly city management included: (2.1) Housing – Substandard housing conditions and lack of budget for improvements (2.2) Access to information – Lack of integration in helping the elderly between family members and related agencies (2.3) Health – Insufficient staffing capacity (2.4) Public space – safety problems and limited space size (2.5) Mass transit system – problems with access to services. (3) The elderly-friendly city management model included the following interesting points. (3.1) development of existing housing into a better environment (3.2) providing opportunities for the elderly to access information through a variety of channels (3.3) providing a self-reliant home health care system (3.4) supporting public participation in increasing and developing public spaces, and (3.5) design of mass transit systems to international standards and elderly-friendly city management service.

Keywords: Urban Management; Elderly; Elderly-Friendly City

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนได้นั้น นอกจากจะอาศัยบุคคลในวัยทำงานแล้ว ยังต้องอาศัยบุคคลในวัยสูงอายุที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากบุคคลในวัยสูงอายุมีความเพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้ถึงพร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งในสังคมไทย (กรมกิจการสูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562) ถ้าผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ผู้สูงอายุจะสามารถดูแลตนเองได้พึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของครอบครัว และสังคม รวมถึงจะสามารถลดค่าใช้จ่ายของประเทศในการดูแลรักษาผู้สูงอายุได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย (เสาวภา พรศิริพงษ์, ชีรพงษ์ บุญรักษา และสุภาพร ฤดีจำเริญ, 2550)

องค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2593 สังคมโลกกำลังจะกลายเป็นสังคมแห่งผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุทั้งหมดจะอาศัยอยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง

(กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮลป์เอจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International), 2563) สำหรับประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ มีสัดส่วนของผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 10.3 ของประชากรทั้งประเทศ และมีแนวโน้ม ของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2575 จะเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะกลายเป็นประชากรกลุ่ม ใหญ่ของประเทศในอนาคต (Peek, Im-em, & Tangthanaset, 2015) โดยเฉพาะประชากรผู้สูงอายุในเขต กรุงเทพมหานครที่ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์แล้ว ประกอบกับกรุงเทพมหานครเป็นทั้งเมืองหลวงของ ประเทศและเป็นศูนย์รวมแห่งความเจริญของประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาที่หลากหลายและซับซ้อน ในการดำเนินชีวิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเมืองเพื่อให้เป็นมิตรกับ ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม และมี หลักประกันที่มั่นคงในอนาคตไปจนบั้นปลายชีวิต (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2565)

ดังนั้น การจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อบรรเทาสังคมผู้สูงอายุที่ กำลังเกิดขึ้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งต้องมีรูปแบบที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของเมือง การที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น ต้องทราบว่าการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาในการจัดการเมืองที่เป็น มิตรกับผู้สูงอายุในด้านใดบ้าง และรูปแบบการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มี ประชากรผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 22.08 ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และร้อยละ 9.47 ของ ประชากรผู้สูงอายุทั่วประเทศ และมีแนวโน้มสูงขึ้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสูงอายุ, 2565) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพใน การสร้างรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเมืองที่เป็น มิตรกับผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและมีศักยภาพ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อระบุปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

การจัดการเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กร เป็น กระบวนการจัดระเบียบทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดในองค์กร โดยใช้ระบบการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรตามที่ตั้งไว้ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีการจัดการของ ฮองรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1949) ได้เขียนเป็นทฤษฎีเรียกว่า หน้าที่ 5 ประการทางการบริหาร (5 Functions of Management) ประกอบด้วย การวางแผนงาน (Planning) การจัดโครงสร้างการทำงาน (Organizing) การสั่งงาน (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมและติดตามงาน (Controlling) หลักการจัดการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นได้ (Flexibly) สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานของทั้งภาครัฐและเอกชน (Private and Public) สอดคล้องกับแนวคิดหลักการบริหารของ ลูเธอร์ กุลลิค และลินดัล เออร์วิค (Gulick, Luther & Lyndall Urwick, 1937) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องทำ หน้าที่สำคัญอยู่ 7 ประการหรือ POSDCORB ที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การจัดกำลังคน (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) และสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการจัดการของ ดับบลิว และไอร์แลนด์ (Dubrin & Ireland, 1993) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการมีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

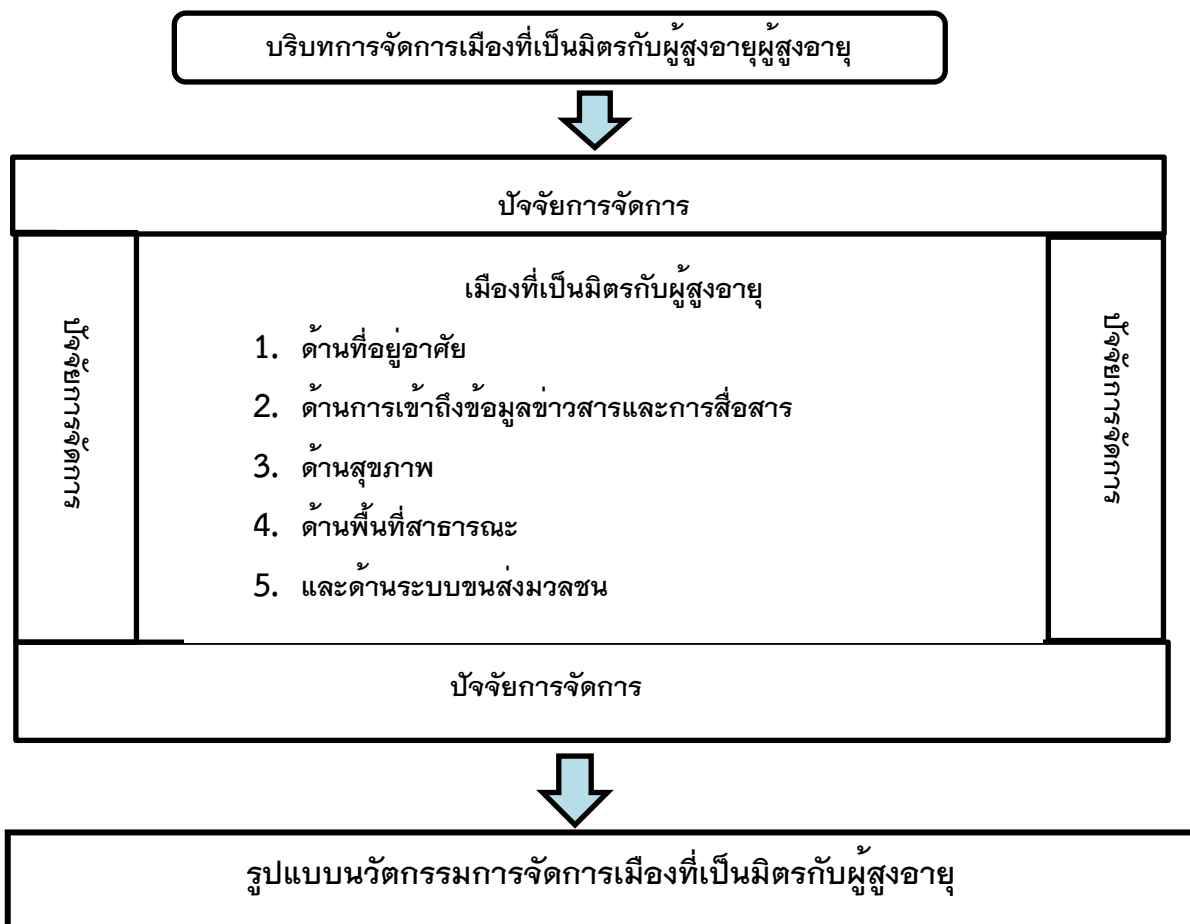
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้รับความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำมาบริหารจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากคุณภาพชีวิตมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของผู้สูงอายุในเมือง ถ้าได้รับปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมแล้ว ก็จะส่งผลทำให้มีการดำเนินชีวิตที่ดีในขั้นต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs, 1970) ในรายงานเรื่อง “A Theory of Human Motivation” ปี พ.ศ. 2486 มีการเรียงลำดับขั้นความต้องการที่อยู่ในขั้นต่ำสุดจะต้องได้รับความพึงพอใจเสียก่อนบุคคลจึงจะสามารถผ่านพ้นไปสู่ความต้องการที่อยู่ในขั้นสูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love needs) ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs) และความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization needs) สอดคล้องกับแนวคิดพหุพลัง (Active Ageing) ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2019) ได้ให้ความสำคัญของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (physical domain) ด้านจิตใจ (psychological domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (environment) นอกจากนี้ คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจเพื่อยุโรปขององค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำดัชนีพหุพลังโดยนำแนวคิด Active Ageing ขององค์การอนามัยโลกมาปรับใช้เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 26 ประเทศ โดย UNECE ได้ให้ความสำคัญของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4 ด้าน ได้แก่ การมีงานทำ การมีส่วนร่วมในสังคม การพึงพิงและความมั่นคงในชีวิตความสามารถ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีพหุพลัง (พินิจ พ้าอำนวยผล, 2563)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดองค์ประกอบของการเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly City) 8 ด้าน ไว้ดังนี้ (World Health Organization, 2007) ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม ด้านการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและการจ้างงาน ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ด้านการสนับสนุนของชุมชนและการบริการ ด้านสุขภาพ ด้านสภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร และด้านระบบขนส่งมวลชน นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ในทวีปยุโรป สหรัฐอเมริกา ทวีปออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย พบว่า การจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะครอบคลุมในเรื่องการมีกฎหมาย นโยบาย และมีคณะกรรมการคุ้มครองผู้สูงอายุ การมีระบบหลักประกันรายได้/บำนาญ รวมทั้งสวัสดิการ ที่อยู่อาศัย บริการด้านสุขภาพ การดูแลในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ นันทนาการ การมีส่วนร่วม การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่างๆ เมื่อถึงวัยสูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการเป็นเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age – Friendly City) ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2007) ที่สอดคล้องกับบริบทของกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร ด้านสุขภาพ ด้านพื้นที่สาธารณะ และด้านระบบขนส่งมวลชน โดยมีรายละเอียดตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ กรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคลากรในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน และผู้แทนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามที่กำหนดไว้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ วิธีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องในเบื้องต้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และน่าเชื่อถือ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา โครงสร้าง ตลอดจนความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัย และขอบเขตการวิจัย โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่เป็นแนวในการสัมภาษณ์ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าต่ำกว่า 0.5 ตัดทิ้ง เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรง (validity) ที่ได้มาตรฐาน จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กรุงเทพมหานครได้มีการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หลักการ กระบวนการดำเนินงาน และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ได้แก่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสวัสดิการของผู้สูงอายุ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชน และเมือง การจัดสภาพแวดล้อมและโครงสร้างของเมือง โดยมีการวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน การควบคุม การรายงาน การติดตามและประเมินผล มีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ คณะกรรมการผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการผู้สูงอายุระดับเขต คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ และคณะกรรมการชุมชน ใช้กระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีม มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานให้ครอบคลุมในพื้นที่/ชุมชน มีการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่ รัฐบาล กระทรวง กรุงเทพมหานคร เขต และชุมชน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณในการปรับปรุง ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า ขาดการบูรณาการช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างสมาชิกในบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้าน

สุขภาพ พบว่า อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า มีปัญหาด้านความปลอดภัย และขนาดของพื้นที่มีจำกัด และด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า มีปัญหาการเข้าถึงการใช้บริการ

วัตถุประสงค์ที่ 3 รูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ พัฒนาที่อยู่อาศัยเดิมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีราคาที่เหมาะสม เพียงพอ มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย สะอาด และอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ใกล้กับบริการสาธารณะและชุมชน พัฒนาที่อยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยเดิมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทางเลือกในการอยู่อาศัยที่หลากหลายรูปแบบ เช่น บ้านเอื้ออาทร บ้านถาวร บ้านมั่นคง และการเคหะ เป็นต้น ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง มีระบบการสื่อสารพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ มีบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสาธารณะให้ใช้ฟรี มีการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่อยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งจากสังคม ขอความร่วมมือให้สมาชิกในครอบครัวดูแลผู้สูงอายุ มีการสื่อสารผ่านระบบเสียงตามสายในชุมชน การสื่อสารผ่านทางโทรทัศน์ ระบบไลน์ และสื่อทางบุคคล ด้านสุขภาพ ได้แก่ ควรมีระบบการดูแลสุขภาพที่บ้านแบบพึ่งตนเอง ที่ประกอบด้วยระบบสาธารณสุข การดูแลสุขภาพรายบุคคล และการช่วยดูแลงานบ้าน มีสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพและบริการชุมชนใกล้บ้าน มีการจัดทำแผนฉุกเฉินสำหรับชุมชน จัดตั้งอาสาสมัคร จิตอาสาและหน่วยงานของชุมชนที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อช่วยดูแลผู้สูงอายุแทนบุคลากรทางด้านแพทย์และพยาบาลสาธารณสุข ที่มีอัตรากำลังไม่เพียงพอ ด้านพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มและพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้สะอาด และร่มรื่น มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยต่อการใช้ มีตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทำหน้าที่ตรวจตราอยู่เสมอ มีบริการพิเศษสำหรับผู้ต้องการความช่วยเหลือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพสาธารณะ ตามบริบทของแต่ละชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาการออกแบบอุปกรณ์สาธารณะที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่สีเขียว และด้านระบบขนส่งมวลชน ได้แก่ ออกแบบระบบขนส่งมวลชนให้ได้มาตรฐานสากล และจัดบริการที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สามารถใช้งานได้อย่างสะดวก ปลอดภัย ใช้งานง่าย เป็นธรรม เท่าเทียม เชื่อมโยงทั่วถึง ยืดหยุ่น ทันยุคทันสมัย สร้างนวัตกรรมอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ให้ภาคเอกชนที่มีความพร้อมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งทางด้านสุขภาพ (health) การมีส่วนร่วม (participation) และความมั่นคงปลอดภัย (security)

อภิปรายผลการวิจัย

บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกรุงเทพมหานครได้มีการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หลักการ กระบวนการดำเนินงาน และมอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้านผู้สูงอายุที่ได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 การลด

ความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวง ศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ทำงานร่วมกันในเชิงบูรณาการ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสูงอายุ, 2562) นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์) ได้มีการกำหนดนโยบายในการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ได้แก่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน เพิ่มศักยภาพสวนที่มีอยู่ โดยเน้นการพัฒนาด้านสุขภาพ สะดวก สังคม สร้างงาน และสวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุ (สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, สำนักงานประชาสัมพันธ์กรุงเทพมหานคร 2565)

รวบรวมปัญหาและการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนไม่ได้มาตรฐาน และขาดงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs, 1970) โดยความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจมากที่สุด เพื่อพัฒนานำไปสู่ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หรือความรู้สึกมั่นคง (safety or security) ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า ขาดการบูรณาการระหว่างสมาชิกในบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีพหุผลผู้สูงอายุไทย (Active Ageing Index: AAI) พบว่า สภาพที่เอื้อต่อการมีภาวะพหุผลผู้สูงอายุ คือ การใช้อุปกรณ์ ICT ในการสื่อสารนั่นเอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) ด้านสุขภาพ พบว่า อัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการให้บริการผู้สูงอายุ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะงบประมาณของภาครัฐเกี่ยวกับผู้สูงอายุในการให้บริการด้านสุขภาพและบริการชุมชนมีจำนวนจำกัด ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้นทุกวัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อให้บริการผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการบริหารจัดการผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่นที่ได้มีการยกเลิกการรักษาฟรีผู้ที่มีอายุ 70 ขึ้นไป โดยเปลี่ยนมาเป็นระบบประกันการดูแลระยะยาว (Long-term Care Insurance: LTCI) ส่งผลทำให้ญี่ปุ่นเหลืองบประมาณมาใช้ในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น (สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์, 2558) ด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า ขนาดของพื้นที่สาธารณะมีจำกัด มีปัญหาด้านความปลอดภัยในการมาใช้บริการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครนอกจากจะมีราคาแพงแล้ว ยังมีขนาดพื้นที่จำกัด ในขณะที่ประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความแออัดทางด้านที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ ยังเกิดมลพิษจากควันของท่อไอเสียรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม ปริมาณฝุ่น P.M. 2.5 ทำให้ประชาชนมีความต้องการพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2007) ที่กล่าวไว้ว่าเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุต้องมีสภาพแวดล้อมที่อยู่สบายและสะอาด มีพื้นที่สีเขียว มีที่นั่งพัก มีทางเดินสำหรับผู้สูงอายุ มีทางม้าลาย ที่ปลอดภัย ด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า มีปัญหาการเข้าถึงการใช้บริการขนส่งมวลชนบางแห่งไม่มีการจัดบริการช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบังคับใช้กฎหมาย

เกี่ยวกับการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับมีปัญหาด้านการจราจรที่ติดขัด จึงส่งผลทำให้ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ของณัชชา โอเจริญ (2559) พบว่า ป้ายรถเมล์บางแห่งยังไม่มีไฟฟ้า ข้อความป้ายบอกสายรถเมล์ไม่ชัดเจน ไม่มีหลังคา และพบว่าป้ายรถเมล์มีร้านสะดวกซื้อมาเปิดอยู่ใกล้ เมื่อมีรถมาส่งของทำให้รถเมล์ไม่สามารถเข้าป้ายได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาริยา สุขโต (2562) พบว่า ควรมีการออกแบบระบบขนส่งสาธารณะเพื่อทุกคน (universal design) เช่น รถเมล์รถชานต่ำ (low floor) เพื่อสอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุ ให้สามารถใช้บริการได้อย่างเท่าเทียมและปลอดภัย

เสนอรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่อยู่อาศัย ควรอยู่ตั้งในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีราคาที่เหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะที่อยู่อาศัยถือว่าเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องมีความมั่นคง ปลอดภัยในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ คัมภีร์รัตน์ แก้วสุวรรณ (2560) พบว่า นวัตกรรมสังคมด้านพหุผลในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านการจัดการที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสม ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกเพศทุกวัย ผู้สูงอายุต้องได้รับการพัฒนาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว “เมื่อโลกเปลี่ยน ผู้สูงอายุต้องปรับ” จึงจะทำให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ของ วรนา รอดดวง (2555) พบว่า สื่อวิทยุ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ มีบทบาทต่อการพัฒนาชีวิตผู้สูงอายุโดยรวม ด้านสุขภาพ พบว่า ควรมีระบบการดูแลสุขภาพที่บ้านที่ประกอบด้วยระบบสาธารณสุข การดูแลสุขภาพรายบุคคล และการช่วยดูแลงานบ้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลสุขภาพจากสมาชิกในครอบครัวในเบื้องต้นก่อน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของบุคลากรทางการแพทย์ที่ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ของ สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์ (2558) ที่กล่าวไว้ว่าการบริหารจัดการผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่นที่ได้มีการยกเลิกการรักษาฟรีผู้มีอายุ 70 ขึ้นไป โดยเปลี่ยนมาเป็นระบบประกันการดูแลระยะยาว (Long-term Care Insurance: LTCI) เป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ ส่งผลทำให้ญี่ปุ่นเหลืองบประมาณมาใช้ในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น (สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์, 2558) ด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า ควรมีพื้นที่สาธารณะที่เพียงพอ สะอาด และร่มรื่น มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยต่อการใช้บริการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีปัญหามลพิษมาก และมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้น ประชาชนจึงต้องการพื้นที่สีเขียวที่เสมือนเป็นปอดของกรุงเทพมหานครเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์) ในการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ได้แก่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว (สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, สำนักงานประชาสัมพันธ์กรุงเทพมหานคร 2565) และด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า ควรออกแบบการขนส่งมวลชนให้เป็นมิตรกับการใช้งานของผู้สูงอายุ สะดวก ปลอดภัย ใช้งานง่าย เป็นธรรม เท่าเทียม เชื่อมโยงทั่วถึง ยืดหยุ่น ทันยุคทันสมัย และได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบ

ขนส่งมวลชนภายในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุที่ต้องการใช้บริการในการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2007) พบว่า เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุมีองค์ประกอบด้านการคมนาคมขนส่งที่ปลอดภัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัย นวัตกรรมการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ซึ่งนำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ารูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ “...พัฒนาที่อยู่อาศัยเดิมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีราคาที่เหมาะสม เพียงพอ มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย...” ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ “...เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง มีระบบการสื่อสารพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ...” ด้านสุขภาพ ได้แก่ “...ควรมีระบบการดูแลสุขภาพที่หลากหลาย เพียงพอ มีระบบป้องกัน และรักษาสุขภาพที่ดี...” ด้านพื้นที่สาธารณะ ได้แก่ “...เหมาะสมต่อการใช้งาน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม พื้นที่สีเขียวสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย...” และด้านระบบขนส่งมวลชน ได้แก่ “...ออกแบบระบบขนส่งมวลชนให้ได้มาตรฐานสากล และจัดบริการที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สามารถใช้งานได้อย่างสะดวก ปลอดภัย ใช้งานง่าย เป็นธรรมชาติ เชื่อมโยงทั่วถึง ยืดหยุ่น ทันยุคทันสมัย และปลอดภัย...” จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากแผนภาพรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ที่อยู่อาศัยต้องมีความเพียงพอ มั่นคง แข็งแรง อบอุ่น และปลอดภัย 2) ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า ควรมีช่องทางที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีความสม่ำเสมอ และควรมีเนื้อหาที่น่าสนใจ 3) ด้านสุขภาพ พบว่า มีบริการด้านสุขภาพที่หลากหลายและพอเพียง มีระบบป้องกัน และรักษาสุขภาพที่ดี 4) ด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า พื้นที่สาธารณะมีความสะอาดร่มรื่น มีพื้นที่สีเขียว และปลอดภัย และ 5) ด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน มีประกาศการให้บริการที่ชัดเจน สะดวก และเข้าถึงง่าย

สรุป

บริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย นโยบาย หลักเกณฑ์ หลักการ กระบวนการดำเนินงาน และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการเมือง โดยมีขอบเขตในการจัดการเมืองที่ครอบคลุมด้านที่อยู่อาศัย ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพ ด้านพื้นที่สาธารณะ และด้านระบบขนส่งมวลชน โดยมีรูปแบบการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุด้วยการพัฒนาที่อยู่อาศัยเดิมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง ควรมีระบบการดูแลสุขภาพที่บ้านแบบพึ่งตนเอง สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มและพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และออกแบบระบบขนส่งมวลชนให้ได้มาตรฐานสากล และจัดบริการที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอจากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาบริบทด้านต่าง ๆ ของการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หลักการ กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ดังนั้น ควรมีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2. ผลการวิจัยปัญหาด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สภาพที่อยู่อาศัยไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณในการปรับปรุง ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนและประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้วยการช่วยกันปรับปรุงชุมชนของตนเองให้เป็นชุมชนน่าอยู่ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป

3. ผลการวิจัยปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พบว่า ขาดการบูรณาการช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างสมาชิกในบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรประสานความร่วมมือในการ

ทำงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สะดวก รวดเร็ว ทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และช่องทางในการสื่อสาร

4. ผลการวิจัยปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพและคุณค่าของผู้สูงอายุ มีการฝึกอบรมให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการช่วยเหลือปฐมพยาบาลผู้สูงอายุในเบื้องต้น กรณีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินจะสามารถช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที

5. ผลการวิจัยปัญหาด้านพื้นที่สาธารณะ พบว่า มีปัญหาด้านความปลอดภัย และขนาดของพื้นที่มีจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่สาธารณะร่วมกัน สอดส่องดูแล แจ้งข้อมูลข่าวสาร สร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้มาใช้บริการ เพื่อทดแทนอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนจำกัด

6. ผลการวิจัยปัญหาด้านระบบขนส่งมวลชน พบว่า มีปัญหาการเข้าถึงการใช้บริการ ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดบริการด้านระบบขนส่งมวลชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ นำมาวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเฉพาะกลุ่มบุคลากรของกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในประเด็นอื่น ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนาต่อยอดในด้านการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ คือ

1. ศึกษากลุ่มบุคลากรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงบริบทการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ปัญหาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับบุคลากรของกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่ อย่างไร

2. ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ของบุคลากรภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ เข้าไปมีส่วนร่วม และสังเกตการณ์ เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบในการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ถูกต้องและชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

3. ควรศึกษาการจัดการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีลักษณะทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดศักยภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสูงอายุ. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ: Sustainable change*. กรุงเทพฯ: สามลดา.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการสูงอายุ. (2565). *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.dop.go.th/know/side/1/1/1766>

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *ดัชนีพหุผลผู้สูงอายุไทย (Active Ageing Index: AAI)*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก [http://www.nso.go.th/social/domographic/Active Ageing Index.pdf](http://www.nso.go.th/social/domographic/Active%20Ageing%20Index.pdf)

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International). (2563). *รายงาน “สูงวัยในศตวรรษที่21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย (Ageing in the Twenty-First Century: A Celebration and A Challenge)”* กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund: UNFPA) และองค์การเฮล์เพจ อินเตอร์เนชันแนล (HelpAge International). สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub->

คัมภีร์รัตน์ แก้วสุวรรณะ. (2560). *นวัตกรรมสังคมด้านพหุผลผู้สูงอายุในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา หลักสูตรปรัชญาคุณูปกต สาขาศาสตร์ผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษา ในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 2(2), 28 – 42.

ณัชชา โอเจริญ. (2559). *คุณภาพมาตรฐานการให้บริการและความปลอดภัยของรถโดยสาร*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://tdri.or.th/2016/06/2016-06-22/>

พินิจ พ้าอำนวยผล. (2563). *โครงการพัฒนาเครื่องมือประเมินภาวะ Active ageing สำหรับผู้สูงอายุไทย Development of Active ageing assessment tool for the Thai elderly* (รายงานการวิจัย). มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

วรณารต ดวงอุดม. (2555). *การพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดแพร่*. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 18(34), 13 – 22.

สรารุช ไพฑูรย์พงษ์. (2558). *การปฏิรูปการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศญี่ปุ่น*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, <https://tdri.or.th/2015/07/aging-society-in-japan/>

- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2565). *กทม. ร่างแผนฯ ด้านผู้สูงอายุ กทม. ระยะ 3 เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG221101142623122>.
- สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, สำนักงานประชาสัมพันธ์กรุงเทพมหานคร. (2565). *นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานประชาสัมพันธ์กรุงเทพมหานคร.
- เสาวภา พรศิริพงษ์, ชีรพงษ์ บุญรักษา และสุภาพร ฤดีจำเริญ. (2550). ผู้สูงอายุไทย...สูงวัยอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 26(1-2), 132-142.
- อารียา สุขโต. (2562). *รูปแบบการเดินทางและขนส่งสาธารณะกับสังคมผู้สูงอายุ*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, https://web.parliament.go.th/doc.php?type=file&mt=application2Fpdf&d=parcy&url=download%2Farticle%2Farticle_20210423152404.pdf
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50 (4), 370 – 396.
- Dubrin, A. J., & Ireland, R. (1993). *Management and organization* (2nd ed.). Ohio: South Western Publishing Company.
- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Gulick, L.r & Urwick, L. (1973). *The Science of Administration*. New York: Columbia University.
- Peek, C., Im-em, W., & Tangthanaset, R. (2015). The state of Thailand's population report 2015: Features of Thai families in the era of low fertility and longevity. The United Nations Population Fund and National Economic and Social Development Board. Retrieved December 31, 2022, from https://thailand.unfpa.org/sites/default/files/pubpdf/State%20of%20Thailand%20Population%20report%202015-Thai%20Family_en.pdf
- United Nation Population Fund. (1992). *The State of World Population 1992*. New York: UNFPA.
- World Health Organization. (2019). *Ageing and health*. Retrieved December 31, 2022, from <https://www.who.int/ageing/en/>
- World Health Organization. (2007). *Global Age-friendly Cities: A Guide*. World Health Organization. Retrieved December 31, 2022, file:///C:/Users/User/Downloads/9789241547307_eng.pdf

นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Innovation in Integrated Household Waste Management of Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province

ยุทธพงศ์ ริยะสาร¹, เชาวฤทธิ์ เชาวน์แสงรัตน์² และ ชัชวาล แสงทองล้วน³

Yootapong Riyasarn¹, Chaowarit Chaowsangrat² and Chatchawal Sangthongluan³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1, 2, 3}

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand ^{1, 2, 3}

E-mail: ¹Yootapong13252@gmail.com; ²m_chaowarit@hotmail.com; ³ajam_wal@hotmail.com

Retrieved February 20, 2023; Revised October 26, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.40

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 16 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะงบประมาณจำกัด ขาดบุคลากรดำเนินงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา ขาดการมีส่วนร่วม และขาดการรับผิดชอบของประชาชนในชุมชน 2) แนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการขยะแบบบูรณาการโดยเรียงลำดับความสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 16 คน ดังนี้ นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก นวัตกรรมเลี้ยงไส้เดือนกำจัดขยะอินทรีย์ นวัตกรรมขยะไร้ถัง นวัตกรรมเตาเผาขยะ และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ 3) ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะแบบบูรณาการ ผู้นำองค์กร ควรมีรูปแบบการบริหารที่มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ มีกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน มีโครงสร้างองค์กรและอัตรากำลังที่เหมาะสม มีระบบงานการปฏิบัติงาน มีค่านิยมร่วมที่ดีในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: นวัตกรรม; การจัดการขยะ; การบูรณาการ; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objective of this research was to find ways to develop innovative integrated waste management of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province. This research was qualitative research. The key informants were 16 presidents of sub-district administrative organizations in Prachuap Khiri Khan Province. Data were collected through in-depth interviews using thematic analysis.

The research results found that 1) Waste management problems of the Subdistrict Administrative Organization included lack of waste disposal sites, limited budget, lack of personnel, lack of knowledge in solving problems, lack of participation, and irresponsibility of the community. 2) The approach to developing innovations for integrated waste management of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province was to create innovations for integrated waste management. In this regard, 16 executives of the Subdistrict Administrative Organization in Prachuap Khiri Khan Province were interviewed as follows: compost innovation, innovation in raising earthworms to eliminate organic waste, binless garbage innovation, innovative waste incinerator, and management innovation. 3) The recommendations for integrated waste management were that organizational leaders should have a management model with a vision, motivation, and operational strategy, appropriate organizational structure and workforce, operating system, and goodwill.

Keywords: Innovation; Waste Management; Integration; Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ในทุกวันนี้ที่เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีพัฒนาไปเป็นอย่างมาก ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มีการพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด โดยจะเห็นได้จากจำนวนประชากรที่มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละพื้นที่รอบโลก แต่อย่างไรก็ตาม การก้าวกระโดดอย่างรวดเร็วนี้กลับทิ้งหลายสิ่งหลายอย่างไว้ในรูปของ “ขยะ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาที่มีค่าเฉลี่ยการผลิตขยะต่อคนสูงที่สุดในโลก ซึ่งสร้างปริมาณขยะเป็น 12% ของปริมาณขยะทั่วโลก ทั้ง ๆ ที่อเมริกามีประชากรเพียง 4% ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด โดยนอกจากอเมริกาแล้วยังมีประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ แคนาดา และออสเตรเลีย ที่สร้างปริมาณขยะมากไม่แพ้กัน ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศไทยจะอยู่อันดับที่ 61 ของโลก แต่ประเทศไทยกลับเป็นประเทศหนึ่งที่มีปริมาณขยะทะเลมากที่สุดเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยมีปริมาณมากถึง 1.55 ล้านตันในปี พ.ศ. 2560 และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกๆ (พิสุทธิ เพียรมนกุล และ กริชชาติ ว่องไวลิขิต) ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม

2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) ที่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในระยะสั้น (พ.ศ. 2559 – 2560) (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดที่มีปัญหาด้านมลพิษที่มีแนวโน้มอยู่ในระดับรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการควบคุมด้วยการลดและขจัดมลพิษ (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562 กรมควบคุมมลพิษ, 2562:33) และการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีข้อจำกัดที่มีมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น พื้นที่ในการทิ้งขยะของหลาย ๆ จังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ค่ายธนรัศมีไม่อนุญาตในพื้นที่ค่ายทหารอีกต่อไป รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ ไม่อนุญาตให้ทิ้งขยะในพื้นที่อีกต่อไป จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ซึ่งหากปล่อยต่อไปปัญหาดังกล่าว จะก่อให้เกิดปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถูกระบุเป็นพื้นที่เป้าหมาย 1 ใน 20 จังหวัดของประเทศที่ต้องเร่งทำการสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายซึ่งเป็นขยะมูลฝอยใหม่ (Roadmap ขั้นตอนที่ 2) ได้แก่ เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือน การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมและกำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังมีการกิจที่ต้องเร่งดำเนินการตาม (Roadmap ขั้นตอนที่ 4) ว่าด้วยการสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ความรู้การลด คัดแยกขยะต้นทาง การบรรจุเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในหลักสูตรและส่งเสริมให้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา และลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟมที่ต้องดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 พบว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถูกจัดเป็นลำดับที่ 41 ในการจัดลำดับจังหวัดที่มีขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องซึ่งพบว่ามีปริมาณขยะสะสมตกค้าง 400.14 ตัน/วัน (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ, 2562) ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหานวัตกรรมหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการขยะครัวเรือนอันจะเป็นการจัดการขยะครัวเรือนยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณขยะในภาพรวมลดลง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตและการจัดการขยะซึ่งสอดคล้องกับมาตรการที่กำหนดไว้ในทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการขยะครัวเรือนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ตามกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนา นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเผยแพร่ให้ความรู้และเป็นต้นแบบ

ในการประยุกต์ใช้ในชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของปัญหาการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เป็นสิ่งใหม่และองค์การยอมรับเอาไปใช้ นวัตกรรมจึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกครั้งจึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมเข้าไปเกี่ยวข้อง การเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงหรือการเปลี่ยนแปลงก่อนคนอื่น องค์การอื่นจึงเรียกว่า นวัตกรรม นั่นเอง นวัตกรรมเป็นความคิดด้านสร้างสรรค์ประกอบด้วยกระบวนการบริหารและความคิดทางสังคม เพื่อรวบรวมให้เกิดการแก้ปัญหากลับไปใช้ภายในสังคมภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด และเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติมีผลทำให้วิธีการในการทำสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิม (เสนีย์ จุ้ยโต, 2558)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

การจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทางการจัดการ ซึ่งรวมถึงกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การชี้นำ และการควบคุมองค์กร นอกจากกิจกรรมการจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตัดสินใจในการบริหารจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม และการจัดการในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ดร็คเกอร์ (Drucker, 2006)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

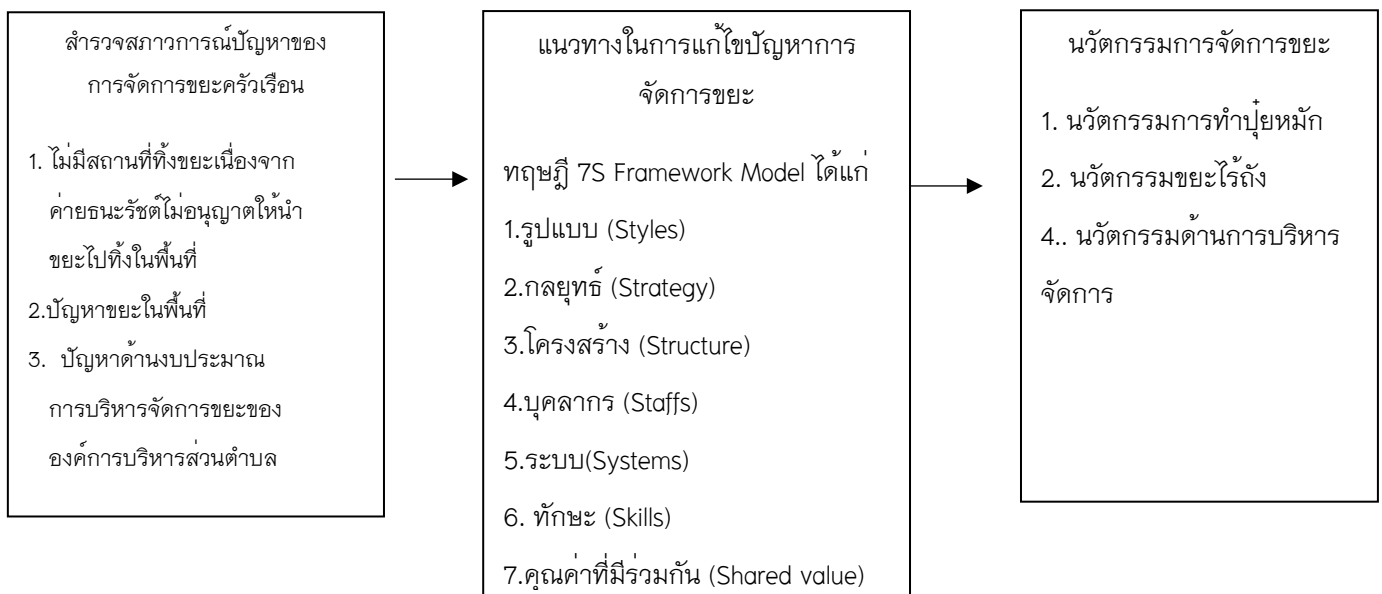
การมีส่วนร่วม หมายถึง การเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้อการ และทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้น จะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการ เพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการ ทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่าน

องค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ (ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์, 2551)

4. แนวคิดและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

ปัญหาการจัดการขยะเป็นปัญหาสำคัญยิ่งหนึ่งในห้าปัญหาที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลกที่บางครั้งเรียกว่า “Overshoot & Collapse ขยะมีมากเกินไปกว่าความสามารถในการรองรับแล้วจะส่งผลอย่างมากต่อสภาวะแวดล้อม ที่เป็นสาเหตุหลักของการที่ปริมาณขยะเพิ่มทวีขึ้นจนไม่สามารถนำเทคโนโลยีใดๆมาจัดการขยะให้หมดสิ้นไป ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดการดังกล่าวมีมูลค่าสูงมากจนไม่อาจแบกรับได้ มีการ เสนอว่าควรประยุกต์ใช้ มาตรการ 4Rs ซึ่งประกอบด้วย การลด (Reduce) การสร้างรูปแบบใหม่ (Redesign) , การทดแทน (Replace) และการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) นั้นเป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานของกระบวนการจัดการกำจัดขยะของ (Mongkolnchaiarunya, 1999) ในมุมมองด้าน ภาวะเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรม อำนาจการปกครอง กฎหมาย สถาบันการเงิน ระดับของเทคโนโลยีและระดับการศึกษาในแต่ละพื้นที่ มีผลต่อประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมของไทยและต่างประเทศรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะ โดยศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะครัวเรือนของชุมชนในประเด็นของนวัตกรรม

การจัดการขยะแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะครัวเรือน โดยมีรายละเอียดและการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเชิงลึกจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของขยะครัวเรือนในปัจจุบันและนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือน
2. นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรเป็นอย่างไร โดยนำข้อมูลจากข้อที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 16 คน

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลและสังเกตสภาพจริงการจัดการขยะครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) นัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าและเลือกเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก โดยการนัดหมายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษา
- 3) เตรียมผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่ จดบันทึกและบันทึกภาพ
- 4) การดำเนินงานสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยแนะนำตนเองและผู้ช่วยนักวิจัยพร้อม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลตามประเด็นคำถาม (Content analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า

ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. ไม่มีที่ทิ้งขยะ หน่วยงานท้องถิ่นไม่ได้รับอนุญาตให้ทิ้งขยะที่ค่ายธนะรัชต์ ตั้งแต่กรกฎาคม 2564 ทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตักค้างและไม่สามารถหาพื้นที่ทิ้งขยะได้ทันที
2. ปัญหาขยะในพื้นที่ พบว่า ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการนำขยะที่เป็นพิษหรือขยะอันตรายไปทิ้งในที่จัดเตรียมไว้ เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
3. ปัญหาด้านงบประมาณการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น รถบรรทุกขยะมีไม่มีพอต่อการบริการจัดเก็บขยะ จึงต้องมีการกำหนดวันเก็บขยะโดยการระดมการเก็บขยะ ทำให้มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นรบกวน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ ตาม ทฤษฎี 7S Framework Model

1.รูปแบบการบริหาร (Style)

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการขยะแบบบูรณาการ โดยมีการมอบหมายส่วนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการขยะ คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำนโยบายไปวางแผนและปฏิบัติในรูปของโครงการและกิจกรรม ตั้งแต่การจัดสรรทรัพยากรอันประกอบไปด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการบริหารจัดการในรูปของโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขั้นพื้นฐาน โดยเริ่มจากการวางแผนการให้บริการจัดการขยะ ประกอบไปด้วย จำนวนถังขยะ ช่วงเวลาในการจัดเก็บขยะ จำนวนของรถที่ใช้จัดเก็บขยะ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านที่คัดเลือกจากประชาชนและผ่านการอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นพี่เลี้ยงในการให้ความรู้แนะนำสอนให้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้วัตรกรรมการจัดการขยะรูปแบบใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิมบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมที่มีการวางแผน การบริหารจัดการขยะ

2.กลยุทธ์องค์กร (Strategy)

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการสร้างวัตรกรรมการจัดการขยะ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทดแทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟม

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมความรู้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดการคัดแยก ลด และนำไปใช้ประโยชน์โดยการบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะตามประเภทอย่างถูกต้องทั้งในชุมชน สถานศึกษา ศาสนสถาน และแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 6 ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ หรือประกาศท้องถิ่น ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

กลยุทธ์ที่ 8 สร้างกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะ

3. โครงสร้างองค์กร (Structure)

โครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารจัดการภาครัฐที่มีโครงสร้างองค์กรแบบมีระบบตามสายการบังคับบัญชา โดยมีตัวบทกฎหมายเป็นข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจะดำเนินการสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะแบบบูรณาการจึงต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นหลักตั้งแต่การวางแผน การจัดบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน การควบคุมและ การประเมินผล จึงต้องอยู่ในรูปของโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องและความล่าช้าในการดำเนินการบริหารจัดการขยะ

4. บุคคล (Staff)

ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระบบการสร้างการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างเพียงพอ และมีการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผน ทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีระบบการจัดอัตรากำลังที่เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรม โครงการ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นกระบวนการของการร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจดำเนินการ เป็นแนวคิดที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน

5. ระบบงาน (Systems)

ระบบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีนโยบาย มีกลยุทธ์ มีแผนงานและแผนปฏิบัติการ เพื่อดำเนินการในรูปแบบของโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการนวัตกรรมจัดการขยะแบบบูรณาการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีการกำกับติดตามและส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการสื่อสารกันระหว่างบุคคลในองค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

6. ทักษะ (Skills)

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะแล้วนำ

ความรู้และทักษะที่ได้รับมาถ่ายทอดให้ความรู้และทักษะแก่ประชาชนในพื้นที่รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผล เป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศ ที่ดีในการปฏิบัติงาน บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น ทুমเท และมีค่านิยมร่วมขององค์กร เพื่ออำนวยความสะดวกและนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ การให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมุ่งเน้น การบริการประชาชนเป็นหลัก

นวัตกรรมการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นวัตกรรมการจัดการขยะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปนวัตกรรมในการจัดการขยะครัวเรือน ได้แก่

1) นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ที่ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาขยะและมลพิษสิ่งแวดล้อม และประชาชนในชุมชนจะสามารถดำเนินการจัดการขยะได้ด้วยตนเองในแต่ละครัวเรือน โดยมีภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้และงบประมาณในการคิดค้น นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก

2) นวัตกรรมขยะไร้ถัง เป็นนวัตกรรมจัดการขยะโดยการลดปริมาณถังขยะในชุมชนให้มีจำนวนถังขยะน้อยลง โดยวิธีการให้ประชาชนในชุมชนได้มีการเรียนรู้ในการแยกประเภทขยะออกเป็นขยะที่สามารถนำไปขายเพื่อเป็นรายได้กลับคืนสู่ครัวเรือน

3) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ จัดทำศูนย์การเรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำในการนำร่องในการบริหารจัดการขยะโดยมีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมจัดการขยะแบบไร้ถัง โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดการขยะครัวเรือนแบบไร้ถัง ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะรูปแบบใหม่ และจะขยายผลยังหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป และมีการคิดค้นนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะด้วยการนำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะครัวเรือนในทุก ๆ ขั้นตอน

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการศึกษา พบว่า (1) ปัญหาสถานที่ในการทิ้งขยะของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จากที่ผ่านมาหน่วยงานองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะนำขยะไปทิ้งที่ค่ายธนระฆัง อำเภอบางสะพานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อมาทางค่ายธนระฆัง ไม่อนุญาตให้นำขยะไปทิ้งในพื้นที่ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 เป็นต้นมา จึงมีผลทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่สามารถที่จะหาพื้นที่ทิ้งขยะได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ คักดีสิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดปทุมธานี มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสูงสุดติด 1 ใน 6 ของประเทศ คราวเรือนส่วนใหญ่ทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่คัดแยกและนำไปกำจัดทิ้งเทกอง รวมทั้งมีการคัดค้านโครงการสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่จากประชาชนในพื้นที่เสมอ ด้านสภาพพื้นที่โดยรวมของจังหวัดปทุมธานี เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ จึงเกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานี แก้ปัญหาขยะมูลฝอย โดยจ้างบริษัทเอกชน เข้ามารับขยะมูลฝอยไปกำจัดนอกพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคประชาชนต้องการให้ปรับปรุงพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเดิมให้ดีขึ้นมากกว่าสร้างพื้นที่การแห่งใหม่ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ จังหวัดปทุมธานีควรปรับปรุงพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเดิมให้กลายเป็นบ่อฝังกลบขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น หากจะสร้างพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่

(2) ปัญหาขยะในพื้นที่ พบว่า ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการนำขยะที่เป็นพิษหรือขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุ สารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชนทร์ พูลทรัพย์ (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนแบบบูรณาการในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง และนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภทในระดับครัวเรือนและชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงราย ได้คัดเลือกชุมชนเข้มแข็ง 5 ชุมชน เป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายแต่ละหน่วยงาน จากนั้นได้ถ่ายทอดองค์ความรู้การคัดแยกขยะที่ต้นทาง และนวัตกรรมการจัดการขยะแต่ละประเภทในระดับครัวเรือนและชุมชน ตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีชุมชนเข้มแข็งเข้าร่วมการถ่ายทอดองค์ความรู้รวมทั้งหมดจำนวน 336 คน ซึ่งชุมชนที่เข้าร่วมได้มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางอยู่ในระดับทดลองปฏิบัติถึงปฏิบัติแล้วจะปฏิบัติต่อไป การใช้นวัตกรรมการจัดการขยะประเภทอินทรีย์ พบว่ามีการนำเสวียนปุ๋ยหมัก การทำกรีนโคโน อยู่ในระดับปฏิบัติแล้วจะปฏิบัติต่อไปและนวัตกรรมการจัดการขยะ

รีไซเคิลที่ชุมชนนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ แยกขายให้กับธนาคารขยะหรือผู้รับซื้อ นอกจากนี้ชุมชนช่วยกันคิดนวัตกรรมการจัดการขยะรีไซเคิลใหม่ในชุมชน คือ ขยะร่วมบุญ ส่วนการจัดการขยะทั่วไป และขยะอันตราย ชุมชนได้มีจุดรวบรวมไว้ที่หมู่บ้าน แล้วให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป จากผลกระทบการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน และชุมชนส่งผลให้มีปริมาณขยะลดลงอย่างเป็นรูปธรรม ลดค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บขยะ ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายขยะ และมีสภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น

(3) ปัญหาด้านงบประมาณการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ให้ข้อมูลข่าวสาร 4 ชุมชน คือ ชุมชนตลาดสด ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ชุมชนหน้าสถานีรถไฟและชุมชนบ้านค่าย เนื่องจากทั้ง 4 ชุมชนได้รับข้อมูลการจัดการขยะ แนวคิดหลักการ 3R ผ่านประธานชุมชนและเสียงตามสาย เท่านั้น และอีก 1 อยู่ในระดับสร้างความร่วมมือ คือชุมชนหัวบ้าน เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการตัดสินใจร่วมกันของทั้งประชาชนและเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ในส่วนของการมีส่วนร่วม ในการลดขยะจากแหล่งกำเนิดของประชาชนทั้ง 5 ชุมชน มีการนำเอาหลัก 3R เข้ามาเป็นแนวทางหลักในการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดอยู่ในระดับปานกลาง เห็นได้จากพฤติกรรมของประชาชนทั้ง 5 ชุมชนทั้งการลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเรื่องการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ที่มีพฤติกรรมชัดเจนที่สุด โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือ การประชาสัมพันธ์ของเทศบาลโดยการใช้โครงการคัดแยกขยะที่ถนนคนเดิน ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์หลักการในการแยกขยะแต่ละชนิด เพื่อเป็นการแยกวัสดุออกจากขยะและนำวัสดุเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง เพื่อเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด และอีกปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือ ประธานชุมชน โดยที่ประธานชุมชนนั้น ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างเทศบาลและประชาชนในการประชาสัมพันธ์ถึงนโยบาย และกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ งบประมาณในการดำเนิน ซึ่งถ้าเทศบาลขาดงบประมาณหรืองบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ในการบริหารจัดการต่างๆไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

นวัตกรรมการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการ ฯ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะครัวเรือนของชุมชน คือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการวางแผน หรือกำหนดนโยบายกลยุทธ์ ในการจัดการขยะครัวเรือน โดยมีแนวความคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากการบริหารจัดการขยะรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งพนักงานทุก ๆ คนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้ความร่วมมือร่วมแรงในการแก้ปัญหาขยะ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของชุมชน ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์หรือแผนกลยุทธ์ (Strategy) ที่ชัดเจน มีแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาขยะโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการขยะครัวเรือน มีการกำหนดรูปแบบ (Styles) การบริหารจัดการขยะ

ที่เหมาะสม มีส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร (Staff) มีบุคลากรที่มีความรู้สามารถในการปฏิบัติงาน มีการถ่ายทอด ความเป็นอยู่เป็นอยู่ดี (Skills) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคิดริเริ่มนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอให้ทันยุคสมัย และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป (Systems) มีโครงสร้างขององค์กรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Structure) ทุกคนในองค์กรนั้นต้องมีค่านิยมร่วมกัน จึงจะทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ ขององค์กรเพราะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเชื่อมั่นร่วมกันในหน่วยงานจะพาองค์กรไปสู่ ความสำเร็จ (Shared values) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กฤติธฤต ทองสิน และคณะ (2566) พบว่าการใช้นวัตกรรมชุมชนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำจัดหรือขายขยะรีไซเคิลและเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการจัดการขยะทำให้การทิ้งขยะแต่ละประเภทมีความชัดเจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเกิดขึ้นภายในชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะลดลงและการประสบความสำเร็จด้านการจัดการขยะสำหรับด้านผู้นำชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีและเชิญชวนการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนร่วมกิจกรรมและสร้างความสามัคคีและเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกันและภาครัฐระดับหน่วยงานเขตธนบุรีควรสนับสนุนองค์ความรู้และวัสดุในการดำเนินโครงการด้านการบริหารจัดการขยะรวมทั้งกำหนดนโยบายหน่วยงานที่ดูแลชุมชนและท้องถิ่นสอดคล้องด้านการจัดการขยะ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหารองค์การคิดที่จะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยในการบริหารจัดการขยะครัวเรือน โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่โครงสร้างองค์กร จัดสรรบุคลากรให้มีความเพียงพอ บริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำแนวทางการบริหารจัดการขยะรูปแบบใหม่มาประยุกต์ใช้กับชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น นวัตกรรมขยะไร้ถัง นวัตกรรมการทำปุ๋ยหมัก นวัตกรรมเตาเผาขยะ นวัตกรรมการเลี้ยงไส้เดือนกำจัดเศษอาหารและขยะ และนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานในลักษณะของการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การปฏิบัติการ การตรวจสอบและการประเมินผล รวมทั้งมีการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการขยะแบบบูรณาการ

สรุป

การนำนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือน เข้ามาประยุกต์ใช้กับชุมชนทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นลดลง ทั้งนี้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการบริหารจัดการขยะ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะลดลงตามไปด้วย ทำให้มีเงินเหลือเพื่อไปพัฒนาชุมชนในส่วนอื่น ๆ ซึ่งการนำนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนเข้ามาประยุกต์ใช้กับชุมชนนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดสรร

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของนวัตกรรมการจัดการขยะมาให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขยะครัวเรือนในชุมชนเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะครัวเรือนแบบบูรณาการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรนำรูปแบบนวัตกรรมจัดการขยะครัวเรือนที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ นำข้อมูลให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ได้รับทราบและนำรูปแบบจัดการขยะครัวเรือนไปใช้ในชุมชน ขยายเครือข่ายในหมู่บ้านอื่น ๆ ให้ครอบคลุมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรจัดทำหนังสือ เอกสารคู่มือในการจัดการขยะครัวเรือน เพื่อสื่อสารทางด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในความร่วมมือในการคัดแยกขยะครัวเรือนที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและลดจำนวนขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนได้

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงการรับจำหน่ายขยะรีไซเคิลให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะครัวเรือนแบบครบวงจร

2. ศึกษาการรับรู้ข่าวสารและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะครัวเรือนแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2559). รายงานสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565, จาก <http://www.pcd.go.th>

กรมควบคุมมลพิษ. (2562). กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย. กรุงเทพฯ: กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุม.

กฤติธฤต ทองสิน, วชิรศักดิ์ เขียนวงศ์ และ จุฬาลักษณ์ จารุจุฑารัตน์.(2566).นวัตกรรมส่งเสริมการจัดการขยะภายในชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนตากสินสัมพันธ์ แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร.วารสารก้าวหน้าโลกวิทยาศาสตร์, 23(1), 56-71.

- นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิสุทธิ เพียรมนกุล และ กริชชาติ ว่องไวลิขิต. (2562). *ขยะไม่มีที่อยู่*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565, จาก <https://www.greennetworkthailand.com/ขยะไม่มีที่อยู่/>
- ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. (2551). *ความหมายของการมีส่วนร่วม*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ราเชนทร์ พูลทรัพย์. (2565). *การจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนแบบบูรณาการ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน, 3(2), 54-66.*
- สันชัย พรหมสิทธิ์. (2562). *การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(1), 67-81.*
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิด และทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ จัยโต. (2558). *การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวลักษณ์ คักดีสิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2560). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2560, อาคารพจน์สารสิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันต์ โพธิกุล. (2561). *การบริหารจัดการขยะชุมชนของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งเอเชียแปซิฟิก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(13), 107-121.*
- Drucker Peter F. (2006). *The Effective Executive: The Definitive Guide to Getting the Right Things Done* (Harperbusiness Essentials).
- Keeley, L., Walters, H., Pikkell, R., & Quinn, B. (2013). *Ten types of innovation: The discipline of building breakthroughs*. John Wiley & Sons.
- Mongkolnchaiarunya, J. (1999). *Implementing waste management projects in an effective way in Cambodia, Lao PDR, Vietnam and Thailand*. CUC Urban Environmental Management Outreach Series. Thailand: AIT.

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

Innovation and educational technology usage for school administrations under
Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1

ณัฐพงศ์ เสงัดอนไพ¹และ สมใจ สืบเสาะ²

Natthapong Sengdonpai¹ and Somjai Suebsor²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹smileton04102534@gmail.com; ²somjai.sub@rmutr.ac.th

Retrieved December 29, 2022; Revised February 17, 2023; Accepted February 20, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.41

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 297 คน ใช้วิธีคัดเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครชี มอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียนแล้วทำการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่า F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาสามารถนำไปใช้วางแผนและพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การใช้นวัตกรรม; เทคโนโลยีทางการศึกษา; บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to explore the innovation and educational technology usage for school administrations under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1, and (2) to compare the innovation and educational technology usage for school administrations under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1 classified by district and school size. This study employed a quantitative research methodology and used the innovation and educational technology usage concepts as a conceptual framework. The scope of research was the schools under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1. The sample group consisted of 297 school administrators and teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1, academic year 2022. Krejcie and Morgan's sample size selection and stratified sampling by district and school size were used. After that, simple random sampling was done. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, F-test, one-way analysis of variance, and pairwise comparison.

The major findings were as follows:

1. Innovation and educational technology usage for school administrations under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1 aspect was at the high level.
2. Comparison of the innovation and educational technology usage for school administrations under Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1 classified by district and school size aspect, it was significantly different at the 0.05 level.

The knowledge gained from this research was beneficial for school administrators and educational agencies in terms of planning and developing more effective educational innovations and technology usage.

Keywords: Innovation usage; Educational technology; School administration

บทนำ

ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 9 ว่าด้วยเรื่อง เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยที่รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่ง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ สำหรับการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต การพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น ๆ โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ การพัฒนาและการใช้งาน รวมทั้งการประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 กำหนดวิสัยทัศน์ คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ ขับเคลื่อนนวัตกรรม ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยั่งยืน มีพันธกิจ ในพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา และกำหนดเป้าประสงค์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการนำนวัตกรรมระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่สถานศึกษาหลายแห่งยังไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ยังมีข้อจำกัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผน การส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่อยู่อำเภอต่างกันมีความคิดเห็นในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 แตกต่างกัน
2. ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

วัชรินทร์ ปานพรหม (2558) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา คือ กระบวนการจัดการศึกษาที่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมการประเมินผล และนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทิตนา แคมมณี (2552) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง กระบวนการ แนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษาซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาทดลองที่จะจัดขึ้นมาอย่างมีระบบและกว้างขวางพอสมควร เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยอมรับนำไปใช้ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษา คือ แนวคิดหรือกระบวนการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอน ด้านประเมินผล และด้านบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับในระบบการศึกษา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) กล่าวว่า นวัตกรรม แบ่งออกเป็น 5 ประเภท

1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช่วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้น
2. นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการใช่วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน

3. นวัตกรรมสื่อการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เครือข่ายและ เทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อ การเรียนการสอนใหม่ ๆ

4. นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและ ประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำได้อย่างรวดเร็ว ด้วยการไปประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5. นวัตกรรมการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการ บริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษา ให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการ ฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา

สาส์ ทองธิว (2545) กล่าวว่า นวัตกรรมด้านหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรใหม่ กระบวนการใหม่ ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร กรอบแนวคิดใหม่ ๆ ในการวิเคราะห์หลักสูตรกรอบการประเมินใหม่ ๆ ที่ใช้ในการ ประเมินหลักสูตร กระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ที่ใช้ในการมองปัญหาหลักสูตร ซึ่งการกระทำใหม่ ๆ

สุภาพร เพียรดี (2554) ได้สรุปไว้ว่า นวัตกรรมการเรียนการสอนหมายถึง สิ่งที่นำมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นวัตกรรมที่นำมาใช้อาจมีผู้คิดขึ้นก่อนแล้ว หรือคิดขึ้น ใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ นวัตกรรมด้านสื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร นวัตกรรมด้านประเมินผล คือนวัตกรรมที่ใช้ เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลแบบอิงกลุ่ม อิงเกณฑ์ มีการพัฒนาคัดกรองข้อสอบ และนวัตกรรมด้านการบริหาร จัดการคือ การบริหารจัดการฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์ และบุคลากร ในสถานศึกษาด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์

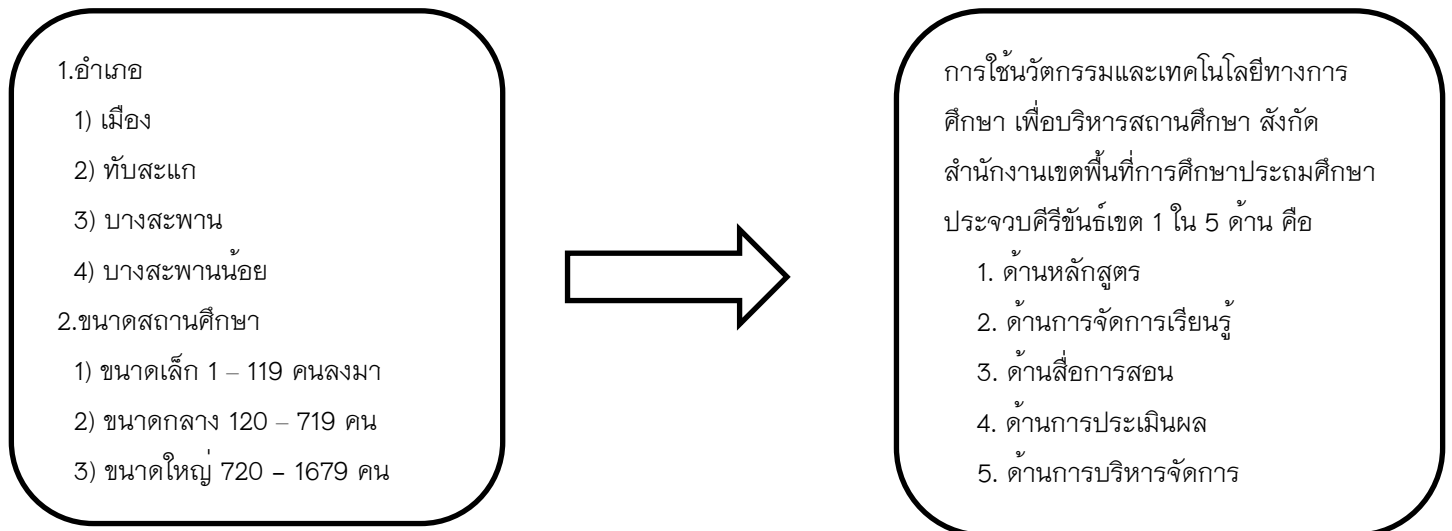
สรุปได้ว่า นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา จำแนกได้ 5 ประเภทหลัก คือ นวัตกรรมด้าน หลักสูตร นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมด้านสื่อการสอน นวัตกรรมด้านการประเมินผล และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ซึ่งครอบคลุมการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้เรื่องนวัตกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีจำนวน 118 โรงเรียน รวมเป็นประชากรทั้งสิ้น จำนวน 1,300 คน (ข้อมูลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 297 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซี มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียนแล้วทำการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามในช่องทางตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) มี 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : index of item

objective congruence) ซึ่งแบบสอบถามของผู้วิจัยที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp.202–204) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .94 นำแบบสอบถามที่เป็นเอกสารและแบบ QR Code เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ พร้อมทั้งสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Google Form จากการส่งแบบสอบถามผ่าน QR Code ได้ จำนวน 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าเอฟ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่าการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยนำเสนอในภาพรวมและรายด้าน

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อบริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านหลักสูตร	4.22	0.53	มาก	2
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.17	0.53	มาก	3
3. ด้านสื่อการสอน	4.10	0.58	มาก	4
4. ด้านการประเมินผล	3.90	0.88	มาก	5
5. ด้านการบริหารจัดการ	4.26	0.54	มาก	1
ภาพรวม	4.13	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร

ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผล

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 จำแนกตามอำเภอ และขนาดโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอำเภอ

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลัง สองเฉลี่ย (MS)	F	Sig
1.ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.75	3	0.92	3.24	0.02*
	ภายในกลุ่ม	82.92	293	0.28		
	รวม	85.67	296			
2.ด้านการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.07	3	0.69	2.41	0.07
	ภายในกลุ่ม	84.14	293	0.29		
	รวม	86.21	296			
3.ด้านสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.37	3	1.12	3.35	0.02*
	ภายในกลุ่ม	98.29	293	0.33		
	รวม	101.66	296			
4.ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	9.11	3	3.04	3.95	0.01*
	ภายในกลุ่ม	225.22	293	0.77		
	รวม	234.34	296			
5.ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	3.32	3	1.11	3.80	0.01*
	ภายในกลุ่ม	85.48	293	0.29		
	รวม	88.81	296			

สรุปภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.12	3	1.04	3.77	0.01*
	ภายในกลุ่ม	80.88	293	0.28		
	รวม	84.01	296			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่าการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามอำเภอ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล และด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดย ภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อ บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม	องศา	ผลรวม	F	Sig
		กำลัง สอง (SS)	แห่ง อิสระ (df)	กำลัง สองเฉลี่ย (MS)		
1.ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.69	2	1.35	4.77	0.01*
	ภายในกลุ่ม	82.98	294	0.28		
	รวม	85.67	296			
2.ด้านการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.78	2	1.39	4.90	0.01*
	ภายในกลุ่ม	83.43	294	0.28		
	รวม	86.21	296			
3.ด้านสื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.38	2	1.19	3.52	0.03*
	ภายในกลุ่ม					

การใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อ บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม	องศา	ผลรวม	F	Sig
		กำลัง สอง (SS)	แห่ง อิสระ (df)	กำลัง สองเฉลี่ย (MS)		
	ภายในกลุ่ม	99.28	294	.34		
	รวม	101.66	296			
4.ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	5.14	2	2.57	3.30	0.04*
	ภายในกลุ่ม	229.19	294	.78		
	รวม	234.34	296			
5.ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	1.76	2	.88	2.97	0.05*
	ภายในกลุ่ม	87.05	294	.30		
	รวม	88.81	296			
สรุปภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.41	2	1.20	4.33	0.01*
	ภายในกลุ่ม	81.60	294	.28		
	รวม	84.01	296			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่าการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านบริหารจัดการ สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อย

ที่สุดคือ ด้านการประเมินผล ทั้งนี้ เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีวิสัยทัศน์เป็นองค์กรการเรียนรู้ ขับเคลื่อนนวัตกรรม ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ การศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษา ผ่านระบบดิจิทัลนั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในยุคปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการ พัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัทชลิดา บุตรดีวงศ์ (2561) ที่ทำการศึกษารวบรวม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พระกนกพัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาศน์) (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามอำเภอ พบว่าการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ เมืองกับอำเภอบางสะพานน้อยและอำเภอบางสะพานน้อยแตกต่างกัน ส่วนอำเภอบาง สะพานกับอำเภอบางสะพานน้อยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่มีตัวอำเภอต่างกันอาจส่งผลต่อการ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ นฤกร บัณเฑาะว์ (2561) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก

การเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโดยภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กกับ โรงเรียนขนาดกลางต่างกัน ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการสอน ส่วนในด้านการ ประเมินผล โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ต่างกัน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาด ใหญ่ไม่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนเล็กย่อมมีความพร้อมในการใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีต่างกัน และส่งผลมาจากศักยภาพการบริหารจัดการที่ต่างกันในการนำมาพัฒนาระบบการ ประเมินผลโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรคุปต์ บุญเกษม (2560) ได้ทำ งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่เป็นผลมาจากการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพแสดงแนวทางการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากภาพที่ 2 อธิบายแนวทางการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา โดยสังเขปดังนี้

1) ด้านหลักสูตร มีการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยการใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เช่นการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระ หลักสูตรรายบุคคล และหลักสูตรท้องถิ่น โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการในการพัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายและง่ายต่อการเรียนรู้

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล โดยใช้การเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาวิธีสอน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และวิจัยในชั้นเรียน

3) ด้านสื่อการสอน มีการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีโทรคมนาคม มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนเป็นกลุ่ม เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การเรียนการสอนผ่านเว็บ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโมดูล และเกม

4) ด้านการประเมินผล มีการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา และครู เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การวัดผลประเมินผลผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์ และการใช้ระบบคอมพิวเตอร์จัดการเอกสารการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินผลเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5) ด้านการบริหารจัดการ เป็นการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ ให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ นวัตกรรมที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น ระบบจัดการฐานข้อมูลนักเรียน ฐานข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ระบบจัดการด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน อาทิ การเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษา ช่องทางการติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์

สรุป

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 จำแนกตามอำเภอในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่าครูมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าครูมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านหลักสูตร ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความสามารถที่ตนเองสนใจ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล เปิดโอกาสทางการเรียนรู้ในการเลือกเรียนรู้ตามความสนใจได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ตนสนใจและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการใช้การเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอนที่เป็นชุดการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามกิจกรรมที่กำหนดไว้หมุนเวียนเรียนจนครบทุกศูนย์ และให้ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านสื่อการสอน ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน Computer Assisted Instruction (CAI) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ CAI มาใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น

1.4 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการประเมินผล ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและสามารถนำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อยอดต่อไป

1.5 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการออกแบบระบบการสืบค้น และเก็บรักษาข้อมูล เพื่อใช้ในการค้นคว้าที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลของสถานให้เป็นระบบ ข้อมูลมีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการนำข้อมูลใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนให้สถานศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา และ สถานศึกษาควรสนับสนุนครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับผลิตสื่อและพัฒนานวัตกรรมให้มากยิ่งขึ้นโดยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาสมรรถนะต่อการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติง.
- ณัทชลิดา บุตรดีวงศ์. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทิตนา แคมณี. (2552). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤกร บัณเฑาะว์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระกัณฑ์พัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาสน์). (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชา พระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ ปานพรหม. (2558). การจัดการนวัตกรรมการศึกษาด้านวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำ สายงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สรคุปต์ บุญเกษม. (2560). ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัย เจ้าพระยา.
- สาลิ ทองธิว. (2545). การเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.
- สุภาพร เพียรดี. (2554). นวัตกรรมด้านการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2565, จาก <http://myin75.blogspot.com>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R.V., & Morgan D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607–608.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย
ตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

Political Communication to Reduce Conflict in Thai Society from Perspective of
Female Politicians

ฮุวัยดียะ พิศสุวรรณ อุซัง¹, วิทยาธร ทอแก้ว² และ กานต์ บุญศิริ³

Huwaidiyah Pitsuwan Useng¹, Wittayatorn Tokaew² and Karn Boonsiri³

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช^{1,2,3}

School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹huweideeyah2182@gmail.com

Retrieved March 15, 2023; Revised May 5, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.42

บทคัดย่อ

ความขัดแย้งในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นผลผลิตมาจากการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นับเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง วิธีการดำเนินวิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักการเมืองหญิง รวม 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบความถูกต้องด้วยการวิเคราะห์แบบสามเส้าซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบด้านบุคคลจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารทางการเมืองได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร และ 2) แนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีความจริงใจ การให้เกียรติ ความมีมารยาทในการสื่อสาร เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น และการใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติและใช้ปัญญา

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; ความขัดแย้ง; สังคมไทย; นักการเมืองหญิง

Abstract

Conflicts in Thai society are mostly a product of politics at both the national and local levels that continue to exist and are expected to continue in the future. Therefore, political communication is extremely important and is a key issue that led to this study. The study aims to study political communication guidelines to reduce conflict in Thai society from the perspective of female politicians. Data were collected from documents and in-depth interviews with four female politicians. Data were analyzed using content analysis. Validity was verified using triangulation by examining individuals from academics, experts, and related review literature in the conflict in Thai society. The findings of this study were as follows: 1) the four important components of political communication were the sender, message, communication channel, and receiver, and 2) the guidelines for political communication that reduce conflict in Thai society in a sustainable way were sincerity, respect, politeness in communication, listening to different opinions, being open-minded and not rushing to judge others, and using social media and technology mindfully and intelligently

Keywords: Political communication; Conflict; Thai society; Female politician

บทนำ

การสื่อสารถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความสำเร็จทางการเมืองมาตั้งแต่ในยุคกรีกโบราณ หลักฐานที่พบได้จากงานเขียนของเพลโต (Plato) ชื่อ อพอลอเจีย (Apologia) ได้กล่าวถึงคำพูดของโซเครตีส (Socrates) ที่กล่าวต่อศาลในนครรัฐเอเธนส์ เพื่อให้พ้นจากข้อกล่าวหาและเป็นคำพูดที่ปลุกปั่นให้เยาวชนเข้าใจผิดและสร้างความเสื่อมเสียให้กับสังคม การตอบโต้ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการจัดการการสื่อสารทางการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองได้อย่างหนึ่ง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2541) ในขณะที่ยังมีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) นับว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ อาจกล่าวได้ว่าหากปราศจากการสื่อสารก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า การเมืองดำรงอยู่ (Huggins and Tumer, 1997) เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านการรับรู้และการถ่ายทอดทั้งในหมู่ประชาชนและผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคที่คนทั่วไปมีโอกาสได้เรียนหนังสือและเข้าถึงข้อมูลจากหลายช่องทางมากขึ้น องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิดของ ลาสเวล ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์การสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก 2) สารสนเทศทางการเมืองซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ 3) ช่องทางการสื่อสาร ส่วนใหญ่ได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน และ 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง (Harold D Lasswell, 1984)

สถานการณ์ทางการเมืองของไทยมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นความขัดแย้งในปัญหาเชิงอำนาจและอำนาจก็เป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหามาตลอด การมองผิดพลาดไปหรือมีความเชื่ออย่างผิดๆ หรือที่เรียกว่ามายาคติที่เกี่ยวกับอำนาจ (สืบวงศ์ สุขะมงคล, 2557) การเผชิญกับปัญหาของคนในสังคม ซึ่งต่างแย่งชิงอำนาจการตัดสินใจ สำหรับแนวคิดและวิธีการที่กลุ่มตนคิดกันเองว่ามีความเหมาะสมสำหรับแก้ไขปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญให้ยุติลงไปได้ อันเป็นเหตุก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างทางความคิดที่คอยสนับสนุนกลุ่มประชาชนผู้บ้าคลั่งให้ใช้กำลังเข้าประทุษร้ายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งท้ายที่สุดก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงที่ยากจะยุติลงได้โดยง่าย (ธีรพร ทวีธรรมเจริญ, 2553) ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญของความขัดแย้งของสังคมไทยในปัจจุบันน่าจะเกิดจากเหตุ 3 ประการคือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ พัฒนาการของชนชั้นเมืองกับชนบท และความเห็นต่างเกี่ยวกับประชาธิปไตย (สืบวงศ์ สุขะมงคล, 2557) ซึ่งความขัดแย้งทางความคิดนำไปสู่การแตกแยกของประชาชนที่แบ่งขั้วออกไปตามเชื้อส่วนบุคคล และยิ่งกลายเป็นชนวนก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงภายในประเทศ ซึ่งอาจลุกลามออกไปยังนอกอาณาเขตอันเป็นปัจจัยอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการเมือง โดยประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านการเมืองการปกครองมาเป็นระยะและยาวนานสาเหตุหลักคือความขัดแย้งทางการเมือง (ลิขิต ธีระเวคิน, 2553)

สำหรับนักการเมืองหญิงในประเทศไทยไทยนั้น แม้จะมีจำนวนผู้หญิงในสถาบันการเมืองระดับชาติไม่เคยถึง 30 เปอร์เซนต์นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าความตื่นตัวทางการเมืองของผู้หญิงในสังคมไทยจะน้อยไปด้วย ในทางกลับกันพบว่าผู้หญิงจำนวนมากเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมในการจัดการปัญหาในชุมชนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม (ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงใช้กระบวนการสื่อสารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และเมื่อหากพิจารณาสนามการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น พบว่า ผู้หญิงได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งผู้บริหารทางการเมืองในระดับชาติทั้ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการโจมตีฝ่ายที่เห็นต่างผ่านสื่อออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้ง Facebook Instagram Line Twitter การใช้ความรุนแรงซึ่งมีทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บรวมถึงการทำลายสิ่งอื่น ๆ การดิสเครดิตนักการเมืองและพวกพ้อง รวมถึงการสื่อสารของนักการเมืองเอง ด้วยข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าในมุมมองของนักการเมืองหญิงจะมีแนวทางในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งสร้างความปรองดองหรือสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยได้อย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองแบบสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. การสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นศาสตร์ที่มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ เน้นในเรื่องวาทวิทยา (Rhetoric) การเมืองและจริยธรรม เป็นการนำการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) มาผสมผสานกับเนื้อหาทางการเมืองและการสื่อสารเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางการเมืองโดยรูปแบบของการสื่อสารทางการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทัศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนจนประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง เป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไป (Agree et al., 1976) เป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายของระบบการเมือง กระบวนการสังคมประกิต การสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ การประสานประโยชน์ การสร้างกฎการประยุกต์ ใช้กฎและการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไปโดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ (Almond, & Coleman, 1960) มีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมือง ไปยังสมาชิกทางการเมือง เป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นช่องทางในการเสนอข่าวสารข้อมูลทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ ขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะกำหนดนโยบายและตัดสินใจให้สอดคล้อง และสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น (Chaffee, 1975) มีคุณลักษณะสำคัญ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินโดยนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง 2) โดยมีวัตถุประสงค์ที่เจาะจง 3) การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง และ 4) กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอีก 3 ส่วน คือ 1) องค์การทางการเมือง (Political Organization) 2) สื่อ (Media) และ 3) ประชาชน (Citizens) หรือผู้รับสาร (Audience) (McNair, 1999) ทั้งนี้การสื่อสารทางการเมืองทำหน้าที่สร้าง 1) ทัศนคติทางการเมือง 2) ความสนใจในการเมือง 3) ความรู้และความเข้าใจทางการเมือง และ 4) บทบาททางการเมือง

2. ความขัดแย้งในสังคมไทย

เมื่อมนุษย์อยู่กันเป็นกลุ่มในลักษณะของสัตว์สังคม และท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัดก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีความขัดแย้ง ความขัดแย้งในสังคมจึงแยกแยะได้ 4 ประการใหญ่ ๆ คือ 1) ความขัดแย้งใน

เรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 2) ความขัดแย้งในแง่ของสถานะทางสังคม ในสังคมมนุษย์จะมีความแตกต่างกันในเรื่องเกียรติและศักดิ์ศรี 3) ความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจ ใครเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการกับทรัพยากร ใครเป็นผู้มีอำนาจในการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา อันนี้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 4) ความขัดแย้งในเรื่องของนามธรรม (ลิขิต ชีวเวคิน, 2563) นอกจากนี้จากการศึกษาของ กรุณามธูลาภรังสรรค์ (2564) สาเหตุของความขัดแย้งในสังคมไทย เกิดขึ้นจาก 1) ความไม่ลงตัวกันทางความเห็นทางการเมือง เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการแสดงความคิดเห็นที่เห็นต่างกันออกไป นำไปสู่การต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจเป็นวัฏจักรอย่างนี้เรื่อยไป 2) การไม่ยอมรับในความเห็นของฝ่ายอื่น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก้าวขึ้นมามีอำนาจสูงสุดในการปกครอง ตนเองก็ย่อมต้องการที่จะมีสิทธิ์เด็ดขาดในสังคม จึงมีได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป 3) การไม่ยอมรับในอำนาจที่อีกฝ่ายได้รับ กล่าวคือ ฝ่ายอำนาจเก่ามักจะไม่นยอมรับในอำนาจของอีกฝ่ายเพราะทำให้ตนสูญเสียอำนาจ เกิดการต่อต้านเพื่อเรียกร้อง และ 4) ผลประโยชน์ อำนาจกลายเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมือง เพราะอำนาจนั้นสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ได้ แต่เมื่อผลประโยชน์ที่ได้ถูกจัดแบ่งไม่เท่ากัน ก็ก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นมา ในขณะเดียวกัน รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุษะพรหม (2561) ได้เสนอวิธีการจัดการความขัดแย้งตามแนวพฤติกรรม ด้วย 5 วิธีสำคัญ คือ การหลีกเลี่ยง การปรองดอง การประนีประนอม การแข่งขันและการร่วมมือ นอกจากนี้ยังมีวิธีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันได้ผล ทั้งในระดับประเทศและระดับความขัดแย้งทั่ว ๆ ไป เช่น การนั่งลงเจรจา (Bargain Table) การใช้บุคคลที่สาม (Third Party)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสื่อสารทางการเมืองสามารถสร้างความสมานฉันท์ ความปรองดอง หรือ ลดความขัดแย้งได้ ดังเช่น การศึกษาของ กันยรัตน์ โมยรัตน์ และคณะ (2565) พบว่า ในปัจจุบันนี้มีสตรีหลายท่านที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำและประสบความสำเร็จในฐานะของนักการเมืองหญิง เข้ามาเป็นผู้นำทางการเมือง ในงานราชการ หน่วยงานเอกชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่นักสตรีมีความรู้ความสามารถที่เท่าเทียมกับผู้ชายและสามารถที่จะเข้ามาเป็นผู้นำและทำงานระดับหัวหน้าและสามารถดำรงตำแหน่งที่สูงได้ การสื่อสารทางการเมืองของสตรีมีผลที่จะทำให้เกิดภาวะผู้นำและเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรและสังคมได้ ในขณะที่การศึกษาของกนกวรรณ วิลาวัลย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทและการสื่อสารในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงได้แสดงบทบาทและการสื่อสารทางการเมืองทั้งด้านบวกและด้านลบ และความเป็นเพศหญิงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งบางสถานการณ์กลับเป็นข้อได้เปรียบ นอกจากนี้การศึกษาของ ภัสสร คงเอียด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของสตรีกับการสื่อสารทางการเมืองของนางกัญญา คิลปะอาชา ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทยพัฒนา ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2561-2564 พบว่า การใช้การสื่อสารทางการเมืองบริหารพรรคการเมืองในฐานะหัวหน้าพรรคของสตรีก็มีอิทธิพล และผลที่จะเป็นผู้นำในการเป็นหัวหน้าบริหารพรรคการเมืองให้เกิดประสิทธิภาพได้

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองผู้หญิง สามารถส่งผลดีหรือมีข้อได้เปรียบทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันนักการเมืองหญิงก็สามารถสื่อสารทางการเมืองในการเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองได้

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิจัยเอกสารจากตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ การสื่อสารทางการเมืองของประเทศไทยและของต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นักการเมืองหญิง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน จากตัวแทนภาคละ 1 คน จำนวน 4 คน ได้แก่ นครศรีธรรมราช ลำปาง อุทัยฯ มหาสารคาม

เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ในลักษณะของข้อคำถามปลายเปิด (Open-end) ที่มีประเด็นครอบคลุมด้านการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง

การทดสอบแบบสัมภาษณ์ ก่อนจะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ โดยได้ดำเนินการคือ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ นั้นเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนคำถามของการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) กับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

การรวบรวมข้อมูล ใช้การรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Sources) คือ ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Sources) คือ ข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย นำไปสู่แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง ซึ่งจะใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (สัมภาษณ์) และทุติยภูมิ (เอกสาร) ร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกแยกแยะ และจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำข้อมูลแต่ละหมวดหมู่มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยการตีความ (Interpretation) เนื้อหาจากเรื่องราวที่ปรากฏ และเชื่อมโยงกับความเกี่ยวข้องของข้อมูล ค้นหาข้อมูลจากประสบการณ์ในส่วนงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. การสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย การสื่อสารทางการเมือง (political communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ทาง การเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง โดยระบบการเมืองหรือรัฐบาลจะได้หาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบาย และกิจกรรมของรัฐบาลกับการที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน โดยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง (ธัญญา ไยทอง, 2548) สังคมระบอบประชาธิปไตยเป็นสังคมที่มุ่งส่งเสริมและให้ความสำคัญแก่ประชาชน โดยส่วนรวม ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการปกครองประเทศ โดยการแสดงเจตนารมณ์ผ่านทาง ผู้แทนของตน คำว่าประชาธิปไตย หรือ democracy เป็นคำ ในภาษากรีก มาจากคำว่า demos ซึ่งหมายถึงประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (government of the people, by the people, and for the people) นั้น คือสังคมระบอบประชาธิปไตยต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศประชาชนย่อมมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันและอย่างเสมอภาคกัน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญต้องการให้เกิดความเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองความเห็นพ้องต้องกัน (consensus) นี้ จะต้องเป็นความเห็นของประชาชนทั่วไปภายในรัฐ ฉะนั้นความเห็นพ้องต้องกันจึงเป็นวัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางของประชาธิปไตย และเมื่อประชาธิปไตยต้องการความเห็นพ้อง ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการนานาประการที่จะทำให้ได้มาซึ่งความเห็นพ้องนี้ ซึ่งมีทั้งการอภิปรายโต้เถียง การแสดง ความคิดเห็น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการปกครองบ้านเมืองได้ดังกล่าวมาแล้ว และสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยเสียงข้างมากเป็นสำคัญ ดังสุภาษิตโรมันที่ว่า “เสียงประชาชน คือ เสียงสวรรค์” (Vox Populi, Vox Dei) อย่างไรก็ตาม สิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็ต้องอยู่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย เพราะระบอบประชาธิปไตยเคารพในความเป็นธรรม เหตุผล เมตตาธรรม ความศรัทธาในมนุษยชาติ (faith in man) และความเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน (Human dignity) ฉะนั้นทุกหน่วยงานองค์กรสถาบันจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้นการประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญหรือมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการติดต่อสื่อสารในระบบสองทางขององค์การสถาบัน (Two-way Communication) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน เช่นหน่วยงานของรัฐสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มประชาชน ขณะเดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นหรือประจักษ์จากประชาชนซึ่งหลักการนี้มีส่วนสนับสนุนประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก และโดยที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยึดถืออำนาจสูงสุดว่าเป็นของประชาชน ฉะนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของตน สิ่งนี้คือหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ซึ่ง จะช่วยเอื้ออำนวยและส่งเสริมบทบาทประชาสัมพันธ์ในสังคมประชาธิปไตย

(วิรัช ลภีรัตนกุล, 2544) ดังนั้นการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ นับได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเมืองเป็นเรื่องของการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่จำกัดในสังคมให้กระจายตัวอย่างเป็นธรรม การเมืองจึงเป็นเรื่องของ “การใช้และการควบคุมอำนาจ” ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม ทำให้การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญทางการเมืองที่จะเชื่อมโยงผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การเมืองจึงผูกพันอยู่กับการสื่อสารจนไม่สามารถแยกจากกันได้ (เสถียร เชยประทับ, 2540)

2. แนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย ตามทัศนะของนักการเมืองหญิง นำเสนอตามองค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ดังนี้

1) ด้านผู้ส่งสาร พบว่า นักการเมืองทุกระดับและทุกเพศ ต้องแสดงเจตนาที่แนชัดที่จะให้ประชาชนรับรู้จุดประสงค์ของตนเองทั้งในส่วนของตัวเอง การทำงาน ผลงานทางการเมือง นโยบายของตนหรือพรรคการเมืองที่สังกัด มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ส่งต่อไปยังประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนในทุกด้านก่อนจะนำเสนอให้กับประชาชน ไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่โจมตีข้อมูลของฝ่ายตรงกันข้าม ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่นถึงเขาจะไม่ชอบใจเราก็กตาม นักการเมืองต้องมีความสุภาพ ไพเราะ คิดแต่สิ่งดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพ ถูกกาลเทศะ มีความน่าเชื่อถือ คล่องแคล่ว จริงใจ มีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ส่งสาร นอกจากนี้ นักการเมืองต้องเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้รับสาร และประเด็นสำคัญ นักการเมืองต้องรู้จักเลือกใช้กลวิธีหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับผู้รับสารหรือประชาชนที่เข้าร่วมรับฟังสารนั้น ๆ ซึ่งอาจจะช่องทางออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ

2) ด้านสาร พบว่า สารแต่ละชิ้นมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป อาจเป็นเพียงถ้อยคำ หรืออาจมีรูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมเข้าไปด้วย เพื่อใช้ในการโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คล้อยตามตามที่ผู้ส่งสารวางวัตถุประสงค์ไว้ ดังนั้น สาร ที่นักการเมืองส่งไปยังผู้รับสารต้องเป็นข้อมูลที่สามารถอ้างอิงแหล่งข้อมูลได้ มีความน่าเชื่อถือ สามารถทำได้หรือสามารถเกิดขึ้นได้จริง เป็นประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว นอกจากนี้ข้อมูลที่สื่อออกไปต้องประกอบไปด้วยหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความสามัคคีในสังคมได้ และต้องไม่เป็นสารหรือข้อมูลที่สร้างความขัดแย้งให้เพิ่มมากขึ้นในสังคม สารจะต้องเหมาะสมกับผู้รับสารในแต่ละกลุ่มวัย เช่น การสื่อสารกับกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน หรือ วัยผู้สูงอายุ ต้องเป็นสารที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้ภาษาเหมาะสม เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความหรือมีความซับซ้อนจนเกินไป สิ่งสำคัญสารต้องไม่มีความเป็นทางการมาก เพราะจะยากต่อการรับรู้หรือความเข้าใจของผู้รับสาร

3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ช่องทางการสื่อสาร อาจเป็นช่องทางแบบดั้งเดิม เช่น แผ่นปลิว ป้ายรูปแบบต่าง ๆ และ ช่องทางแบบรูปแบบใหม่ ได้แก่ ช่องทาง Facebook (เฟซบุ๊ก) Twitter (ทวิตเตอร์) Instagram (อินสตาแกรม) Line (ไลน์) ซึ่งการพบปะพูดคุยกับประชาชน การแถลงนโยบาย การรายงานผลการปฏิบัติงาน ต้องเข้าถึงง่ายและมีความสะดวกทันสมัย แต่การสื่อสารต้องเน้นด้วยถ้อยคำ ข้อความ

สัญลักษณ์ การสื่อสารด้วยการพูดคุยด้วยเมตตาดำเนินข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง การใช้ช่องทางในการสื่อสารไม่ไปขัดแย้งผลประโยชน์ที่จะพึงมีพึงได้ของประชาชน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ข่มเหงรังแกประชาชน เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เน้นการนำด้านเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ช่องทางการสื่อสารต้องถูกกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิบุคคลอื่น การพูดคุยที่ผ่านการใช้สัญลักษณ์ ต้องเป็นไปด้วยเมตตาธรรม สิ่งที่ต้องสื่อสารต้องไม่ทำให้อีกบุคคลอื่นเดือดร้อน มีความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้หรือคำแนะนำต้องผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ติดต่อผู้อื่น การพบปะพูดคุยกับประชาชนด้วยวาจาสุภาพเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพย่อมนำมาซึ่งประสิทธิผล

4) ด้านผู้รับสาร พบว่า ผู้รับสารต้องยึดโยงกับการมีสติ สัมปชัญญะ มีความเมตตาที่สูง มีความประพฤติดีงามอย่างสม่ำเสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติตนในทางแตกแยกจนเป็นที่ขัดข้องหมองใจต่อผู้อื่นหรือทำความเสียหายแก่หมู่คณะ เข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสาร สามารถวิเคราะห์ข้อมูล องค์ความรู้ การเรียนรู้ การพัฒนาข้อมูลที่ทันสมัยและยั่งยืน พูดกันด้วยเมตตา พูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน การให้ความรู้ หรือ คำแนะนำที่ดีต่อผู้อื่น กล่าววาจาสุภาพ พูดจริง ไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ต้องมีการบูรณาการด้านคุณธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

นอกจากนี้ ยังพบว่า การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการนั้นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ การสื่อสารที่ผิดพลาดอาจสร้างความบาดหมางทำให้ความขัดแย้งขยายวงกว้างขึ้นไปอีก จึงมีข้อเสนอแนะที่จะส่งเสริมให้การสื่อสารดำเนินไปทางสร้างสรรค์ลดความขัดแย้งอันอาจนำไปสู่ความแตกแยก แม้ต้นตอของความขัดแย้งจะไม่หมดไปโดยสิ้นเชิง การสื่อสารที่ดีจะทำให้มีความเข้าใจผู้อื่นดียิ่งขึ้น การรู้จักมองต่างมุมจะนำไปสู่การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น ความเห็นใจและเมตตาต่อกันและกัน และเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ควรจะมีลักษณะที่สำคัญคือ 1) มีความจริงใจ การให้เกียรติ และความมีมารยาทในการสื่อสาร จุดเริ่มต้นสำคัญของการสื่อสารคือการทำให้คู่สนทนา รู้สึกถึงความจริงใจและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศของการสนทนาที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เริ่มจากหาจุดร่วมแล้วค่อยๆ ขยายไป แม้ถึงจุดที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ก็ยอมรับได้ว่าตกลงที่จะไม่เห็นด้วย การค่อย ๆ ขยายพื้นที่ร่วมย่อมดีกว่าการขยายความขัดแย้ง 2) เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น ตระหนักว่าการที่ผู้อื่นมีความเห็นไม่เหมือนเรานั้น ไม่ได้แปลว่าผู้นั้นเป็นคนไม่ดีหรือไม่ฉลาด ประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกันนั้น จะทำให้เราเข้าใจว่า ทำไมเขาจึงมีความคิดหรือข้อสรุปที่ไม่เหมือนเรา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองช่วยให้เรามองปัญหาหลายแง่มุม อาจนำไปสู่วิธีแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันได้ และ 3) การใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติ และใช้ปัญญา การมีเทคโนโลยีใหม่หลายชนิดในการสื่อสารนั้นเป็นดาบสองคม ข้อดีของเทคโนโลยีช่วยให้การรับข้อมูลและการสื่อสารข่าวสารถึงคนจำนวนมากได้เร็วขึ้น กว้างขึ้น และสะดวก แต่ข้อเสียก็มีหลายประการ

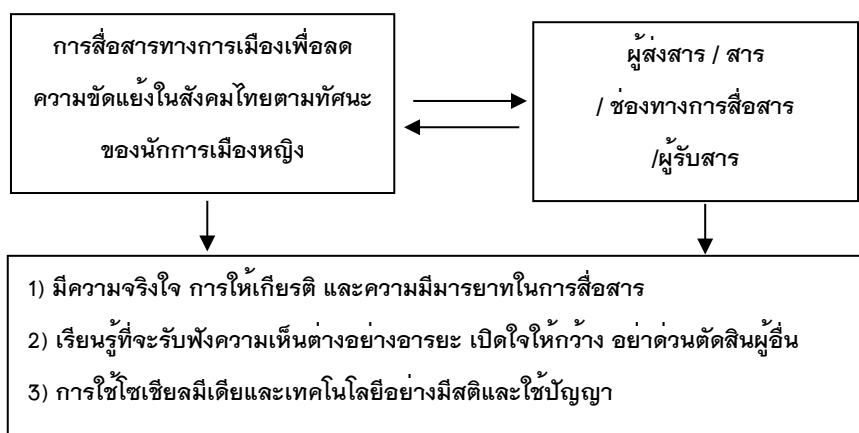
อภิปรายผลการวิจัย

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยตามทัศนะของนักการเมืองหญิง พบว่า

- 1) ผู้ส่งสาร คือ นักการเมือง พรรคการเมือง องค์การสถาบัน และโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผู้ส่งสารข้างต้นเป็นหลัก ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์
- 2) สารสนเทศทางการเมือง หรือสารซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเมือง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมากการกลั่นกรองจนนำไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ
- 3) ช่องทางการสื่อสาร รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อสารมวลชน หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ
- 4) ผู้รับสาร คือ คนที่มีความสนใจทางการเมือง นโยบายสาธารณะ โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นผลมาจากระบบการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี สุรสิทธิ์ (2555) พบว่า กลยุทธ์ด้านผู้ส่งสาร ด้านเนื้อหาสาร ด้านสื่อ/ช่องทาง/วิธีการ และคนผู้รับสาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกล่าวคือ ผู้ส่งสาร(ผู้นำ) และผู้รับสาร ต้องเข้าใจบทบาทตัวเอง เป็นกลาง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข่าวสารก่อนจะสื่อสาร รู้เท่าทัน เป็นนักฟังที่ดี ส่วนสื่อต้องมีความเป็นกลาง เป็นธรรม เสนอสารที่เป็นจริงและถูกต้อง ส่งเสริมคุณธรรมและจุดแข็งของชุมชนและประเทศ โดยชุมชนต้องมีลักษณะร่วมกัน 6 ประการ คือ 1) ความมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน 2) ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ 3) ความยุติธรรมในสังคม 4) การศึกษาของคนในชุมชน 5) เศรษฐกิจอยู่ในระดับพอเพียง 6) การมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิเทศ สนั่นนารี (2561) พบว่า แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดอง เป็นการสื่อสารด้วยสติและปัญญา มีความรอบคอบในขณะที่ทำการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข ยึดหลักกาลามสูตร 10 ประการ หลักสัปปุริสธรรม 10 ประการ เบญจศีลและเบญจธรรม หลักอริยสัจ 4 หลักไตรลักษณ์ บนพื้นฐานของสัมมาทิฐิคุณค่าแท้และประโยชน์ที่แท้จริง ส่วนปัญหาการสื่อสารเกิดจากอคติ และขาดการพิจารณาด้วยเหตุผลก่อนเชื่อข้อมูลข่าวสาร ควรยึดหลักหลักโยนิโสมนสิการ กาลามสูตร และปรโตโฆสะ การสื่อสารเพื่อสันติตามหลักไตรสิกขา และตัวชี้วัดการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดอง ประกอบด้วย สาราณียธรรม 6 สังคหัตถ์ 4 และ พรหมวิหาร 4 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารัตน์ เกยุราพันธุ์ (2561) พบว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งสามารถอาศัยทุนที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย 2 ประการคือ พระพุทธศาสนาและพระราชปรีชาญาณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ในการใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพุทธปรัชญาเป็นเครื่องเชื่อมโยงคุณค่าของประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับรากฐานทางศีลธรรมและ “ความเป็นไทย” ควบคู่กับพระราชดำริเรื่องการใช้ ประชาธิปไตยขั้นหมู่บ้านเป็นรากฐานรองรับประชาธิปไตยขั้นประเทศเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งการเมืองไทยอย่างเป็นระบบ มาใช้เป็นแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณะพลวงค์) และคณะ (2565) พบว่าแนวทางการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย โดยการนำหลักสาราณียธรรม 6 ประการ คือ เมตตาภาวกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา มาใช้กับการสื่อสารทางการเมืองได้ และเมื่อแยกตาม

องค์ประกอบพบว่า ด้านผู้ส่งสาร ต้องมีคุณธรรม รอบรู้ รับฟังภาษาที่เข้าใจง่าย เข้าใจบริบทของผู้รับสาร สามารถถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ ต้องมีกลยุทธ์ มีประสบการณ์ในการสื่อสาร ด้านสาร เนื้อหาสาระของสื่อต้องเป็นธรรม ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ข้อมูลต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เข้าใจง่าย ข้อมูลต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้านช่องทางการสื่อสาร สื่อออนไลน์ ผ่านบุคคลใกล้ชิด ประชุมร่วมกัน จัดกิจกรรม มีคุณธรรม กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีช่องทางให้เลือก ลดความขัดแย้ง มีประสิทธิภาพสูงต่อประชาชน ด้านผู้รับสาร ต้องเป็นกลาง มีจิตที่คิดบวก แสวงหาความรู้ทุกด้าน วิเคราะห์ข่าวสาร มีสติ มีองค์ความรู้ ต้องมีกัลยาณมิตร หลักสารณียธรรม ไม่ทำร้าย วาจาสุภาพ คิดดี แบ่งปัน ช่วยเหลือ เคารพกฎกติกา มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองสามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้ ซึ่งการสื่อสารที่จะมีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร นอกจากนี้การสื่อสารที่สามารถลดความขัดแย้งได้นั้นจำเป็น 1) ต้องเป็นการสื่อสารที่มีความจริงใจ ให้เกียรติกับผู้ฟังหรือผู้รับสาร รวมทั้งต้องมีความมีมารยาทในการสื่อสาร 2) ผู้ส่งสารต้องมีการเรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นต่างอย่างมีเหตุและผลหรือมีอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่นกับการฟังหรือการพูดเพียงครั้งเดียว และ 3) การสื่อสารทางการเมืองโดยใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีนั้น จำเป็นต้องใช้อย่างมีสติและใช้ปัญญาควบคู่ในการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าจะนำไปสู่การสื่อสารทางการเมืองที่สามารถลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้

สรุป

“การสื่อสารทางการเมือง” ไม่เพียงผ่านคำพูดหรือข้อเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการแสดงให้เห็นถึง ภาพลักษณ์ทางการเมือง ผ่านการสื่อสารในหลายรูปแบบ เช่น เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ทรงผม สัญลักษณ์พรรค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองในบางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ดังนั้นเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมจากการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง ต้องพิจารณาทั้ง 4 องค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองกับองค์ประกอบจะต้องสอดคล้องกัน นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยได้นั้น ทุกคนควรมีความจริงใจ การให้เกียรติ และความมีมารยาทในการสื่อสาร เรียนรู้ที่จะรับฟังความเห็นต่างอย่างอารยะ เปิดใจให้กว้าง อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น และ การใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีอย่างมีสติและใช้ปัญญา

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นักการเมืองทุกระดับทุกเพศ ที่ต้องการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย จะต้องมีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อที่จะสื่อสารได้ถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกลุ่มเป้าหมายตอบสนองได้ตรงตามวัตถุประสงค์

1.2 การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร ในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ดังนั้นถ้าเลือกใช้ช่องทางผิด ไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร ย่อมทำให้การสื่อสารนั้นไม่ประสบความสำเร็จ และอาจจะสร้างความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมได้เช่นกัน

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองระหว่างนักการเมืองชายกับนักการเมืองหญิงว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดองในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิลาวัลย์. (2561). บทบาทและการสื่อสารในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง: ศึกษาใน
 ห้วงเวลาปี พ.ศ. 2554–2556. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 226–237.
- กรุณา มธุลาภรังสรรค์. (2564). สาเหตุของความขัดแย้งในสังคมไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*,
 12(1), 120–130.

- กันยรัตน์ ไมยรัตน์ และคณะ. (2565). การศึกษาบทบาทของสตรีและภาวะผู้นำกับการสื่อสารทางการเมืองของนางสาววทันยา วงษ์โอภาสี ในฐานะนักการเมืองช่วงเวลาพ.ศ.2562-ปัจจุบัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. (2564). ผู้หญิงกับการเมือง...กลไกการเมืองที่ต้องขยายและเปิดให้กว้างขึ้น. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566, จาก <https://www.posttoday.com/columnist/647334>
- ธัญญา ไยทอง. (2548). กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ของสาขาพรรคประชาธิปัตย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรพร ทวีธรรมเจริญ. (2553). การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม และทฤษฎีชุมชน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 30(1), 104-116.
- นิเทศ สนั่นนารี. (2561). การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความปรองดองในสังคม. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 5(1), 159-178.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2555). การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสาวิโก (ลักษณะพลวงค์) และคณะ. (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(2), 15-24.
- ภัสสร คงเอียด. (2565). การศึกษาบทบาทของสตรีกับการสื่อสารทางการเมืองของนางกัญญา ศิลปอาชา ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทยพัฒนา ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ.2561-2564 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม: ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 224-238.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2553). การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2563). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2544). การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.
- สุดารัตน์ เกยุราพันธุ์. (2561). พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการเมืองไทยปัจจุบัน. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 14(2), 66-78.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2541). การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรินติ้ง.
- สืบบงษ์ สุขะมงคล. (2557). การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย. วารสารเกษมบัณฑิต, 15(1), 39-55.
- เสถียร เขยประทับ. (2540). การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Agree, W.K., Ault P.H., & Emery, E. (1976). *Introduction to mass communication*. New York, NY: Harper & Row.

- Almond, C.A. & Coleman, J.S. (Eds.). (1960). *The Politics of developing areas*. Prince Tow,N.J.: Princeton University.
- Chaffee, S.H. (1975). *Political Communication: Issues and Strategies for Research*. SAGE Publications: The University of Michigan.
- Harold, D Lasswell. (1984). *The Structure and Functional of Communication In Society*. The Communication of Ideals, Lyman Brysoned. New York, NY: Harper and Row Publishers.
- Huggins, Richard. (1997). *The Nature of the State*. In Barrie Axford, Gary K. Browning, Richard Huggins, Ben Rosamond, John Turner, with Alan Grant (eds.) *Politics: An Introduction*. London and New York.
- McNair, Brian. (1999). *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge Press.

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอ่าวไทย

Educational Administrations of School Administrators according to the
Non-Formal and Informal Education Standard of Schools under Office of the
Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster

พิกุลพรรณ โลภาศ¹ และ จำรัส แจ่มจันทร์²

Pikulpan Lopas¹ and Chumrus Jamjun²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹Pikulpan19731@gmail.com; ²Chumrus@hotmail.com

Retrieved December 30, 2022; Revised June 2, 2023; Accepted June 14, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.43

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอ่าวไทย 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่มอ่าวไทย จำแนกตามสถานภาพ เพศ และประสบการณ์ทำงาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร และครู จำนวน 274 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่ มอร์แกน และวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าทีและวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอ่าวไทย โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอ่าวไทย จำแนกตามสถานภาพ เพศ ประสบการณ์ทำงาน พบว่าสถานภาพและเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาในการบริหารจัดการการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานทางการศึกษาของชาติ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา; มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The objectives of this research were (1) to explore the educational administrations of school administrators according to the non-formal and informal education standard of schools under Office of the Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster, and (2) to compare the educational administrations of school administrators according to the non-formal and informal education standard of schools under Office of the Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster classified by status, gender, and work experience. It was quantitative research. The sample group consisted of 274 administrators and teachers. Krejcie and Morgan's sample size selection and simple random sampling were used. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, T-test and analysis of variance.

The major findings were as follows:

1. The educational administrations of school administrators according to the non-formal and informal education standard of schools under Office of the Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster aspect was at the high level.

2. The comparison of the educational administrations of school administrators according to the non-formal and informal education standard of schools under Office of the Non-Formal and Informal Education of Gulf of Thailand Provincial Cluster classified by status, gender, and work experience aspect showed that status and gender were significantly different at the .05 level. On the other hand, work experience was not significantly different at the .05 level.

The knowledge gained from this research was beneficial for school administrators to manage the educational administrations with quality according to the national education standard.

Keywords: School administration; School administrator; Non-Formal and informal education standard

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2561:1) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีเป้าหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 มี 3 ประเภท คือ มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยภายใต้การกำกับติดตามสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการ การศึกษา มีบทบาทต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมภายใต้หลักปรัชญา “คิดเป็น” แต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้งผู้เรียน ผู้รับบริการ งบประมาณ บุคลากร ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่ร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้คุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาแตกต่างกัน การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยตรวจสอบและมีการควบคุมคุณภาพการศึกษาได้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

บทความวิจัยนี้นำเสนอการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนงานการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามตามสถานภาพ เพศ และประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่มอำเภอไทย แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่ม อำเภอไทย แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

จอมพงษ์ มงคลวนิช (2556) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหาร เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ

นพพงษ์ บุญจิตราตุล (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหาร เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างทีบุคคล กำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้ บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการ จัดการศึกษาเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ บริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม

ชนิตา สีแสง (2562) กล่าวว่า การบริหารการมีส่วนร่วม เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำ การชี้แจงทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากร ภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกันและต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัด ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ การนำเสนอผลการประเมินและ การเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานของ สถานศึกษาที่ผู้บริหารเน้นให้บุคลากรของสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ด้านระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

กฤษณะ อรัญสาร (2565) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาหมายถึง ระบบ ที่สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับ ดูแลและสนับสนุนส่งเสริมของ หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้และ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจาก สถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐาน การศึกษา และตัวบ่งชี้

สรุปได้ว่าระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาหมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ ผู้บริหารกำกับตามแนวทางการประเมินคุณภาพให้เป็นไปตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรายงานการประเมิน ตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา

วงศ์กร มาระวงศ์ (2564) สรุปไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะมุ่งเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ให้กับบุคลากรในองค์การตลอดจนพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดีมีความรับผิดชอบต่องานอื่นจะทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกองค์กรต้องให้ความสำคัญเพราะการที่บุคลากรในองค์กร มีการพัฒนาทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติงานย่อมส่งผลดี ทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษาได้รับการพัฒนา จนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย หรือการปฏิบัติงาน และสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

ลดาวัลย์ ตั้งมั่น (2561) การจัดเก็บข้อมูลและการประมวลผลหรือการวิเคราะห์ข้อมูลมักมีการใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือที่จะให้การดำเนินการดังกล่าวสามารถกระทำได้รวดเร็วและถูกต้อง การประมวลผลอาจจัดกระทำในลักษณะของข้อมูลเชิงคุณภาพตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพก็ได้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการระบบสารสนเทศในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์

สรุปได้ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันที่ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

5. ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ญาณิ ญาณะโส (2562) สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลจุดมุ่งหมายให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สรุปได้ว่าการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีการวางแผนกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา และมีการนำผลการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา

6. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด

ปณิดา ทองผาโคก (2560) คณะกรรมการสถานศึกษา ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและสามารถ

ปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

สรุปได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารให้มีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ประยงค์ อุทิสันธุ์ (2565) กล่าวโดย สรุปได้ว่าแนวคิด การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่สามารถสำเร็จลงได้ถ้าขาดการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน การดำเนินการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของ กศน.จะประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมของเครือข่าย หมายถึง ระดับความร่วมมือในการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคี เครือข่าย เริ่มจาก การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การร่วมเป็นพันธมิตร การเข้าร่วมใช้สิทธิ์ในการ ตัดสินใจ และการควบคุมการตัดสินใจโดยภาคีเครือข่าย

สรุปได้ว่าการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผู้บริหารให้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

8. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

อุดมลักษณ์ คงคาเนรมิต (2564) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการแบ่งปันความรู้ เป็นกระบวนการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลในรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อแบ่งปันให้บุคคลได้พัฒนาตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่าการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารมีการกำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น โดยมีการถอดองค์ความรู้หรือการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ได้ พร้อมทั้งจัดให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินผลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาโครงการ กิจกรรม หรือแหล่งเรียนรู้

9. ด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา

วารี เพ็งสวัสดิ์ (2554) สรุปได้ว่า การวิจัยทางการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ความจริงโดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับผู้บริหาร ครู นักเรียน การเรียนการสอน สถาบันการศึกษาและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินงานในสถาบันการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์

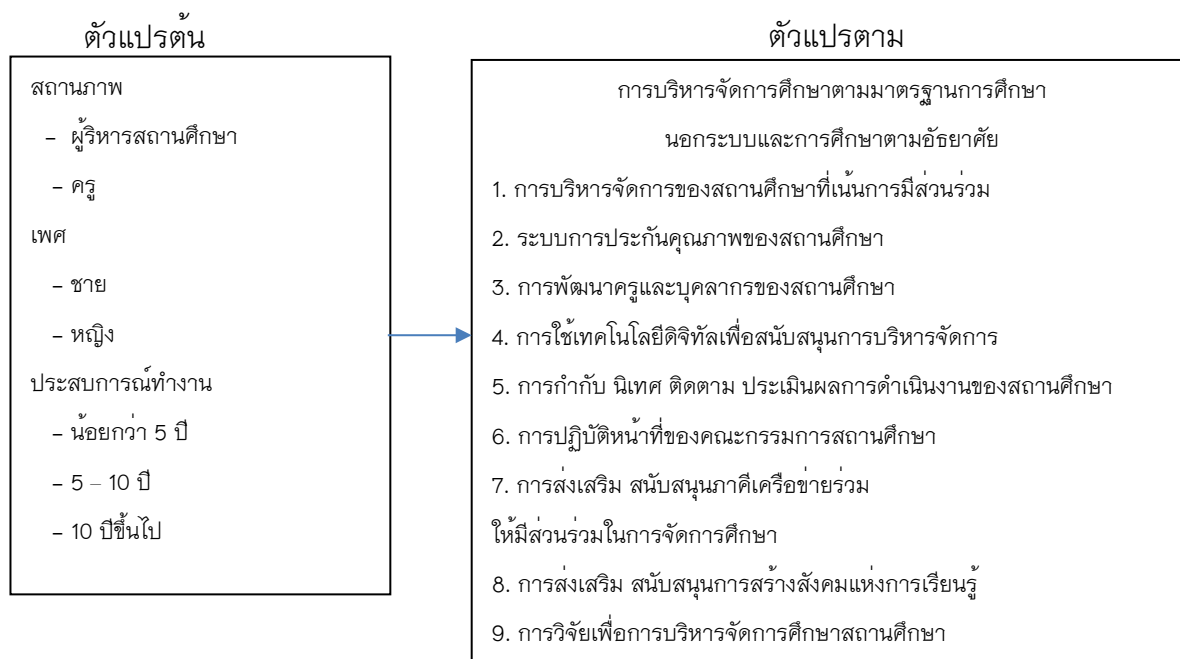
สรุปได้ว่าด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาศาสนศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรของสถานศึกษามีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลหรือด้านการบริหารงานทั่วไปในแต่ละปีงบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา

ชนิตา สีแสง (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ฮาบีบะ อาเดมะ (2557) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามทัศนะครูผู้สอน อำเภอแฉ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษาพบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้เรื่องการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบไปด้วย 9 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย ทั้งสิ้นจำนวน 950 คน (ข้อมูลจากงานบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา ณ เดือนกันยายน 2565)

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบถาม ออกแบบแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขและแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วมาจัดพิมพ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือส่งสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 274 ฉบับ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างและขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 1 เดือน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 274 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับ และทำการวิเคราะห์ในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามสถานภาพ เพศ ประสิทธิภาพการทำงาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามสถานภาพ เพศ ประสิทธิภาพการทำงาน โดยการทดสอบค่าสถิติที (Independent samples t-test) สำหรับการทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) สำหรับการทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากรที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป พร้อมหาผลการทดสอบว่ามีความสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษา	ตาม ตามอัธยาศัย	ระดับความคิดเห็น		ระดับ ดำเนินการ
		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม		4.50	0.56	มาก
2. ด้านระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา		4.54	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา		4.53	0.56	มากที่สุด
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ		4.44	0.53	มาก

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	ตาม	ระดับความคิดเห็น		ระดับ ดำเนินการ
		$\bar{x}$	S.D.	
5. ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษา		4.41	0.63	มาก
6. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา		4.39	0.59	มาก
7. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา		4.25	0.57	มาก
8. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้		4.51	0.51	มากที่สุด
9. ด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา		4.39	0.55	มาก
สรุปภาพรวม		4.44	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา ด้านที่ 8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม ด้านที่ 4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ ด้านที่ 5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้านที่ 6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านที่ 9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาและด้านที่ 7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	สถานภาพ		t		Sig	
					(2-tailed)	
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู				
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วม	4.82	0.34	4.48	0.57	4.125	0.000*
ด้านระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา	4.77	0.25	4.52	0.51	3.922	0.000*
ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา	4.80	0.28	4.51	0.57	3.915	0.000*
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการ	4.72	0.31	4.42	0.54	3.880	0.001*

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	สถานภาพ		t		Sig (2-tailed)	
	ผู้บริหาร		ครู			
	สถานศึกษา					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานของสถานศึกษา	4.61	0.48	4.39	0.64	1.546	0.123
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.48	0.45	4.38	0.60	0.756	0.450
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา	4.26	0.61	4.25	0.56	0.033	0.973
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้	4.69	0.30	4.50	0.52	2.556	0.016*
ด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา	4.44	0.42	4.39	0.56	0.427	0.670
ภาพรวม	4.62	0.28	4.43	0.50	2.774	0.009*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ พบว่าสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็น การบริหาร
จัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย
แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	เพศ		t		Sig(2- tailed)	
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วม	4.59	0.55	4.47	0.57	1.51	0.131
ด้านระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา	4.67	0.40	4.48	0.52	3.07	0.002*
ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา	4.66	0.41	4.48	0.60	2.68	0.008*
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการ	4.55	0.48	4.40	0.54	2.00	0.046*
ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานของสถานศึกษา	4.55	0.47	4.35	0.68	2.64	0.009*
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.50	0.43	4.35	0.64	2.24	0.026*
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.33	0.47	4.22	0.59	1.49	0.136

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	เพศ				t	Sig(2- tailed)
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้	4.64	0.44	4.47	0.52	2.76	0.006*
ด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษา	4.50	0.38	4.35	0.60	2.47	0.014*
ภาพรวม	4.55	0.35	4.40	0.52	2.78	0.006*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ พบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่มอำเภอไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	แหล่ง ความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลังสอง เฉลี่ย (MS)	F	Sig
ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม	ระหว่าง กลุ่ม	1.674	2	0.83	2.63	0.074
ด้านระบบการประกันคุณภาพ ของสถานศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.69	2	0.34	1.39	0.250
ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.52	2	0.26	.824	0.440
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการ บริหารจัดการ	ระหว่าง กลุ่ม	1.03	2	0.51	1.82	0.163
ด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานของสถานศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.51	2	0.25	0.63	0.533
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.84	2	0.42	1.18	0.309
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายร่วมให้ม ีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.62	2	0.31	0.95	0.387
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้	ระหว่าง กลุ่ม	0.90	2	0.45	1.72	0.180

ความคิดเห็นการบริหารจัดการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	แหล่ง ความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลังสอง เฉลี่ย (MS)	F	Sig
ด้านการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษา	ระหว่าง กลุ่ม	0.39	2	0.19	0.63	0.529
สรุปภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.54	2	0.27	1.137	0.320

จากตาราง 4 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่า ประสิทธิภาพงานแตกต่างกันความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการบริหารและสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาเพื่อรับรองคุณภาพภายในสถานศึกษาและรับการประเมินภายนอก สอดคล้องกับ งานวิจัยวิจัยของธงชัย นนทสันต์ (2557) ที่ศึกษาการบริหารงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากและ มัทธนิดาตย์ ดอนดง (2564) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่าครู ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการฝึกอบรมเรื่องการดำเนินงานด้าน

การประกันคุณภาพการศึกษา และควบคุม ดูแลกำกับ ติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตา ตะวันหะ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามสถาน ภาพรวมแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องวางแผนภายใต้การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชรินทร์ บุญอุ่ม(2560) ได้ศึกษาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าจำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย จำแนกตามประสบการณ์ทำงานความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่ว่าจะมีประสบการณ์ทำงานมากหรือน้อย ก็ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาบอถึงประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมมัดอนุวาร์ สะอะ (2557) ได้ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พบว่าประสบการณ์ทำงานภาพรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สรุป

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายของสถานศึกษา เป็นระบบการประกันคุณภาพที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย นำเทคโนโลยีดิจิทัลใช้ในการบริหารจัดการ มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายร่วมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่มอำเภอไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบาย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผน ชี้แจง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจและบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาให้แก่ภาคีเครือข่ายได้รับทราบ ประสานภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาด้านสื่อหรือเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านพัฒนาวิชาการและบุคลากร ด้านขวัญกำลังใจแก่ผู้จัดการศึกษาหรือผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มอบเกียรติบัตรให้กับภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนางานของสถานศึกษาและมีการเสนอผลงานวิจัยต่อคณะกรรมการสถานศึกษาหรือเผยแพร่ เพื่อเป็นการดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบคือ แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบาย โดยการวางแผนและกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ อรัญสาร. (2565). แนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จอมพงษ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิตา สีแสง. (2562). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชรินทร์ บุญอุ่ม. (2560.) การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ญาณิ ญาณะโส. (2562). การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ณรงค์ชัย คิริไพศาล. (2560). การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธงชัย นนทสันต์ (2557). การบริหารงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี.
- นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: ตรีนิสสาร.
- บัณฑิตา ตะวันหะ. (2555). การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปนิดา ทองผาโคก. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 (ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ประยงค์ อุทิสินธุ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดอุดรดิษฐ์ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.

- มัธมณิตาต์ ดอนดง. (2564). การบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- มุฮัมมัดอนูวาร์ สะอะ. (2557). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ลดาวลีย์ ตั้งมั่น. (2561). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วงศ์กร มาระวงศ์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู กลุ่มหัวตะพาน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 3(6), 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบปลัดกระหวงศึกษาธิการอำเภอ/เขต. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระหวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภัค พวงขจร. (2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อุดมลักษณ์ ดงดาเนรมิต. (2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ดุขฎิณิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ฮาปีปะ อาเดมะ. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามทัศนะครูผู้สอน อำเภอแว้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 (ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

Attitude of Prisoners toward Welfare Provision in Songkhla Central Prison

ชุตชัย เทพเดชา¹, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Chutchai Thapdaecha¹, Sitthipong Sitthiphataraprabha² and Supreecha Chamnanphuttiophon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹chutchai3041@gmail.com

Retrieved April 22, 2023; Revised October 25, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.44

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลาและ 2) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 289 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรทาร์โร ยามาเน่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หัวหน้าสถานพยาบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เจ้าหน้าที่งานเยี่ยมญาติ และผู้ต้องขัง รวม 10 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง ด้านการเยี่ยมญาติ ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการรักษาพยาบาล และด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐาน และ 2) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) จัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานของหน่วยงานและให้บริการผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียม ยุติธรรมและเพียงพอ (2) ควรมีการจัดการรักษาพยาบาลที่ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็วและมีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน (3) ควรกำหนดนโยบายทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง (4) ควรจัดให้มีสถานที่ที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความเป็นอยู่ที่ดีที่สุด (5) ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับเล่นกีฬาและออกกำลังกายอย่างเพียงพอและเหมาะสม และ (6) ควรจัดให้มีการเยี่ยมญาติผ่านช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ญาติสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

คำสำคัญ: ทศนคติ; ผู้ต้องขัง; การจัดสวัสดิการ; เรือนจำกลาง

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the attitude of prisoners toward welfare provision in Songkhla central prison; and 2) to study the guidelines for developing the welfare provision in Songkhla central prison. The research sample consisted of 289 prisoners in Songkhla central prison. The sample size was determined using the Taro Yamane formula. The key informants consist of 10 directors of prisoner development division, director of inmate control, head of prisoner welfare department, head of education and mental development, head of hospital education and mental development, officer visiting relatives and prisoners. The research instruments were questionnaires and interviews. The statistics for data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows; 1) the overall of the attitude of prisoners toward welfare provision in Songkhla central prison was at the high level, The rankings from highest to lowest include prisoner health, visiting relatives. education and mental development, sports and recreation medical care and basic welfare; and 2.the guidelines for developing of welfare in Songkhla Central Prison should be: (1) providing basic welfare according to the agency's standards and providing equal, fair, and adequate services to prisoners (2) providing medical care that prisoners can access easily, quickly, and with someone in charge (3) setting policies for basic education and mental development of prisoners (4) providing facilities that promote the best possible quality of life for prisoners (5) providing adequate and appropriate places for sports and exercise, and (6) providing various channels for visiting relatives so that relatives can have thorough and comprehensive access.

Keywords: Attitude; Prisoner; Welfare; Songkhla Central Prison

บทนำ

กรมราชทัณฑ์ เป็นส่วนราชการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมของไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง กักกัน และควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมาย กำหนดเพื่อป้องกันมิให้สังคมได้รับความเดือดร้อน การปฏิบัติงานเรือนจำและทัณฑสถาน เน้นหนักในด้านการปรุงแต่ง แก้ไขความประพฤติของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและเป็นการคุ้มครองพิทักษ์ความปลอดภัยแก่สังคม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะเป็นไปในทางใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล ภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและค่านิยมในสังคมประกอบกันไปด้วยเสมอ นอกจากนี้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันได้

เปลี่ยนแปลงไปจากการลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทน มาเป็นการแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำผิด ได้กลับตนมาเป็น คนดีกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข เน้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยวิธีควบคุมเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด และควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนีเป็นการควบคุมผู้ต้องขังและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ (เกษมสันต์ ดวงกลาง, 2551)

“เรือนจำ” หรือ “คุก” เป็นสถาบันแห่งหนึ่งที่มีการดำเนินงานและจัดสภาพแวดล้อมเป็นแบบรวบยอด Goffman (1961) ได้ค้นพบว่าเรือนจำ เป็นสถานที่ที่มีลักษณะเป็นสถาบันเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตผู้ต้องขังและทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของเรือนจำตลอด 24 ชั่วโมง โดยการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังทั้งในส่วนของการทำงาน หลับนอน การทำงาน การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ จะถูกกำหนดและควบคุมให้ปฏิบัติโดยเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากข้อค้นพบจากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง “เรือนจำ” มีความเป็นสถาบันที่กำหนดสภาพแวดล้อมและความเป็นไปของชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำอย่างเบ็ดเสร็จ (ปรีชญาณ์ นักพ่อน, 2562) สำหรับปัจจุบัน ภายใต้นโยบายของกรมราชทัณฑ์ กำหนดการบริหารคู่กับการบริหารสวัสดิการสังคม (Social Welfare Administration) เพื่อความผาสุกและความปลอดภัยของชุมชน ดังนั้น ในการดำเนินการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในด้านต่าง ๆ ภายใต้ระเบียบข้อบังคับที่จำเป็น หลักมนุษยธรรม และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ต้องขังด้วย เนื่องจากมีศักดิ์และศรีแห่งความเป็นมนุษย์มีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติการเยี่ยงมนุษย์ทั่วไป สวัสดิการผู้ต้องขังจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เรือนจำและทัณฑสถานจำเป็นต้องจัดให้ผู้ต้องขังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยให้มีความสุขตามอัตภาพและการได้รับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามสมควร ซึ่งประกอบด้วย สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านการอนามัย และสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนการเตรียมพร้อมก่อนปล่อยและการช่วยเหลือภายหลังพ้นโทษไปแล้ว แต่การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังก็ไม่บรรลุผลตามเจตนาทั้งของผู้ให้และผู้รับ เนื่องจากมีปัญหาหลายประการ เช่น 1) ด้านงบประมาณ 2) การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องขัง 3) เกิดจากทัศนคติของผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง และ 4) การกำหนดปริมาณของสวัสดิการ เป็นต้น

เรือนจำกลางสงขลา สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมดูแลไม่น้อยกว่า 1,200 คน (สำราญ ยี่ซ่าย และคณะ, 2561, หน้า 19) การบริหารงานเรือนจำแบ่งออกเป็น 1) ฝ่ายบริหารทั่วไป 2) ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ 3) ฝ่ายฝึกวิชาชีพ 4) ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ 5) ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และ 6) ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ซึ่งปัจจุบันได้จัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขัง ดังนี้ 1) การประกอบอาหารและจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง 2) การจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียน จากครอบครัวและญาติมิตร 3) การจัดทำบัญชี รับ-จ่าย เงินสด ธนาณัติ ตัวเงิน หรือเอกสารอื่นอันเป็นตัวแทนเงินที่บุคคลภายนอกหรือญาติผู้ต้องขังฝาก ไว้ให้ผู้ต้องขัง 4) ร้านค้าส่งเคราะห์ผู้ต้องขังเพื่อจัดซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพได้โดยสะดวกในราคาที่ไม่แพงกว่าท้องตลาด 5) การดำเนินการเกี่ยวกับเด็กติดผู้ต้องขัง การให้คำปรึกษาแนะนำความ ช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังที่มีปัญหา การประสานงานขอรับ

ความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ การประสานงานขอรับทุนการศึกษาแก่บุตรผู้ต้องขัง ตลอดจนการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังการปล่อย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้โดยสุจริต 6) จัดสันตนาการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังเพื่อสุขภาพอนามัย และการพักผ่อนหย่อนใจ อาทิ การฝึกและจัดแข่งขันกีฬากลางแจ้ง และในร่มประเภทต่าง ๆ การจัดให้มีการแสดงดนตรี การละเล่นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด และ 7) รักษาอาคารสถานที่ต่าง ๆ ของผู้ต้องขังให้ถูกสุขลักษณะ การกำจัดขยะมูลฝอย ยุ้ง แมลงวัน รวมตลอดถึงการประสานกับแพทย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสุขภาพของเรือนจำอีกด้วย เป็นต้น จะเห็นได้ว่า เรือนจำกลางสงขลาได้จัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังตามมาตรฐานและสิทธิที่ผู้ต้องขังพึงได้รับ แต่ขณะเดียวกันยังพบว่าการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังยังไม่เพียงพอ (ปรีชญานันท์ นักพ่อน, 2562) เพราะงบประมาณมีจำกัดรวมทั้งจำนวนผู้ต้องขังมากกว่าจำนวนสวัสดิการที่จัดให้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ

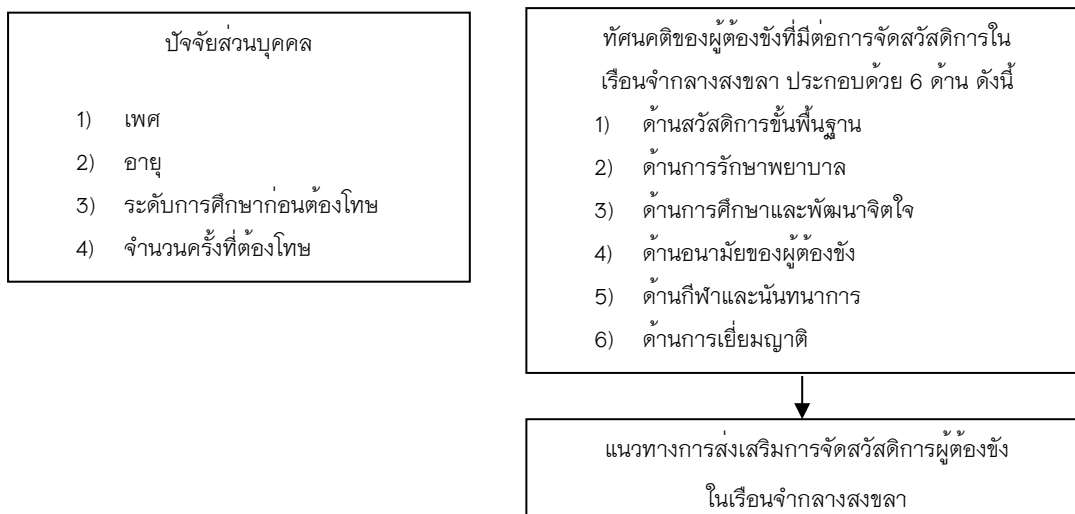
บทความวิจัยนี้จะนำเสนอความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการภายในเรือนจำกลางสงขลา นอกจากนี้ผู้เขียนจะได้นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการในเรือนจำ จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ คือ ระดับของความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติของคนเรานั้นมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการศึกษา สิ่งแวดล้อม และการคมนาคมติดต่อยังมีผลให้ทัศนคติของคนเปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะบุคคลมีโอกาสรังสรรค์และแลกเปลี่ยน ตลอดจนปรับเปลี่ยนแบบความคิดเห็นกันได้มากวัฒนธรรมมีการผสมผสานกันมากเท่าใดก็ยิ่งจะทำให้ทัศนคติของคนเปลี่ยนแปลงไปได้มากเท่านั้น ดังนั้น คนที่ขาดการติดต่อกับบุคคลอื่น ดำรงชีวิตอยู่ตามลำพัง ทัศนคติจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่คนที่โลดแล่นไปตามสังคมอย่างกว้างขวาง เข้ากลุ่มเข้าพวกหรือเป็นสมาชิกของสมาคมมากแห่ง ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้มาก เพราะคบค้าสมาคมติดต่อ รังสรรค์ โอกาสที่จะมีการถ่ายทอดหรือเลียนแบบความคิดเห็นนั้นเป็นไปได้ง่าย (มิ่งขวัญ ศรีทอง, 2558; นรวิทย์ ผันเขียว, 2562) ซึ่งองค์ประกอบของทัศนคติ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรม (รัตนภรณ์ มั่นศรีจันทร์, 2559)

2. การจัดสวัสดิการในเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ได้จัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง โดยพิจารณาตามหลักการคือ 1) การให้บริการสวัสดิการใด ๆ แก่ผู้ต้องขังควรจะต้องคำนึงว่า ตรงกับความต้องการ ที่แท้จริงของผู้ต้องขัง 2) การให้บริการสวัสดิการนั้น จะต้องมีความเพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม 3) บริการสวัสดิการนั้นต้องมีความต่อเนื่องและมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา 4) บริการสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้ต้องขังนั้น จะต้องไม่ขอบเขตกว้างขวางให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการใช้บริการให้มากที่สุด และ 5) การให้บริการสวัสดิการควรจะมีแบบอย่างเดียวกัน และเสมอภาคกันทุกคนไม่เลือกผู้ต้องขังที่รับบริการจะมีฐานะอย่างไร ซึ่งสวัสดิการที่เรือนจำจะต้องจัดให้กับผู้ต้องขังประกอบด้วย 1) ชั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) 2) ด้านการรักษาพยาบาล 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านอนามัย 5) ด้านกีฬาและนันทนาการ และ 6) ด้านการเยี่ยมญาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดีขึ้นตามสมควร 2) เพื่อปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักทฤษฎีวิทยา หลักเมตตาธรรมและมนุษยธรรม 3) เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ 4) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ก่อความวุ่นวาย และ 5) เพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะรับการอบรม แก่ไขตามโปรแกรมที่เหมาะสมให้ กลับเป็นพลเมืองดี (คู่มือการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์, 2546)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่า มีการวิจัยไว้หลายประเด็น เช่น การศึกษาของ ปรีชญาณ์ นักพ่อน (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังของไทย พบว่า มีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล ทั้งในเรื่องปัญหาในเรื่องจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก การจัดสรรทรัพยากรการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงในเรือนจำและทัณฑสถาน ทศนคติเชิงลบต่อผู้ต้องขังและการไม่ให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้ต้องขัง การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสวนทางกับการดำเนินงานด้านการควบคุม การกำกับดูแลงานด้านการจัดสวัสดิการของเรือนจำและทัณฑสถานใช้เพียงตัวชี้วัดในการประเมิน แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหากไม่มีการดำเนินการ ความต้องการหรือความคิดเห็นจากผู้ต้องขังมีความหลากหลายยากต่อการตอบสนองได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม ผู้ต้องขังมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมเรือนจำ รวมทั้งกระแสสังคมมีผลต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ทั้งนี้ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังของไทย ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขัง ทรัพยากรในการดำเนินการ นโยบายที่ชัดเจนและโครงสร้างการดำเนินงานที่เอื้อต่อการกิจ การเรียนรู้และความพร้อมในการปรับตัว การดำเนินงานเชิงบูรณาการจากภาคส่วนต่าง ๆ และกลไกของกระบวนการยุติธรรมที่ส่งผลต่อจำนวนผู้ต้องขัง นอกจากนี้การศึกษาของวรพล พิณิจ (2563) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ภายในเรือนจำกลางนครปฐม พบว่า เรือนจำกลางนครปฐมมีการจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังตามแนวทางสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ค.ศ. 1957 การดูแลความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมต่อผู้ต้องขังสูงอายุ ด้านเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความเข้าใจพฤติกรรมรวมถึงความต้องการของผู้ต้องขังสูงอายุ มีโปรแกรมกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุ ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนาด้านจิตใจ การอบรมฝึกวิชาชีพและการออกกำลังกาย ด้านปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ที่นอนที่แออัดเนื่องจากพื้นที่มีอย่างจำกัดไม่สามารถแยกผู้ต้องขังสูงอายุกับผู้ต้องขังประเภทอื่นได้ ด้านยารักษาโรคมีอาสาสมัครประจำบ้านทั่วไปแต่ไม่ให้ยารักษาโรคเฉพาะทาง ผู้ต้องขังสูงอายุหลายคนมีปัญหาไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากมีอายุที่มากและข้อจำกัดทางร่างกาย

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) เชิงปริมาณ คือ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 1,048 คน และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

2) เชิงคุณภาพ คือ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หัวหน้าสถานพยาบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เจ้าหน้าที่งานเยี่ยมญาติ และผู้ต้องขังรวมทั้งหมด 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาเบื้องต้นโทษ และ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ

ตอนที่ 2 ระดับทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลาเป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนัก ที่เกี่ยวข้องกับระดับทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา

2) เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยเกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา มากำหนดเป็นข้อคำถาม

3) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์ ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำกลางสงขลา

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำกลางสงขลา คือ 289 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 289 ชุด แบบสอบถาม มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เลขที่ จว.209/2565 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2565

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงโทษ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 และต้องโทษจำนวน 1 ครั้ง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	289	100.00
2. หญิง	0	0.00
อายุ		
1. 18-30 ปี	59	20.40
2. 31-40 ปี	131	45.30
3. 41-50 ปี	76	26.30
4. 51 ปีขึ้นไป	23	8.00
ระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย		
1. ประถมศึกษา	151	52.30
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	81	28.00
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	44	15.20
4. อนุปริญญา / ปวส.	11	3.80
5. ปริญญาตรีขึ้นไป	2	0.70
จำนวนครั้งที่ต้องโทษ		
1. จำนวน 1 ครั้ง	177	61.30
2. จำนวน 2 ครั้ง	88	30.50
3. จำนวน 3 ครั้ง	22	7.60
4. จำนวน 4 ครั้ง	1	0.30
5. มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป	1	0.30
โดยรวม	289	100.00

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลาโดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.72$, S.D = 0.88) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.83$, S.D = 0.79) และด้านการเยี่ยมญาติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.83$, S.D = 0.95) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.79$, S.D = 0.80) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.47$, S.D = 0.89) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ทศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา

(n = 289)

ข้อ	ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการ ในเรือนจำกลางสงขลา	ระดับความ คิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐาน	3.47	0.89	ปานกลาง
2.	ด้านการรักษาพยาบาล	3.61	0.89	มาก
3.	ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ	3.79	0.80	มาก
4.	ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง	3.83	0.79	มาก
5.	ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.77	0.93	มาก
6.	ด้านการเยี่ยมญาติ	3.83	0.95	มาก
โดยรวม		3.72	0.88	มาก

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัยสี่) เรือนจำกลางสงขลาควรจัดให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์ และมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ (MANDERLA) มีการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัยสี่) ให้ผู้ต้องขังได้อย่างเท่าเทียม ยุติธรรม เพียงพอในทุกด้าน และเป็นที่พึงพอใจของผู้ต้องขัง

2) ด้านการรักษาพยาบาลเรือนจำกลางสงขลาควรยึดตามโครงการราชทัณฑ์ปันสุข และมาตรฐานขั้นต่ำ ขั้นพื้นฐาน (ด้านการพยาบาล) และยึดหลักแมนเดอลา ผู้ต้องขังทุกคนต้องการเข้าถึงการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บไข้ต้องได้รับการรักษาโดยเร็ว และในทางปฏิบัติผู้ต้องขังเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้จริง ได้รับการรักษาพยาบาลได้รวดเร็วและเพียงพอ และมีการจัดให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) ประจำแดนในการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยได้รวดเร็วและทั่วถึง

3) ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เรือนจำกลางสงขลาควรมีการกำหนดนโยบายให้ผู้ต้องขังได้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาจิตใจ เช่น ให้ผู้ต้องขังต้องฝึกรอบรมตามศาสนา โดยเชิญผู้ต้องขังเข้าอบรมในศาสนานั้น ๆ หากผู้ต้องขังต้องการการศึกษา หาความรู้ หรือการพัฒนาจิตใจ เรือนจำ ต้องจัดหาหรืออบรมให้แก่ผู้ต้องขังทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในทางปฏิบัติทางเรือนจำกลางสงขลา มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นไม่รู้หนังสือ และการศึกษาระดับชั้นประถม จนถึงปริญญา มีการจัดอบรมต่าง ๆ ในด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจให้กับผู้ต้องขังที่ต้องการ

4) ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลาควรจัดสถานที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพ ที่พัก มีความสะอาดและเพียงพอ การจัดการด้านน้ำดื่ม การอุปโภค บริโภคก็ต้องสะอาด และมีการ

จัดเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลร่วมกับ อส.รจ. เข้ามาตรวจสุขภาพและให้ความรู้ด้านอนามัยในการดูแลตนเองอย่างสม่ำเสมอ

5) ด้านกีฬาและนันทนาการเรือนจำกลางสงขลาควรมีการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังออกกำลังกาย โดยจัดให้มีสนามกีฬา เครื่องออกกำลังกาย อย่างเพียงพอและเหมาะสมตามช่วงอายุของผู้ต้องขัง และมีการแข่งขันกีฬาเป็นประจำ จัดโครงการสร้างความสัมพันธ์ด้านกีฬา หรือกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ต้องขังมีพละนาถัยสมบูรณ์และสุขภาพจิตที่ดี

6) ด้านการเยี่ยมญาติเรือนจำกลางสงขลาควรจัดให้มีการเยี่ยมญาติที่หลากหลาย อาทิ เยี่ยมแบบปกติคือญาติมาเยี่ยมที่เรือนจำ เยี่ยมผ่าน Line และเยี่ยมผ่านระบบ Conference โดยเรือนจำ เป็นผู้ประสานติดต่อให้ ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ต้องขังว่าหากมีญาติมาเยี่ยม และอยู่ภายใต้กฎของเรือนจำจะสามารถได้เยี่ยมอย่างเน่ยนอน มีการจัดการเวลา และระบบการเยี่ยมมีความเพียงพอ และเหมาะสมกับการเข้ารับการเยี่ยมของญาติ

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลาในภาพรวมโดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยโดยด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง ด้านการเยี่ยมญาติ ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการรักษาพยาบาล และ ด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 เรื่อง มาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน ซึ่งมีหลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการคืนคนดีสู่สังคม และให้เกิดการยอมรับกลุ่มผู้พ้นโทษกลับเข้าสู่ชุมชนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคมโดยมีการกำหนดแนวปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไว้อย่างชัดเจน (กรมราชทัณฑ์, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิศา ศิลารัตน์ (2556) ที่กล่าวว่า การที่ผู้กระทำผิดความผิดต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำนาน ๆ ทำให้ต้องประสบปัญหาในการปรับสภาพชีวิตเพื่อกลับสู่ชีวิตปกติในสังคม ดังนั้นเรือนจำและทัณฑสถานจึงต้องมีการเตรียมการปลดปล่อย เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความพร้อมที่จะออกไปดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับทางด้านสวัสดิการพื้นฐานที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางนั้นอาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเรือนจำกลางสงขลาผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมดูแลไม่น้อยกว่า 1,200 คน (สำราญ ยี่ซ่าย และคณะ, 2561) และได้จัดให้มีการให้สวัสดิการให้กับผู้ต้องขัง ดังนี้ 1) การประกอบอาหารและจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง 2) การจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมเยียนจากครอบครัวและญาติมิตร 3) การจัดทำบัญชี รับ-จ่าย เงินสด ธนาณัติ ตัวเงิน หรือเอกสารอื่นอันเป็นตัวแทนเงินที่บุคคลภายนอกหรือญาติผู้ต้องขังฝากไว้ให้ผู้ต้องขัง 4) ร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขังเพื่อจัดซื้อ

เครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพได้โดยสะดวกในราคาที่ไม่แพงกว่าท้องตลาด 5) การดำเนินการเกี่ยวกับเด็กติดผู้ต้องขัง การให้คำปรึกษาแนะนำความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังที่มีปัญหา การประสานงานขอรับความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ การประสานงานขอรับทุนการศึกษาแก่นักเรียนผู้ต้องขัง ตลอดจนการสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายหลังการปล่อย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้โดยสุจริต 6) จัดสันตนาการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังเพื่อสุขภาพอนามัย และการพักผ่อนหย่อนใจ อาทิ การฝึกและจัดแข่งขันกีฬากลางแจ้ง และในร่มประเภทต่าง ๆ การจัดให้มีการแสดงดนตรี การละเล่นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด และ 7) รักษาอาคารสถานที่ต่าง ๆ ของผู้ต้องขังให้ถูกสุขลักษณะ การกำจัดขยะมูลฝอย ยุ้ง แผลงวัน รวมถึงตลอดถึงการประสานกับแพทย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสุขภาพของเรือนจำอีกด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของวิบูลย์ จันทรมณี, ภูเบศ พวงแก้ว และปกรณกิตติ ม่วงประสิทธิ์ (2563) พบว่า ภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเพ็ญ จันทรมณี (2562) พบว่า ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชญาณ์ นักพ่อน (2562) พบว่า การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของไทยในปัจจุบันยังคงมุ่งเน้นการควบคุมเป็นภารกิจหลัก และยึดหลัก ‘อำนาจนิยม’ เป็นหลักการพื้นฐานในการทำงาน โดยผู้ต้องขังเป็นกลุ่มคนชายขอบของสังคมในระบบบริการของรัฐ เนื่องจากกระทำผิดต่อสังคม โดยเรือนจำคือพื้นที่สำหรับการลงโทษ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังของไทยโดยรวมในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง อย่างไรก็ดี พบว่ามีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังตามมาตรฐานสากล ทั้งในเรื่องปัญหาในเรื่องจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก การจัดสรรทรัพยากรการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงในเรือนจำและทัณฑสถาน

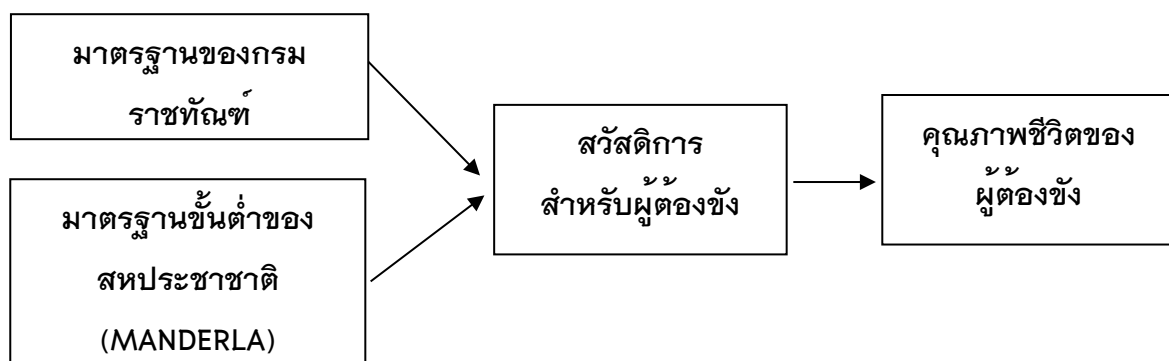
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) ควรมีการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดและให้บริการผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียม ยุติธรรมและเพียงพอ (2) ควรมีการจัดการรักษาพยาบาลที่ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็วโดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน (3) ควรกำหนดนโยบายทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง (4) ควรจัดให้มีสถานที่ที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความเป็นอยู่ที่ดีที่สุด (5) ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับเล่นกีฬาและออกกำลังกายเพียงพอและเหมาะสม และ (6) ควรจัดให้มีการเยี่ยมญาติที่หลากหลายเพื่อให้ญาติสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม สอดคล้องงานวิจัยของภูษิต ปะอินทร์ (2563) พบว่าข้อเสนอแนะการจัดสวัสดิการด้านอาหารตามวิถีพุทธแก่ผู้ต้องขังเรือนจำกลางลำปาง 1) ด้านคุณค่าโภชนาการ: อาหารดีควรมีความสดและใหม่ ไม่เน่าเสีย เครื่องปรุงอาหารต้องถูกสุขอนามัย ได้มาตรฐาน 2) ด้านปริมาณอาหาร: อาหารที่จัดเลี้ยงต้องเพียงพอต่อการรับประทาน 3) ด้านการจัดเมนูอาหาร: ควรมีการจัดเมนูอาหารหมุนเวียนไป ไม่ซ้ำกันในรอบสัปดาห์ 4) ด้านสุขอนามัย: ควรมีการล้างภาชนะใส่อาหารให้สะอาด 5) ด้านสถานที่จัดเลี้ยง: ควรดูแลไม่ให้มีสัตว์ที่เป็นพาหะของโรค

3. แนวทาง การจัดสวัสดิการด้านอาหาร ด้านคุณค่าโภชนาการควรพิจารณาอาหารดีสำหรับปรุงอาหาร โดยเน้นความสดและใหม่และให้คุณค่าโภชนาการครบ 5 หมู่ ด้านปริมาณอาหาร ควรจัดเลี้ยงอาหารและ

น้ำดื่มที่สะอาดให้เพียงพอต่อร่างกายและการบำบัดความหิวด้านการจัดเมนูอาหารควรพิจารณาการจัดเมนูอาหารหมุนเวียนไปไม่ซ้ำกันในรอบสัปดาห์ และพิจารณาอาหารประเภทก๋วยเตี๋ยวสลัดกับอาหารหลักบ้างด้านสุขอนามัยควรคำนึงถึงความสะดวกของภาชนะใส่อาหารและอาหารดิบ และคัดเลือกผู้ปรุงและจัดเลี้ยงอาหารที่ไม่มีโรคประจำตัวด้านสถานที่จัดเลี้ยง ควรพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยกำกับการจัดเลี้ยงอาหารเป็นประจำโดยเน้นความสะดวกและเพียงพอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย ทองคำ (2563, หน้า 47-62) พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง ได้แก่ (1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ควรมีการปรับปรุงในเรื่องของอาหารที่จัดให้แก่ผู้ต้องขัง (2) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ควรจัดกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดแก่ผู้ต้องขัง (3) คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานภายนอกสนใจต่อผู้ต้องขัง ขอให้ปฏิบัติตามองค์การสหประชาชาติ และ (4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมควรขยายพื้นที่เพื่อลดความแออัดและเพิ่มสถานที่ที่จำเป็นสำหรับผู้ต้องขัง

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา “ทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการในเรือนจำกลางสงขลา” พบว่า การจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำเป็นไปหลักมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์ และมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ (MANDERLA) ซึ่งในสภาพจริงอาจจะดำเนินการตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ไม่ได้ทั้งหมด เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนผู้ต้องขังมากขึ้นทุกวัน แต่ในขณะที่สถานที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นเรือนจำภายใต้กรมราชทัณฑ์ อาจจะต้องจัดลำดับการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังตามลำดับความสำคัญที่สอดคล้องกับสภาพจริงของแต่ละเรือนจำ เพราะแต่ละเรือนจำต่างก็มีบริบทที่แตกต่างกันแต่อยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน ดังนั้นการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังควรปฏิบัติตามมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์และองค์การสหประชาชาติ เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา มีความคิดเห็นต่อสวัสดิการขั้นพื้นฐานน้อยที่สุด ดังนั้น เรือนจำกลางสงขลาควรจัดกิจกรรมเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดการเสื้อผ้าให้ผู้ต้องขังอย่างเพียงพอ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เรือนจำกลางสงขลา ได้จัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมตามมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์ และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ควรตรวจสอบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังเพื่อจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายของกระทรวงเพื่อสู่การปฏิบัติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบที่สำคัญคือ การจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังยังไม่เป็นตามมาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสวัสดิการที่สำคัญต่อการดำรงชีพของผู้ต้องขัง สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1) การพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายต่อการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับผู้ต้องขัง 2) การพัฒนารูปแบบการเยี่ยมญาติที่มีประสิทธิภาพของกรมราชทัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2546). *คู่มือการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2559). *คู่มือมาตรฐานเรือนจำ 10 ด้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักทัณฑ์วิทยา.
- ธงชัย ทองคำ. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นรรัตน์ ผันเขียว. (2562). *วิธีรับมือกับนักเรียนที่มีทัศนคติเชิงลบ*. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์ม และโซเท็กซ์.
- นิศา คิลารัตน์. (2556). การดำเนินชีวิตในสังคมของอดีตผู้ต้องขังของคดียาเสพติด. *วารสารการเงินการลงทุน การตลาด และบริหารธุรกิจ*, 3(4), 309–328.
- ปรีชญาณ์ นกพ่อน. (2562). การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง. *วารสารวิทยาลัยวสจนครลำปาง*, 8(1), 136–145.
- ภูษิต ปะอินทร์. (2563). *แนวทางการจัดสวัสดิการด้านอาหารตามวิถีพุทธแก่ผู้ต้องขังเรือนจำกลางลำปาง*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา*, 10(2), 86–96.
- วรพล พิณิจ. (2563). การศึกษาการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ภายในเรือนจำกลางนครปฐม. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 10(2), 79–101.

- วิบูลย์ จันทรมณี, ภูเบศ พวงแก้ว และปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์. (2563). ทศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเปาะพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่. *วารสาร CONNEXION Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(2), 24–37.
- ศิริเพ็ญ จันทร์นิยม. (2562). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี. *วารสารการวิจัย กาสะลองคำ*, 10(1), 69–76.
- สำราญ ยี่ซ่าย และคณะ. (2561). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีโครงการ กินอิม – นอนอุ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำจังหวัดสงขลา. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 3(2), 1–18.
- Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill.
- Erving Goffman. (1961). *ASYLUMS: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. New York: Dell.
- Likert, R.A. (1932, May). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1–55.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York: Harper and Row Publications.

การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่าง
มีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Application of Aparihaniyadhamma Principle to Effective Local Development
Plan Making of Sub-District Administrative Organization in Chulaphorn District,
Nakhon Si Thammarat Province

ศุภสิทธิ์ ศิริสภามารณ์¹, พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³
Supasit Sirisapaporn¹, Phramaha Ekkawin Piyaweero² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}
Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}
E-mail: ¹sirisapaporn12@gmail.com

Retrieved March 19, 2023; Revised May 5, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.45

บทคัดย่อ

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ได้ บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้และแนวทางการใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากร จำนวน 144 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D = 0.52) และทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.51) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.52) และ 2) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ (1) ควรมีการประชุมรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วน (2) ทุกคนควรเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียง (3) ต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักการและกฎเกณฑ์อย่างจริงจัง (4) เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายในการพัฒนา

ท้องถิ่น (5) ควรให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก (6) ควรส่งเสริมการให้เกียรติต่อสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน และ (7) ควรส่งเสริมบุคลากรทุกภาคส่วนให้มีคุณธรรมและมีภาวะผู้นำ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้; หลักอปริหานิยธรรม; การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

The preparation of a local development plan is very important for local development and the principles can be applied. The purpose of this research article was to study the application and guidelines for using the principles of Aparihaniyadhamma in the preparation of effective local development plans of the Subdistrict Administrative Organization in Chulaphorn District, Nakhon Si Thammarat Province. The sample group consisted of 144 personnel of the Tambon Administrative Organization. Samples were defined using Krejcie and Morgan's ready-made tables. Nine of key informants were selected by purposive sampling. The research instruments were questionnaires and interviews. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows. 1) The overall application of the principles of Aparihaniyatham to the preparation of local development plans was at the highest level ($\bar{X} = 4.53$, S.D = 0.52) and in every aspect was at the highest level. Worship, veneration and protection of holy places ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.51) were at the highest level and continuous discussion ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.52) were at the lowest level. 2) Guidelines for applying the principles of Aparihaniyadhamma to the preparation of local development plans include: (1) There should be a meeting to listen to opinions from all sectors. (2) Everyone should attend the meeting. (3) Principles and rules must be strictly adhered to and followed. (4) Participation of all parties should be emphasized in local development. (5) There should be mutual respect between members. (6) There should be promotion of respect for places that hold the spirits of the community. (7) Personnel in all sectors should be encouraged to have morality and leadership.

Keywords: Application; Aparihaniyadhamma Principle; Local Development Plan

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 14 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นมาตรา 283 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัดและประเทศ โดยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับแนวคิดในการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความสอดคล้องตามความใน มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2558) และสิ่งสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น คือ การจัดการตนเองภายใต้ “แผนพัฒนาท้องถิ่น” เพราะแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13) แผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ และกำหนดให้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนปีงบประมาณถัดไป (สราวุธ สืบเพ็ชร, 2562) แผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประหยัด ทั้งเวลา แรงงานของเจ้าหน้าที่ และเงินหรือทรัพยากรของหน่วยงาน การปฏิบัติงานตามแผนทำให้ง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ช่วยให้การอำนวยความสะดวก การแบ่งงาน การประสานงาน การตรวจสอบติดตามและควบคุมงานเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (จิราภรณ์ สามิบัติ และคณะ, 2560) จะเห็นได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ซึ่งตามหลักพุทธศาสนา พบว่า หลักการบริหารนิยธรรม สามารถนำประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพได้ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสุข” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550) หลักธรรมดังกล่าวประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม 3) ปฏิบัติตามหลักการเดิม 4) สักการะเคารพนับถือบุคคลสำคัญ 5) การให้เกียรติซึ่งกันและกัน 6) ให้การสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญ และ 7) จัดให้มีการส่งเสริมผู้นำ

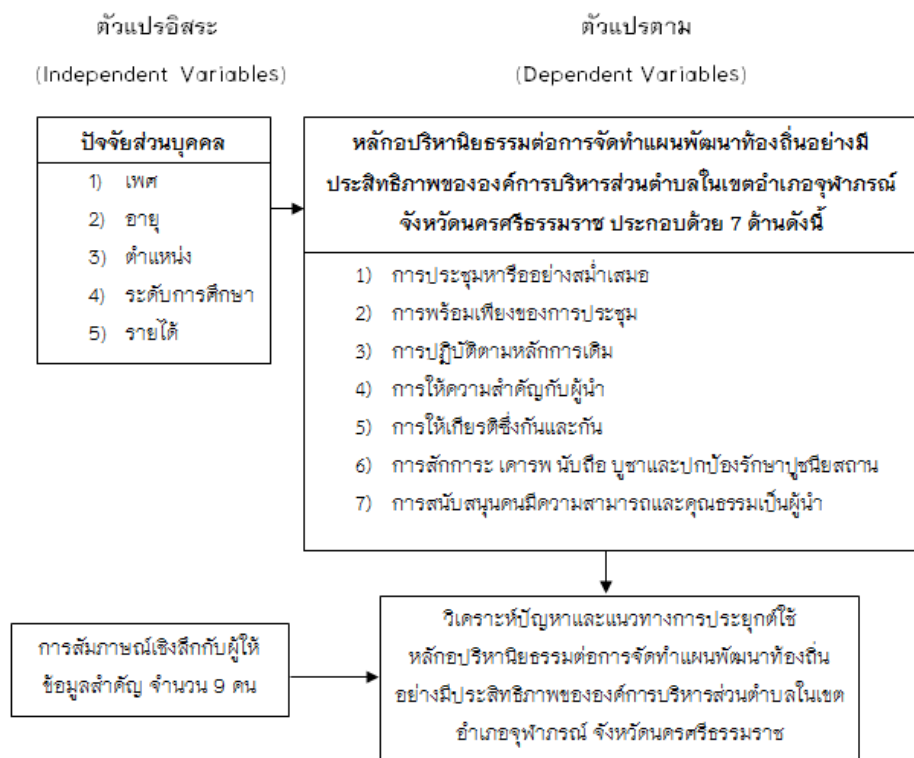
บทความวิจัยนี้นำเสนอการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นว่ามีการนำมาใช้ในการจัดทำแผนอย่างไร นอกจากนี้ยังนำเสนอแนวทางในการนำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภोजุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลการศึกษาจะสามารถเป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. หลักการบริหารนิยธรรม

อธิปไตยนิยธรรม แปลว่า ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวหมายถึง ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะฝ่ายเดียว เพราะเป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก่อเกิดเป็นความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกันสรุปก็คือ เป็นหลักธรรมที่สอนให้เรารู้จัก หลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบัน ให้เข้มแข็งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนกับผู้บริหาร บ้านเมือง ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 7 ประการ คือ (1) การประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (2) การเข้าประชุม เลิกประชุม และทำกิจที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน (3) ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ หรือลบล้างบัญญัติเดิมตามอำเภอใจ จะต้องถือปฏิบัติมั่นคงตามหลักการเดิมของหมู่คณะ ทำตามกฎระเบียบตามกติกาข้อบังคับ ตามหลักเกณฑ์ของหมู่คณะ (4) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นคำแนะนำของผู้ ผู้มีประสบการณ์ (5) การให้เกียรติ ให้การยกย่อง ปกป้อง ไม่ให้ใครละเมิดสิทธิของกันและกัน (6) ให้การสักการะเคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถานที่สำคัญของชุมชนนั้น ๆ อย่างทั่วถึง และ (7) สนับสนุน ปกป้อง และส่งเสริมคนดี มีความสามารถมีคุณธรรม เข้ามาเป็นกำลังพัฒนาชุมชนสังคม (พระมหาจุฑาทิพย์ สิริขโย และ ธิดวุฒิ หนัณมี, 2561)

2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท อำนาจหน้าที่ อย่างกว้างขวาง โดยไม่เพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วยและเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และการตรวจสอบการปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบการปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนสามารถตอบสนองต่อการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสามารถบ่งชี้วัดความสำเร็จของแผนงานได้ ดังนั้น แผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและแผนก้าวและให้หมายรวมถึงการเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น (ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2560)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า หลักการบริหารนิยธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังการศึกษาของ วิสุทธิ บุญญะโสภิต (2563) พบว่า กองทุนประกันสุขภาพตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีการประชุมทุกไตรมาส ในการประชุมใช้เกณฑ์จำนวนกรรมการครบองค์ประชุมเป็นหลัก สอดคล้องกับ พัชรศศิ เรืองมณีญาติ (2565) พบว่า หลักการบริหารนิยธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการศึกษา พระครูศิริโสธรคณารักษ์ (2562) พบว่า สภาพทั่วไปที่เป็นปัญหาคือองค์กรภาครัฐหรือหน่วยงานราชการควรดูแลเกี่ยวกับเรื่องของสวัสดิการและโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนและการพัฒนาคนในชุมชนให้มีจริยธรรมคุณธรรมเพื่อให้เป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าทรงคุณธรรมโดยควรคำนึงถึงปัจจัยแห่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลคือระดับภูมิปัญญาของแต่ละบุคคลในการรับและเรียนรู้การปลูกฝังจิตสำนึกแห่งการมีจิตสาธารณะลดละความเห็นแก่ตัวและการฝึกอบรมทักษะความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมการพัฒนาคนในชุมชนจะต้องมีการส่งเสริมด้านอาชีพนวัตกรรมเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาชุมชนและจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนพระพุทธศาสนา รวมทั้งการนำหลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่วนการศึกษาของ พระธีรเดช ธีรเดช (2561) พบว่า บุคลากรในเขตเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมโดยภาพรวมใน 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในด้านเพศอายุระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงานสถานะและการฟื้นฟูสมรรถภาพ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังการศึกษาของ วราภรณ์ ปานะพิพัฒน์ (2564) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความสามัคคี การรับรู้ข่าวสาร ความมั่นคง ความผูกพัน และภาวะผู้นำ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการกำหนดแผนด้านการประเมินแผน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และด้านการควบคุมแผน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถพยากรณ์ผลกระทบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ ร้อยละ 79.50

จากการทบทวนวรรณกรรม จะเห็นว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากเท่าใดยิ่งดีต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยพบว่า หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักการบริหารนิยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้และแนวทางการใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากร คือ บุคลากรที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 232 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 144 คน โดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างกระจายไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 แห่ง สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ผู้วิจัยกำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยใช้เกณฑ์ คือ เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) (2) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 28 ข้อ เป็นแบบประเมินระดับการปฏิบัติแบบ Rating Scale โดยจำแนกระดับการปฏิบัติออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นข้อคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบ 3 ตอน คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) แนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เครื่องมือทั้งหมดตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .902

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2566 ผู้วิจัยได้ประสานนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 5 แห่งในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 144 ชุด ส่วนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายวันเวลาตามที่ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมและสะดวก โดยผู้วิจัยได้

ประสานงานไว้ล่วงหน้า ในการเก็บรวบรวมผู้วิจัยขออนุญาตใช้การจดบันทึก การบันทึกภาพและบันทึกเสียงรวมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ซึ่งมีขั้นตอนและ วิธีการดังนี้ (1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด (2) ลงรหัส (Coding) โดยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว นำมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ (3) การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 2) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

จากการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 144 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน ร้อยละ 56.20 อายุ 41-50 ปี จำนวน 56 คน ร้อยละ 38.90 พนักงานส่วนตำบล จำนวน 56 คน ร้อยละ 38.90 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 67 คน ร้อยละ 46.50 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 69 คน ร้อยละ 47.90 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
1. ชาย		63	43.80
2. หญิง		81	56.20
อายุ			
1. ต่ำกว่า 20 ปี		2	1.40
2. 21-30 ปี		28	19.50
3. 31-40 ปี		46	31.90
4. 41-50 ปี		56	38.90
5. 51 ปีขึ้นไป		12	8.30

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ข้าราชการ	47	32.60
2. พนักงานส่วนตำบล	56	38.90
3. ลูกจ้างประจำ	13	9.00
4. จ้างเหมาบริการ	28	19.50
ระดับการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	7	4.90
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	5	3.50
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	20	13.90
4. อนุปริญญา / ปวส.	30	20.80
5. ปริญญาตรี	67	46.50
6. ปริญญาตรีขึ้นไป	15	10.40
รายได้ต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 15,000 บาท	69	47.90
2. 15,001–20,000 บาท	39	27.10
3. 20,001–25,000 บาท	17	11.80
4. 25,001 บาทขึ้นไป	19	13.20
โดยรวม	144	100.00

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$, S.D = 0.52) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการลักการะเคาพ นัถือ ฐาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.51) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านด้านการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$, S.D = 0.51) ด้านการสนับสนุนคนมีความสามารถและคุณธรรมเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.51) ด้านการให้ความสำคัญกับผู้นำ ($\bar{X} = 4.53$, S.D = 0.52) ด้านการพร้อมเพรียงของการประชุม ($\bar{X} = 4.52$, S.D = 0.53) ด้านการปฏิบัติตามหลักการเดิม ($\bar{X} = 4.52$, S.D = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.52) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(N = 144)

ข้อ	การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการประชุมหารืออย่างต่อเนื่อง	4.50	0.52	มากที่สุด
2.	ด้านการพร้อมเพรียงของการประชุม	4.52	0.53	มากที่สุด
3.	ด้านการปฏิบัติตามหลักการเดิม	4.52	0.53	มากที่สุด
4.	ด้านการให้ความสำคัญกับผู้นำ	4.53	0.52	มากที่สุด
5.	ด้านการให้เกียรติซึ่งกันและกัน	4.55	0.51	มากที่สุด
6.	ด้านการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน	4.56	0.51	มากที่สุด
7.	ด้านการสนับสนุนคนมีความสามารถและคุณธรรมเป็นผู้นำ	4.54	0.51	มากที่สุด
โดยรวม		4.53	0.52	มากที่สุด

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย

1) มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นำเสนอปัญหา อุปสรรคและความต้องการของคนในชุมชน มาร่วมปรึกษาหารือกัน และหาทางออกร่วมกัน โดยเมื่อได้ข้อสรุปแล้วจะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์เหล่านั้นมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2) มีการพร้อมเพรียงของการประชุม ในการจัดประชุม สมาชิกในองค์กรต้องเข้าร่วมประชุมทุกคน เพื่อให้ทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสาร และข้อปัญหาได้อย่างครบถ้วนและทั่วถึง และจะได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

3) การปฏิบัติตามหลักการเดิมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในองค์กรมีกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกพึงปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งต่อการประชุมพร้อมกัน และเพื่อผลลัพธ์ในการแก้ปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง แท้จริง

4) มีการให้ความสำคัญกับผู้นำ ด้วยการรับฟังข้อมูลความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้นำ ผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้านด้วยความเคารพ เพื่อร่วมกันนำความรู้มาปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างสูงสุด

5) มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกันทุกคนโดยไม่แบ่งแยก และนำแนวคิดของทุกคนมาวิเคราะห์เพื่อดำเนินการจัดการแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

6) มีการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้เกียรติต่อสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน เพราะแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทุกด้าน

7) การสนับสนุนคนมีความสามารถและคุณธรรมเป็นผู้นำ เพื่อการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ต่อการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) การประชุมหารือนั้น เป็นการรับฟังความคิดเห็นของทุกส่วน เมื่อประชุมเสร็จแล้ว ควรมีการลงพื้นที่จริง เพื่อประกอบ การพิจารณาในการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหา ควรมีการกระตุ้นและส่งเสริมการมีจิตสำนึกในการเข้าประชุมร่วมกัน

2) ควรมีการประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อจะได้สังเกตเห็นปัญหาได้โดยทั่วถึง และเพื่อทุกส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการได้ทราบถึงหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

3) การปฏิบัติตามหลักการเดิมหากเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์อยู่แล้ว ก็ควรดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จตามที่ได้วางแผนไว้ แต่หากมีสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข ควรจะมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบัน บนหลักความถูกต้อง สมเหตุสมผล และต้องคำนึงถึงสมาชิกในองค์กรทุกคนด้วย

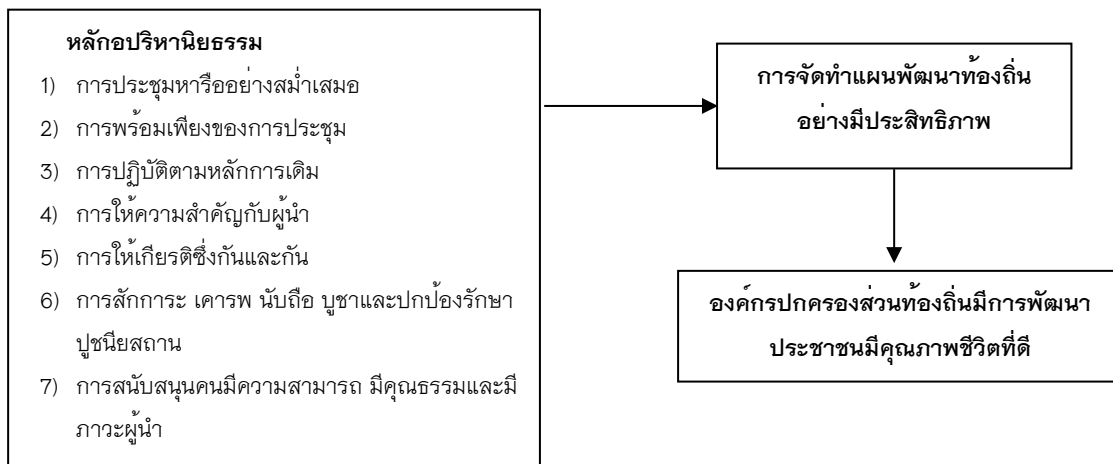
4) ควรให้ความสำคัญกับผู้นำ เพราะผู้นำมีส่วนสำคัญในการวางแผนกระบวนการทำงาน และความรู้ความสามารถของผู้นำแต่ละคนจะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ประชาชนต้องการได้

5) การให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญในการประชุม หรือทำงานร่วมกัน ควรเคารพสิทธิของกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

6) ควรมีการส่งเสริมการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งจะนำพาความสงบสุขสู่สังคม และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีที่สืบทอดกันมายาวนาน

7) การสนับสนุนคนมีความสามารถและคุณธรรมเป็นผู้นำ ในการประชุมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาให้เกิดศักยภาพสูงสุด

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพที่มีความเชื่อมโยงได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพที่มีความเชื่อมโยง

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 13) แผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ และกำหนดให้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนปีงบประมาณถัดไป (สรารุช สืบเพ็ชร, 2562) สอดคล้องกับ จิราภรณ์ สามิบัติและคณะ (2560) ที่กล่าวว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประหยัด ทั้งเวลา แรงงานของเจ้าหน้าที่ และเงินหรือทรัพยากรของหน่วยงาน การปฏิบัติงานตามแผนทำให้ง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ช่วยให้การอำนวยความสะดวก การแบ่งงาน การประสานงาน การตรวจสอบติดตามและควบคุมงานเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550) ซึ่งได้กล่าวถึง การนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 สามารถนำประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ซึ่งในแต่ละข้อ คุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

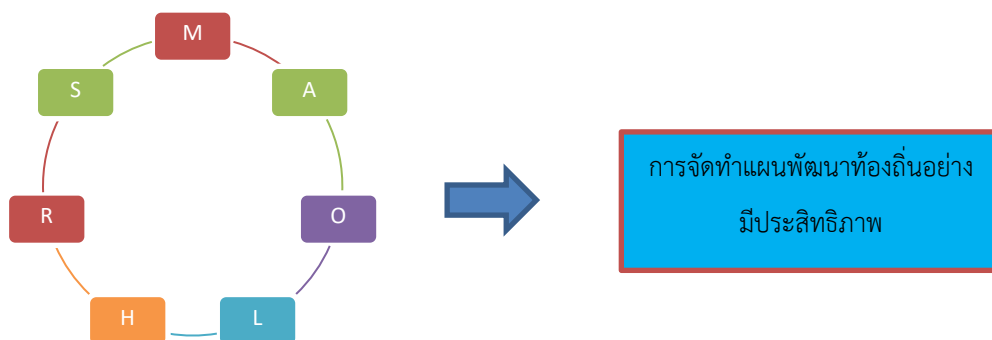
ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารการปกครอง และทำให้เกิดความสุขความเจริญในหลาย ๆ ด้าน ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ทำให้เกิดความสุข" สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ บุญญะโสภิต (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล: กรณีศึกษากองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลท่าไม้ มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม ได้แก่ มีการประชุมกันเนืองนิตย์ มีการประชุมทุกไตรมาส ในการประชุมใช้เกณฑ์จำนวนกรรมการครบองค์ประชุมเป็นหลัก ยึดระเบียบที่สปช.แนะนำโดยยังไม่มีกรอบระเบียบเพื่อการทำงาน เป็นการเฉพาะของพื้นที่ มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ประชาชนชาวบ้านและแกนนำ มาร่วมทำงาน มีการจัดทำโครงการเพื่อเด็กปฐมวัย กลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นและกลุ่มสตรี แต่ยังดำเนินงานไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม มีการทำงานที่เชื่อมโยงกับวันสำคัญของชาติและวัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งาม และมีการดูแลพระสงฆ์และให้ความรู้ต่อประชาชนในเรื่องการถวายอาหารที่มีผลเสียต่อสุขภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรเดช ธีรเตโช (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยธรรม ของบุคลากรเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรในเขตเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาได้ปฏิบัติตามหลักการการบริหารนิยธรรมโดยภาพรวมใน 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ควรส่งเสริมให้มีการประชุมหารือที่เปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกส่วน (2) ควรมีการประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน (3) สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามหลักการเดิมหากเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์อยู่แล้ว (4) ควรให้ความสำคัญกับผู้นำ เพราะความสามารถของผู้นำแต่ละคนจะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ประชาชนต้องการได้ (5) ควรมีการให้เกียรติซึ่งกันและกันซึ่งเป็นสิ่งสำคัญควรเคารพสิทธิของกันและกัน (6) ควรมีการส่งเสริมการสักการะ เคารพ นบถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนียสถาน เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งจะนำพาความสงบสุขสู่สังคม และคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดี ที่สืบทอดกันมายาวนาน และ (7) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถและคุณธรรมเป็นผู้นำ เพื่อพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดศักยภาพสูงสุด สอดคล้องงานวิจัยของวิสุทธิ บุญญะโสภิต (2563) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล: กรณีศึกษากองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ควรจัดประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง โดยจัดระเบียบวาระที่ดี มีการสร้างความเข้าใจต่อเรื่องที่บรรจุเป็นระเบียบวาระ มีการบันทึกผลการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร (2) มีการสร้างความ พร้อมเพรียงในการมาประชุมและเลิกประชุม ทำกิจที่ได้รับมอบหมายจากมติที่ประชุม มีการสื่อสารล่วงหน้ากรณีมาประชุมล่าช้าหรือมาไม่ได้ มีกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน (3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาศักยภาพ

กรรมการอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพชุมชนและจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม ออกระเบียบที่จำเป็นสำหรับการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องโปร่งใส มีการสื่อสารเผยแพร่งานให้กับประชาชนในพื้นที่ (4) มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วม ให้ความเคารพบทบาทผู้เป็นประธาน ขยายกิจกรรมบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุมและจัดบริการแก่ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่รับผิดชอบ (5) ให้การดูแลและให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง สนับสนุนศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก และให้ความเคารพและให้เกียรติต่อเพศสตรี (6) เชื่อมโยงงานกับสิ่งดีของชาติและชุมชน คิดค้นนวัตกรรมด้านสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความเคารพต่อสถานที่สำคัญและ (7) จัดกิจกรรมบริการสาธารณสุขเพื่อดูแลสุขภาพของพระสงฆ์และสามเณร เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาท และมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนา

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพโดยนำหลักการบริหารได้ ด้วยหลักการ M-A-O-L-H-R-S ดังแผนภาพดังนี้

จากแผนภาพ สามารถอธิบายได้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ดังนี้

Meeting: การประชุมหารืออย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการประชุม ปรึกษาหารืออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากการจัดทำแผนมีหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์เข้ามาเกี่ยวข้อง

All together: การพร้อมเพรียงของการประชุม หมายถึง การจัดการประชุมในแต่ละครั้งของการจัดทำแผนจำเป็นต้องเข้าร่วมประชุมพร้อมกันและเลิกประชุมพร้อมกันเพื่อให้ที่ประชุมได้รับทราบเรื่องราวไปในทิศทางเดียวกัน

Original principle: การปฏิบัติตามหลักการเดิม หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องยึดถือตามระเบียบที่กฎหมายกำหนดรวมถึงต้องยึดปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้งในการจัดทำแผน

Leader: การให้ความสำคัญกับผู้นำ ไม่ใช่เฉพาะเพียงผู้บริหารท้องถิ่นเท่านั้น แต่หมายถึงต้องให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ด้วย

Honor: การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกสังคมต้องการ ดังนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องเคารพและให้เกียรติกับประชาชนในพื้นที่ โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

Respect: การสัการะ เคารพ นับถือ บูชา และปกป้องรักษาปูชนียสถาน ในแต่ละพื้นที่ย่อมมีปูชนียสถานเป็นสถานที่ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ดังนั้นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานซึ่งต่างมาจากหลายที่จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องให้ความเคารพนับถือต่อสถานที่แห่งนั้นด้วย

Support and promote: การสนับสนุนคนมีความสามารถ มีคุณธรรม และภาวะผู้นำ ซึ่งในแต่ละองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมและเปิดโอกาสให้คนที่มีความสามารถ มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับของชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรนำหลักการบริหารนิยธรรม ทั้ง 7 ประการไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงลึก
2. ควรศึกษาเรื่อง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของบุคลากรกับคุณภาพของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาเรื่อง เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ สามิบัติ และคณะ. (2560). ประสิทธิภาพการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 10(2), 79–92.
- พระครูศิริโสธร คณารักษ์. (2562). แนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธโดยใช้หลักการบริหารนิยธรรมในจังหวัดยโสธร. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(3), 337–349.

- พระธีรเดช ธีรเตโช. (2561). การปฏิบัติงานตามหลักการบริหารนิยม ของบุคลากรเทศบาลในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 23(2), 109-116.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: เอส.
อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระมหาอุทตพิชัย สิริชัย และธิดิวิมล หมั่นมี. (2561). การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยม.
วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(2), 140.
- พัชรศศิ เรืองมณีญาติ. (2565). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยม 7 ในการจัดการท่องเที่ยวในเขต
พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 5(5), 138-147.
- วรภรณ์ ปานะพิพัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล
ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 13(1), 340-356.
- วิสุทธิ บุญญะโสภิต. (2563). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ
ตำบล: กรณีศึกษากองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลท่าไม้ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์.
วารสารวิจัยวิชาการ, 3(1), 69-84.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2558). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น: ศักยภาพในการ
ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับจังหวัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต)*.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2560). *คู่มือรวมระเบียบ กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติในการ
จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Relationship between Behavioral Leadership of School Administrators and Work
Motivation of Teachers under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service
Area Office 1

พงศธรณ์ เชื้อชาติ¹ และ พิกพ วังเงิน²

Pongsatorn Chuechat¹ and Pipob Vachung Ngern²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹krupleang@gmail.com; ²Pipobvachungngern@gmail.com

Retrieved December 31, 2022; Revised February 21, 2023; Accepted March 1, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.46

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 295 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครซี มอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยนี้ค้นพบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ที่ช่วยเสริมสร้างและรักษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษา กำหนดและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม; แรงจูงใจ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This Article aimed (1) to explore the level of behavioral leadership of school administrators (2) to examine the level of work motivation of teachers and (3) to investigate the relationship between behavioral leadership of school administrators and work motivation of teachers under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1. It was quantitative research. The concept of behavioral leadership of school administrators and teachers' performance motivation was a research framework. The research area was educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 295 teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1. Samples were defined using Krejcie and Morgan. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The results found that: 1) The behavioral leadership of school administrators under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, overall and in each aspect, was at a high level. 2) The work motivation of teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall and in each aspect, was at a high level. 3) The relationship between the behavioral leadership of school administrators and the motivation to work of teachers of school administrators under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 had a high relationship with statistical significance at the .01 level in the same direction.

This research found that behavioral leadership of school administrators was related to the motivation to enhance and maintain the motivation level of teachers to achieve the set goals and developed more effective educational institutions.

Keywords: Behavioral Leadership; Motivation; School Administrator

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เช่นเดียวกับการบริหารคน เงิน วัสดุ และการจัดการการเงิน โดยทั่วไปมนุษย์ไม่ได้ทำงานเต็มความสามารถที่มีอยู่ การที่มนุษย์จะทำงานได้เต็มตามความสามารถหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์เต็มใจที่จะทำแค่ไหน ถ้ามีสิ่งล่อใจหรือสิ่งจูงใจที่ดีตรงกับความพอใจของเขา สิ่งจูงใจนั้นก็จะป็นแรงกระตุ้นที่จะผลักดันให้มนุษย์สนใจ เอาใจใส่งานที่ทำมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดไม่สร้างแรงจูงใจในการทำงาน อาจจะมีผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรน้อยลง ผลงานย่อมตกต่ำ เกิดความเบื่อหน่ายและทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นจึงเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารทุกระดับต้องเรียนรู้ ผึกฝนและนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์กร การจูงใจที่ถูกต้องจะต้องเป็นเครื่องดึงดูดความรู้สึกและจิตใจของบุคคลในองค์กรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กรมากยิ่งขึ้น (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2558)

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แต่ละโรงเรียนมีการบริหารจัดการโรงเรียนที่คล้ายคลึงกัน มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้รับประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงชื่อเสียงขององค์กรจึงทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กร เพราะคุณภาพหรือประสิทธิผลของผู้เรียนขึ้นอยู่กับครูที่หมั่นเรียนรู้ ผึกฝนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนจนเกิดความเครียดและครูต้องตื่นตัวและกระตุ้นตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ต้องมีเวลาสอน แก้อธิบายและผึกฝนทักษะมากกว่านี้ ตลอดจนภาระงานอื่น ๆ นอกจากงานสอน บางครั้งครูก็ไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัวและไม่ได้รับผลตอบแทนหรือกำลังใจที่สมควรจะได้รับอย่างเต็มศักยภาพจึงทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานอย่างไม่มีความสุข ไม่เต็มศักยภาพ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, 2559)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร เสริมสร้าง และรักษาระดับแรงจูงใจของคณะครู อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไปเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับทราบ ข้อมูลที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาระดับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาหาระดับกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการขับเคลื่อนหรือสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้เป้าประสงค์ของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการจูงใจ โน้มน้าวให้บุคคลอื่นประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้นำวางวัตถุประสงค์ไว้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่ใช้อำนาจที่มีในการชักจูงให้กลุ่มมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

พรสวรรค์ ศิราตนันท์ (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งที่จะชักนำ จูงใจบุคคลหรือกลุ่มให้ดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันเป็นความสัมพันธ์ของผู้นำผู้ตาม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

จิรดา สืบวงษ์ชัย (2553) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของการบริหารทางการศึกษาที่สำคัญในการกำหนดความอยู่รอดและความเจริญเติบโตขององค์กรจัดกลุ่มได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ ทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ ทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม ทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์ ทฤษฎีผู้นำเชิงความสามารถพิเศษ และทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป นอกจากนี้การศึกษาแนวคิดอื่นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นมโนทัศน์ ได้แก่ ภาวะผู้นำตนเอง ภาวะผู้นำแบบทีมงาน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

Wayne, Cecil (2005) กล่าวว่า ผู้นำหมายถึงบุคคลสำคัญที่เป็นหลักให้กับองค์กรให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานและรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพขององค์กร ผู้นำจะใช้อิทธิพลอย่างจริงจังต่อผู้อื่นเพื่อสร้างกิจกรรมและสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มหรือในองค์กร โดยมุ่งให้คนเห็นคล้อยตามว่ามีอะไรบางอย่างที่จำเป็นต้องกระทำให้เกิดผลสำเร็จ

Owen (2004) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่แสดงเจตนาที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น มีความผูกพันกับผู้ตาม

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2559) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำตนเอง (Self – Leadership) แนวคิดเบื้องหลังการเป็นผู้นำตนเองคือผู้คนควรกระตุ้นและชี้นำตนเอง สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจผ่านความสำเร็จ การวิเคราะห์ความล้มเหลว และการเริ่มต้นด้วยตนเอง มันขึ้นอยู่กับหลักการ

2. ภาวะผู้นำแบบทีมงาน ผู้คนจำเป็นต้องกระตุ้นตัวเองเพื่อที่จะเป็นผู้นำตัวเอง ในปี 1998 สถาบันการเงินและบริษัทประกันได้รวมตัวกันเพื่อก่อตั้ง Citicorp พวกเขาผสมผสานรูปแบบการจัดการในลักษณะที่นำไปสู่การเป็นผู้นำทีม ตัวอย่างเช่น เมื่อซีดีคอร์ปก่อตั้งขึ้น รูปแบบการจัดการของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนไปอันเป็นผลมาจากการควบรวมกิจการ เนื่องจากผู้นำร่วมของ Citicorp ร่วมกันจัดการตัวเองในฐานะ CEO

โดยมีแนวคิดของภาวะผู้นำแบบทีม ได้แก่ ประการแรก คณะผู้นำในทีมจะยึดมั่นต่อเป้าหมายและพันธกิจที่ผู้นำกำหนดร่วมกัน ประการที่สอง คณะผู้นำในทีมต่างมีความรับผิดชอบร่วมกันที่สามารถตรวจสอบได้ ประการที่สาม คณะผู้นำในทีมต้องไว้วางใจซึ่งกันและกัน และทีมบริหารของคณะผู้นำจะต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ประการที่สี่ คณะผู้นำในทีมจะใช้ภาวะผู้นำร่วมกันในด้านต่าง ๆ ประการสุดท้ายเป็นผลที่เกิดขึ้นจากภาวะผู้นำแบบทีมคือ การได้ผลงานเพิ่มขึ้นจากที่ควรจะเป็นตามปกติ

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ผู้นำหรือกลุ่มผู้นำระดับสูงที่มีความสามารถในการคาดการณ์ มีมุมมองระยะยาวและสร้างความยืดหยุ่นให้องค์การบรรลุเป้าหมายโดยมีขอบเขตความรับผิดชอบงานทั้งองค์การ

4. ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Leadership) สไมเริชและมอร์แกน (Smircich and Morgan) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าสัญลักษณ์ ศาสนพิธี คำขวัญหรือภาษิตต่าง ๆ ประวัติและคำสอนนิยาม หรือตำนานหรือชาดก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญของภาวะผู้นำทั้งสิ้นปรากฏว่า หลังจากที่มีการใช้เครื่องมือในการนำมาใช้ยาวนานนับร้อยปีนับพันปี สิ่งเหล่านั้นค่อยเปลี่ยนสภาพจากความเป็นเครื่องมือ มีความเป็นเสมือนสถาบันที่สามารถแสดงหน้าที่ภาวะผู้นำขึ้นมาได้ในที่สุด บุคคลสำคัญของโลกปัจจุบันทั้งที่ท่านเหล่านี้ล่วงลับไปนับพันปี แล้วแต่ยังคงความเป็นผู้นำเชิงสัญลักษณ์ของโลกโดยแสดงบทบาทภาวะผู้นำของท่านผ่านกระบวนการของ เครื่องมือนี้อย่างถาวรแล้ว

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการสภาวะหรือศักยภาพความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการจูงใจให้คนอื่นคล้อยตามทำตามและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างประสานสัมพันธ์กันมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ มีสติปัญญา มองการณ์ไกล มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์การ มีทักษะเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงที่ทรงความรู้ สามารถขับเคลื่อนองค์การให้ปฏิบัติตามภารกิจตามแผนงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

เย็นฤดี สอนสุราษฎร์ (2557) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเกิดจากความต้องการ ซึ่งเป็นความต้องการที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ตลอดจนความต้องการทางจิตใจและสังคม ได้แก่ ความต้องการที่เกิดจากสังคมและความต้องการทางสังคม ที่เกิดจากการเรียนรู้ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะกระตุ้นให้คนเราเกิดแรงจูงใจบางสิ่งบางอย่างมาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองความต้องการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2560) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง อิทธิพล ภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและการใช้ความพยายามในการทำงานอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นสภาวะของบุคคลที่ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ

ณัฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2561) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ร่างกายและจิตใจถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดหมายของเป้าหมายที่ต้องการ

ธร สุนทรายุทธ (2561) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นให้มีการตอบสนองอย่างมีทิศทางและดำเนินไปสู่เป้าหมาย (Goal) ตามที่ต้องการแรงจูงใจอาจจะเกิดจากสิ่งเร้าภายในอินทรีย์ของบุคคล ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการแรงขับ เจตคติหรือเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าภายนอกมากระตุ้นอันได้แก่ แรงกระตุ้น (Incentive) ความต้องการของกลุ่ม เป็นต้น เมื่อบุคคลสามารถตอบสนองและไปสู่จุดหมายได้ก็จะทำให้ความเข้มของแรงจูงใจลดลงเปลี่ยนเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมต่อไป

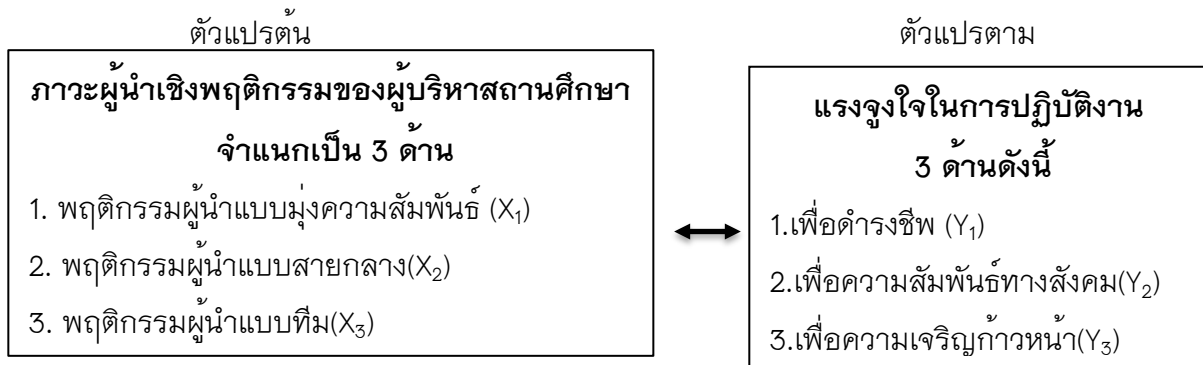
จอมพงศ์ มงคลวนิช (2562) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นผลสำเร็จออกมา ซึ่งจะได้ผลดีหรือไม่มากนักขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารจะสามารถจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยการทุ่มเทให้ได้ผลงานที่ดีอย่างไร

สุนทร โคตรประทุม (2561) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนเรามีจิตวิญญาณ ความชอบไม่ชอบ จึงต้องมีความเกียจคร้าน ขยัน เบื่อหน่ายและรักงาน เป็นต้น แรงจูงใจเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของประสิทธิภาพขององค์กร การจูงใจพนักงานให้บรรลุเป้าหมายเป็นหนึ่งในความรับผิดชอบสูงสุดของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง พลังจากภายในจิตใจที่มีความต้องการที่จะกระทำหรือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ประชากร คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประชากร คือ ครู จำนวน 1,276 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 118 แห่ง (ข้อมูลรายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 295 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีมอร์แกน และจากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุราชการ ขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างข้อคำถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีตัวเลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ

4. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์

5. คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective Congruence: IOC)

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970)

7. นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปยังเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีจำนวน 295 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 295 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ววิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืน ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ในการตอบ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product–Moment Correlation Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความถี่และค่าร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product–Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์	4.07	0.50	มาก
2. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง	4.06	0.51	มาก
3. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบทิ่ม	4.09	0.51	มาก
ภาพรวม	4.07	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน 3 ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบทิ่ม ($\bar{X} = 4.09$) ด้าน 1 ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ด้านที่ 2 ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง ($\bar{X} = 4.06$)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ด้านความต้องการเพื่อดำรงชีพ	4.07	0.47	มาก
2. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.07	0.46	มาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
3. ด้านความเจริญก้าวหน้า	4.04	0.46	มาก
ภาพรวม	4.06	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน 1 ด้านความต้องการเพื่อดำรงชีพ ($\bar{X} = 4.07$) ด้าน 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูน้อยที่สุดคือด้านที่ 3 ด้านความเจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.04$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้านกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครู	ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู		
	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับ ความสัมพันธ์
ด้านที่ 1 พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์	.725**	.000**	ความสัมพันธ์สูง
ด้านที่ 2 พฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง	.716**	.000**	ความสัมพันธ์สูง
ด้านที่ 3 พฤติกรรมผู้นำแบบทึม	.746**	.000**	ความสัมพันธ์สูง
สรุปภาพรวม	.735**	.000**	ความสัมพันธ์สูง

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กัน .735** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

อภิปรายผลการวิจัย

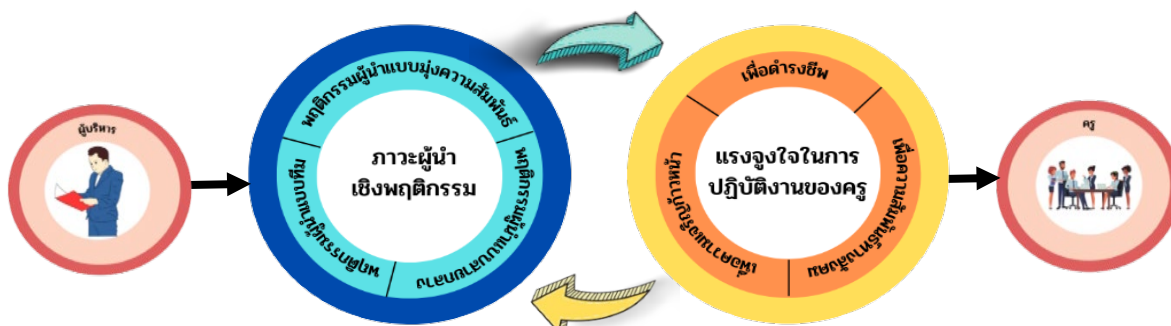
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมผู้นำจะต้องแสดงถึงความสามารถในการนำกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดหรือเป็นการแสดงออกถึงความสามารถของผู้นำที่เหมาะสมในการโน้มน้าวจิตใจบุคคลอื่นให้ทำตามความต้องการของตน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยประสบผลสำเร็จและหน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับยงยุทธ เกษสาคร (2558) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ เนื่องจากทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การประสบความสำเร็จสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ เกตุอุดม (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลิกภาพและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด พวกเขาเน้นการทำงานเป็นทีมและความสำเร็จของทุกงาน เป้าหมายของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่งคือการบรรลุผลสำเร็จในการทำงานและเน้นการทำงานเป็นหัวหน้าทีม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ตลอดจนช่วยเหลือดูแลสม่ำเสมอ ทำให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานก่อให้เกิดพลังของผู้ร่วมงาน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นแรงจูงใจในบุคลากรเกิดการทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานให้มากที่สุดเป็นไป สอดคล้องกับแนวคิดของสุมะธ เดียววิศเรศ (2553) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นการกระตุ้นที่ทำให้มนุษย์กระทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมออกมาและเป็นพฤติกรรมที่ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแรงจูงใจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอยู่และความต้องการที่มีความเข้มมากที่สุดจะเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เราแสดงพฤติกรรมออกมา และสอดคล้องกับสัมมา รณิษฐ์ (2556) ได้กล่าวว่า การจูงใจเป็นการรวมพลังเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้ร่วมงานในการทำงาน ถ้าบุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานสูงย่อมทำให้ขยันขันแข็ง กระตือรือร้น กระทำกิจการงานให้ประสบความสำเร็จ การจูงใจทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความพยายามมีความมานะ อดทน บากบั่น คิดหาวิธีการนำความรู้ความสามารถและไม่ท้อถอยหรือลดละความพยายามประสบความสำเร็จของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานง่าย ๆ แม้งานจะมีอุปสรรคขัดขวาง การจูงใจสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือวิธีการทำงาน การค้นพบช่องทางการดำเนินงานที่ดีกว่า หรือประสบผลสำเร็จมากกว่าเดิมและบุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงาน จะเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อการงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าจะเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มั่นคงในหน้าที่มีวินัยในการทำงาน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพฤติกรรมผู้นำทั้ง 3 แบบมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้ซึ่งตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) ความสำเร็จจะเกี่ยวข้องกับ

การปฏิบัติทั้งมิติกิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์ ถ้าผู้นำมีลักษณะมุ่งกิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์ก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ หวน พินธุพันธ์ (2558) ที่กล่าวว่า นักบริหารมีอาชีพควรสนใจทั้งงานและคนพอ ๆ กัน จึงจะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน ผู้ร่วมงานมีความสุขในการทำงานและผลงานที่มีประสิทธิผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรปริยา แผ่นสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแก่งสนาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแก่งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์และด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 การนำแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยสังเขปดังนี้

การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรแสดงภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม และความสามารถของการเป็นผู้นำในแบบต่าง ๆ ของตนเองออกมาเช่น ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมแบบความมุ่งความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมแบบสายกลางและภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมแบบทีม การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในแบบต่าง ๆ นั้น จะทำให้สามารถโน้มน้าวจิตใจของบุคคลอื่นในการปฏิบัติงาน และสร้างความเชื่อมั่น รวมถึงกำลังใจในการขับเคลื่อนการทำงานของครู การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของครู มีการกระตุ้นให้ครูมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ควบคุมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบาย

นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู อาทิเช่น ด้านความต้องการเพื่อดำรงชีพ มีความมั่นคง มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน การได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ความต้องการความเจริญก้าวหน้า มีความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่มุ่งหวังเอาไว้ เป็นต้น แรงจูงใจจึงเป็นตัวกระตุ้นในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ครูมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น และเป็นพฤติกรรมที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา

สรุป

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรให้หลักการและส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารแก่ผู้ร่วมงานให้มากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรเปิดกว้างในเรื่องการรับพิจารณาเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถและผลงานของครู

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ แนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในแบบภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ เกตุอุดม. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2558). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุคพอยท์.
- จิรปรียา แผ่นสุวรรณ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแก่งสนาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2562). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- ชาญชัย อาจีนสมาจาร. (2560). ภาวะผู้นำในองค์การ. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ณัฐฐพันธ์ เขจรนนท์. (2561). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบุรณ์. (2560). ผู้นำที่ดีไม่มีเสื่อม. กรุงเทพฯ: อนิเมทกรุ๊ป.
- พรสวัสดิ์ ศิรศาดนันท์. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธีรดา สืบวงศ์ชัย. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธร สุนทรายุทธ. (2561). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุล.
- เย็นฤดี สอนสุราษฎร์. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาใน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2558). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2560). การจัดการและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซ เท็กซ์.
- ล้มมา รณิธย์. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- สุเมธ เดียววิศเรศ. (2553). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2559). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2561). ภาวะผู้นำในองค์การการศึกษา. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559*
จันทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.

หวน พันธุ์พันธ์. (2558). *นักบริหารมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration : Theory research practice* (6th ed.).
Singapore: McGraw–Hill Book Co–singapore for and export.

Owens, R. G. (2004). *Organizational behavior in education*. (8th ed.). Boston, MA: Pearson Education.

การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Application of Prejudice of People in Decision Making of Election to the Chief
Executive of Na Mo Bun Subdistrict Administrative Organization, Chulabhorn District,
Nakhon Si Thammarat Province

วาสนา เนาว์สุวรรณ¹, พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³
Wassana Noasuvan¹, Phramaha Ekkawin Piyaweero² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}
Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}
E-mail: ¹wn718718@gmail.com

Retrieved March 23, 2023; Revised May 7, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.47

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อหากตัดสินใจเลือกตั้งได้ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาท้องถิ่น แต่หากตัดสินใจเลือกตั้งผิดพลาด ย่อมนำความเสียหายต่อท้องถิ่นได้เช่นกัน ดังนั้นบทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ และ 2) แนวทางการพัฒนาการใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ จำนวน 374 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน รวม 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักโมหาคติ (ความลำเอียงเพราะความหลง) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักโทสาคติ (ความลำเอียงเพราะความโกรธหรือความขัดเคืองกัน) อยู่ในระดับน้อย และ 2) แนวทาง การพัฒนาการใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลนาหมอนบุญ พบว่า ประชาชนควร (1) ยึดความถูกต้องปราศจากอคติ (2) ถือตนเป็นกลางและซื่อสัตย์ (3) พิจารณานโยบายและผลงาน และ (4) ใช้หลักการเหตุและผล

คำสำคัญ: การใช้; หลักอคติธรรม; การตัดสินใจเลือกตั้ง

Abstract

Election of people's representatives as representatives in local administration is very important for democratic governance. A right decision will lead to local development, but a wrong decision will lead to damage to the local area as well. The objectives of this research article were: 1) to study an application of prejudice of people in decision making of election to the chief executive of Na Mo Bun subdistrict administrative organization, Chulaphorn district, Nakhon Si Thammarat province; and 2) to study guidelines for applying of prejudice of people in decision making of election to the chief executive of Na Mo Bun subdistrict administrative organization. The sample group consisted of 374 people aged 18 years and over. The sample size was determined using the Taro Yamane formula. Key informants included 10 local leaders, community leaders, and people. The research tools were questionnaires and interviews. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis

The findings were as follows; 1) The overall of an application of prejudice of people in decision making for the election of the chief executive of Na Mo Bun subdistrict administrative organization was at a moderate level. When considering each aspect, the principle of delusion (prejudice caused by delusion or stupidity) was a high level and the principle of hate (prejudice caused by hatred or enmity) was at a low level. 2) guidelines for applying of prejudice of people in decision making of election to the chief executive of Na Mo Bun subdistrict administrative organization, it was found that the people should (1) adhere to fairness without prejudice; (2) be neutral and honest; (3) consider policies and performance; and (4) use the principle of cause and effect.

Keywords: Application; Prejudice; Decision Making Of Election

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 252 ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เนื่องจากการปกครองหรือการบริหารประเทศนั้น รัฐบาลย่อมเป็นศูนย์กลางของอำนาจการปกครองซึ่งการที่รัฐบาลลดภาระของตนเอง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองนั้น รัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้หลักการและแนวคิดกระจายอำนาจในการปกครองและการบริหาร โดยประชาชนมีโอกาสเข้ามามีสิทธิในการปกครองอย่างทั่วถึง และเป็นสิ่งจำเป็นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หนึ่ง การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นวิธีการกระจายอำนาจการปกครอง หรือเป็นวิธีการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองด้วยตนเอง โดยมีการจัดตั้งองค์กรที่เป็นตัวกลางในการให้บริการสาธารณะในการบริหารงาน โดยบุคคลในท้องถิ่นเลือกตัวแทนในท้องถิ่นของตนเข้ามาทำงานตามระบบประชาธิปไตย และยังคงเป็นการปกครองโดยวิธีการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้ง ผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับอำนาจอิสระความรับผิดชอบ ซึ่งตนเองสามารถที่จะใช้ได้ปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อให้ความเป็นอิสระของท้องถิ่นนั้นจะไม่ดำเนินงานที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ (เศรษฐพร หนูนุช, กิตติคุณ ด่วงสงค์ และพระมหาโชตินิพิฐพนธ์ สหุจิโต, 2560) ซึ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Elections) นับว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย (Democracy) (ธนวัฒน์ รัศมี และวิไลลักษณ์ เรืองสม, 2565 หน้า 973) และสุพัฒน์จิตรลาดบัวขาว, 2561) พอสรุปได้ว่า เป็นการสร้างและเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้การยอมรับของสังคมทั่วไป เป็นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยเบื้องต้นอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่จะทำให้ประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในระดับประเทศได้ควรส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่ประชาชนต้องให้ความสำคัญ และแสดงถึงพลังจากสิทธิของตนเองว่ามีคุณค่าที่จะส่งผลในการเลือกผู้นำท้องถิ่น เพื่อเข้ามาบริหารพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ไม่ใช่เพียงแค่การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่ออกไปลงคะแนนเสียงและเลือกคนที่ให้ผลประโยชน์เท่านั้น ดังนั้นประชาชนกับการเลือกผู้นำท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองของประเทศไทยให้สามารถพัฒนาภายใต้พลังของประชาชน การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น โดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง

อาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจเลือกตั้งมีความสำคัญต่อระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งหากประชาชนไม่มีการตัดสินใจเลือกตั้งและไม่สนใจศึกษาหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

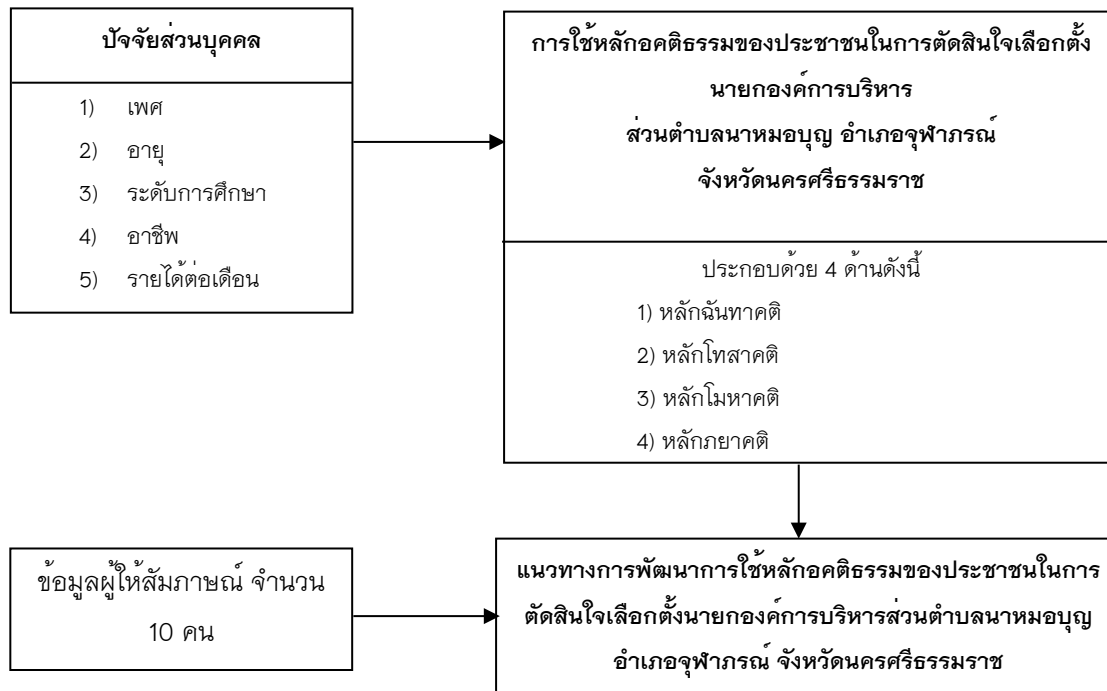
การตัดสินใจเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้บุคคลนั้น อาจจะมาจากรักความชอบในตัวบุคคลหรือนโยบายหาเสียง ความหลงใหลประโยชน์ต่างตอบแทน ความเกลียดชังในตัวบุคคลหรือคนรอบข้างของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และความกลัวจากอิทธิพลของหวัคະແນ่เสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา คือ หลักอคติธรรม เป็นหลักคำสอนสามารถนำมาประพจน์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขและร่มเย็นแก่สังคมได้ตลอดกาล ซึ่งประกอบด้วย ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ (พระมหาวิเชียร ไกรฤกษ์ศิลป์, 2564) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงการใช้อคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกตั้ง โดยให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการตัดสินใจในการเลือกตั้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. หลักคตินิยม

คำว่า "อคติ" แปลว่า ทางที่ไม่ควรดำเนินไป, ไม่ใช่ทางที่จะเดินต่อไป หรือไม่ควรประพฤติ ปฏิบัติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2554) คำว่า อคติในภาษาไทยหมายถึง ความลำเอียง, ความไม่เที่ยงธรรม, ความไม่ยุติธรรม ฯลฯ "อคติ" เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ยังมีกิเลส ซึ่งจะต้องมีอยู่ด้วยกันทุกคน เพราะปกติคนเราจะทำอะไรก็ตาม มักจะคิดถึงประโยชน์ของตนเอง ญาติพี่น้อง หรือพวกพ้องก่อนเสมอ ซึ่งการกระทำในลักษณะเช่นนี้เป็นสาเหตุให้ความถูกต้องอยู่เหนือความถูกต้อง ความผิดอยู่เหนือความถูกต้อง หรือเห็นผิดเป็นชอบ "อคติ 4 (พระไตรปิฎกภาษาไทย 21/17/29) ได้แก่ 1) ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะความรักใคร่กัน คือ เป็นความลำเอียงที่ไม่ตรงทาง เช่น ครูลงโทษศิษย์ที่ทะเลาะวิวาทกัน ลงโทษศิษย์ที่รักน้อย แต่ศิษย์ที่รักมากไม่ลงโทษ ทั้งที่ศิษย์คนที่รักมากนั้นมีความผิด ฉันทาคตินี้เป็นภัยร้ายแรงสำหรับผู้บริหาร ผู้เป็นใหญ่ เพราะไปเข้าข้างผู้ที่ตนรัก จนลืมนึกถึงเหตุผลและความยุติธรรมทำให้เสียการปกครอง

ฉะนั้นผู้บริหารหรือผู้ใหญ่จะต้องทำลายฉันทาคติให้หมดไป 2) โทสาคติ ความลำเอียงเพราะความโกรธ หรือความขัดเคืองกัน คือ เป็นความลำเอียงที่ผิดธรรมดา ปราศจากเหตุผล ผิดทำนองคลองธรรม อันมีความโกรธมาเป็นเหตุให้เสียความยุติธรรม เช่น ครูลงโทษนักเรียนเพราะความโกรธ หรือเกลียดชังด้วยเหตุใดก็ตาม ครูลงโทษนักเรียนคนนั้น ส่วนนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ครูไม่เกลียด ไม่ถูกลงโทษทั้ง ๆ ที่มีความผิดเช่นเดียวกัน ฉะนั้นผู้เป็นผู้บริหารหรือผู้ใหญ่ อย่าตกอยู่ในอำนาจของความโกรธ เพราะความโกรธคอยเผาจิตใจให้ เราร้อน การแก้โทสะ คือทำบุญด้วยการรักษาศีล ประพฤติดีปฏิบัติชอบ ผู้เป็นใหญ่ ควรหาทางกำจัดโทสาคติให้หมดไปด้วยการแผ่เมตตา 3) โมหาคติ ความลำเอียงเพราะความหลง คือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะความโง่เขลา เป็นเหตุไม่รู้เท่าตามความเป็นจริง อันเป็นเหตุให้ความยุติธรรมเสียไป ไม่ไตร่ตรองให้ถ่องแท้ด้วยเหตุผล เรียกว่าทำอย่างโง่เขลาเบาปัญญา เช่น ครูลงโทษเด็กโดยมิได้สอบสวนเพื่อหาเหตุผลหรือความผิดเสียก่อน เชื่อตามที่คนบอกเล่าให้ฟัง ฉะนั้นผู้เป็นครูเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้บริหารต้องใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุผลนั้น ๆ จึงจะสามารถกำจัดโมหาคติให้หมดไปได้การแก้โมหะคือ การทำบุญด้วยการเจริญภาวนา ผูกอบรมจิตให้เจริญด้วยสมาธิและปัญญา 4) ภยาคติความลำเอียงเพราะความกลัว คือ มีความขลาดกลัว อันมีความหวาดหวั่นเป็นมูลเหตุ หมายความว่า เพราะมีความขลาดกลัวจึงยินยอมเข้าข้างฝ่ายที่ตนกลัว โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลและความยุติธรรม เช่น ตุลาการพิจารณาคดีตัดสินคดีให้คู่ความที่มีอำนาจวาสนา เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนหวาดกลัวว่าถ้าตัดสินให้แพ้แล้ว เขาจะทำอันตรายตนหรือกลั่นแกล้งตนได้จึงตัดสินให้ชนะคดี อย่างนี้เรียกว่า มีภยาคติ (กนก จันทร์ขจร, 2549)

2. การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้ามาบริหารท้องถิ่น โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมาใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (โกวิทย์ พวงงาม, 2546, หน้า 1) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (ฉบับปัจจุบัน) ในหมวด 4 ได้กล่าวถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในมาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) พึงศึกษาวิชาซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (6) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม (7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่า มีการวิจัยไว้หลายประเด็น เช่น การศึกษาของพระครูศรีธรรมวิเทศ และคณะ (2564) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงรายด้านดังนี้ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคมองค์กรทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการ

วิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการสนับสนุนพรรคการเมืองอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ในขณะที่สุภี นะที และสุริยะ ประภาสธารถ (2564) ได้มีการศึกษาการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งแตกต่างกัน ส่วนประชาชนแขวงบ้านพานถมเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการจัดทำโหม่งไลน์กำหนดขั้นตอนการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบายพรรคและประวัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง คือ ประชาชนควรมีการประเมินและจัดลำดับผู้รับเลือกตั้งโดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผลงานที่ผ่านมา ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ ประชาชนควรตัดสินใจเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัครประกอบกับนโยบายของพรรค นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของกิตติพัฒน์ คงมะกล้า (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053 แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์ได้แก่ สำหรับประชาชนและหน่วยงานภาครัฐโดยรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่ 1) การอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้วนำไปถ่ายทอดต่อ 2) ใช้วัดเป็นศูนย์กลางการให้ความรู้และขั้นตอนหรือวิธีการได้แก่ (1) จัดกิจกรรมรณรงค์ (2) จัดทำสื่อสังคมออนไลน์ และเผยแพร่เป็นคลิปวิดีโอ (3) การจัดทำแผ่นพับหรือป้ายประกาศ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methodology Research) พื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์และมีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5,714 คน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 374 คน โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) (ธานีินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ได้แก่ ประธาน

กลุ่มสตรี ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ประธานชมรมผู้สูงอายุ แกนนำเยาวชน แกนนำภาคประชาชน แกนนำพ่อค้า แกนนำเกษตรกร ตัวแทนข้าราชการ และตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ระดับการใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัด และ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นแนวทาง การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มากกว่า 0.5 และมีค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการ ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878 และ 2) แบบสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช รวบรวมข้อมูลโดยตนเอง ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ.2566 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ จว.250/2566

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนที่มีการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ 374 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 188 คน ร้อยละ 50.30 อายุ 31–40 ปี จำนวน 138 คน ร้อยละ 36.90 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. จำนวน 109 คน ร้อยละ 29.20 ประกอบอาชีพเกษตรกร /รับจ้าง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 52.70 และมีรายได้ต่อเดือน 10,001–15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.60

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.77, S.D = 1.04) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักโมหาคติ (ความลำเอียงเพราะความหลง) ค่าเฉลี่ย

($\bar{X} = 3.56$, S.D = 0.97) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักฉันทาคติ (ความลำเอียงเพราะความรักใคร่กัน) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.46$, S.D = 1.10) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักโทสาคติ (ความลำเอียงเพราะความโกรธหรือความขัดเคืองกัน) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.91$, S.D = 0.98) อยู่ในระดับน้อยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(n = 374)

ข้อ	การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านหลักฉันทาคติ (ความลำเอียงเพราะความรักใคร่กัน)	3.46	1.10	ปานกลาง
2.	ด้านหลักโทสาคติ (ความลำเอียงเพราะความโกรธหรือความขัดเคืองกัน)	1.91	0.98	น้อย
3.	ด้านหลักโมหาคติ (ความลำเอียงเพราะความหลง)	3.56	0.97	มาก
4.	ด้านหลักภยาคติ (ความลำเอียงเพราะความกลัว)	2.15	1.10	น้อย
โดยรวม		2.77	1.04	ปานกลาง

และผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

1) ประชาชนในตำบลนาหมอบุญยังมีการใช้ความลำเอียงเพราะความรักใคร่กันอยู่บ้าง มีการเลือกพรรคพวก พี่น้อง คนที่มีความสนิทสนมกันก่อนเหตุผลอื่น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่เลือกตั้งด้วยความเป็นธรรม ดูความประพฤติการปฏิบัติตน และเลือกคนที่มีความซื่อสัตย์เข้ามาเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ประชาชนในตำบลนาหมอบุญได้ใช้หลักโทสาคติ (ความลำเอียงเพราะความโกรธ หรือความขัดเคืองกัน) มาใช้ตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ค่อนข้างน้อย เพราะยึดถือหลักความถูกต้อง และดูจากผลงานที่จะตามมาในภายภาคหน้ามากกว่า

3) ประชาชนในตำบลนาหมอบุญได้ใช้หลักโมหาคติ (ความลำเอียงเพราะความหลง) มาใช้ตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ค่อนข้างน้อย เลือกเพราะผลงานเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนดีมีศีลธรรม สามารถพัฒนาตำบลได้มากกว่า แต่หากจะมีความหลง ก็อาจจะเกิดจากความชอบที่การเป็นคนดี มีศีลธรรม หรือผลงานที่ผ่านมา และการช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ

4) ประชาชนในตำบลนาหมอบุญได้ใช้หลักเกณฑ์ (ความลำเอียงเพราะความกลัว) มาใช้ตัดสินใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยมาก เพราะในปัจจุบันประชาชนมีการตัดสินใจที่จะเลือกคนดีเข้ามาเป็นผู้นำ และยึดหลักประชาธิปไตยมากขึ้น

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย

- 1) ประชาชนส่วนใหญ่ มีแนวคิดในการเลือกคนที่ซื่อสัตย์ เป็นคนดี มีคุณธรรม ช่วยเหลือประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกพวกพ้อง และเป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้ในยามเดือดร้อน
- 2) เลือกคนที่ตั้งใจทำงาน และมีประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อที่จะรู้สึกถึงปัญหาในพื้นที่ และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด
- 3) เลือกคนที่โปร่งใส ไม่ทุจริตในการเลือกตั้ง ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และมีนโยบายในการหาเสียงที่ตรงกับความต้องการ ที่สามารถเป็นจริงได้
- 4) เลือกคนที่อยู่ในพื้นที่ ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนให้เจริญ ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 5) เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถ มีทีมบริหารที่ดี สามารถที่จะพัฒนาตำบลได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประชาชนใช้หลักอคติธรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านหลักโมหาคติ พบว่า ประชาชนใช้หลักโมหาคติในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการใช้หลักโมหาคติ น้อยที่สุด คือ การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ เพราะบุคลิกลักษณะดี หน้าตาดี การแต่งกายดี เกิดการตัดสินใจของประชาชนและคนในครอบครัว ซึ่งการตัดสินใจเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้บุคคลนั้น อาจจะมาจากรักความชอบในตัวบุคคลหรือนโยบายหาเสียง ความหลงใหลประโยชน์ต่างตอบแทน ความเกลียดชังในตัวบุคคลหรือคนรอบข้างของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และความกลัวจากอิทธิพลของหัวคะแนนเสียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเชียร ไกรฤกษ์ศิลป์ (2564, หน้า 25–26) 2) ด้านหลักฉันทาคติ พบว่า ประชาชนใช้หลักฉันทาคติในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีการใช้หลักฉันทาคติ น้อยที่สุด คือ การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลนาหมอญ เพราะเป็นญาติพี่น้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของขวัญหทัย แจ่มแจ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ดี อายุของผู้สมัคร นโยบายที่แปลกใหม่ สำหรับความเป็นญาติพี่น้องไม่ได้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ด้านหลักเกณฑ์ พบว่า ประชาชนใช้หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับน้อย และข้อที่มีการใช้หลักเกณฑ์ น้อยที่สุด คือ การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอญ เพราะกลัวจะให้ญาติพี่น้องหรือหวั่นเสียใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของขวัญหทัย แจ่มแจ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ดี อายุของผู้สมัคร นโยบายที่แปลกใหม่ สำหรับความเป็นญาติพี่น้องไม่ได้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ 4) ด้านหลัก

โทสาคติ พบว่า ประชาชนใช้หลักโทสาคติในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับน้อย และข้อที่มีการใช้หลักโทสาคติ น้อยที่สุด คือ การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอญ เพราะโกรธและขัดแย้งกับฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของขวัญหทัย แจ่มแจ่ม (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ดี อายุของผู้สมัคร นโยบายที่แปลกใหม่ สำหรับความเป็นญาติพี่น้องไม่ได้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการใช้หลักกตัตติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย (1) ควรพิจารณาเลือกตั้งโดยยึดความถูกต้องปราศจากอคติ (2) ควรถือตนเป็นกลางและเลือกตั้งด้วยความซื่อสัตย์ (3) ควรพิจารณาเลือกตั้งจากนโยบายและผลงานเป็นตั้ง (4) ควรใช้หลักเหตุและผลในการพิจารณาเลือกตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพัฒน์ คงมะกล้า (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานภาครัฐควร 1) จัดการอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้วนำไปถ่ายทอดต่อ 2) ใช้วัดเป็นศูนย์กลางการให้ความรู้ และขั้นตอนหรือวิธีการได้แก่ (1) จัดกิจกรรมรณรงค์ (2) จัดทำสื่อสังคมออนไลน์ และเผยแพร่เป็นคลิปวิดีโอ และ (3) จัดทำแผ่นพับหรือป้ายประกาศ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสังคม ชยานนุโ (ช่างเหล็ก), ชาญชัย สวดศรีและสุรพล พรหมกุล (2564) ที่พบว่า ประชาชนควรติดตามข่าวสารทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ทางสื่อออนไลน์และสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทาง และให้ความสำคัญต่อการใช้สิทธิเสรีภาพของตนที่มีทางการเมืองการปกครองในด้านการเลือกตั้งและด้านต่าง ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพฤติกรรมการแสดงออกให้มาร่วมมือกับคนในชุมชนในการทำงานเพื่อส่วนรวม

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา “การใช้หลักอคติธรรมของประชาชนในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” จะเห็นว่า ประชาชนใช้หลักโมหาคติ มากที่สุดในการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ และใช้หลักโทสาคติอยู่ในระดับน้อย ซึ่งหลักโมหาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะความหลง หลงว่าเป็นคนดี มีคุณธรรม ช่วยเหลือสังคม ซึ่งผลมาจากภาพลักษณ์และนโยบายหาเสียงที่ส่งถึงประชาชน ทำให้ประชาชนหลงเชื่อจนนำไปสู่การตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งการตัดสินใจเลือกตั้งเพราะความหลงเชื่อ อาจจะยอมนำมาซึ่งความผิดหวัง ดังนั้น ประชาชนควรมีพิจารณาในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งอาจจะใช้ทั้งความรู้ความเข้าใจทางโลก และนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ได้ตัวแทนของตนเองที่พร้อมจะพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ประชาชนควรติดตามข่าวสารทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ทางสื่อออนไลน์และสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทางเพื่อรู้และเข้าใจถึงสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง
- 2) หน่วยงานภาครัฐควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักสามัคคีของประชาชนเพื่อลดความขัดแย้งภายในกลุ่มมีสิทธิเลือกตั้งก่อนการเลือกตั้ง
- 3) เจ้าหน้าที่ควรจัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของรับสมัครเลือกตั้งท้องถิ่นกับการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร์ขจร. (2549). *คู่มือธรรมเพื่อชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: หจก.จิรัช.
- กิตติพัฒน์ คงมะกล้า. (2564). การตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส.)*, 19(3), 57-79.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: วิญญชน.
- ขวัญหทัย แจ่มแจ้ง. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดสุวรรณ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการปกครอง). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วี. อินเตอร์พรีนท์.
- พระครูศรีธรรมวิเทศ และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 6(2), 23-32.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระมหาสังคม ชยานนุโ (ช่างเหล็ก), ชาญชัย ฮวดศรีและ สุรพล พรหมกุล. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 136-180.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). *ประวัติปฏิภณฉบับภาษาไทย มหามกุฏราชวิทยาลัย*. นครปฐม: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เศรษฐพร หนูन्छู, กิตติคุณ ดั่งสงค์ แลพระมหาโชติพิรุณห์ สหุจิโต. (2560). การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์*, 2(2), 109-122.
- สุพัฒน์จิตร ลาดีบัวขาว. (2561). การเลือกตั้งท้องถิ่น: ข้อจำกัดของกระบวนการประชาธิปไตย Local Elections: Limitation of Processes Democracy. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*, 36(2), 169-197.
- สุภา ณะที และสุริยะ ประกายสาธก. (2564). การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(10), 171-182.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill.
- Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1-55.

The Structural Equation Modeling of factors Influencing University students' Social Welfare Behavior Intention in Taiyuan region, China

Min Zhang¹, Bijay Sigdel² and Wasin Phromphithakkul³

Ph.D. Candidate, Management, School of Management, Shinawatra University, Thailand¹

Ph.D. Management, School of Management, Shinawatra University, Thailand^{2,3}

E-mail: ¹taigongminmin@163.com; ²bijay.s@siu.ac.th; ³wasin.p@siu.ac.th

Retrieved January 3, 2023; **Revised** October 31, 2023; **Accepted** November 1, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.48

Abstract

Social welfare practice is an important way to realize the educational goal of "practice education" in Chinese colleges and universities. The formation mechanism of university students' social welfare practice behavior intention has guiding significance for colleges and universities to carry out social welfare practice.

This research adopted the theory of planned behavior as the basic framework, then added public welfare study variables and built a confirmatory factor model of the literature research results. The questionnaire survey collected 467 sets of questionnaires. Subsequently, a structural equation model was created and the assumptions were examined to analyze the influence of various factors such as, public welfare education, behavioral attitudes, subjective norms and perceived behavioral control on intentions in social welfare behavior of university students.

This research could be concluded that behavioral attitude, subjective norm, and perceived behavioral control had a significant direct impact on university students' social welfare behavioral intentions, on the other hand, public welfare education indirectly affected behavioral intentions through behavioral attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control. We should strengthen the factors affecting university students' public welfare behavioral intentions in various aspects in order to stimulate students' motivation to participate in public welfare activities and promote active participation in public health activities among university students.

Keywords: University Students; Social Welfare Behavior Intention; Influencing Factors; Planning Behavior Theory; Structural Equation Model

Introduction

In recent years, Chinese university students have been active in various fields of social welfare activities and have achieved outstanding results. According to statistics, more than 268 million youths have provided more than 6.1 billion hours of voluntary services for the society. (Official Website of Chinese Volunteers) Social welfare has now become an important driving force for China's social development.

In order to better guide the majority of young university students to actively participate in social welfare activities, China's educational circles put forward the concept of "practice educating people" in the education system of university students. Actively encouraging university students to carry out public welfare practice, and carrying out various public welfare activities have become an important means of "practical education", and public welfare education has become an important influencing factor for university students to form correct social welfare intentions.

Research in the field of public welfare in China started later than developed countries in the West, and there is a relatively lack of research on the public welfare behavior intentions of university students. Both in the field of qualitative research and quantitative research, it needs to be further expanded and deepened. The theoretical results of quantitative research on the impact of public welfare education on university students' social public welfare behavior intention are even more scarce. Therefore, combined with existing theories, it is necessary to conduct quantitative research on public welfare education in the field of social public welfare for university students.

This study expands the scope of literature related to social welfare through an empirical study of university students' social welfare behavior intentions. This study enriches the behavioral intention research based on the Theory of Planned Behavior (TPB) model by constructing a research structure model. This study compiled a questionnaire on public welfare education, combined with the theory of planned behavior, and made an exploratory empirical study from the perspective of the impact of public welfare education on university students' public welfare behavior intentions, which broadened the research field of public welfare education. In practice, this study provides theoretical and practical references for understanding the intention of university students' public welfare behavior more effectively, cultivating university students' public welfare awareness from various aspects, and organizing university students' public welfare activities more effectively.

Research Objectives

From the perspective of the theory of planned behavior, this study takes public welfare education as an independent variable and public welfare behavior intention as a dependent variable to study the factors that affect university students' public welfare behavior intention, the relationship between public welfare education and university students' public welfare behavior intention, and the factors that guide and stimulate university students' public welfare behavior.

First, construct a factor confirmation model of factors affecting university students' social welfare behavior intentions in Taiyuan, China by analyzing the data of empirical research.

Second, analyze the influencing factors of university students' social welfare behavior intention in Taiyuan, China.

Third, make Suggestions on constructing a mechanism to guide and stimulate university students' public interest behavior intentions.

Hypothesis of Research

Behavioral Attitude and Behavioral Intention.

The theory of planned behavior constructed by Ajzen (1991) believes that behavioral attitude is the main factor affecting individual behavioral intention. A large number of research results show that the stronger the individual's behavioral attitude, the stronger the behavioral intention. Research by Kim & Lee (2014) shows that behavioral attitudes affect people's willingness to participate in volunteer activities through social networking sites. Sura *et al.* (2017) study also shows that behavioral attitudes significantly affect people's willingness to donate online.

In this study, the researcher draws on the research conclusions that behavioral attitudes put forward by researchers in other fields will significantly affect behavioral intentions. Combined with the research field of this study, the following hypothesis is put forward:

H1: There is a significant positive correlation between university students' attitudes towards social welfare behaviors and their intentions to social welfare behaviors.

Subjective norm and behavioral intention.

According to Ajzen's Theory of Planned Behavior, subjective norm can influence participation willingness. Subjective norm refers to the social pressures that individuals feel about whether or not to perform an act. According to the empirical research results of Ajzen (1991), Liu, J.F (2017), and Zhang, D (2021), subjective norms will have a significant impact on people's behavioral intentions.

Combined with the existing research results and the specific research object of the university student group, the following hypothesis is put forward:

H2: There is a significant positive correlation between the subjective norms of university students' volunteering and social welfare behavior intentions.

Perceived behavioral control and behavioral intention.

The theory of planned behavior (TPB) is based on the theory of rational behavior (TRB) and adds the influence of perceived behavioral control on behavioral willingness. It believes that perceived behavioral control is an important factor affecting people's behavioral willingness. Both Marta et al. (2014) and Zhang et al.(2021) affirmed the positive effect of perceived behavioral control on the willingness to participate in social welfare practices in their research.

According to the situation of university students participating in public welfare activities, combined with the existing research results, this study puts forward a hypothesis:

H3: There is a significant positive correlation between perceived behavioral control of university students' social welfare and university students' willingness to volunteers.

Public welfare education and behavior intention

There are very few empirical studies at home and abroad on the impact of public welfare education on social welfare behavior intentions. However, many scholars have conducted relevant research on the importance and necessity of public welfare education and suggestions for carrying out public welfare education.

Shen (2014) proposed to integrate "public education" into the modern education system as a new educational element. Wang (2016) believes that the practice of public welfare can be guided accordingly through the practice of charity and public welfare education, interpersonal public welfare education, environmental public welfare education, and scientific public welfare education.

It can be seen from the above research results that public welfare education has become an effective means to cultivate university students to improve their own quality and form public welfare awareness. Due to the lack of relevant literature on empirical research in this area, this study draws on the research results of scholar Liu (2017) on the impact of entrepreneurship education on university students' entrepreneurial intentions, compiles a questionnaire , and studies the impact of public welfare education on university students' social welfare behavior attitudes, subjective norms, perceptual behavior control and university students' public welfare behavior intentions from an empirical perspective, so as to broaden the research field of public welfare education.

Therefore, this study proposes the following hypotheses:

H4: There is a significant positive correlation between public welfare education and university students' social welfare behavior intention.

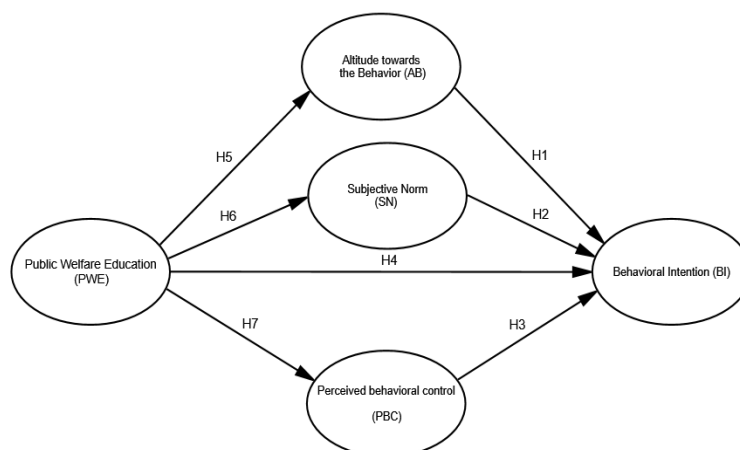
H5: There is a significant positive correlation between public welfare education and university students' attitude towards social welfare behavior.

H6: There is a significant positive correlation between public welfare education and the subjective norms of university students' social welfare.

H7: There is a significant positive correlation between public welfare education and university students' perceived behavioral control of social welfare.

Research Framework

On the basis of analyzing and summarizing relevant domestic and foreign literatures and related research results, this study attempts to add the independent variable of public welfare education based on the theory of planned behavior, and propose a model of the impact of public welfare education on public welfare behavior intentions. Since there is no relevant theoretical model about public welfare education in the existing research results, this study draw on the model of the impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intention proposed by Liu,J.F (2017), a hypothetical model of the impact of public welfare education on university students' public welfare behavior intention from the perspective of TPB is proposed.

Research Methodology

This study uses quantitative methods. According to the interview results, combined with the theory of planned behavior, the initial questionnaire was compiled with reference to the Maturity Scale (Wang, 2014; Gong, 2018; Liu, 2017; Hu, 2021). This study used a five-point Likert scale to design the

initial questionnaire, ranging from 1 "strongly disagree" to 5 "strongly agree". The questionnaire has 5 dimensions, 4 questions for each dimension, and 6 questions about the personal information of the sample, a total of 26 questions.

there are regional differences in the development of University students' social welfare activities. Just as there are regional differences in economic and social development, the social welfare activities of University students also have unbalanced development due to different school levels and regions. Taiyuan is a developing region in the central region of China. In contrast, its education industry is relatively underdeveloped. Studying the social welfare of University students in this area has valuable reference for the development of social welfare undertakings in small and medium-sized areas in China.

According to statistics, there are 17 undergraduate universities in Taiyuan, and the number of undergraduate University students in 2021 will be 289,918 (summarized by the official websites of each school). Universities, government-run science and engineering universities, government-run specialized undergraduate universities, and private undergraduate universities. This study selects one of each of the above types of universities, and a total of 4 universities are selected for sampling. The sample frame for this study is based on all undergraduate students enrolled in these 4 universities. The four universities selected for this study are the universities with the largest number of undergraduates, the largest scale, and the longest school history in each type of university, and are representative of each type of university in Taiyuan.

In this study, 500 questionnaires were distributed in these four universities by means of purposive sampling and stratified sampling, and 467 valid questionnaires were recovered, with a recovery rate of 93.4%.

In this study, quantitative analysis was carried out on the effective questionnaires recovered, and statistical methods were used to process the data. The data were analyzed by descriptive statistics and inferential statistics. Descriptive statistics were used to examine the demographic factors and general information of the respondents. Inferential statistical analysis used confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation modeling (SEM) to test research hypotheses. Based on the analysis of various indicators, the existing model is revised to obtain the new model of this study.

Research Results

1. Cronbach's α and Convergent Validity

Cronbach's α and convergent validity required the evaluation of each dimension and the variables of the measurement dimension, and the five dimensions were analyzed separately in this study.

Table 1 Cronbach's α and Convergent Validity

Constructs/ Indicators	Estimate	S.E.	C.R.	P	Factor loading	Cronbach's α	CR	AVE
PWE	PWE1	1.022	0.03 3	30.9 78	** *	0.907	0.957	0.95 77
	PWE2	1.017	0.03	33.9 72	** *	0.939		
	PWE3	1.06	0.03 1	34.44 4	** *	0.943		
	PWE4	1				0.898		
AB	AB1	0.995	0.03 4	29.15 7	** *	0.86	0.938	0.93 76
	AB2	0.902	0.03 5	25.77 7	** *	0.817		
	AB3	1.034	0.02 8	36.9 85	** *	0.938		
	AB4	1				0.935		
SN	SN1	1			** *	0.909	0.911	0.916 1
	SN2	1.53	0.09 2	16.54 9	** *	0.907		
	SN3	1.464	0.08 7	16.87 3	** *	0.934		
	SN4	0.722	0.04 3	16.92 2	** *	0.649		
PBC	PBC1	0.86	0.04 3	19.80 3	** *	0.752	0.918	0.745 7

Constructs/ Indicators	Estimate	S.E.	C.R.	P	Factor loading	Cronbach's α	CR	AVE
PBC2	0.958	0.03 3	28.6 31	** *	0.927			
PBC3	0.919	0.03 4	26.8 6	** *	0.893			
PBC4	1				0.872			
BI1	1.158	0.03 4	33.6 23		0.954			
BI2	1.09	0.03 3	33.14 2	** *	0.949			
BI3	1.134	0.03 5	32.5 4	** *	0.942			
BI4	1			** *	0.879			
BI						0.963	0.96 32	0.867 7

Note. Created by author SE=Standard Error, CR = Composite Reliability, AVE = Average Variance Extracted, ***=p<0.001; **=p<0.01; *=p<0.05.

As can be seen from the results, all items in each variable are significant and all measures meet the criteria. The Cronbach's α evaluation value of all dimensions in this study was above 0.9, which met the following criteria: using the Likert scale to test internal consistency with a minimum coefficient of 0.70 was an acceptable value (Taherdoost, 2016).

The factor loadings of all measurement items in the 5 dimensions are between 0.653 and 0.951, and the p-value is lower than 0.001. All the appropriate thresholds for factor loadings should be greater than 0.50 (Truong & McColl, 2011), and the p-value is less than 0.5. In addition, the lowest CR value in this study was 0.9161, and according to Srinivasan *et al.* (2002), the Composite Reliability (CR) value should be greater than or equal to 0.70, indicating that the scale items are at an appropriate level. The measurement items in this study met this standard. The mean variance extraction (AVE) of this study was between 0.7356 and 0.8677, which was higher than the cut-off point of 0.5 and reached a sufficient degree of convergent validity (Hair, et al., 2013)

Discriminant Validity

Discriminant Validity can be assessed by computing the square root of each AVE. Discriminant validity between constructs is indicated when the assessed value is greater than or equal to 2 and the

standard error is less than 1.00 (Schmitt & Stults, 1986). The data from this study show that the values of discriminant validity are in line with the relevant indicators, Therefore, discriminant validity is supportive.

Table 2 Discriminant Validity

Variables	AB	SN	PBC	BI	PWE
AB	0.889				
SN	0.738**	0.858			
PBC	0.673**	0.658**	0.864		
BI	0.834**	0.743**	0.752**	0.932	
PWE	0.646**	0.587**	0.747**	0.700**	0.922

Note.** The correlation was significant at level 0.01 (two-tailed). The diagonally listed values are the AVE square roots of the variables, and the lower triangle area below the diagonal is the Pearson correlation of the latent variable.

Goodness of Fit Test

In this study, the AMOS statistical procedure was used to test the preset models to check the acceptable threshold levels of each indicator. After the first-stage estimation of the model fit in SEM, we modified the matrix according to the correction index to obtain a better SEM matrix goodness-of-fit.

Table 3 Goodness of Fit for Structural Model After Adjustment

Index	Criterion	Statistical Values
χ^2/df (CMIN/DF)	<5	4.371
GFI	>0.85	0.872
AGFI	>0.8	0.832
TLI	>0.9	0.944
CFI	>0.9	0.953
IFI	>0.9	0.953
RMSEA	<0.08	0.085
SRMR	<0.08	0.067
Model summary	In harmony with empirical data	

Note. CMIN/DF=The Ratio of the Chi-Square Value to Degree of Freedom, GFI=Goodness of-Fit Index, AGFI= Adjusted Goodness-of-Fit Index, CFI= Comparative Fit Index, TLI=Tucker-Lewis Index, IFI= Incremental fit index SRMR=Standardized Root Mean Square, RMSEA= Root-Mean-Square Error of Approximation,

As can be seen from Table 6,3, after adjustment, χ^2/df (CMIN/DF) = 4.371, goodness of fit index (GFI) = 0.872, adjusted goodness of fit index (AGFI) = 0.832, comparing the fit Index (CFI) was 0.953, Tucker–Lewis Index (TLI) = 0.944. Incremental Fit Index (IFI) = 0.953, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.085, Standardized Root Mean Square (SRMR) = 0.067 .

The adjusted model is slightly different from the fitting standard (RMSEA=0.085), but it is very close to the standard value. Except for this value, all other fitting values met the acceptable threshold level. It can be considered that the fitting of the model degree is good.

4. Research Hypothesis Test

Path analysis can be used to confirm whether the data conforms to a hypothesized variable, thereby confirming a causal relationship between the data and the hypothesized variable. This study tested alternative hypotheses after adjusting for SEM matrices whose goodness of fit matched relevant criteria.

Table 4 Hypotheses Testing Result form the Structural Model

Path relationship	Estimate	Product of Coefficients			Supported
		S.E.	C.R.	P	
H1 AB→ BI	0.562	0.052	12.294	***	Yes
H2 SN → BI	0.138	0.044	3.331	***	Yes
H3 PBC→BI	0.256	0.056	5.775	***	Yes
H4 PWE→BI	0.069	0.057	1.661	0.097	No
H5 PWE→AB	0.672	0.049	16.378	***	Yes
H6 PWE → SN	0.620	0.056	14.453	***	Yes
H7 PWE → PBC	0.791	0.044	19.29	***	Yes

Note. ***= $p < 0.001$; **= $p < 0.01$; *= $p < 0.05$

It can be seen from Table 6.4 that among the seven hypotheses, one hypothesis is not supported, and the remaining six are all supported. The assumption that Public Welfare Education directly affects Behavior Intention is not valid. Among the established assumptions, the independent variable Public Welfare Education has the greatest impact on Perceived Behavioral Control. For the dependent variable Behavioral Intention, the three intermediary variables Attitudes towards Behaviors, Subjective Norm, and Perceived Behavioral Control all affect it. Among them, the path coefficients of Attitudes towards Behaviors, Subjective Norm, and Perceived Behavioral Control on Behavior Intention are 0.562, 0.138, and 0.256 respectively. Among these three variables, Attitudes towards Behaviors

has the greatest influence on Behavior Intention, Subjective Norm has the least influence on Behavior Intention.

5. Mediation effect Test

In this paper, Bootstrap is used to test the mediation effect, and the confidence interval is set to 95% and repeated sampling is performed 1000 times. If the confidence interval does not include 0, it means that the mediation effect is significant, and if the confidence interval includes 0, it means that the mediation effect is not significant.

Table 5 Hypotheses Testing Result form the Structural Model

Path relationship	Estimate	Product of		Bootstrapping	
		Coefficients		BC 95% CI	
		S.E.	C.R.	Lower	Upper
H8 PWE → SN → BI	0.086	0.065	1.8	0.011	0.272
H9 PWE → AB → BI	0.378	0.118	4.347	0.306	0.753
H10 PWE → PBC → BI	0.202	0.116	2.371	0.073	0.542
Total Indirect Effect	0.666	0.15	6.033	0.652	1.243

The independent variable Public Welfare Education mainly has an indirect effect on Behavior Intention, that is to say, Public Welfare Education mainly affected Behavior Intention through three mediating variables. The standardized path coefficients from public welfare education to behavioral attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control are 0.672, 0.620, and 0.791, respectively, while the standardized path coefficients from behavioral attitudes, subjective norms, perceived behavioral control to public welfare behavior intentions are 0.562, 0.138, and 0.256, respectively. Therefore, the indirect effect of public welfare education to public welfare behavior intention can be calculated as: $0.672 \times 0.562 + 0.620 \times 0.138 + 0.791 \times 0.256 = 0.666$. Among them, Attitudes towards Behaviors has the largest mediating effect, and the path coefficient is 0.378.

Discussion and Conclusion

Based on the data analysis results, this study made the following discussions on the hypotheses put forward by the study:

1. Behavioral attitude, subjective norm and perceived behavioral control have a direct and significant impact on University students' social welfare behavior intention.

The behavioral attitude of University students to participate in social welfare represents a kind of judgment and evaluation of individual University students on social welfare behavior. If the individual perceives that participating in social welfare is something he likes and is willing to do, and it is beneficial to himself, he will increase his self-esteem and behavioral intent. For example, many University students regard social welfare as a job they love, and have made an amazing investment in it (Jhony et al., 2019), and many University students participated in social welfare to improve their abilities, expand social relationships, and gain Satisfaction (Chen & Fen, 2021). In this study, the behavioral attitude factor of University students' social welfare has a significant positive impact on behavioral intention, with a value of 0.562, which is consistent with the conclusions of previous research results.

The same is true for subjective norms. When an individual perceives a stronger sense of a norm, the more they will act in accordance with that norm. Whether it is an exemplary norm or a prescriptive norm, it will have an impact on an individual's behavioral intentions. This conclusion has also been confirmed in other studies related to social good. The study by Jhony et al. (2019) mentioned that under the propaganda and drive of family members, individuals are more likely to have the motivation to participate in volunteer services. In this study, the subjective normative factors of University students' social welfare have a significant positive impact on behavioral intention, with a value of 0.138, which is consistent with the conclusions of previous research results.

Perceived behavioral control mainly reflects the difficulty of an individual's perceived behavior. It is generally believed that if the individual feels that the expected activity is relatively simple, it will increase the willingness to act, and if it is difficult, it will reduce the willingness or even give up doing a certain behavior. For example, due to factors such as personal safety and travel methods (Jhony et al., 2019) or economic reasons (Deng, 2020). In this study, the perceived behavioral control factors of University students' social welfare have a significant positive impact on behavioral intention, with a value of 0.256, which is consistent with previous research results.

The data analysis of this study shows that among the three variables of behavioral attitude, subjective norm, and perceived behavioral control, behavioral attitude has a strong influence on public welfare behavior intention, and the path coefficient is 0.562, which is consistent with the point of Xiong (2018). However, the path coefficient of the influence of perceived behavioral control on behavioral intention in this study is 0.256, while the path coefficient of the influence of subjective norm on behavioral intention is 0.138, which shows that the impact of perceived behavioral control on University students' public welfare behavior intention is greater than that of subjective norm, which is inconsistent with other scholars' research.

2. Public welfare education has no significant direct impact on University students' social welfare behavior intention, but public welfare education has a direct impact on behavioral attitude, subjective norm and perceived behavioral control. Therefore, public welfare education has an indirect impact on behavioral intention through behavioral attitude, subjective norm and perceived behavioral control.

The impact of public welfare education in universities on the intention of University students' public welfare behavior, as well as the impact of public welfare education on behavioral attitudes, subjective norms and perceived behavioral control, are more the results of qualitative research. Public welfare education is a model aimed at cultivating individual abilities and raising awareness of responsibility (Zhang, 2013). Colleges and universities should actively carry out public welfare education for university students and guide them accordingly (Wang, 2016)

The research in this study shows that public welfare education for university students can indirectly affect university students' public welfare behavior intentions through factors such as university students' behavioral attitudes, subjective norms, and perceived behavioral control.

Due to differences in the choice of subjects and sample ranges for public welfare behaviors, the conclusions drawn will also vary. The target group of this study is University students. One of the characteristics of this group is that they are high-educated. The higher the level of education, the higher the probability of high public welfare intention, because education promotes people's attention to social welfare needs and enhances people's civic awareness. For this reason, it is reasonable and feasible to directly affect the behavioral attitude, subjective norm, and perceived behavior control of University students by strengthening public welfare education, thereby indirectly affecting the public welfare behavior intention of University students. Data analysis shows that the path coefficients of public welfare education on behavioral attitude, subjective norm and perceived behavioral control are 0.799, 0.804 and 0.854 respectively. Through the influence of these three mediating factors, the indirect effect of public welfare education on behavioral intention is 0.666. This result supports the conclusion of qualitative research from the perspective of quantitative research.

Recommendation

According to relevant empirical analysis results, this paper puts forward targeted suggestions as follows:

First, pay attention to guiding university students to establish a positive attitude to participate in social welfare activities, improve university students' rational recognition and value consensus on social

welfare, so that university students can have emotional trust in social welfare and form a self-consciousness;

Pay attention to the guiding role of people around university students and social public morality on university students. Advocate university students to actively share social public welfare knowledge and experience and gains when they participate in social public welfare practice with important people around them, such as parents, friends and classmates, so that university students and people around them can infect and influence each other, thus gaining more recognition and support. Colleges and universities should strive to create a good teaching environment, actively disseminate knowledge of public welfare through public welfare classrooms, introduce the history and culture of public welfare, and set up examples of public welfare, so as to enhance university students' public welfare awareness, stimulate their enthusiasm for public welfare, and cultivate their sense of public welfare mission.

Second, create a good environment for university students to practice social welfare. Colleges and universities should actively develop channels for social welfare practice, strengthen the construction of public welfare associations, establish volunteer archives, and actively carry out exchange activities, so that university students can obtain more conditions and opportunities to participate in social welfare activities. Improve the sense of gain for university students to participate in social practice, enable university students to find the most suitable public welfare activities, and achieve a win-win effect of university students' personal value realization and social value realization.

Third, integrate professional characteristics and combine social welfare practice with the majors studied by university students. When university students participate in social welfare practice, they can not only apply what they have learned, improve their professional level and personal ability, but also satisfy their psychological needs to serve the society and get development, truly integrate theory with practice, and improve their overall quality.

Suggestion for Future Research

First of all, from the perspective of the survey sample, this study focuses on undergraduate students. Whether the research conclusions are applicable to other user groups needs to be further verified. In the future, the scope of the survey sample can be expanded to improve the robustness of the model research conclusions.

Secondly, from the perspective of examining the influencing factors, the influence of other factors on university students' willingness to participate in social welfare can be explored in the future, such as the role model of public welfare.

At the same time, whether different groups of university students have different willingness to participate is also worth exploring in the future, such as whether community management majors or public management majors have a stronger willingness to participate.

References

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), 179–211.
- Chen, J. J., & Fen, H. (2021). Research on the relationship between volunteer background, motivation structure and volunteer behavior. *Journal of Jiangnan Academic*, 1, 24–33.
- Deng, Z. J. (2020). Research on charitable donation behavior and motivation of university students. *Journal of Youth*, 3, 3–8.
- Gong, Y. P. (2018). *The Structure, Measurement and Experimental Research of Youth Public Welfare Behavior*. Wenzhou University, Wenzhou.
- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2013). Partial least squares structural equation modeling: rigorous applications, better results and higher acceptance. *Journal of Long Range Planning*, 46(1/2), 1–12.
- Hu, Q. (2021). *Research on Individual Network Charity Donation Behavior and Its Influencing Factors: Based on the Theory of Planned Behavior*. Jiangxi University of Finance and Economics, Jiangxi.
- Jhony Choon Yeong Ng., Zhao, S. Q., & Tan, Q. M. (2019). Research on the Sustainability of Volunteering Behavior of University Students. *Journal of Contemporary Youth Studies*, 6, 7.
- Kim, Y., & Lee, W. N. (2014). Networking for philanthropy: increasing volunteer behavior via social networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(3), 160–165.
- Liu, J. F. (2017). Analysis of the influence of entrepreneurship education on university students' entrepreneurial intention based on the theory of planned behavior. *Journal of Higher Education Exploration*, 5, 117–122.
- Marta, E., Manzi, C., Pozzi, M., & Vignoles, V. L. (2014). Identity and the theory of planned behavior: Predicting maintenance of volunteering after three years. *The Journal of social psychology*, 154(3), 198–207.
- Schmitt, N., & Stults, D. M. (1986). Methodology review: Analysis of Multitrait–Multimethod Matrices. *Applied Psychological Measurement*, 10(1), 1–22.
- Shen, G. P. (2014). Thoughts on Public Welfare Education. *Journal of Basic Education*, 2, 30–37.

- Srinivasan, R., Lilien, G. L., & Rangaswamy, A. (2002). Technological opportunism and radical technology adoption: An application to e-business. *Journal of marketing*, 66(3), 47–60.
- Sura, S., Ahn, J., & Lee, O. (2017). Factors influencing intention to donate via social network site (SNS): From Asian's perspective. *Telematics and Informatics*, 34(1), 164–176.
- Taherdoost, H. (2016). Validity and reliability of the research instrument; how to test the validation of a questionnaire/survey in a research. *How to test the validation of a questionnaire/survey in a research (August 10, 2016)*.
- Truong, Y., & McColl, R. (2011). Intrinsic Motivations, Self-Esteem, and Luxury Goods Consumption. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 18(6), 555–561.
- Wang, Y. (2014). *The research on the volunteer service intention and behavior of university students in the view of the theory of planned behavior*. Southwest Jiaotong University, Chongqin.
- Wang, Y. S. (2016). Research on the Theory and Practice of Youth Public Welfare Education. *Journal of Knowledge Economics*, 18, 158–160.
- Xiong, W. (2018). *Research on Participation Willingness of Online Public Welfare Crowdfunding Based on Structural Equation Modeling*. Xiamen University, Fujian.
- Zhang, D. (2021). Research on Influencing Factors of Farmers' Willingness to Participate in Voluntary Service Behavior—Based on the Theory of Planned Behavior. *Journal of Scientific and Technological Innovation and Productivity*, 4, 17–22.
- Zhang, M.N., Wang, J.T. & Chen. R.Y. (2021) Research on Influencing Factors of Youth Volunteer Service Behavior from the Perspective of Social Support. *Journal of Guangdong Youth Research*, 35(02), 104–112.
- Zhang, Z. H. (2013). Construction of my country's Public Welfare Education Linkage Mechanism. *Journal of Contemporary Education and Culture*, 6, 8.
- Zhang, Z. H. (2013). Investigation and Research on the Status Quo of Public Welfare Education in my country. *Journal of China's Out-of-School Education*, 36, 3–4.

อิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ
คอนโดมิเนียม ตามเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

Influence of Price and Convenience Affecting Purchase Intention and Condominium
Purchasing Decisions along the Green Line Electric Train Route
in Bangkok

ภัทรดนัย กำจัดภัย¹ และ สุมาลี รามานุ²

Pattaradanai Kamjafpai¹ and Sumalee Ramanust²

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์^{1,2}

Master of Business Administration, Southeast Asia University, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹ Dreamfeeling90s@gmail.com; ² Sumalee.sau@gmail.com

Retrieved April 30, 2023; Revised May 23, 2023; Accepted June 13, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.49

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อและ 2) เพื่อศึกษาความตั้งใจซื้อที่เป็นตัวแปรต้นกลางระหว่างราคาและความสะดวกสบาย การตัดสินใจซื้อ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แนวคิดทฤษฎีราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย พื้นที่วิจัยคือในกรุงเทพมหานคร ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือคือแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ตัวอย่าง ตามสูตรของ Hair et al. (2006) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคระหว่าง 0.835 – 0.919 สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS 3.0

ผลการวิจัยมีข้อค้นพบจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 3.74, 3.95 และ 4.01 ตามลำดับและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.614, 0.973, 0.756 และ 0.560 ตามลำดับและวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความตั้งใจซื้อเป็นตัวแปรต้นกลางระหว่างราคาและความสะดวกสบาย การตัดสินใจซื้อโดยมีค่าผลคูณของขอบเขตล่าง เท่ากับ 0.155 และ 0.153 ตามลำดับ และมีค่าผลคูณของขอบเขตบนเท่ากับ 0.301 และ 0.302 ตามลำดับ

งานวิจัยนี้ช่วยให้ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจคอนโดมิเนียมสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกลยุทธ์ของธุรกิจ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในธุรกิจคอนโดมิเนียมในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: ราคา; ความสะดวกสบาย; ความตั้งใจซื้อ; การตัดสินใจซื้อ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of price, convenience and purchasing decision and 2) to study the purchase intention as the mediator variable between price and convenience to make purchasing decisions. This research was the quantitative research using the concept of price theory, convenience, purchase intention and purchasing decision as the conceptual frameworks of the research. The research area was Bangkok along the green line electric train route. The researcher determined the sample size of 250 samples according to the formula of Hair et al. (2006) using a stratified random sampling method. The index of consistency (IOC) was between 0.67–1.00, and it had a Cronbach's alpha of 0.932. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation and structural equation analysis (SEM) using Smart PLS 3.0 program.

As results of the first objective, it was found that level of price, convenience, purchase intention and the overall average of purchasing decisions was at a high level in all aspects with the mean values of 3.96, 3.74, 3.95 and 4.01 respectively, and with the standard deviation values of 0.614, 0.973, 0.756 and 0.560 respectively. As results of the second objective, it was found that the purchase intention was the mediator variable between price and convenience leading to purchasing decisions with the lower bounds of 0.155 and 0.153, respectively, and the upper bound of 0.301 and 0.302, respectively.

Condominium operators could use this research to improve their business strategies to reach customer groups and respond to customer needs and gain a competitive advantage in the condominium business in the future.

Keywords: Price; Convenience; Purchase Intention; Purchasing Decision

บทนำ

ในปัจจุบันคอนโดมิเนียมจัดเป็นอสังหาริมทรัพย์รูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมและตอบสนองการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ อีกทั้งพฤติกรรมการอยู่อาศัยของบุคคลเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างมาก ๆ ในปัจจุบันการซื้อที่อยู่อาศัยยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ รวมทั้งการขยายตัวของเมืองมายังพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟฟ้า ผลักดันให้ผู้บริโภคตระหนักถึงการตัดสินใจซื้อที่พักอาศัยที่คุ้มค่า ปลอดภัย มีทำเลที่ตั้งใกล้แนวรถไฟฟ้า และมีสิ่งอำนวยความสะดวก

คอนโดมิเนียมจึงเป็นที่พักอาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการพิจารณาตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียม ผู้บริโภคจะพิจารณาจากทางเลือกที่ดีที่สุด ที่สามารถได้รับประโยชน์ ความสะดวกสบายและค่านิยมของการใช้ชีวิตยุคใหม่คอนโดมิเนียม จึงเป็นทางเลือกที่ผู้บริโภคนิยมซื้อที่พักอยู่อาศัยในปัจจุบันด้วยราคา ทำเลที่ตั้ง จะสามารถสร้างมูลค่าที่อยู่อาศัยและการลงทุนในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะคนทำงานในเมืองหลวง คอนโดมิเนียมส่วนใหญ่มักจะสร้างขึ้นตามแนวรถไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเดินทางในชีวิตประจำวัน คอนโดมิเนียมจึงเกิดขึ้นมากมายหลากหลายระดับที่แตกต่างกันตามความต้องการของผู้บริโภค นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกแล้วยังมีเรื่องของภูมิทัศน์ ทำเล ที่สามารถลงทุนในทรัพย์สินที่จะมีมูลค่าสูงขึ้นในระยะยาว คอนโดมิเนียมแนวเส้นทางรถไฟฟ้ายังมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค (Qausar et al., 2020) การตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมจะต้องค้นหาความต้องการที่แท้จริง ในการตอบสนอง การเดินทาง การใช้ชีวิตประจำวัน ที่นำมาใช้ในการประเมินทางเลือกที่สามารถเลือกตัดสินใจให้ตรงตามความต้องการ หากพิจารณาจากการพักอาศัย ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิต อีกทั้งยังได้คุ้มค่าต่อการลงทุนคอนโดมิเนียมที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางธุรกิจการคมนาคมที่สะดวก โดยมีปัจจัยด้านราคา ทำเล คุณภาพเป็นตัวกำหนด เนื่องจากที่พักใจกลางเมืองจะมีราคาสูง จึงส่งผลต่อความต้องการทำเลที่ตั้งบริเวณใจกลางเมือง (รุ่งกานต์ ภูหอมเจริญ และพัศพันธ์ ชาญวสุนันท์, 2564) ดังนั้นราคาจะช่วยดึงดูดในการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมของผู้บริโภคที่สูงมากขึ้น รวมทั้งราคาของคอนโดมิเนียมจะต้องมีความเหมาะสมกับทำเล ขนาดห้องและคุณภาพของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง การตั้งราคาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะคอนโดเป็นสิ่งที่มีราคาสูงและต้องใช้เวลานานชำระที่ยาวนานราคาจึงเป็นมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงินและเป็นสิ่งที่ต้องจ่ายตามความสัมพันธ์กับสิ่งที่ได้รับ

บทความวิจัยนี้นำเสนอเพื่อศึกษาระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจคอนโดมิเนียม ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของในกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาความตั้งใจซื้อในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคาและความสะดวกสบาย สู่การตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานครและประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความตั้งใจซื้อที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคาและความสะดวกสบาย สู่การตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 (H1) ราคามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียว ในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 (H2) ราคามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 (H3) ความสะดวกสบายมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 4 (H4) ความสะดวกสบายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้า สายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 5 (H5) ความตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 6 (H6) ความตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 7 (H7) ความตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ราคา คือคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แสดงออกมาในรูปของตัวเงิน หรือการแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ดังนั้น ราคาจึงเป็นตัวที่ทำให้เกิดรายได้จากการขายและนำไปสู่การสร้างผลกำไรในที่สุด โดย ราคาคือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่านิยมที่จะใช้สิ่งใดกลุ่มเป้าหมายในการตัดสินใจซื้อ (Kevin Wongleedee, 2017) เนื่องจากราคามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และราคาตลาด (Market Price) ของสินค้าที่ถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ และผู้ขายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างราคากับอุปสงค์ของประชาชน ดังนั้น ราคา เป็นปัจจัยที่ตอบสนองการใช้ชีวิตได้อย่างครบถ้วนจะส่งผลการตัดสินใจซื้อ (Qausar et al., 2020) สอดคล้องกับงานวิจัยของจากการทบทวนวรรณกรรม รุ่งกานต์ ภูหอมเจริญ

และพัคพันธ์ ชาญวสุนันท์ (2564) กล่าวว่า ราคาเป็นเครื่องมือในการแข่งขันทางธุรกิจที่สามารถเกิดการยอมรับในราคาที่เหมาะสมกับสินค้าจะสร้างโอกาสในการเสนอการขายกับกลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้เห็นความน่าสนใจของราคา ในการนำมาใช้กับธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างราคากับการรับรู้ของประชาชนที่ทำความเข้าใจได้โดยอาศัย ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price elasticity of demand) ที่มีปฏิกริยาต่อการเปลี่ยนแปลงของราคา ได้แก่ การเพิ่มหรือลดปริมาณการซื้อขายผลิตภัณฑ์นั่นเอง ความสัมพันธ์ระหว่างราคากับกลุ่มของประชาชน แต่ละคนมีการตอบสนองต่อราคาแตกต่างกัน

ความสะดวกสบาย นำเสนอครั้งแรกโดยศาสตราจารย์ Bob Lauterborn (1993) แห่ง University of North Carolina กล่าวว่าความสะดวกสบาย เป็นความต้องการความสะดวกสบายของลูกค้าและยินดีที่จะจ่ายเงินเพิ่มขึ้น เพื่อได้รับความสะดวก จากสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ในรูปแบบส่วนประสมทางการตลาด 4C ซึ่งเป็นแนวคิดทางการตลาดที่มองในมุมของประชาชน โดยให้ความสำคัญและยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้การการตลาดสามารถเข้าถึงประชาชนในปัจจุบันได้ง่ายขึ้น และสามารถสื่อสารกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยส่วนประสมทางการตลาดในรูปแบบ 4C นั้นประกอบด้วย 1) ความต้องการของประชาชน (Consumer wants and needs) 2) ต้นทุนของประชาชน (Consumer's Cost to Satisfy) 3) ความสะดวกในการซื้อ (Convenience to buy) และ 4) การสื่อสาร (Communications) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชัย จันทนา และ อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ (2565) กล่าวว่าสิ่งอำนวยความสะดวก จะทำให้สามารถกำหนดราคาได้สูงมากขึ้น

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมความสะดวก (Convenience) สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ในเรื่องของการใช้เวลาให้น้อยลง ความสะดวกเป็นความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ภายใน ที่พยายามลดขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับเวลาและความรู้สึกสะดวกจะส่งผลในการตั้งใจเลือกผลิตภัณฑ์ (Kelley, 1958) ความสะดวกสบายมี 5 มิติ ได้แก่ ความสะดวกในการตัดสินใจ (Decision Convenience) สะดวกในการเข้าถึง (Access Convenience) ความสะดวกในการทำธุรกรรม (Transaction Convenience) ผลประโยชน์ของความสะดวก (Benefit Convenience) และผลประโยชน์หลังของความสะดวก (Post-Benefit Convenience)

ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) เป็นการมีเจตนาที่จะทำหรือความต้องการที่จะทำ ซึ่งเป็นความพยายามจะกระทำพฤติกรรมนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่นักการตลาดต้องศึกษาและทำความเข้าใจ เพราะความตั้งใจซื้อเปรียบเสมือนแนวทางในการทำนายหรือคาดการณ์พฤติกรรมของประชาชนในอนาคต ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรม โดย Fizzsimons & Morwitz (1996, pp. 1-11) กล่าวว่าความตั้งใจซื้อของประชาชนนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การใช้สินค้าของประชาชนและทัศนคติที่มีต่อความตั้งใจซื้อที่องค์กรธุรกิจให้ความสำคัญเพราะจะทำให้ทราบถึงการคาดเดาหรือการพยากรณ์ความต้องการของประชาชนได้ล่วงหน้า (Helander & Khalid, 2000)

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม ความตั้งใจซื้อสามารถทำนายพฤติกรรมการซื้อขายในอนาคตของประชาชน โดย Blackwell, Miniard & Engel (2001) มีการแบ่งความตั้งใจซื้อออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

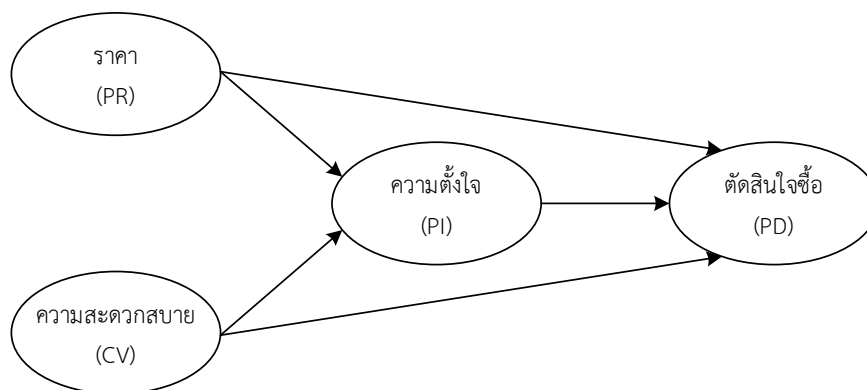
1) ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intentions) 2) ความตั้งใจซื้อซ้ำ (Repurchase Intentions) 3) การวางแผนในการตัดสินใจซื้อ (Shopping Intentions) 4) ความตั้งใจในการใช้จ่าย (Spending Intentions) เป็นการแสดงถึงจำนวนเงินที่ประชาชนยินดีที่จะจ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ และ 5) ความตั้งใจในการบริโภค (Consumption Intentions)

การตัดสินใจซื้อหมายถึงกระบวนการในการเลือกที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่าง ๆ ผ่านกระบวนการตัดสินใจซื้อเป็นขั้นตอนในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ จากหลายทางเลือก พฤติกรรมประชาชนจะพิจารณาถึงกระบวนการตัดสินใจทั้งพฤติกรรมทางด้านกายภาพ และทางด้านจิตใจ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นกิจกรรมเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ และการซื้อจริงในที่สุด Engel, Blackwell, & Miniard (1993) กระบวนการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ จะพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ ทั้งทางด้านพฤติกรรมทางด้านกายภาพ และทางด้านจิตใจ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง กิจกรรมนี้จะทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อของประชาชน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งจะแยกพิจารณาเป็นขั้น ๆ ตามแนวคิดของ) Kotler (2003) คือ 1) การรับรู้ถึงปัญหา (Perceived Problems) 2) การแสวงหาข้อมูล (Internal Search) 3) การประเมินผลทางเลือก (Evaluation of Alternatives) 4) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) และ 5) พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-Purchase Behavior)

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมประชาชนเป็นแนวคิดเรื่องกระบวนการตัดสินใจซื้อ (Stages of the Buying Decision Process) ได้แบ่งขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การตระหนักถึงความต้องการ 2) การค้นหาข้อมูลข่าวสาร 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ และ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในรูปที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง” อิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตามเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของประชากรในกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียว ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Hair et al. (2006) ที่ได้เสนอแนวทางสำหรับการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างสูงสุด 5 ถึง 20 หน่วยตัวอย่างต่อ 1 จำนวนตัวชี้วัด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวชี้วัด 25 ตัว จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 250 ตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1932) โดยใช้คำถามที่แสดงระดับการวัดข้อมูลอันตรภาค (Interval Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2566
- 2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล คือประชากรในกรุงเทพมหานคร ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียว ด้วยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ การตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียม ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปรโดยค่าคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (1981)

3) สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและหาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Smart PLS 3 (Hair et al., 2019)

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียว พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.80 มีอายุอยู่ระหว่าง 25 – 34 คิดเป็นร้อยละ 34.80 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.60 มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 32.40 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 35,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.20

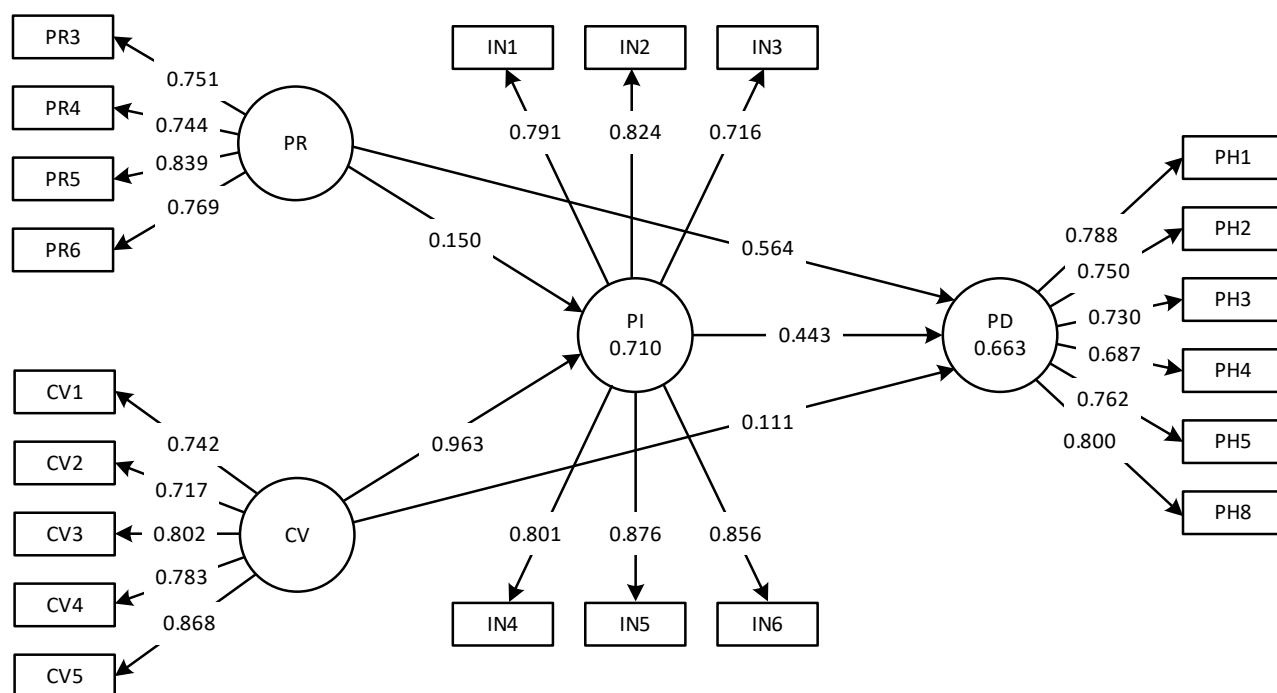
ผลการวิเคราะห์ระดับของระดับราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ สามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระดับราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อ โดยรวม

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับตัวแปรในภาพรวม	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ราคา	3.96	.614	มาก
ความสะดวกสบาย	3.74	.793	มาก
ความตั้งใจซื้อ	3.95	.756	มาก
การตัดสินใจซื้อ	4.01	.560	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแบบสมการโครงสร้าง

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างและผลการทดสอบสมมติฐาน โดยผลการวิเคราะห์แสดงดังรูปที่ 2

ภาพที่ 2 เส้นทางการความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้าง

จากรูปที่ 2 แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้างที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) พบว่าราคา (PR) ความสะดวกสบาย (CV) และการตั้งใจซื้อ (PI) มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) มีค่าเท่ากับ 0.564***, 0.111 และ 0.443*** ตามลำดับ โดยที่ราคา (PR) และความสะดวกสบาย (CV) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) มีค่าเท่ากับ 0.066, 0.427 ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อการตั้งใจซื้อ (PI) พบว่าราคา (PR) และความสะดวกสบาย (CV) อิทธิพลทางตรงต่อการตั้งใจซื้อ (PI) มีค่าเท่ากับ 0.150, 0.963*** ตามลำดับ

โดยผู้วิจัยได้สรุปผลความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ (PD) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ

ตัวแปร (LV)	ค่าความผันแปร (R ²)	อิทธิพล (Effect)	PR	CV	PI
การตัดสินใจซื้อ (PD)	0.663	DE	0.564***	0.111	0.443***
		IE	0.066	0.427	0.000
		TE	0.630	0.538	0.443
การตั้งใจซื้อ (PI)	0.710	DE	0.150***	0.963***	0.000
		IE	0.000	0.000	0.000
		TE	0.150	0.963	0.000

หมายเหตุ: DE=Direct Effect, IE=Indirect Effect, TE=Total Effect, N/A=Not Applicable

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ โดยจะเป็นการศึกษาเรื่องอิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ คอนโดมีเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสรุปสมมติฐานการวิจัยดังตารางที่ 3

การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง (Mediation Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่เข้ามาเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยที่ตัวแปรคั่นกลางจะอธิบายอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลที่ได้ปรากฏดังตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบอิทธิพลคั่นกลาง พบว่า

1) ความตั้งใจซื้ออิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อ โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCL) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่าอิทธิพลของความตั้งใจซื้ออิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.155 และขอบเขตบน (Boot ULCL) เท่ากับ 0.301

2) ความตั้งใจซื้ออิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อโดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCL) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่าความตั้งใจซื้ออิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.152 และขอบเขตบน (Boot ULCL) เท่ากับ 0.302

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	สัมประสิทธิ์ เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1 ราคามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อคอนโนมิ เนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวใน กรุงเทพมหานคร	0.150	0.812	สนับสนุน
H2 ราคามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโนมิ เนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวใน กรุงเทพมหานคร	0.564***	6.663	สนับสนุน
H3 ความสะดวกสบายมีอิทธิพลต่อความตั้งใจ ซื้อคอนโนมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสาย สีเขียวในกรุงเทพมหานคร	0.963***	11.888	สนับสนุน
H4 ความสะดวกสบายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซื้อคอนโนมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสาย สีเขียว ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	0.111	1.264	สนับสนุน
H5 ความตั้งใจซื้ออิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ คอนโนมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสาย สีเขียว ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	0.443***	4.717	สนับสนุน

หมายเหตุ: * หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.10$ หรือ ค่า $t \geq 1.65$

** หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.05$ หรือ ค่า $t \geq 1.96$

*** หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.01$ หรือ ค่า $t \geq 2.58$

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบอิทธิพลตัวแปรคั่นกลาง (Mediation Effect)

สมมติฐานการวิจัย	Effect	Boot SE	Boot LLCI	Boot ULCI
H6 ความตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลาง ระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมตาม แนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร	.0.238	0.033	0.155	0.301
H7 ความตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลาง ระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียว ในกรุงเทพมหานคร	0.225	0.038	0.152	0.302

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าผู้ซื้อยอมจ่ายเงินเพื่อแลกกับสินค้าหรือบริการด้วยความพึงพอใจราคา จะเป็นตัวกำหนดของขนาดและประโยชน์ของพื้นที่ใช้สอยของที่อยู่อาศัยตลอดจนความสะดวกสบายในสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพ เช่น จำนวนลิฟต์ สวนหย่อม พื้นที่ส่วนกลาง ตั้งอยู่ในแหล่งที่มีระบบสาธารณูปโภคหลากหลาย เช่น โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษาของบุตรหลาน พื้นที่จอดรถ และระบบรักษาความปลอดภัยตลอดจนความสะดวกในการเดินทาง จะมีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ ทั้งนี้เพราะประชาชนจะพิจารณาจากทางเลือกที่ดีที่สุดที่สามารถได้รับประโยชน์ ความสะดวกสบาย จึงเป็นทางเลือกที่ประชาชนนิยมซื้อเป็นที่พักอยู่อาศัยในปัจจุบันด้วยราคา ทำเล โดยเฉพาะคนทำงานในเมืองหลวง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Setyo, Gatot & Solekhah (2020) ได้ศึกษาคุณค่าการรับรู้ของที่พักอาศัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ที่พักอาศัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนยอมจ่ายเงินและตั้งใจในการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยดังนั้นราคาจึงเป็นสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบมูลค่าที่ได้รับจากการตัดสินใจในการเลือกที่พักอาศัย นอกจากนี้ Mitsuru & Kayoko (2018) ได้ศึกษาราคาและตั้งใจซื้อเป็นเหตุผลในการเลือกที่อยู่อาศัยในเขตปริมณฑลของญี่ปุ่น พบว่า ราคาจะเป็นตัวกำหนดของขนาดและประโยชน์ใช้สอยของที่อยู่อาศัยในเขตปริมณฑลญี่ปุ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าราคา ความสะดวกสบายและการตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจซื้อโดยที่ราคา และความสะดวกสบายยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจซื้อราคาและความสะดวกสบาย อิทธิพลทางตรงต่อการตั้งใจซื้อสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anita, Mohammed & Umesh (2016) ได้ศึกษาการประเมินมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ด้วยคุณค่าด้านสุนทรีย์ที่มีผลต่อความตั้งใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ของรัฐในขณะที่ Seungwoo & Mun (2021) ได้ศึกษาแบบจำลองการคำนวณที่อยู่อาศัยโดยใช้วิธีเปรียบเทียบ พบว่า ราคาที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อจึงเป็นสถานการณ์ที่มีประโยชน์สำหรับการประเมินธุรกิจโดยเฉพาะราคาที่อยู่อาศัยที่ได้รับความนิยม จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Korawich (2022) ได้ศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อประชาชนซื้อคอนโดในกรุงเทพฯ พบว่าความสะดวกสบายในการเดินทางมีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมีเนียมพบว่าคอนโดมีเนียมจะต้องมีความสะดวกสบายเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของการตัดสินใจซื้อ ดังนั้นธุรกิจ การสร้างคอนโดมีเนียมที่จะทำให้ประชาชนเกิดความตั้งใจที่จะเลือกซื้อก่อนการตัดสินใจซื้อจะพิจารณาความสะดวกสบายเป็นอันดับต้นของความตัดสินใจซื้อ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในครั้งนี้ ปัจจัยด้านราคา ความสะดวกสบายและการตั้งใจซื้อที่มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจและว่าราคาและความสะดวกสบายยังมีอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งใจซื้อความตั้งใจซื้อเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคา ความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อคอนโดมีเนียม ดังนั้นการวาง กลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัท จึงควรที่จะเน้นราคาและความสะดวกสบายที่สามารถสร้างความเชื่อถือไว้วางใจให้กับลูกค้าได้ จะสามารถเพิ่มยอดขายได้เพิ่มขึ้น ดังรูปที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงการผสมผสานกลยุทธ์ด้านราคา ความสะดวกสบายและความตั้งใจซื้อสู่การตัดสินใจซื้อ

สรุป

อิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อคอนโดมีเนียม ประชากรจากปัจจัย ด้านราคา ความสะดวกสบาย ดังนั้นผู้ประกอบการควรตั้งราคาของโครงการให้มีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับขนาดห้องและอุปกรณ์ตกแต่ง นอกจากนี้ควรเน้นด้านทำเลที่ตั้งของคอนโดมีเนียมที่ สะดวกต่อการเดินทางอยู่ในย่านที่มีรถไฟฟ้า หรือรถไฟฟ้าใต้ดิน ควรจัดสถานที่จอดรถให้มีความสะดวก และมีลักษณะทางกายภาพ โดยการพัฒนารูปแบบการให้บริการ ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภคครบวงจร ระบบรักษาความปลอดภัย และจัดสรรพื้นที่จอดรถให้เพียงพอต่อผู้พักอาศัย และควรมีพื้นที่พักผ่อน สวนหย่อม สระว่ายน้ำ และห้องออกกำลังกาย ทำให้ผู้ประกอบการจึงควรที่จะเน้นกลยุทธ์ด้านราคา และความสะดวกสบายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ และส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างยอดขายให้เติบโต และเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของราคา ความสะดวกสบาย ความตั้งใจซื้อ และการตัดสินใจซื้อ พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจคอนโดมิเนียมควรให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของราคา ความสะดวกสบายและทำเลที่ตั้งโครงการ ระยะเวลาผ่อนดาวน์ที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับโครงการของบริษัทอื่นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมโดยคำนึงถึงความคุ้มค่ากับเงินที่จ่าย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคา ความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจคอนโดมิเนียมควรให้ความสำคัญกับการกำหนดราคาและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ครบครัน การมีพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ฟิตเนส สระว่ายน้ำ ห้องแอโรบิค ร้านค้า และบริการต่าง ๆ ตลอดจนการจัดให้มีพื้นที่ ส่วนกลางที่สามารถใช้พักผ่อน สังสรรค์ และทำกิจกรรมสำหรับครอบครัวได้หลากหลายทำให้มีความตั้งใจซื้อ คอนโดมิเนียมอันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ คอนโดมิเนียม

ความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCL) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่าอิทธิพลของความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างราคากับการตัดสินใจซื้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.1525 และขอบเขตบน (Boot ULCL) เท่ากับ 0.3015

ความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCL) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่า อิทธิพลของความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความสะดวกสบายกับการตัดสินใจซื้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ขอบเขตล่าง (Boot LLCI) เท่ากับ 0.1114 และขอบเขตบน (Boot ULCL) เท่ากับ 0.3016

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของราคาและความสะดวกสบายที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อและการตัดสินใจซื้อ คอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีเขียวเท่านั้น ซึ่งการวิจัย ครั้งต่อไปสามารถนำไปต่อยอดเพื่อทำการศึกษากับคอนโดมิเนียมในเขตอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำการสำรวจ โดยอาศัยเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถามปลายปิด ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชัย จันทนา และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2022). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาที่อยู่อาศัยในแนวราบโดยวิธีอีโคโนมิค. *Rattanakosin Journal of Science and Technology: RJST*, 4(1), 1-12
- รุ่งกานต์ ภูหอมเจริญ และพัศพันธ์ ชาญวสุนันท์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมประเภทเช่าระยะยาว: กรณีศึกษา โครงการทริปเปิ้ล วาย เรสซิเดนซ์. *สารศาสตร์*, 1, 139-151.
- Anita, K., Mohammed, Y. K. & Umesh, J. (2016). Valuation of residential properties by hedonic pricing method – a state of art. *International Journal of Recent Advances in Engineering & Technology*, 4(4), 65-68.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*, (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Blackwell, R. D., Miniard, P. W., & Engel, J. F. (2001). *Consumer behavior* 9th. South-Western Thomas Learning. Mason, OH.
- Chen, C. H. & Zimitat, C. (2006). Understanding Taiwanese students' decision-making factors regarding Australian international higher education. *International Journal of Educational Management*. 20(2), 91-100.
- Engel, J. F., & Linrud, J. K. (1993). *Instructor's Manual, Transparency Masters: Consumer Behavior*. Engel, Blackwell, Miniard. Dryden Press.
- Fitzsimons, G. J., & Morwitz, V. G. (1996). The effect of measuring intent on brand-level purchase behavior. *Journal of Consumer Research*, 23(1), 1-11.
- Fizdale, R. (1993). *Comunicaciones de marketing integradas*. Juan Granica SA. 9-71
- Hair, E., Halle, T., Terry-Humen, E., Lavelle, B., & Calkins, J. (2006). Children's school readiness in the ECLS-K: Predictions to academic, health, and social outcomes in first grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(4), 431-454.

- Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M. & Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS–SEM. *European business review*, 31(1), 2–24.
- Helander, M. G., & Khalid, H. M. (2000). Modeling the customer in electronic commerce. *Appl Ergon*, 1(6), 609–619.
- Kelley, E. J. (1958). The importance of convenience in consumer purchasing. *Journal of Marketing*, 23(1), 32–38.
- Kevin W., (2017). Important marketing decision to purchase condominium: a case study of Bangkok, Thailand, *The Business and Management Review*, 9(1). 122–125.
- Korawich, I. (2022). *The Study of the Key Factors Influencing People to Purchase a Condominium in Bangkok*. Doctoral dissertation, Mahidol University.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Insights from A to Z: 80 Concepts Every Manager Needs to Know*. John Wiley & Sons.
- Likert, R. A. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 5–53.
- Mitsuru, s. & Kayoko, Y. (2018). Hedonic price function for residential area focusing on the reasons for residential preferences in Japanese metropolitan areas, *Journal of Risk Financial Management*, 11(39), 1–18.
- Qausar, E. P., Zeplin, J. H. T., Rismawati, B.S., & Sanju, K. S. (2020). *The Impact of Marketing Mix on the Consumer Purchase Decision in the Surabaya – Indonesia Hotel Residence*. SHS Web of Conferences 76, ICH 2019.
- Setyo, F. W., Gatot, N. A. & Solekhah. (2020). Perceived value of green residence: the role of perceived newness and perceived relative advantage, *International Journal of Economics and Business Administration*, 8(20), 443–456.
- Seungwoo, C., & Mun, Y. Y., (2021). Computational valuation model of housing price using pseudo self-comparison method, *Sustainability*, 13(11489), 1–22.

การกล่อมเกลາทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
Politization Under Democratic System by the King as Head of State of People
in Pawong Sub-District, Muang District, Songkhla Province

ศราวุธ บินหมัดหนี่¹, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Sarawut Binmadnee¹, Sitthipong Sitthiphataraprabha² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹sarawutbinmadnee@gmail.com

Retrieved March 24, 2023; Revised May 7, 2023; Accepted May 11, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.50

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกล่อมเกลາทางการเมืองและแนวทางการกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบลพะวง จำนวน 397 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 5 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตอำเภอพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านศาสนา ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านสื่อมวลชน และด้านกลุ่มเพื่อน 2) แนวทางการกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตอำเภอพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย (1) ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองอย่างอิสระและสม่ำเสมอ (2) ควรส่งเสริมให้เยาวชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน (3) ควรจัดให้มีเวทีประชาคมของชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง (4) หน่วยงานทางศาสนาควรจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม

และปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยอย่างจริงจัง และ (5) หน่วยงานสื่อสารมวลชนควรให้และนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นความจริงและตรงไปตรงมา

คำสำคัญ: การกล่อมเกลາทางการเมือง; ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

Abstract

The objective of this research article was to study the politicization and the guideline under democratic system by the King as Head of State of people in Pawong Sub-District, Muang District, Songkhla Province. The research sample consisted of 397 people aged 18 years and over and residing in Pawong Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province. The sample size was determined using the Taro Yamane formula. There were 5 key informants using purposive sampling. Research tools were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, standard deviation and content analysis. The findings were as follows; 1) the overall of the politicization under democratic system by the King as Head of State of people in Pawong Sub-District, Muang District, Songkhla Province was at the high level. The specific aspects could be classified from top to bottom: religion, society, family, media, and friend group. 2) Political practices under the democratic system with the King as head of state in Pawong Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province, consisting of (1) There should be an opportunity for the free and regular exchange of opinions regarding politics. (2) Youth should provide opportunities for family members to freely and regularly exchange opinions with each other regarding politics. (3) A forum should be organized for the community to participate in the exchange of political opinions. (4) Religious organizations should seriously organize moral and ethical training activities to strengthen a democratic way of life. (5) Mass media agencies should provide and present truthful and straightforward information.

Keywords: Politicization; Democratic system by the King as Head of State

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ หลักความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกัน ประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องของความหลากหลายภายใต้หลักความเสมอภาค ประเด็นสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเหตุที่ประชาชนแตกต่างกันและมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ หากไม่สามารถคิดพ้องต้องกันได้ ประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชน ตัดสินปัญหาโดยใช้หลักเสียง

ข้างมาก แต่ต้องมีการคุ้มครองเสียงข้างน้อยด้วย เพราะประชาธิปไตยไม่ใช่ระบอบการปกครองแบบพวกมากลากไปหรือระบอบพวกมากเป็นใหญ่ เสียงข้างมากจึงต้องรับฟังและเคารพเสียงข้างน้อยด้วย (พระทรงวุฒิ รัตน์ะ, 2564) ที่ผ่านมาการเมืองไทย พบสาเหตุสำคัญที่ทำให้การเมืองไทยยังไม่มีความสำเร็จก้าวหน้าเท่าที่ควร คือ ความอ่อนแอของภาคประชาชนที่ยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ปล่อยให้การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองและข้าราชการที่มีอำนาจเข้ามากำหนดนโยบายและปกครองบ้านเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามคำนิยามของ อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หมายถึง การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน (วัชรวิไล, 2545)

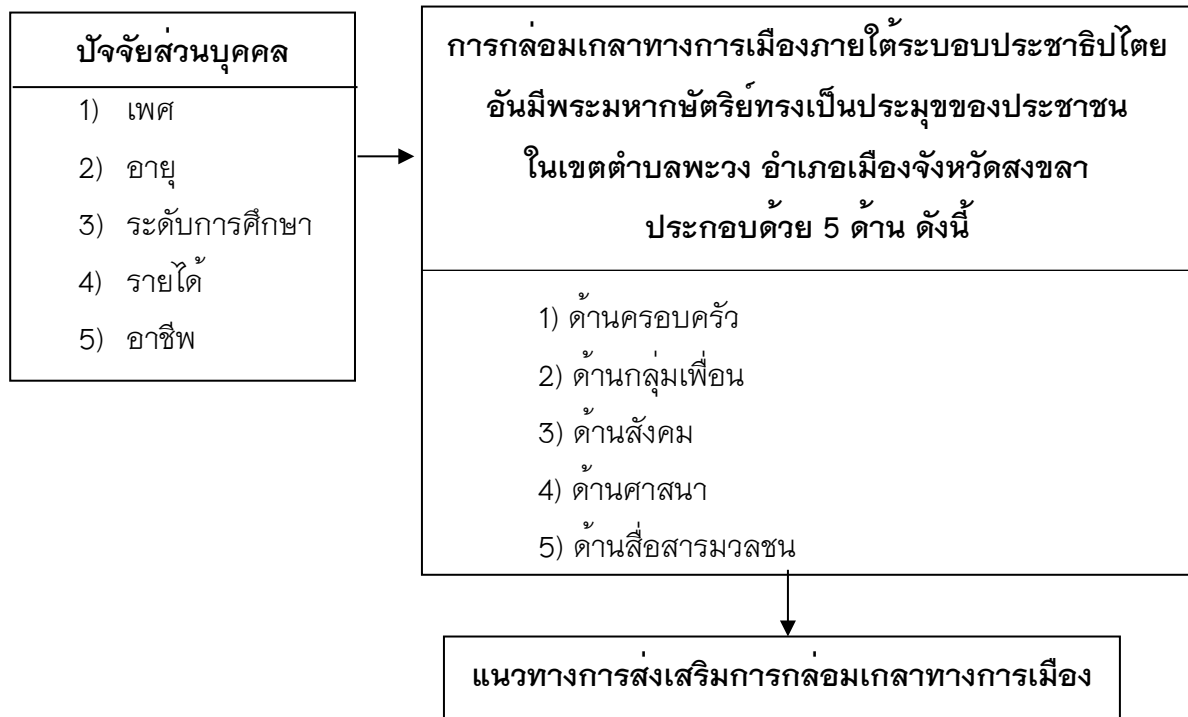
การกล่อมเกลากองการเมือง เป็นยุทธวิธีที่สังคมผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นถัดไป โดยที่หากมิได้มีการบูรณาการเช่นนี้แล้ว สมาชิกใหม่ของระบบการเมืองโดยส่วนใหญ่ที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ก็จะต้องค้นหาแบบแผนของความโน้มเอียงทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ด้วยความสำคัญเช่นนี้ การกล่อมเกลากองการเมืองจึงช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ เพราะเป็นกระบวนการที่บุคคลสร้างความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับการเมือง ซึ่งดำเนินการสืบทอดโดยผ่านทางหน่วยตัวแทนต่าง ๆ ในสังคม ที่จะทำให้อย่างน้อยได้เรียนรู้ถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับการเมืองที่เหมาะสมได้ (พระศิลาศักดิ์ สุขเมธ, 2562) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีประสบการณ์ด้วยการร่วมปฏิบัติ เช่น การกระจายอำนาจให้อิสระท้องถิ่นให้ปกครองตนเอง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในการร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของการเมือง กระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองมีผลต่อคุณค่า ความเชื่อ ทักษะ และแนวคิดทางการเมืองที่สั่งสมมากับบุคคลแต่ละยุคแต่ละสมัย จนกลายเป็นแบบแผนทางการเมืองโดยเป้าหมาย คือ การบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน เนื่องด้วยความต้องการใช้ชีวิตของประชาชน ของกลุ่มชนชั้นรากหญ้า กลุ่มชนชั้นกลาง และกลุ่มชนชั้นสูง มีความแตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการกล่อมเกลากองการเมือง กลุ่มองค์กรในชุมชนต้องมีความตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น และมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กร ชุมชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นกลไกการบริหารจัดการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการกล่อมเกลากองการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางเกี่ยวกับการกล่อมเกลากองการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. การกล่อมเกลาทางการเมือง

การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะคติ บรรทัดฐาน และค่านิยมทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งในสังคม เพื่อช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวจนสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ (บรรจง กลิ่นสงวน (2563) สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2559) จรัส ตั้งชูวงศ์เกต (2560) ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ เป็นกระบวนการอบรมกล่อมเกลาและปลูกฝังความเชื่อค่านิยมทางการเมืองโดยผ่านสถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษาซึ่งสัมพันธ์กันใกล้ชิดกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคม (ชนิชฐา จิราภรณ์สิริกุล, 2563) ซึ่ง สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2553) ได้กล่าวว่าสถาบันกล่อมเกลาทางสังคมและการเมืองหรือตัวแทน (Agents) ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการขัดเกลากทางการเมือง มีดังต่อไปนี้ 1) สถาบันครอบครัว การขัดเกลาก่อนขั้นปฐมภูมิจะเกิดขึ้นในครอบครัวเครือข่ายดิโนชั้นนี้เด็กหรือเยาวชนจะเริ่มเรียนรู้ถูกฝึกตามความหมายของวัฒนธรรมนั้น ทางจิตวิทยาจะเน้นว่าครอบครัวมีความสำคัญมาก เพราะหลาย

สิ่งหลายอย่างที่บุคคลได้เรียนจากครอบครัว จะได้รับการถ่ายทอดสู่บทบาททางการเมืองต่อไปด้วย 2) กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีฐานะเท่าเทียมกันและมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกัน เป็นตัวแทนการกล่อมเกลາทางสังคมชั้นปทุมภูมิที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไป และมีอิทธิพลด้านการเมืองตลอดชีวิต กลุ่มเพื่อนจะให้บทเรียนทางการเมืองขั้นต้นแก่บุคคล อีกทั้งยังสามารถหล่อหลอมให้เขามีความรู้สึกว่าเป็นคนจำพวกใดชาติพันธุ์ใด นับถือศาสนาใด เป็นต้น 3) สถาบันสังคม เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มซึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับสถานภาพ บทบาท บรรทัดฐาน การควบคุมทางสังคม การขัดเกลາทางสังคม เข้ามาเกี่ยวข้อง) 4) สถาบันสื่อมวลชน เป็นตัวการทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากกลุ่มคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง หรือแม้แต่มุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่งเป็นได้อย่างง่ายดายมากขึ้น และ 5) สถาบันทางการเมือง เช่น รัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมืองถือเป็นตัวแทนในการกล่อมเกลາทางการเมืองที่เป็นทางการและมีลักษณะหุติยภูมิมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำหน้าที่กล่อมเกลາทางการเมืองแก่ประชาชนพลเมืองโดยตรง

2. การปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วยระบอบการปกครอง 2 รูปแบบก็คือ ประชาธิปไตยโดยตัวแทน และประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง ที่เน้นไปทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนภายใต้สิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมกันอย่างเสมอภาคไม่มีการแบ่งฐานะ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงเจตนารมณ์ และยังสามารถควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยใช้กระบวนการที่ชอบธรรมตามกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรมทั้งนี้การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง ของบุคคลในแต่ละสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมการเมือง และเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรม อันจะนำไปสู่ระดับการเมืองการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเทิดทูนพระมหากษัตริย์ คือ ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และรัฐธรรมนูญยังกำหนดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ โดยให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชน โดยใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาลการกำหนดเช่นนี้หมายความว่า อำนาจต่าง ๆ จะใช้ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งในความเป็นจริงอำนาจเหล่านี้มีองค์กรเป็นผู้ใช้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่า มีการวิจัยไว้หลายประเด็น เช่น การศึกษาของ พระมหาสุทนต์ จิตตปัญญา (ภวนอก) (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง

การถ่ายทอดพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งกระทำต่อกันจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้ ทั้งในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย และปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลางานทางการเมืองในสังคมไทย ประกอบด้วย (1) ครอบครัว (2) กลุ่มเพื่อน (3) สถาบันการศึกษา (4) สื่อมวลชน (5) ศาสนา (6) กลุ่มอาชีพ และ (7) สถาบันทางการเมือง ในขณะที่พระณัฐพงษ์ ญฐวิโส (สุดใจ), เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และยุทธนา ประณีต (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องการกล่อมเกลางานทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี การกล่อมเกลางานทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านสถาบันศาสนา ($\bar{X}=3.92$) อยู่ในระดับมาก ด้านสถาบันการศึกษา ($\bar{X}=3.58$) ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน ($\bar{X}=3.55$) และด้านสถาบันครอบครัว ($\bar{X}=3.42$) อยู่ในระดับปานกลางและสถาบันทางการเมือง ($\bar{X}=3.12$) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ และ ด้านสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองมีส่วนปลูกฝังความคิด ควรเปิดโอกาสในการที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านสถาบัน การศึกษา นักเรียนมักไม่ค่อยมีโอกาสร่วมกิจกรรมทางการเมือง ควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน เยาวชนยังโดนปิดกั้นในทางการเมือง ควรให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น ด้านสถาบันศาสนา ยังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปลูกฝังเรื่องประชาธิปไตยมากนัก ควรมีการปลูกฝังสิ่งดี ๆ ในทางการเมืองควบคู่คุณธรรม ด้านสถาบันทางการเมือง การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมืองและนักการเมืองนักการเมืองควรเป็นแบบอย่างให้เยาวชนในเรื่องของความซื่อสัตย์ ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) พื้นที่วิจัยคือ เทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 34,839 คน (สำนักปลัดเทศบาลตำบลพะวง, 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพะวง จำนวน 397 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างใน ชีรวิทย์ เอกะกุล, 2543, หน้า 25) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการโดยมีหลักเกณฑ์เพียงอายุ 18 ปีขึ้นไปและกลุ่มตัวอย่างสามารถให้ข้อมูลได้ ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลพะวง, รองนายกเทศมนตรีตำบลพะวง 2 คน ประธานสภาเทศบาลตำบลพะวง, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลพะวง รวม 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่

1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และ อาชีพ และ ตอนที่ 2 ระดับการกล่อมเกลางานทางการเมือง

ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม พิจารณาคำนำหนัก ที่เกี่ยวข้องกับระดับการกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการ ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .940

2) แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา และ ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลากองการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา

รวบรวมข้อมูลวิจัยโดย 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการ แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต เทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ 397 คนและรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว และ 3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน จำนวน 397 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติต่อไป ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม พ.ศ.2566 นำข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ จว.238/2566 ลงวันที่ 25 มกราคม 2566

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 มีอายุ ระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.60 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 นับถือศาสนาอิสลามจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 ประกอบ

อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 และมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การglomเกลหาทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า การglomเกลหาทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขต ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D = 0.56) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านศาสนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$, S.D = 0.54) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครอบครัว ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.60) และด้านสังคม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.54) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกลุ่มเพื่อน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.58) อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การglomเกลหาทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของ ประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

(N = 397)

ข้อ	การกล่อมเกลหาทางการเมือง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	ระดับความ		แปลผล
		คิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านครอบครัว	4.49	0.60	มาก
2.	ด้านกลุ่มเพื่อน	4.41	0.58	มาก
3.	ด้านสังคม	4.49	0.54	มาก
4.	ด้านศาสนา	4.51	0.54	มากที่สุด
5.	ด้านสื่อมวลชน	4.43	0.54	มาก
โดยรวม		4.47	0.56	มาก

และผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

1) ด้านครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการglomเกลหาทางการเมือง โดยที่ผู้ที่มีอาวุโสภายใน ครอบครัว จะทำหน้าที่ถ่ายทอดระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมให้กับเด็ก ๆ เช่น การดูข่าวสารราชสำนัก การประกอบพระราชกรณียกิจของพระบรมวงศานุวงศ์แต่ละพระองค์ หรือการสอดแทรกเนื้อหาได้อย่าง กลมกลืนไปกับกิจกรรมดำเนินชีวิตประจำวันและพิธีกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว

2) ด้านเพื่อน ที่มีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกัน เป็นตัวแทนการกล่อมเกลาชั้นปฐมภูมิที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไป และมีอิทธิพลด้านการเมืองตลอดชีวิต

3) ด้านสังคม ด้วยการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ได้เกี่ยวข้องกับการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งสิ้น

4) ด้านศาสนา เพราะศาสนาจะช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานและค่านิยมในสังคม และศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ ทำหน้าที่ด้านเสริมกำลังใจ ให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้โดยสงบสุข

5) ด้านสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้อบรมกล่อมเกลารอบการเมืองมากขึ้นเป็นลำดับ บางครั้งสื่อก็เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ และมีอิทธิพลค่อนข้างสูงต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการกล่อมเกลารอบการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

1) ด้านครอบครัว คือ การเปิดโอกาสให้สถาบันครอบครัวได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการเมืองกันมากขึ้น เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการกล่อมเกลารอบการเมือง

2) ด้านเพื่อน คือ เยาวชนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอยู่โรงเรียน และใกล้ชิดกลุ่มเพื่อนมากที่สุดทางโรงเรียนจึงควรมีการส่งเสริม และเป็นตัวการหลักในการกล่อมเกลารอบการเมืองให้กับนักเรียน และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีการนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับกลุ่มเพื่อน เพื่อจะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

3) ด้านสังคม การกล่อมเกลารอบการเมืองของสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะต้องได้รับตลอดชีวิตเพื่อที่จะทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ได้ และจะช่วยให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนตามสถานภาพและบทบาทของตนได้เป็นอย่างดี ทางด้านกิจกรรมการกล่อมเกลารอบการเมืองควรมีการจัดให้มีเวทีประชาคมของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนา ประชาธิปไตยชุมชนในระดับรากหญ้าของสังคม

4) ด้านศาสนา ทุกคนเชื่อว่าศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกในสังคม ทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีและมีศีลธรรมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้นสถาบันศาสนาจึงมีความสำคัญจึงมีบทบาทสำคัญต่อสมาชิกในสังคมให้เป็นผู้ประพฤติดีอยู่ในกรอบของสังคม

5) ด้านสื่อมวลชน ทางสื่อมวลชนควรนำเสนอข้อมูลด้วยความถูกต้อง เหมาะสมเป็นกลาง เพราะสื่อมวลชนมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ ไปสู่สมาชิกในสังคมอย่างทั่วถึงทำให้สมาชิกได้รับรู้ข่าวสารและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างถูกต้องมีความเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างมีวิจารณญาณ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลາทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. การกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านสื่อมวลชน และ ด้านกลุ่มเพื่อน เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากประชาชนมีความใกล้ชิดกับศาสนาทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามหรือศาสนาอื่น เพราะโดยหลักของศาสนาย่อมให้ทุกคนวางตัวเป็นกลาง หรือเดินสายกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนี้เองทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี คนดีเป็นอย่างไร ดังนั้นประชาชนจึงซึมซับคำสอนของหลักศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งประเด็นการเมืองด้วย ส่วนในครอบครัว สังคม สื่อมวลชน และ กลุ่มเพื่อน จะพบว่าในปัจจุบันการสื่อสารหรือการพูดคุยประเด็นด้านการเมือง เป็นการสื่อสารเพียงทางเดียวซึ่งแตกต่างกับในอดีตที่ต่างคนต่างแสดงความคิดเห็นการเมืองแล้วไม่รู้สึกโกรธเคือง แต่ในปัจจุบันมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกชัดเจน นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้เรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูง แต่เมื่อถึงเวลาจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองจริงกลับพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ หนึ่งหทัย มุสิกะนันท์ (2561) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบและประเมินผลทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ จำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพพบว่า อยู่ในระดับมาก

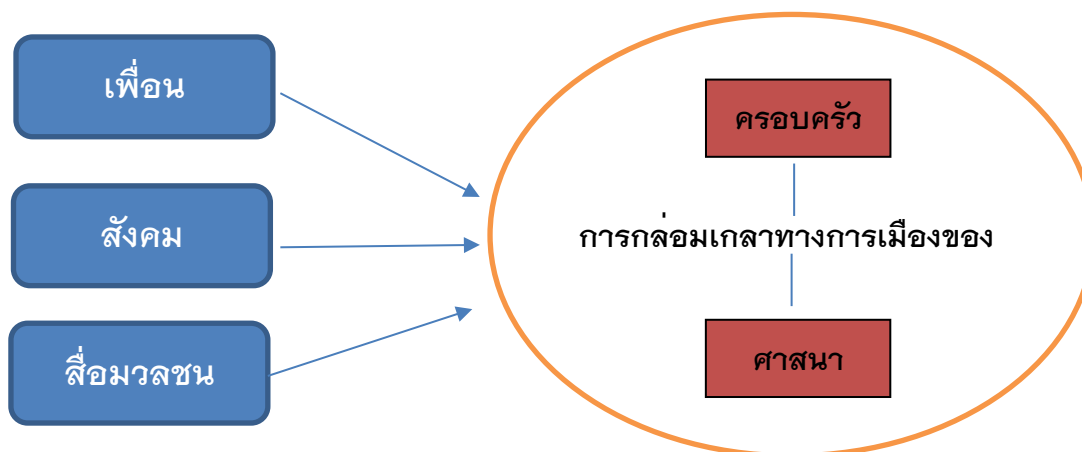
2. แนวทางการกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย (1) ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองอย่างอิสระและสม่ำเสมอ (2) ควรส่งเสริมให้เยาวชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน (3) ควรจัดให้มีเวทีประชาคมของชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง (4) หน่วยงานทางศาสนาควรจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมและปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยอย่างจริงจัง และ (5) หน่วยงานสื่อมวลชนควรให้และนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นความจริงและตรงไปตรงมา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทรงวุฒิ รัตน์ะ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน

ได้รับความรู้ทางการเมือง หรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ประชาชนไม่ค่อยเข้าถึงสื่อได้มากเท่าที่ควรเพิ่มช่องทางการได้รับข่าวสารทางการเมือง ประชาชนยังโดนปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐพงษ์ ญานุวัโส (สุดใจ), เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และยุทธนา ประณีต (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองมีส่วนปลูกฝังความคิด ควรเปิดโอกาสในการที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านสถาบันการศึกษา นักเรียนมักไม่ค่อยมีโอกาสในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ด้านชุมชนและกลุ่มเพื่อน เยาวชนยังโดนปิดกั้นทางการเมือง ควรให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น ด้านสถาบันศาสนา ยังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปลูกฝังเรื่องประชาธิปไตยมากนัก ควรมีการปลูกฝังสิ่งดีๆ ในทางการเมืองควบคู่คุณธรรม ด้านสถาบันทางการเมือง การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมือง และนักการเมืองนักการเมืองควรเป็นแบบอย่างให้เยาวชนในเรื่องของความซื่อสัตย์ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

สรุปได้ว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผ่านครอบครัว กลุ่มเพื่อน สังคม ศาสนา และ สื่อมวลชน นั้นไม่ว่ารูปแบบใดสามารถทำให้ประชาชนรับรู้ เรียนรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เพียงแต่ประชาชนเข้าถึงศาสนาจึงสามารถรับรู้ได้ง่ายกว่า นอกจากนี้ปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายขึ้น แต่เป็นการสื่อสารทางเดียว ทำให้ประชาชนไม่สามารถโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นได้ ส่วนภายในครอบครัว ด้วยสังคมไทย ยังให้ความสำคัญกับคำสั่งสอนหรือคำสั่งของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในบ้าน ทำให้บางบ้านหรือบางครอบครัว เลือกที่จะทำตามคำสั่งมากกว่า ซึ่งแนวทางการส่งเสริมคือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในแบบสังคมไทยโดยเฉพาะมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา “การกล่อมเกลาทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชน ในเขตตำบลพะวง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ” พบว่า ทุกสถาบันในสังคมมีผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง สามารถอธิบายได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความเชื่อมโยงของสถาบันต่อการกล่อมเกลາทางการเมือง

จากภาพ สามารถอธิบายได้ว่าสถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนา ถือว่าเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นทั้งสองสถาบันต้องแสดงบทบาทและหน้าที่ในการกล่อมเกล่าทางการเมืองให้กับประชาชนในสังคมอย่างสม่ำเสมอ ในขณะเดียวกันเมื่อประชาชนยังได้รับการกล่อมเกล่าทางการเมืองผ่านกลุ่มเพื่อน สังคม และสื่อมวลชน ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์และเป็นคุณประโยชน์ต่อการบริหารประเทศได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ด้านศาสนา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกล่อมเกล่าทางการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนในเขตตำบลพะวง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ดังนั้น เทศบาลตำบลพะวง วัด มัสยิด โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการส่งเสริมนำหลักศาสนามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักศาสนา

2) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ครอบครัว เพื่อน สังคม ศาสนา และสื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการกล่อมเกล่าทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพะวง ดังนั้น เทศบาลตำบลพะวง ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการไปสู่การกล่อมเกล่าทางการเมืองการปกครอง โดยจัดกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญคือ ศาสนา เป็นสถาบันที่มีผลต่อการกล่อมเกลางานการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวิจัย โดยควรให้ความสำคัญกับศาสนา สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำ

- 1) รูปแบบการกล่อมเกลางานการเมืองโดยสถาบันศาสนาเป็นฐาน
- 2) การพัฒนากิจกรรมตามหลักศาสนาเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บรรจง กลิ่นสงวน. (2563). *การกล่อมเกลางานการเมืองและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระณัฐพงษ์ ณัฏฐวัโส (สุดใจ), เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ และยุทธนา ประณีต. (2565). การกล่อมเกลางานการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 7(2), 202-212.
- พระทรงวุฒิ รัตน์นะ. (2564). การกล่อมเกลางานการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 4(1), 44-53.
- พระมหาสุทนต์ จิตตปัญญา (ภูนอก) (2565). ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลางานการเมืองในสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 9(1), 11-23.
- พระศิลาศักดิ์ สุเมธ. (2562). บทความวิชาการคุณูปการของการพัฒนาทางจิตวิญญาณต่อคฤหัสถ์อาชีวนในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 8(2), 197-209.
- วัชร ไชยสาร. (2545). *การเมืองภาคประชาชน : พัฒนาการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง*. กรุงเทพฯ: เมฆขาว.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2559). *การเมืองการปกครองไทย พ.ศ.1762-2500*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สิทธิพันธ์ พุททนน. (2553). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill
- Likert, R.A. (1932, May). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1-55.

Current Situation and Teaching and Learning Management of the General Music Curriculum at the University in Inner Mongolia, China

Xiaolu Zheng¹, Anong Rungsuk² and Wasin Phromphithakkul³

Ph.D. Candidate, Management, School of Management. Shinawatra University, Thailand¹

Ph.D. Management, School of Management, Shinawatra University, Thailand^{2,3}

E-mail: ¹465863114@qq.com; ²anong.r@siu.ac.th; ³wasin.p@siu.ac.th

Retrieved January 3, 2023; **Revised** October 31, 2023; **Accepted** November 1, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.51

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study attitudes and satisfaction towards teaching and learning music for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia area. 2) To study the current conditions and desirable teaching and learning management in music subjects for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia area. 3) To study the strengths, weaknesses, opportunities and threats in the management of music teaching for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia area. The population consisted of 1039 students enrolled in music courses and 31 general music teachers from 17 universities in Inner Mongolia. The research tools were Mean, Standard Deviation (SD) and Priority Need Index (PNImodified).

The results showed that 1) The instructor (teacher) was most satisfied with the music teaching arrangement. 2) The highest attitude towards the policy “14th Five-Year Educational Development Plan in Inner Mongolia Autonomous Region” was concrete and practical behavior. The highest attitude towards the educational learning management process was control in determining the roles and responsibilities of those responsible for supervising, monitoring, inspecting, and evaluating the workload. 3) The current conditions toward Classroom Management: 8 Strategic Current and Desirable Conditions of Teaching and Learning Management and Classroom Management: 8 Strategic overall, it was at the moderate level, and the desirable condition, overall, it was at the highest level. 4) Order of Needs and Necessities was Reporting, Planning, Budgeting, Create an Effective Learning Environment, Create A Motivational Environment and Establish Classroom Procedures. 5) The strengths were Keep Everyone Engaged and Create a Motivational Environment. The weaknesses were Establish Classroom Procedures

and Create an Effective Learning Environment. The opportunities were Directing and Staffing. The threats were Reporting and Planning.

Keywords: General Music; Music Curriculum; Current Situation and Management

Introduction

The current situation of the COVID-19 outbreak as a result has to adjust its education policy to be in line with the country's 5-year economic development plan, which Inner Mongolia Province has applied to suit the context of the area and the situation of the COVID-19 outbreak within the province. It has stated that the importance "Education is the country's plan and the party's plan. Education is related to people's well-being, social justice, and national rejuvenation. Since the 18th National Congress of the Communist Party of China, The "14th Five-Year Plan" period is the first five years after country has built a moderately prosperous society in an all-round way and achieved the first centenary goal. The preparation of the "14th Five-Year Plan" for the development of education in the autonomous region is to fully implement the spirit of the 19th National Congress of the Communist Party of China, the Second, Third, Fourth, and Fifth Plenary Sessions of the 19th Central Committee, as well as the decisions and arrangements of the Party Central Committee and the State Council. The work meeting requested that the country and the autonomous region's "14th Five-Year Plan" should be benchmarked against the national and autonomous region's "14th Five-Year Plan" outline, and systematically plan important measures for the development of education in our district in the next five years." (Department of Education of Inner Mongolia Autonomous, 2021)

For students, the degree of self-consciousness of learning is not enough, and the accuracy and proficiency of knowledge mastery are insufficient. During the pandemic, online learning forms have lacked the direct supervision and guidance of teachers, which has further affected students' knowledge mastery. In particular, certain training courses that require specialized equipment cannot be practically operated in an online class, and lack the targeted guidance of teachers. This will have a major impact on many students. Therefore, after the resumption of school, many students may have a sense of fear about tests and examinations, and they may be worried about a decline in grades and the possibility of failing assessments. This can even produce anxiety and various physical and mental problems (Liu, 2020; Cite, Zhu and Ni, 2022). The development of the curriculum according to the current situation and the government's policy is therefore important for the university to take into account the benefits and

suitability as much as possible and thus the students do not have anxiety about admission according to the teaching and learning administration of the state.

The continuous improvement of education system reform, music education has also played aesthetic education to some extent, which is important for national cultivated composite talents in the new era. With the continuous advancement of higher education reform, major colleges and universities actively explore comprehensive quality education, to gradually transform a single professional education, carry out effective quality education, and promote students to continue to strengthen their own capacity and quality. As an artistic course in human discipline education, music education can improve students' comprehensive quality (Huanyuan, 2021). This is in line with the five-year economic development plan mentioned above "In terms of education security, we will comprehensively establish a scientific education concept, improve the education system that combines moral, intellectual, physical, aesthetic and labor education, develop quality education in an all-round way, further strengthen the construction of teachers' morality, optimize the structure of the teaching staff, and continuously strengthen the ability to guarantee education funds" (Department of Education of Inner Mongolia Autonomous,2021).

Research Objective

- 1) To study attitudes and satisfaction towards teaching and learning music for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia are.
- 2) To study the current conditions and desirable teaching and learning management in music subjects for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia area.
- 3) To study the strengths, weaknesses, opportunities and threats in the management of music teaching for undergraduate students at the university level in Inner Mongolia area.

Research Hypothesis

H1: Individual factors different of undergraduate students and teachers at the university level in Inner Mongolia area, China had opinions on the current state and the teaching and learning requirements of general music courses differ.

H2: Satisfaction with teaching and learning management of general music courses affects opinions on the current state and the need for teaching and learning management of general music courses at the university level in Inner Mongolia area, China.

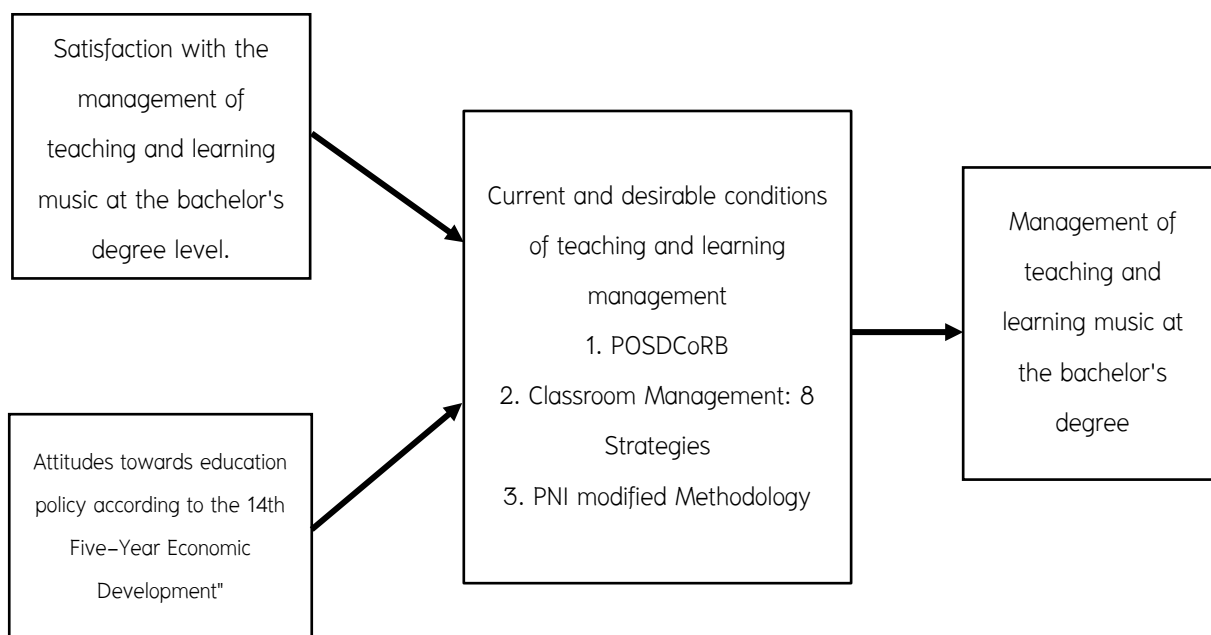
H3: Attitudes towards education policy under the 14th Five-Year Economic Development Plan affecting opinions on current conditions and the need for teaching and learning in general music programs at the university level in Inner Mongolia area, China.

H4: Opinions on the current state and the need for teaching and learning management affecting the teaching and learning management of general music courses at the university level in Inner Mongolia, China.

Literature Review

Theory and Concept which are as follows: Attitude theory, Satisfaction concept, The administrative process of POSDCoRB 7 categories consisting of planning, organization, staffing, directing, coordinating, reporting, budgeting, and classroom management: 8 Strategies follows: 1) Create an effective learning environment 2) Establish classroom procedures 3) Create a motivational environment 4) Make every minute count 5) Keep everyone engaged 6) Teach life skills and good learning habits 7) Be creative 8) Use project design and management techniques. Management planning with SWOT analysis.

Research Framework or Conceptual Framework

This research, the current situation and teaching and learning management of the general music curriculum at the University in Inner Mongolia, China, is descriptive research that uses a combination of

quantitative and qualitative data collection methods. The objectives are to study satisfaction, attitudes, present conditions, desirable conditions, strengths, weaknesses, opportunities and threats of teaching and learning music subjects at the university level Research design and research procedures Details are as follows:

The research design consisted of 1,039 undergraduate students enrolled in music course, 31 music teachers from 17 universities. The research tool was a questionnaire. The feasibility assessment form of the instructional management draft Statistical values were used to analyze the data, namely mean, standard deviation (SD) and Priority Needs Index Modified $PNI_{modified}$. There were 4 research procedures as follows:

Step 1: Satisfaction Study and the attitudes of students and teachers toward teaching and learning management and educational policies.

Step 2: Study the present and desirable conditions of teaching and learning music at the university level.

Step 3: Analyze the needs needed for teaching and learning music courses.

Step 4: Analyze the environment to assess the strengths, weaknesses, opportunities and threats in music teaching management at the university level.

Research Results

1) Satisfaction with the management of teaching and learning music at the bachelor's degree level and attitudes of teachers towards educational policies under the Five–Year Economic Development Plan No. 14.

The study found that students enrolled in music courses have a high level of satisfaction. Especially satisfied with teachers, and the least satisfaction was with course details. Regarding the attitude towards educational policy under the 14th Five–Year Economic Development Plan, it was found that the teachers had a high level of attitude towards implementing the policy into the implementation process. While attitudes in terms of knowledge and understanding of education policy have the lowest level of attitude. From the results of the study, it was concluded that student satisfaction was consistent with the teachers' attitude towards educational policies.

2) The order of needs necessary for the teaching and learning of music subjects at the university level is as follows:

Table 1 the order of needs necessary for the teaching and learning of music

Teaching And Learning Management	All Responder		Classroom Management : 8 Strategies	All Responder	
	PNI Modified	Rank		PNI Modified	Rank
Planning	0.41	2	Create an Effective Learning Environment	0.51	1
Organizing	0.38	4	Establish Classroom Procedures	0.38	3
Staffing	0.33	6	Create A Motivational Environment	0.43	2
Directing	0.32	7	Make Every Minute Count	0.34	7
Co-Ordinating	0.36	5	Keep Everyone Engaged	0.36	4
Reporting	0.42	1	Teach Life Skills and Good Learning Habits	0.28	8
Budgeting	0.40	3	Be Creative	0.35	6
			Use Project Design and Management Techniques	0.35	5

3) The results of the analysis of the teaching and learning environment of music subjects at the university level are as follows:

The strengths of classroom management were: make every minute count; use project design and management techniques; be creative; and create a motivational environment.

The weaknesses of classroom management: First place was Keep everyone engaged, second place was create an effective learning environment, and at different levels, establish classroom procedures and Teach life skills and good learning habits.

The opportunities of teaching and learning management. It was found that most of the respondents had similar opinions about opportunities as follows: Directing, Co-ordinating, Reporting

The opportunities of teaching and learning management had similar opinions about opportunities as follows: Directing, Staffing Directing

The threats of teaching and learning management had similar opinions about threats as follow: Reporting and Budgeting

Discussion

The current and desirable conditions in the administration of music teaching and learning at the bachelor's degree level by POSDCoRB Concept

From the study of the current conditions of the teaching and learning management of music at the bachelor's degree level, it was found that the overall organizational management was at a moderate level. In directing and staffing, because the roles, duties, commands, and controls are clearly defined, personnel can perform their duties to their full potential. Therefore, it is distinguished in personnel management, which contributes to quality teaching and learning, in line with Etsu Abubakar, Bello (2022), who said that employee retention strategies. Government agencies should organize regular seminars and workshops for coordinators, facilitators, and other personnel. In addition, assessment strategies for the management of adult education agencies the program review team often visits adult education personnel to assess their performance.

As for the desirable condition of the teaching and learning management of music at the bachelor's degree level, it was found that the overall organizational management was at a very high level. The budget has the highest average. This is because the development of higher education to be consistent with the educational policy of the 14th Five–Year Economic Development Plan, which focuses on linking with technology and innovation, has resulted in the need to adjust the budget accordingly. According to the results of the study Le, Thi & Nguyenn, Nga (2020), budgeting is an important tool that helps managers with planning and control during university operations. Budgeting plays an important role in controlling short–term budgeting activities and formulate appropriate action plans to achieve strategic objectives.

Teaching and Learning Management in Classroom Management: 8 Strategic.

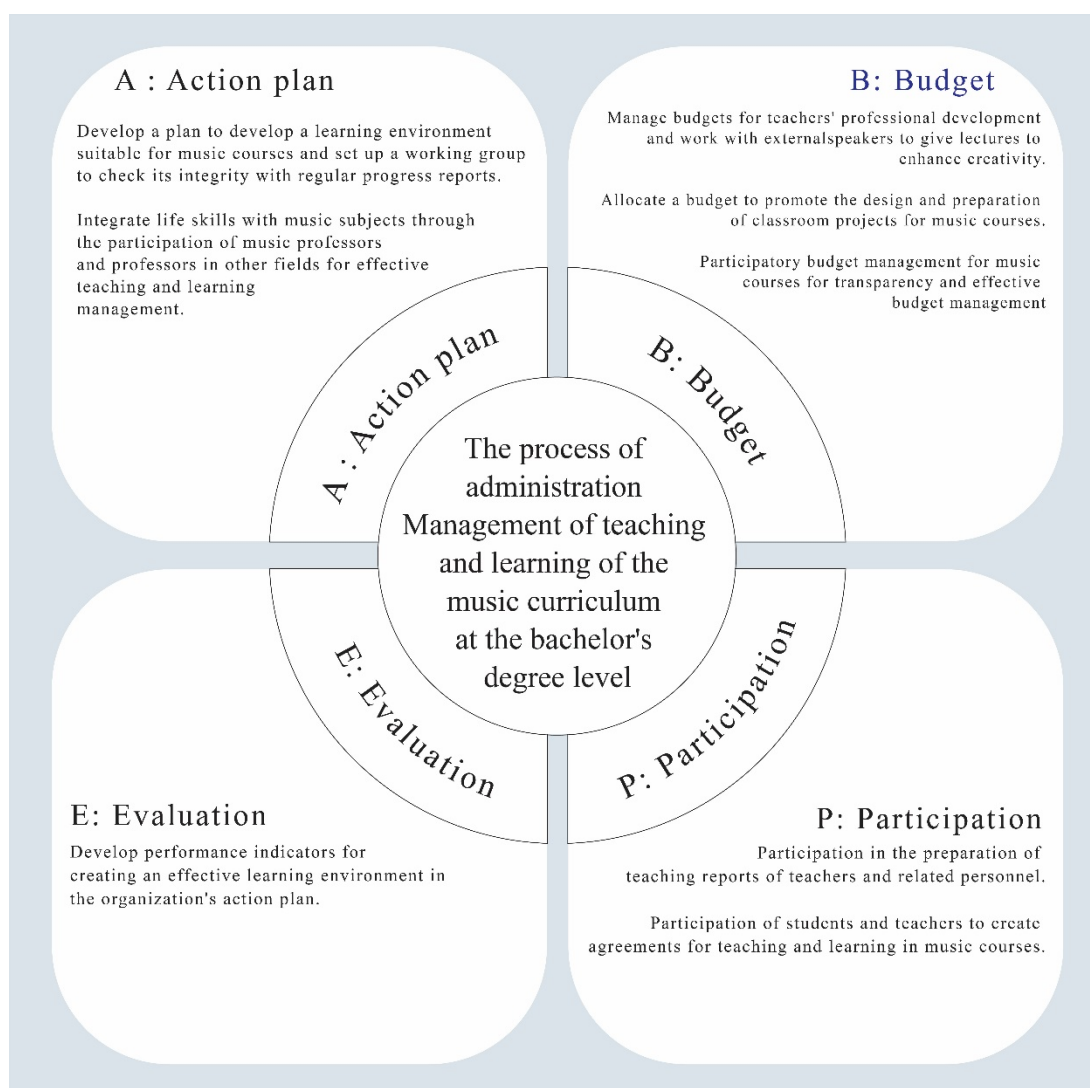
From the study of the current and desirable conditions of the Classroom Management: 8 Strategic it was found that the overall Classroom management was at a moderate level. The Teach Life Skills and Good Learning Habits has the highest average this is because the educational policy focuses on teaching teachers to infuse life skills and morality so that students can apply their skills to their future careers, according to Antika, Linda & Haikal, Moch & Budiyo, Agus. (2022). Said Prospective teachers of the 21st century need to prepare themselves in carrying out their profession as professional teacher candidates, namely by having good teaching skills. In addition, skills that support teaching skills also need to be possessed by prospective teacher students, such as life skills.

Classroom Management Preferred Situations: 8 Strategic Overall, Highest Level Especially in the aspect of creating an effective learning environment, that is the most desirable due to the changing

era that is driven by technology and innovation while maintaining the roots of the music culture sustainably. As a result, it needs to be developed in tandem with the changing era of education and student-centered learning, in line with Alsadoon, Ghossoon. (2017), Structured teaching practices and student-oriented teaching practices both contribute to a positive classroom environment, promoting teachers' self-efficacy. In the contexts of many countries the classroom environment is believed to impact student outcomes.

The Process of Administration Management of Teaching and Learning of The Music Curriculum at The Bachelor's Degree Level

There are 4 steps in the teaching and learning management process as follows:

A: Action Plan. Action plan: From the research, it was found that Planning in desirable conditions was at the highest level, with internal factors relating to teaching life skills and moral ethics. Instructors or course administrators should have a plan to develop a learning environment suitable for the music curriculum and establish a completion monitoring team with regular progress reports while

integrating life skills with music subjects through participation. Joint teachers and music teachers in other fields for effective teaching and learning management. This is in line with Etsu Abubakar, Bello (2022), which said that existing management practices and how they are implemented in organizations include: planning, implementation, organizing, supervising, staffing, supervising and budgeting the findings also revealed that adult education professionals should be involved in program planning in Moradi, Mehdi. (2019), the importance and role of lesson planning on classroom management numbered as follow:

- (1) Planning is the most appropriate skill that the teacher needs to create a successful one.
- (2) The effective teacher is the one who plan effective lessons.
- (3) Preparation is the most important thing a teacher does.

In addition, the following factors are related to the effects of lesson plan on classroom management:

- (1) Planning is a necessary skill to develop an organized learning environment.
- (2) Good planning minimizes class management problems.
- (3) A successful learning environment is the result of well lesson plan.

B: Budget. B: Budgeting From the results of the study the most desirable conditions in the budget should be developed to be as appropriate as possible. Teacher potential development Appropriate classroom design and project support In addition, budgets must be managed transparently for efficient budget allocation. This is consistent with Etsu Abubakar, Bello (2022), on the issue of the state agency should provide adequate infrastructural facilities in adult education centers. It also corresponds to Egorova, Ekaterina & Gloschenkova, Aleksandra. (2021), Budgeting as the most important element of the intra–university mechanism of innovative strategic development of the university focuses on educational and research business processes. It helps plan specific goals, develop indicators of their achievement, and justify the allocation of budgetary and extra budgetary funds by the expected result of expenditure.

P: Participation. P: Participation The study found that, in a desirable condition, the issues of reporting and building agreements on teaching and learning were of very high averages. This suggests that the workflow should be involved in the preparation of reports from relevant personnel and instructors. allowing students to concentrate more on teaching This is consistent with Pratton, Jerry & Hales, Loyde. (2015). It states that active student participation has a positive influence on student achievement of relatively special teaching materials are used. While participation by instructors and related personnel Henkin, Alan & Persson, Dorothy. (1992). Delineates and analyzes role sender (faculty) views of non–academic staff participation in organizational governance. studies four issue areas

(academic affairs, financial and personnel affairs, institutional affairs, and student affairs). There was considerable support for non-academic staff participation in governance. Results suggest limited roles in for non-academic employees in complex organizations where faculty are primary role senders, and no support for the significant redistribution of legitimate faculty rights and authorities. Therefore, promoting participation at all levels is an important part of driving effective teaching and learning management.

E: Evaluation. E: Evaluation: The study found that creating an effective learning environment Organizational management and planning were at the highest level. The important step is Develop performance indicators to create an effective learning environment in the organization's action plan. This is an important step that the organization must identify in the organization's action plan. This is consistent with Zajda, Joseph. (2021). It is argued that whatever the source of motivation for engaging students to perform in the classroom, whether intrinsic or extrinsic motivation, it is immensely important to influence and motivate students, so that they will eventually become intrinsically, rather than extrinsically motivated to learn and achieve. Furthermore, academically performing students need to set for themselves challenging, realistic and achievable goals and focus more on the task itself, rather than the result. It is essential to engage, empower, motivate, and inspire students so they can adapt and improve in academic achievement, and become lifelong learners. Motivated students should strive to become independent learners, employ self-regulated learning strategies, and take responsibility for their own learning, in order to reach their full. potential. In the evaluation section, it is important to create metrics that will serve as a tool to monitor operations and performance. A study by özyıldırım, Gülnar. (2021). It was found that the majority of teachers were able to evaluate the classroom environment, but they remained unsolved about how the classroom can be designed better. Besides, the teachers stated that their classroom environments performed. social, symbolic identity, and task instrumentality functions in a limited way for various reasons while largely functioning the shelter and security. Finally, the teachers emphasized that their classes did not fulfill growth and pleasure functions and that most of their desires about the classroom environment were related to these functions. Therefore, the evaluation according to the specified indicators and the reporting of performance results regularly.

Conclusion

Teaching and learning that is in line with the education policy and the current situation must be planned for efficient and effective management. In the situation of the outbreak of COVID-19 and the

operation in accordance with the education policy must be evaluated. Analyze and create operational guidelines to be able to operate continuously. From the research, teaching and learning management of general music courses at the university level, the important thing is Action Plan, Budget, Participation and Evaluation which is consistent with the current situation. However, each organization has in different contexts, the assessment and analysis of organizational situations is important to ensure proper teaching and learning management.

Recommendation

1) General music course administrators should develop organizational leadership skills in controlling and directing personnel by using the principles of fairness and clear division of workload.

2) Executives should assess the budget to be appropriate for the development of education according to the policies set and in the age of technology.

3) Executives should create participatory work at both the organizational level and involve students as much as possible. To create a process to drive effective teaching and learning management at all levels

4) Executives should at clear and concrete indicators of success in order to encourage personnel to have goals in work. However, personnel potential should be developed, and the morale of personnel at all levels should be developed

Research Suggestion

1) There should be follow-up research and evaluation of the management process for undergraduate music programs to bring the research results to other fields

2) There should be research to develop personnel potential in the situation of the COVID-19 outbreak.

3) There should be a study of the efficiency and effectiveness of applying technology and innovations in music teaching at the bachelor's degree level.

References

Alsadoon, Asso.Prof.Dr.Ghossoon. (2017). New Strategies to Develop Effective Learning Environments that Support Learners: Real Practical Cases Editor in Chief. *World Journal of Research and Review (WJRR)*, 5, 25–28.

- Antika, Linda & Haikal, Moch & Budiyo, Agus. (2022). Life skills and teaching skills: a correlational study of prospective teacher. *Edubiotik: Jurnal Pendidikan, Biologi dan Terapan*, 7, 1–6.
- Department of Education of Inner Mongolia Autonomous. (2021). Policy Interpretation of the "14th Five-Year Plan for Education Development in Inner Mongolia Autonomous Region"
- Egorova, Ekaterina & Glushchenko, Aleksandra. (2021). Budgeting at the university: Organizational solutions and methodological approaches. *International Accounting*, 22, 1225–1242.
- Etsu Abubakar, Bello. (2022). Strategies for effective management and administration of adult education agency in Niger State. *Lapai International Journal of Administration LIJAD*, 4(1), 155–172.
- Henkin, A.B. & Persson, D.M. (1992). Faculty as Gatekeepers: Non-academic Staff Participation in University Governance. *Journal of Educational Administration*, 30, 52–64.
- Huanyuan, Z.(2021). Problems In China's College Music Teaching in Recent Years. *International J.ofManagement& Education in Human Development* 2(2), 458–460.
- Liu, N. (2020). Mental health analysis and counseling of undergraduate students under the COVID–19 pandemic. *Shanxi J Soc Sci.*, 32,6–33.
- Le, Thi & Nguyen, N. (2020). Management Efficiency of Budgeting: Evidence from Public Universities in Vietnam. *International Journal of Accounting & Finance Review*,5, 105–115.
- Moradi, M.. (2019). Teacher's Attitudes Towards the Effects of Lesson Plan on Classroom Management: A Case Study of Sufi Sahab Zakur High School. *American International Journal of Social Science Research*, 4, 112–120.
- Özyildirim, Gülnar. (2021). How Teachers in Elementary Schools Evaluate Their Classroom Environments: An Evaluation of Functions of the Classroom Through an Environmental Approach. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 14(3), 180–194.
- Pratton, J. & Hales, L. (2015). The Effects of Active Participation on Student Learning. *The Journal of Educational Research*, 79, 210–215.
- Zajda, J. (2021). Motivation in the Classroom: Creating Effective Learning Environments. *Globalisation, Comparative Education and Policy Research*, 25, 17–34.

การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย
แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Promotion of political Behavior in Democratic System of students
In high school, Municipality School 5, Muang District, Songkhla Province

ดวงดาว พุดยอด¹, กันตภณ หนูทองแก้ว² และ สุปรีชา ชำนาญพุดิพร³

Duangdow Phutyod¹, Kantaphon Nuthongkaew² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand^{1,2,3}

E-mail: ¹d.nummarat@gmail.com

Retrieved March 27, 2023; Revised October 24, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.52

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองและแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 205 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 7 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนำไปปฏิบัติ รองลงมา ด้านทัศนคติ และด้านความรู้ และ 2) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย (1) การให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในรูปแบบที่หลากหลาย (2) การบรรจุเนื้อหาการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรทุกระดับชั้น (3) การส่งเสริมให้มีกิจกรรมการรณรงค์ระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง (4) การส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เน้นการปฏิบัติจริง (5) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวทีในการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองภายใต้การดูแลที่ชัดเจน (6) การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองหรือชมรมทางการเมือง (7) การให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิบัติ

ตนในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเป็นอิสระ และ (8) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวเข้ามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระบบประชาธิปไตยของนักเรียน

คำสำคัญ การส่งเสริม; พฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง; ระบบประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of this research article were to study the promotion of political behavior and guidelines for promoting of political behavior in democratic system of student in high school, Municipality school 5, Muang district, Songkhla province. The sample group consisted of 205 high school students. Samples were defined using Krejci and Morgan's ready-made tables. Seven of key informants were selected by purposive sampling. The research tools were questionnaires and interviews. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that: 1) the overall of the promotion of political behavior in democratic system of student in high school was at the highest level. When considering each aspect from highest to lowest, it was found that the highest average was implementation, followed by attitude and knowledge. 2) Guidelines for promoting political behavior and governance in a democratic system include: (1) providing knowledge about democracy in various forms (2) interpolating democratic governance content into the curriculum at every level (3) promotion of continuous democracy campaign activities (4) promoting proactive, practical teaching and learning (5) providing a forum for students to express their political opinions under strong supervision (6) supporting the establishment of political groups or clubs (7) giving importance to information or proposals regarding correct and independent democratic conduct, and (8) promoting and supporting families to participate in counseling regarding students' democratic conduct.

Keywords: Promotion; Political and Administrative Actions; Democratic System

บทนำ

ประเทศไทยมีแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมมาตั้งแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–

2544) มีจุดเน้นไปที่ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” นั่นคือต้องพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เสียก่อน หากคนมีคุณภาพแล้ว การพัฒนาประเทศ ด้านต่าง ๆ ก็จะมีเจริญหรือก้าวหน้าไปด้วย ในช่วงนั้นการศึกษาจึงได้รับความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาคนหรือทรัพยากร มนุษย์ยังคงต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ออนไลน์) ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่หลักของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาประเทศ มีกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562)

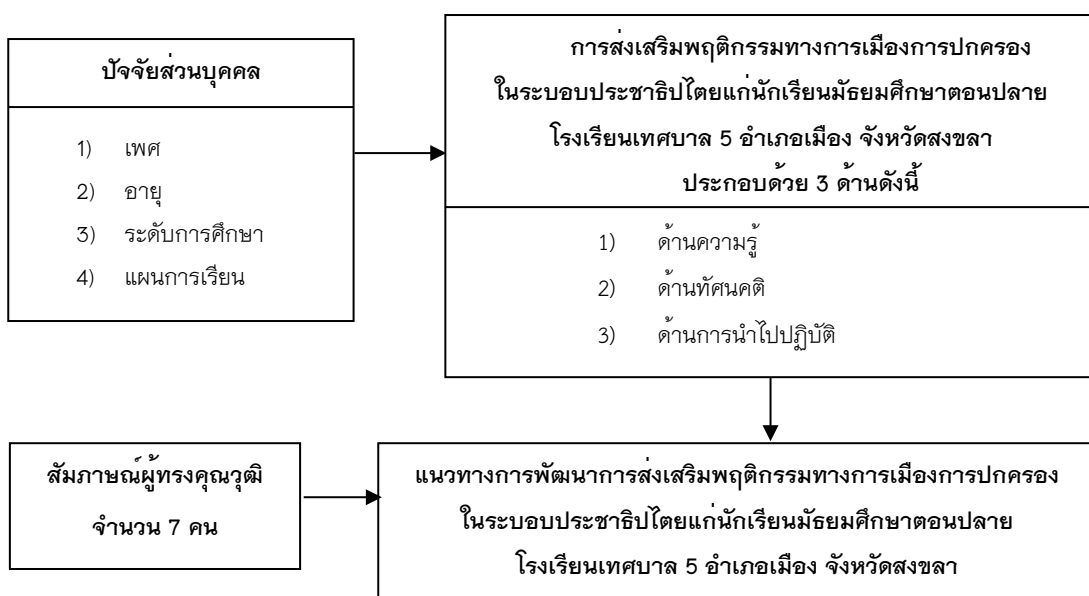
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันเพื่อเข้าใจเพื่อนมนุษย์ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือขัดแย้งด้วยสันติวิธี เป็นการเรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความรู้ใหม่ ๆ อย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานอย่างกว้างขวางพร้อมที่จะศึกษาเชิงลึกในเรื่องที่สนใจ ความรู้พื้นฐานกว้าง ๆ นี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยช่วยวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับสร้างความสนใจในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาและการเรียนรู้เพื่อการปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (ฐิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ, 2561) และการเรียนรู้เพื่ออยู่ในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเมืองการปกครองในแต่ละประเทศในโลกนี้ย่อมไม่เหมือนกัน และสิ่งหนึ่งที่ประชาชนในประเทศสามารถแสดงออกได้คือ พฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งประชาชนในประเทศนั้น ๆ จะต้องมีความรู้ว่าจะแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไรที่สอดคล้องกับระบบการปกครองของประเทศ และกลุ่มวัยที่จำเป็นจะต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้มากที่สุดคือ วัยรุ่นที่มีอายุ 15–18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กำลังจะเป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้นหากกลุ่มคนวัยนี้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่จะเกิดกับสังคมนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ เกิดความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือการปกครองโดยประชาชน ประชาชนปกครองกันเอง (self-government) ดังที่ อับราฮัม ลินคอล์น กล่าวว่า “ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” คือประชาชนเป็นเจ้าของอธิปไตย ดังนั้นอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้กำหนดตัวผู้ปกครองทั้งการแต่งตั้งและการถอดถอน โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองต้องเสนอตัวให้ ประชาชนเชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน เพื่อให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

ประชาธิปไตยประกอบไปด้วย หลักการสำคัญที่เปรียบเทียบกันของประชาธิปไตย 5 ประการ ประการแรก หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้กำหนดผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ประการที่สอง หลักเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประการที่สาม หลักความเท่าเทียม มนุษย์เกิดมาควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันใน เรื่องโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและ ความรู้ความสามารถเพื่อให้ประชาชนสามารถปกป้องประโยชน์ของตน ได้ ประการที่สี่ หลักกฎหมาย ปรัชญาสำคัญของกฎหมายคือชนชั้นใดเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ย่อมเพื่อ ประโยชน์ของ ชนชั้นนั้น ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยที่ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ ตั้ง จึงกำหนดให้ประชาชนมีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของ ประชาชน ประการที่ห้า หลักเสียงข้างมาก ยึดหลักที่ว่า การตัดสินใจใด ๆ ทางการเมืองต้องเป็นไปเพื่อ ประโยชน์ของประชาชน ส่วนใหญ่ จึงกำหนดให้เสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจ การตัดสินใจทางการเมืองของ เยาวชนในระบอบประชาธิปไตย (โชคชัย ศรีรักษา, 2565) ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องอาศัยสถาบันต่าง ๆ ให้เข้ามามีบทบาท เป็นพื้นฐานทางความคิด ทศนคติ และความเชื่อ ควรต้องประกอบด้วย ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง

2. พฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) คือ การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย์ (2563) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ผู้ปกครองในกำหนดนโยบายสาธารณะ อาจจะโดยตรงหรือทางอ้อม ในขณะที่ พิกุล มีมานะ และสนุก ลinghammatr (2560) ได้สำรวจ และรวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ โดยแบ่งออกเป็น 10 ความหมาย ดังนี้ 1) การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศเพื่อให้ตอบสนองต่อ ความต้องการ 2) ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบ หรือใช้สิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล หรือให้ การเลือกผู้นำในรัฐบาล 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการ รับรองว่าถูกต้อง 4) การใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตัวเอง 5) การละวางหรือแยก ตนเองออกจากการเมือง (Alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผล อะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชา หรือเมินทางการเมือง (Apathy) ที่เป็นการขาดความสนใจทาง การเมืองโดยสิ้นเชิง 6) ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง หรือเป็นผู้ที่ชอบทำกิจกรรม ทางการเมือง (Activists) 7) กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบไม่ใช้ความ รุนแรง 8) การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง หรือความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการ ปฏิบัติงานของทางราชการ (Bureaucratic Actions) 9) การกระทำที่กิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมือง ระดับชาติ (National Politics) และ 10) การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political Act)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา เช่น วีรดา ชุสักราน (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของบุคคลสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายโรงเรียน ฝ่ายชุมชน และฝ่ายนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งภาพรวมและรายด้าน 3. แนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในสถานศึกษา 2) บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) การพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตย ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง 4) ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 5) ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน 6) สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควร ยกย่องผู้ที่ปฏิบัติตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในขณะที่ วชิระ เสระทอง และเพ็ญณี แรอรท (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีความสำคัญ เนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เน้นการสอนความเป็นพลเมือง และสอนเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย เทคนิคและบทบาทของครูผู้สอนมีความสำคัญการใช้วิธีการสอนที่แตกต่างมีผลต่อการรับรู้การสอนด้วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์จะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ที่สุด อย่างไรก็ตามการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของเยาวชนยังไม่เข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองเท่าที่ควร ทั้งนี้ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกและแนวคิดของเยาวชนเช่นกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) เชิงปริมาณ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 454 คน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 205 คน โดยใช้สูตรของของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

2) เชิงคุณภาพ คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประธานนักเรียน ตัวแทนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ตัวแทนผู้ปกครองมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 7 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ แผนการเรียน

ตอนที่ 2 ระดับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนักที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2) เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกรายความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยเกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหรือนักเรียนมากำหนดเป็นข้อคำถาม

3) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .788

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ 205 คนและรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 205 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ จว.237/2565

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ 205 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 67.80 มีอายุ 17 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 และศึกษาแผนไทย – สังคม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	66	32.20
2. หญิง	139	67.80
อายุ		
1. ต่ำกว่า 16 ปี	5	2.40
2. 16 ปี	63	30.70
3. 17 ปี	75	36.60
4. 18 ปี	51	24.90
5. 18 ปีขึ้นไป	11	5.40
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาปีที่ 4	66	32.20
2. มัธยมศึกษาปีที่ 5	64	31.20
3. มัธยมศึกษาปีที่ 6	75	36.60
แผนการเรียน		
1. วิทย์-คณิต	61	29.80
2. ไทย-สังคม	106	51.70
3. ศิลปทั่วไป	38	18.50
โดยรวม	205	100.00

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$, $S.D = 0.88$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำไปปฏิบัติค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$, $S.D = 0.93$) อยู่ในระดับมาก

รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.53$, S.D = 0.95) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.43$, S.D = 0.77) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

(N = 205)

ข้อ	การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	ระดับความ คิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านความรู้	3.43	0.77	ปานกลาง
2.	ด้านทัศนคติ	3.53	0.95	มาก
3.	ด้านการนำไปปฏิบัติ	3.93	0.93	มาก
โดยรวม		3.63	0.88	มาก

1) ด้านความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการยึดหลักเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างและนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารประเทศภายใต้ตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไปในสภาอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านทัศนคติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนรู้สึกว่าการที่พ่อกำลัง พ่อแม่ และครอบครัวเป็นพื้นที่ปลอดภัยสามารถทำอะไรได้อย่างเสรี นักเรียนรู้สึกว่าสังคมเพื่อนในโรงเรียนมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และนักเรียนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนรู้สึกว่าการเมืองการปกครองของไทยเป็นไปตามทฤษฎีการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการนำไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างปานกลางถึงมาก โดยเรียงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนให้ความเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น นักเรียนยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่นและท่านเคยไปใช้สิทธิเลือกตั้งสภานักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนติดตามข่าวสารการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยผ่านรูปแบบต่าง ๆ ได้อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาประกอบด้วย

1) ด้านความรู้ โดยการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ทุกช่วงวัย เพื่อให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2) ด้านทัศนคติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการให้นักเรียนลงมือทำเอง ปฏิบัติเอง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยไม่มีความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

3) ด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักในประชาธิปไตย ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้อง ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างครบถ้วนให้ถูกต้องปราศจากการบิดเบือน และควรมีการวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผล ผูกให้เรียนรู้และยอมรับความคิดเห็นต่างเคารพระเบียบของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และยึดเสียส่วนมากเป็นหลักภายใต้หลักประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า ครอบครัวยุคใหม่ โรงเรียน และสังคมรอบข้าง เป็นส่วนหนึ่งในการให้ความรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ช่วยกับทำให้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้การเลือกตั้งมีความโปร่งใสและมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติและทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านความรู้ยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนยังเป็นรูปแบบเดิม เทคนิคและการสอนของครูผู้สอนยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งการเรียนหรือการให้ความรู้จำเป็นจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย

ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งครูต้องมีเทคนิคการสอนเหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิระ เสงระทอง และ เพ็ญมี แรอรท (2562) ที่พบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการศึกษาเป็นทางการพัฒนาประชาธิปไตยที่สำคัญ เนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เน้นการสอนความเป็นพลเมืองและสอนเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย เทคนิคและบทบาทของครูผู้สอนมีความสำคัญการใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้การสอนด้วยการให้ผู้เรียนวิเคราะห์จะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ที่สุด อย่างไรก็ตามการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของเยาวชนยังไม่เข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองเท่าที่ควร ทั้งนี้ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกและแนวคิดของเยาวชนเช่นกัน

2. ด้านทัศนคติ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านทัศนคติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนได้ซึมซับและเรียนรู้ระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจากสถานศึกษาและครอบครัว ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตนทั้งของครูและครอบครัวเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและการเรียนการสอน ที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดมีพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ นอกจากนี้ หากมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมการมีประชาธิปไตย ได้รับความรู้ ได้ฝึกฝน อบรม เห็นตัวอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการระบอบการปกครอง สอดคล้องกับแนวคิดของจักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย (2563) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมและขึ้นอยู่กับทัศนคติ ซึ่งทัศนคติมาจากการรับรู้ของตนเอง ครอบครัว และสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ

3. ด้านการนำไปปฏิบัติ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยด้านการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมการมีประชาธิปไตย ได้รับความรู้ ได้ฝึกฝน อบรม เห็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสอดแทรกพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต เด็กเยาวชน ก็จะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านวิถีการสร้างเสริมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของจักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย (2563) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองในการกำหนดนโยบายสาธารณะอาจจะโดยตรงหรือทางอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรดา ชุลิกราน (2544) ที่พบว่าวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาประกอบด้วย

1. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านความรู้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ทุกช่วงวัย เพื่อให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และมีรูปแบบที่หลากหลาย

2. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านทัศนคติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยการให้นักเรียนลงมือทำเอง ปฏิบัติเอง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความแลกเปลี่ยนทัศนคติความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยไม่มีความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถานศึกษา

3. แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมุ่งเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดความตระหนักในประชาธิปไตย ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้อง ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างครบถ้วนให้ถูกต้องปราศจากการบิดเบือน และควรมีการวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผล ผูกให้เรียนรู้และยอมรับความคิดเห็นต่างเคารพระเบียบของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม และยึดเสียส่วนมากเป็นหลักภายใต้หลักประชาธิปไตย สอดคล้องงานวิจัยของวีรดา ชูลีกราน (2544) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ครูต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานความถูกต้องและมีเหตุผลสนับสนุน 2) สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา “การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยด้านการนำไปปฏิบัติแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” พบว่า

การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนหรือเยาวชนนั้น ครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง โดยการเปิดรับความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง พุดคุยเรื่องการเมือง ทำตัวอย่างให้เห็นเพื่อให้ให้นักเรียนเป็นผู้ที่เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สถาบันการศึกษา ก็เป็นสถาบันสำคัญรองจากครอบครัว ดังนั้น การเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่จำเป็นจะต้องให้นักเรียนมีความรู้เมื่อขึ้นมัธยมศึกษา แต่สถาบันการศึกษาต้องให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่วัยประถม ผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย เพราะหากมาให้ความรู้เมื่อนักเรียนเข้าวัยพร้อมที่จะเลือกตั้งนั้น เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองที่ช้าเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่เหมาะสมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านความรู้

1. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านทัศนคติ

1. ครูควรให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเมืองการปกครองของไทยโดยการบรรจุลงในรายวิชาที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน

ด้านการนำปฏิบัติ

1. ครอบครัว สถานศึกษาและชุมชนควรเข้ามาร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอ

2. ผู้บริหาร ครู และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในทุกระดับชั้น ด้วยวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยกับพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ วงษ์บุญนาทวาทย์. (2563). *การบริหารราชการไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โชคชัย ศรีรักษา. (2565). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบบประชาธิปไตย. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 5(1), 23–37.
- ฐิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และคณะ. (2561). การพัฒนานักกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 343–365.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิกุล มีมานะ และสนุก สิงห์มาตร. (2560). รูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(2), 135–149.
- วชิระ เสระทอง และเพ็ญณี แรอรท. (2562). การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5*, 593–601.
- วีรดา ชูลีกราน. (2544). *แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2565). *การพัฒนาประเทศ*. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2565, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2562
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 / สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc–Graw Hill.
- Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1–55.

**การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล
Academic administration affecting skill in the 21st century of school under The
Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan**

นุจรี นูวบุตร¹ และ วรณรี ปานศิริ²

Nujaree Noowabut¹ and Wannaree Pansiri²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

Rattanakosin College of Innovation Management, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹nujaree11tkk@gmail.com; ²Wannaree.Pan@rmutr.ac.th

Retrieved January 11, 2023; Revised March 7, 2023; Accepted March 13, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.53

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 272 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

2. ปัจจัยการบริหารงานวิชาการส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ; ทักษะในศตวรรษที่ 21; สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์

Abstract

This Article aimed to (1) analyze the relationship between academic administration and learning in the 21st century of school under The Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan and (2) analyze the factors of academic administration affecting learning in the 21st century of school under The Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan. The research model was quantitative research. The sample consisted of 272 school administrators and teachers using simple random sampling. The research tool was questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, statistics, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research results showed that

1. The relationship between academic administration and 21st century skills of educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office were statistically significant positive effect at the .01 level.

2. Academic administration factors affecting 21st century skills of educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office were statistically significant at the .05 level.

The knowledge gained from this research could be used as information for the development of academic administration that influences 21st century skills and was a guideline for developing students' learning skills in the future.

Keywords: Academic administration; 21st century skill; The Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศ จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาคูณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งการการศึกษาเป็น

เครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

ดังนั้นการศึกษาจะต้องก้าวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทยในสังคมให้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างมั่นคงและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล ซึ่งการพัฒนาการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้บัญญัติให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผูกทักษะ กระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้วแต่เกิดจากการบริหารงานของสถานศึกษา ที่ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก สอดคล้องกับ (สดใส ศรีสวัสดิ์, 2565) กล่าวไว้ว่า ในการจัดการศึกษาทุกระดับ วิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มี คุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ วิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน คนทั่วไปหรือแม้แต่นักวิชาการมักพิจารณาคุณภาพ และความสำเร็จของโรงเรียนที่ผลงานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งคุณภาพทางวิชาการโดยทั่วไปจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) ตามที่กฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีความเป็นเอกภาพและหลากหลายในทางปฏิบัติ ทั้งทางด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พร้อมทั้งกำหนดขอบข่ายภารกิจการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ซึ่งขอบข่ายภารกิจการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการ ถือเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยเกิดผลสำเร็จทางการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ (ดวงเดือน แก้วผ่าย, 2558) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จและออกไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความก้าวหน้าทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของคนไทยในศตวรรษที่ 21 จากกรอบความคิดทักษะเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม เกิดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่

21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศและต้องการให้ประชากรมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำศรีษะเกษ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบและดูแล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 18 โรงเรียน รับผิดชอบการบริการและการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–6 ครอบคลุมพื้นที่ใน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองประจำศรีษะเกษ อำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย อำเภอกุยบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอปราณบุรี อำเภอหัวหิน และอำเภอทับสะแก จากผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ, 2565) จากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่าด้านคุณภาพผู้เรียน จุดที่ควรพัฒนามากที่สุดคือ ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ทักษะความสามารถการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย การสร้างนวัตกรรม และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยยังประสบกับปัญหาเด็กวัยเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างต่ำ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนยังขาดนั้นล้วนแล้วแต่เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เป็นผลมาจากระบบบริหารจัดการคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ดี ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จากสภาพปัญหาและเหตุผลจำเป็นอย่างยิ่งด้านคุณภาพของผู้เรียนที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่า เป็นผลมาจากระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียน ที่ต้องใช้กระบวนการบริหารวิชาการและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำศรีษะเกษ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำศรีษะเกษ นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 และเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไปในอนาคต

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำศรีษะเกษ เพื่อนำผลงานวิจัยที่ได้ไปพัฒนางานวิชาการและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการ

จากแนวคิดการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย (พิมพ์ใจ พุฒจิตร์สุส, 2562; จิราพร ลิ้มประเสริฐ, 2559; สนธิ สถาพร, 2558; ธัญชนก พูนยศ, 2558) พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานและการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทุกประเภทในสถานศึกษา เกี่ยวกับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียน โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

จากแนวคิดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย (กฎกระทรวงเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, 2550; กระทรวงศึกษาธิการ, 2546; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; ธัญชนก พูนยศ, 2558; ดวงเดือน แก้วฝ่าย, 2558) พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นและการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการเรียน การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนและจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ มีการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งจากขอบข่ายงานวิชาการดังกล่าว

เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยเกิดผลสำเร็จทางการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ความหมายทักษะในศตวรรษที่ 21

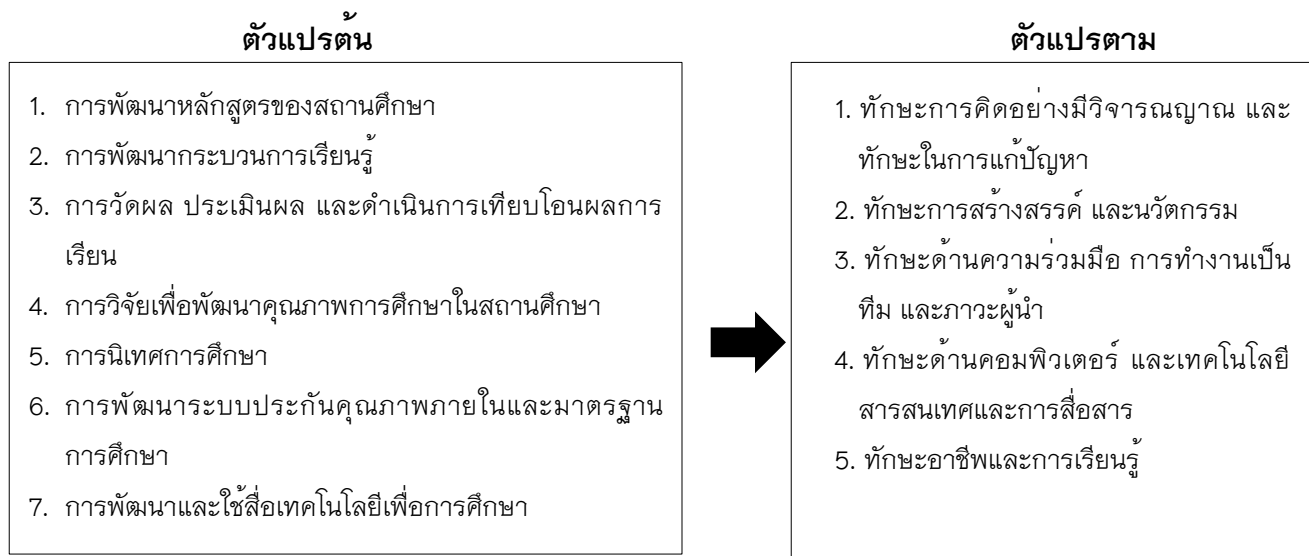
จากแนวคิดความหมายทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย (วรารมณ์ ศรีจันทร์พาล, 2565; พัทธนันท์ รชตะไพโรจน์, 2559) พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถและทักษะที่สำคัญที่บุคคลพึงมีและใช้การดำรงชีวิตที่พื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ให้ทันและพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต ในการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายจนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ มีคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม มีทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเกิดทักษะด้านอาชีพและการเรียนรู้

ทักษะในศตวรรษที่ 21

จากแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; วรารมณ์ ศรีจันทร์พาล, 2565; สุริยาพร นพกรเศรษฐกุล, 2561; บันเย็น เพ็งกระจ่าง, 2561; วิจารณ์พานิช, 2556; เอกชัย พุทธสอน, 2556) พบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจากการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวเป็นทักษะทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต เป็นทักษะสำหรับประเทศไทยที่ควรพัฒนาให้สอดคล้องและสืบเนื่องกันกับบริบททางสังคมให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เกิดการพัฒนาขีดความสามารถทางด้านทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ตนเองสามารถประสบผลสำเร็จในยุคของศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสอดคล้องกับ (ชัยชนก พูนยศ, 2558) และ (ดวงเดือน แก้วฝ่าย, 2558) ประกอบด้วย 7 ด้าน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะ สอดคล้องกับ (วรารมณ์ ศรีจันทร์พาล, 2565) และ (บันเย็น เพ็งกระจ่าง, 2561) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 18 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน 36 คน ครูผู้สอน 806 คน รวมทั้งสิ้น 842 คน (ข้อมูลบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ณ วันที่ 14 มิถุนายน 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 272 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มีทั้งหมด 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 7 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 7) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ทักษะ คือ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 4) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือการวิจัยด้วยการหาค่า IOC (Index of Intend–Objective Congruence) ของแต่ละข้อพบว่ามีค่าระหว่าง 0.8–1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbac, 1951) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 รวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามให้เรียบร้อย จำนวน 272 ชุด โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาจำนวน 272 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 จัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผลแสดงดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

ปัจจัย	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ	ด้านการพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ (X_2)	ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (X_3)	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน	ด้านการนิเทศการศึกษา (X_5)	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ	ทักษะในศตวรรษที่ 21 (Y)
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (X_1)	1.00	0.465**	0.357**	0.741**	0.274**	0.527**	0.622**	0.746**
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)		1.00	0.350**	0.597**	0.093	0.447**	0.493**	0.529**
ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (X_3)			1.00	0.422**	0.168**	0.298**	0.548**	0.493**

ปัจจัย	ด้านการพัฒนา หลักสูตรของ	ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ (X ₂)	ด้านการวัดผล ประเมินผล และ	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน	ด้านการนิเทศการศึกษา (X ₅)	ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน	ด้านการพัฒนาและใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อ	ทักษะในศตวรรษที่ 21 (Y)
ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาใน สถานศึกษา (X ₄)				1.00	0.357**	0.168**	0.350**	0.493**
ด้านการนิเทศ การศึกษา (X ₅)					1.00	0.323**	0.648**	0.697**
ด้านการพัฒนา ระบบประกัน คุณภาพภายใน และมาตรฐาน การศึกษา (X ₆)						1.00	0.561**	0.506**
ด้านการพัฒนา และใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา (X ₇)							1.00	0.730**
ทักษะในศตวรรษ ที่ 21 (Y)								1.00

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($r = 0.746$) การนิเทศการศึกษา ($r = 0.697$) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($r = 0.730$) มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($r = 0.529$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($r = 0.493$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($r = 0.493$) และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($r = 0.506$)

**ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์** ผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะใน
ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

การบริหารงานวิชาการ	b	S.E. _b	Beta	t-values	p-values
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (X_1)	0.267	0.038	0.331	6.937	0.000
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_2)	0.075	0.028	0.106	2.657	0.008
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน (X_3)	0.051	0.023	0.085	2.265	0.024
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา (X_4)	0.152	0.044	0.203	3.450	0.001
ด้านการนิเทศการศึกษา (X_5)	0.206	0.036	0.200	5.808	0.000
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา (X_6)	-0.099	0.037	-0.117	-2.715	0.007
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา (X_7)	0.219	0.035	0.306	6.189	0.000
R = 0.862	R ² =0.743 S _e =0.159			F=108.85	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการ
พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่งผลต่อ
ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.74 และสามารถนำ
ปัจจัยการบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน ไปพยากรณ์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 74.30

อภิปรายผลการวิจัย

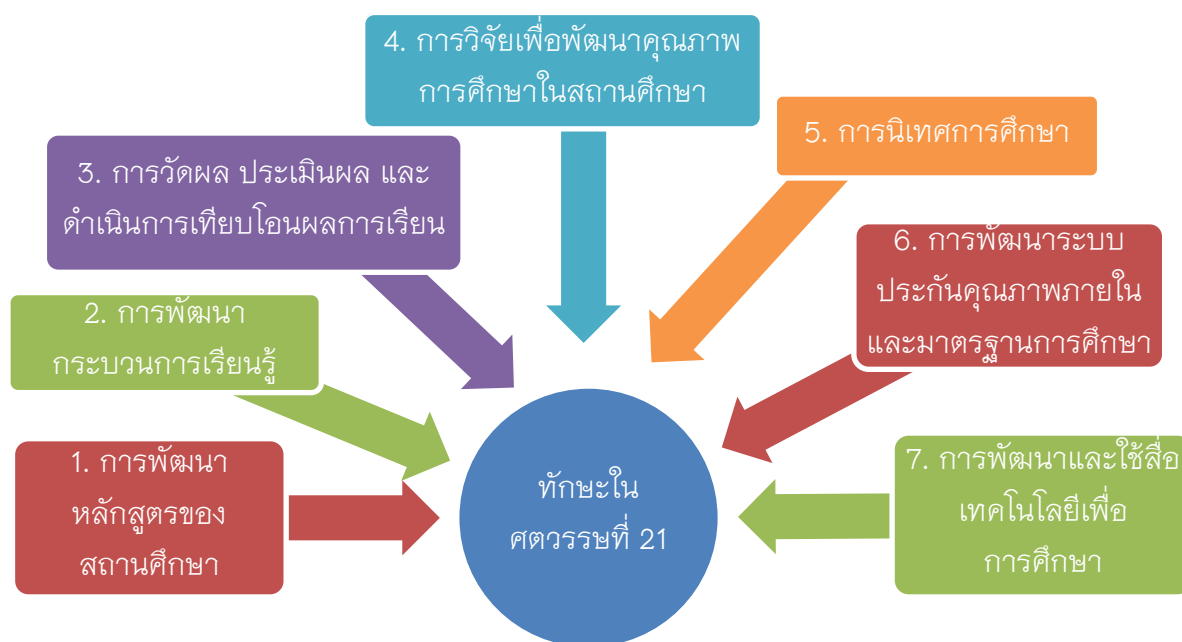
1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะ
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จและถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก และสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรม มีความรู้และทักษะตามศักยภาพ สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ, 2564) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ผลการวิจัยพบว่า ผลงานวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัย (ดวงเดือน แก้วฝ่าย, 2558) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านกับคุณภาพผู้เรียนในแต่ละด้าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และยังสอดคล้องกับ (ธัญชนก พูนยศ, 2558) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการกับทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ พบว่า การบริหารงานวิชาการส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถนำการบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้านไปพยากรณ์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ได้ร้อยละ 74.30 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก และสามารถปรับตัวในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในศตวรรษที่ 21 นี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ, 2564) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนใน

ศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ(ธัญชนก พูนยศ, 2558) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ (ดวงเดือน แก้วฝ่าย, 2558) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย จากแผนภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการที่ดีจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและศักยภาพในสังคมก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างมั่นคงและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล สามารถพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพนั้น จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จและออกไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

ของสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาความก้าวหน้าทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของคนไทยในศตวรรษที่ 21

สรุป

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล มีความสัมพันธ์กันทางบวก กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และการบริหารงานวิชาการส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถนำการบริหารงานวิชาการทั้ง 7 ด้าน ไปพยากรณ์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑลได้ร้อยละ 74.30

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล ควรพัฒนาและบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา อาทิเช่น จัดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาพร้อมทั้งติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.2 ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านทักษะอาชีพและการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปริมณฑล ควรตระหนัก ในการส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยศึกษาสภาพปัญหา ลงพื้นที่ภาคสนาม สรุปรวข้อมูล สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความต้องการเพื่อเป้าหมายความสำเร็จ และนำข้อมูลมาดำเนินการแก้ไข เพื่อปรับปรุงผลลัพธ์ของผู้เรียนทุกคน โดยระดมความคิดเห็นวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานวิชาการและฝ่ายบริหารงานทั่วไปร่วมกันเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไปที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจวบศิริชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 152–173
- จิราพร ลีมีประเสริฐ. (2559). ผลการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงเดือน แก้วฝ่าย. (2558). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธัญชนก พูนยศ. (2558). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- บันเย็น เพ็งกระจ่าง. (2561). การพัฒนาครูด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ คลองหลวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก.
- พัทธนันท์ รชตะไพโรจน์. (2561). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- มูนา จารง. (2558). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วรารณ ศรีจันทร์พาล. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 สถาบันพระบรมราชชนก (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพะเยา.

- สนธิ สถาพร. (2558). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สดใส ศรีสวัสดิ์. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคภาคย์*, 16(45), 590
- สุริยาพร นพกรเศรษฐกุล. (2561). *ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 1.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีทัศน์ (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีทัศน์. ประจำปีทัศน์: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีทัศน์.*
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). *แนวโนม้การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในการศึกษาผู้ใหญ่.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Digital Technology Applications for Educational Management of Schools
under Office of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan

สุรพงษ์ อนันต์ธนสาร¹ และ สมใจ สืบเสาะ²

Surapong Anantanasarn¹ and Somjai Suebsor²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand^{1,2}

E-mail: ¹surapongnfe2515@gmail.com; ²somjai.sub@rmutr.ac.th

Retrieved December 29, 2022; Revised February 25, 2023; Accepted March 1, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.54

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเป็นกรอบการวิจัยพื้นที่วิจัยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือครูและนักศึกษา จำนวน 362 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ ในภาพรวมและรายด้าน สถานภาพและอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล; การจัดการศึกษา; สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to (1) explore the digital technology applications for the educational management of schools under the Office of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan, and (2) compare the digital technology applications for the educational management of schools under the Office of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan, classified by status, gender, and age. This research was quantitative research. The concept of educational management was used as the research framework. The research area was educational institutions under the Office of the Promotion of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan Province. The sample group consisted of 362 teachers and students. Samples were defined using Krejci and Morgan's ready-made tables. The research used a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance.

The findings showed that

1. The digital technology applications for the educational management of schools under the Office of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan, aspect was at the high level.

2. Comparison of the application of digital technology in educational management of educational institutions under the Office of the Promotion of Non-Formal and Informal Education, Prachuap Khiri Khan Province, classified by status, gender, and age, it was found that overall and, in each aspect, status and age were significantly different at the .05 level. On the other hand, gender was not significantly different at the .05 level.

The knowledge gained from this research was beneficial to educational institutions in developing teachers in terms of readiness and application of digital technology for effective learning management and student development.

Keywords: Digital Technology Application; Educational Management; School

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานและดำรงชีวิตของคนจำนวนมาก โดยเฉพาะในกระบวนการทำงานจะพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงาน การขับเคลื่อนองค์กร ส่วนใหญ่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้เกิดการทำงานในรูปแบบใหม่ เพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น เร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นการพัฒนาความเจริญการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาทางสังคมในด้านต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกันสอดคล้องกับความสำเร็จทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาของชาติทั้งในส่วนที่เป็นความมุ่งหมายหลักการของการจัดการศึกษา สิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนภารกิจหลักตามแผนพัฒนาประเทศ และนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสร้างและขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเรียนรู้ได้สะดวก และตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่จำกัดการรวมตัวของผู้คนเพื่อมิให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีผลกระทบกับการศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาของ กศน.ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาจึงควรมีแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการออกแบบการเรียนรู้ให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทความวิจัยนี้นำเสนอ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกเพศ ทุกวัย และเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้วางแผน พัฒนา ส่งเสริม ให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพ เพศ และอายุ

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้สอนและนักศึกษาที่มีสถานภาพต่างกันจะมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนและนักศึกษาที่มีเพศต่างกันจะมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนและนักศึกษาที่มีอายุต่างกันจะมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

Cearley, Walke, Burke, & Searle (2017) กล่าวว่า Digital Technology Platform ที่เป็นฐานรากที่สำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางออนไลน์ อาทิเช่น Social media, Online games and Applications, Multimedia, Productivity Applications, Cloud computing and Mobile devices โดยจะมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นกระดูกสันหลัง (Backbone) ที่จะมารองรับการทำกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งด้านธุรกิจและสังคม

Behringer (2012) กล่าวว่า เทคโนโลยีที่ทำให้ส่งผ่านข้อมูลปริมาณมากผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ซึ่งอาจไม่ต้องการร้องขอจากผู้รับได้และนอกจากที่จะส่งข้อมูลสื่อสารระหว่างคนกับคน คนกับเครื่องจักรและเทคโนโลยีดิจิทัลยังสร้างการติดต่อสื่อสารระหว่างเครื่องจักรด้วยกันได้ เทคโนโลยีดิจิทัลยังทำให้ทุกอย่างอยู่ใกล้กันในโลกเสมือนจริง

PC Magazine (2014) กล่าวว่า เทคโนโลยีที่เป็นกำลังใจเหมือนร่มที่คลุมผลิตภัณฑ์และโซลูชันที่ใช้คอมพิวเตอร์ทุกชนิด และรวมถึงระบบหรือโปรแกรมการทำงานใช้คอมพิวเตอร์และแก้ไขปัญหาด้วยคอมพิวเตอร์

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ทักษะความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานโดยการนำเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสารออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ ในการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกันด้านการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

นันทรัตน์ ปีสาร (2547) กล่าวว่า การจัดการศึกษา คือ การดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายหรือจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด มีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีสุขภาพอนามัยและจิตใจที่ดีพร้อมที่จะบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

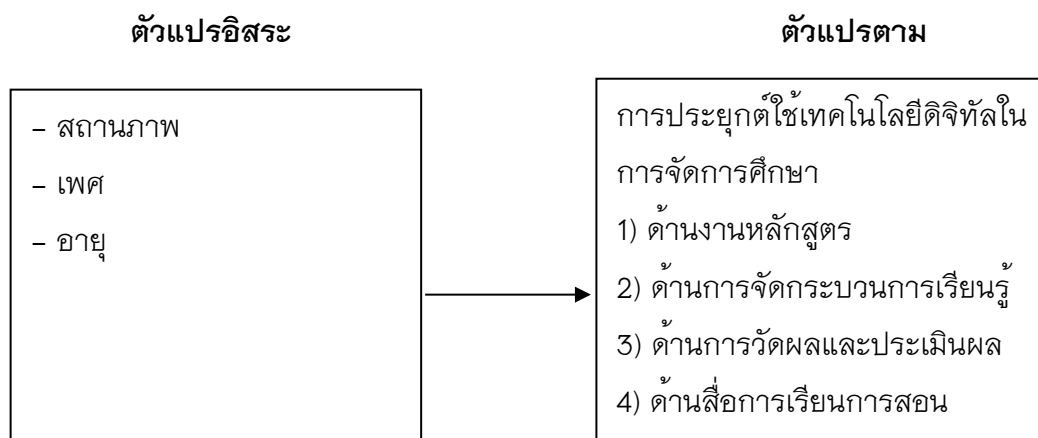
สุรพงษ์ คงสัตย์ (2554) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโต และมีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณธรรมสูง

สงฆ์ ไชยยา (2560) ได้กล่าวว่า กระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกฝน การอบรม และสั่งสมเป็นประสบการณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญทางความคิดสติปัญญาและเป็นพลเมืองในสังคมที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการศึกษาที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโต มีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณธรรมสูง โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ การฝึกทักษะ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิทยาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อบ่งชี้เรื่องการจัดการศึกษา และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งหมด 14 ด้านแต่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากค่าความถี่ที่แหล่งข้อมูลส่วนใหญ่เลือกเป็นประสิทธิผลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 6,317 คน (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนและนักศึกษา จำนวน 362 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ได้รับคำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.94

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try Out) กับครูผู้สอนและนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพ แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจัดส่งให้สถานศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 362 ฉบับ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างและขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 1 เดือน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 362 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ววิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืน ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ในการตอบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

4. เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และหาผลการทดสอบพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านงานหลักสูตร	4.18	0.71	มาก
2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.21	0.69	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.22	0.68	มาก
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.24	0.70	มาก
สรุปภาพรวม	4.21	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านงานหลักสูตร ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสถานภาพ

ความคิดเห็น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการศึกษา	สถานภาพ				t	Sig (2-tailed)
	ครูผู้สอน		นักศึกษา			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านงานหลักสูตร	4.56	0.42	4.13	0.73	5.599	0.000*
ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.49	0.53	4.17	0.70	3.500	0.001*
ดานการวัดและประเมินผล	4.56	0.45	4.17	0.69	4.895	0.000*
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.58	0.47	4.20	0.71	4.674	0.000*
รวม	4.55	0.42	4.17	0.66	5.098	0.000*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า สถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ความคิดเห็นด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการศึกษา	เพศ				t	Sig (2-tailed)
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านงานหลักสูตร	4.15	0.74	4.19	0.70	-.564	0.573
ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.15	0.74	4.23	0.67	-1.051	0.294
ดานการวัดและประเมินผล	4.18	0.76	4.24	0.64	-.739	0.461
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.20	0.75	4.27	0.67	-.902	0.368
รวม	4.17	0.70	4.23	0.63	-.865	0.388

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ T-test พบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามอายุ

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการจัดการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลังสอง เฉลี่ย (MS)	F	Sig
1. ด้านงานหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	6.33	3	2.11	4.27	0.006*
	ภายในกลุ่ม	176.72	358	0.49		
	รวม	183.05	361			
2. ด้านการจัดกระบวนการ เรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3.82	3	1.27	2.69	0.046*
	ภายในกลุ่ม	169.02	358	0.47		
	รวม	172.83	361			

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการจัดการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลังสอง เฉลี่ย (MS)	F	Sig
3. ดานการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.96	3	1.32	2.88	0.036*
	ภายในกลุ่ม	163.82	358	0.46		
	รวม	167.77	361			
4. ดานสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.00	3	1.00	2.06	0.105
	ภายในกลุ่ม	173.39	358	0.48		
	รวม	176.39	361			
สรุปภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.10	3	1.37	3.28	0.021*
	ภายในกลุ่ม	149.23	358	0.42		
	รวม	153.33	361			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า อายุแตกต่างกันความคิดเห็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อายุแตกต่างกันความคิดเห็นด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นด้านสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์ว่าค่าเฉลี่ยคู่ไหนที่แตกต่างกันหรือทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามอายุ

การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลใน การจัดการศึกษา	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	15-25 ปี	26-35 ปี	36-45 ปี	46 ปี ขึ้นไป
1. ดานงานหลักสูตร	15 – 25 ปี	4.10	0.75	–	–0.180	–0.400*	–0.260
	26 – 35 ปี	4.28	0.67	–	–	–0.220	–0.080

การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลใน การจัดการศึกษา	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	15–25 ปี	26–35 ปี	36–45 ปี	46 ปี ขึ้นไป
	36 – 45 ปี	4.50	0.53	–	–	–	0.140
	46 ปีขึ้นไป	4.36	0.46	–	–	–	–
2. ด้านการจัด กระบวนการเรียนรู้	15 – 25 ปี	4.14	0.71	–	–	–0.160*	–0.330
	26 – 35 ปี	4.30	0.70	–	–	–	–0.170
	36 – 45 ปี	4.47	0.57	–	–	–	–
	46 ปีขึ้นไป	4.27	0.50	–	–	–	–
3. ด้านการวัดและ ประเมินผล	15 – 25 ปี	4.16	0.70	–	–0.110	–0.370*	–0.060
	26 – 35 ปี	4.27	0.72	–	–	–0.260	0.050
	36 – 45 ปี	4.53	0.53	–	–	–	0.310
	46 ปีขึ้นไป	4.22	0.48	–	–	–	–
รวม	15 – 25 ปี	4.15	0.67	–	–0.140	–0.350*	–0.140
	26 – 35 ปี	4.29	0.66	–	–	–0.210	0.000
	36 – 45 ปี	4.50	0.52	–	–	–	0.210
	46 ปีขึ้นไป	4.29	0.43	–	–	–	–

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามอายุโดยภาพรวมพบว่า อายุ 15 – 25 ปี กับอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 1 คู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านที่แตกต่างมี 3 ด้าน คือด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ในแต่ละด้าน อายุ 15 – 25 ปี กับอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 1 คู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อเชื่อมโยงแหล่งความรู้บนโลกอินเทอร์เน็ตให้ถึงผู้เรียนได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัญชา วงศ์คำภา (2563) ที่ทำการศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยวิชัญ เหมปัญญา (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า 1. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามสถานภาพ พบว่าสถานภาพต่างกันการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสถานภาพความเป็นครูและนักศึกษาซึ่งมีหน้าที่และบทบาทที่ต่างกันมีผลให้การแสวงหาองค์ความรู้รอบด้าน ทักษะความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิรา ขานพล (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะดิจิทัลของครูที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

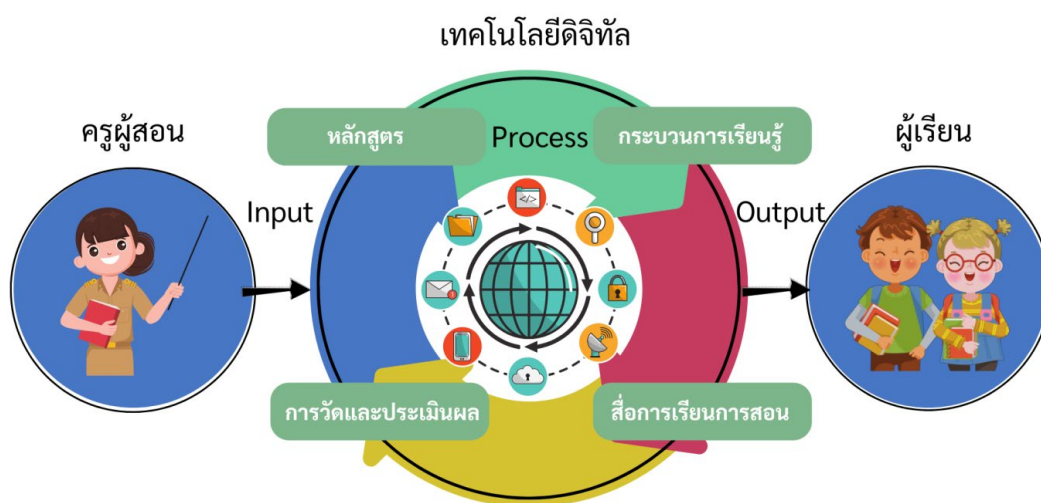
2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามเพศ พบว่าเพศต่างกันการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตประจำวันของทุกคนไม่ว่าเพศชายหรือหญิง การดำรงชีวิต การทำงานล้วนแล้วต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญ จึงส่งผลให้ความคิดเห็นในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพร กองคา (2554) สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

3. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามอายุ พบว่า อายุแตกต่างกันความคิดเห็นด้านงานหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกัน ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานด้านหลักสูตรการศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการวัดและประเมินผลต้องใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ แก้วสืบ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพนัส นิคม จังหวัดชลบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพร กองคา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ส่วนความคิดเห็นด้านสื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันครูผู้สอน และนักศึกษา มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ทั้งในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติงาน และใน

การเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้สะดวกและสามารถเลือกใช้สื่อแต่ละประเภทได้หลากหลายตามความต้องการของแต่ละบุคคลและช่วงวัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย คือ แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการออกแบบการเรียนรู้ให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในกระบวนการจัดการศึกษาทำให้การเรียนการสอนมีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ทำให้เปิดโลกกว้างได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนทำให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์สู่การปฏิบัติได้จริง มีการปรับวิธีการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การใช้สื่อดิจิทัล การใช้แอปพลิเคชันมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันโลกไซเบอร์

ภาพที่ 2 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยสังเขปดังนี้

1) ด้านงานหลักสูตร นำเทคโนโลยีระบบคลาวด์ (Cloud) หรือ Google Drive ไปใช้ในการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ การรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ ข้อมูลของสถานศึกษา มากำหนดทิศทางเป้าหมายในการดำเนินการจัดระบบการเรียนการสอน

2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนำ Application ด้านการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรม Kahoot Quizizz Plicker เพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยกำหนดกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ เครื่องมือ/สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องใช้

3) ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินกระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการสร้างองค์ความรู้หรือชิ้นงาน ซึ่งอาจทำได้ด้วยการให้ผู้เรียนจัดทำเป็นวิดีโอหรือเอกสารเพื่ออธิบายวิธีการหรือขั้นตอนที่ได้ทำในระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูอาจใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (Digital portfolio) มาช่วยในการรวบรวมหลักฐานจากการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้ โดยอาศัย Social Network ในการดำเนินการ เช่น การทำคลิปวิดีโอส่งเสริมความรู้ผ่าน Tiktok จะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ

สรุป

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยนำเอาเทคโนโลยีและบรรดาเครื่องมือที่จะช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์เข้ามาปรับใช้เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียน สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียน และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยครูผู้สอนควรนำแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปวางแผน ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนกระบวนการการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามสถานภาพ เพศ และอายุ จากผลการวิจัยผู้บริหารควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ ที่สำคัญ คือ แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการออกแบบการเรียนรู้ให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และ

พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์จิรา ขานพล. (2564). *สมรรถนะดิจิทัลของครูที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนครพนม..
- ชัยวิชญ์ เข้มปัญญา. (2562). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ธนพร กองคา. (2554). *สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- นันทรัตน์ ปีสาร. (2547). *สภาพและแนวทางในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสมุทรสาคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัญชา วงศ์คำภา. (2563). *การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิทักษ์ แก้วสืบ. (2560). *สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรพงษ์ คงสัตย์. (2554). *การศึกษาอิสระทางพระพุทธศาสนา*. นครราชสีมา: เอสทีเคอ็อปปี.
- สงฆ์ ไชยยา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Behringer, R. (2012). Computer Graphics and Applications. *IEEE*, 21(6), 34–47.
- Cearley, D., Walker, M., Burke, B., & Searle, S. (2017). *Top 10 Strategic Technology Trends for 2017: A Gartner Trend Insight Report*. Retrieved October 18, 2019, from <http://www.gartner.com/doc/3645332?srclid=1-6595640781>.
- PC Magazine. (2014). *Definition of digital technology*. Retrieved September 2, 2019, from <http://www.pcmag.com/encyclopedia/term/69059/digitaltechnology>

กระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบาย

เกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557–2564

The Political Movement in Pushing the Sustainable

Agricultural Policy in Thailand B. E. 2557–2564

ศิตา เดชาบุญวุฒิ¹, ศุภชัย ศุภผล² สุรพล ราชภัณฑารักษ์³ และจักรี ไชยพินิจ⁴

Sita Dachabunyavut¹, Suphachai Suphaphol² Suraphol Rajbhandaraks³

and Chakkri Chaipinit⁴

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²³⁴

Doctor of Philosophy Program in Politics, Ramkhamhaeng University¹

Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University²³⁴

E-mail: sita8karn@gmail.com

Retrieved October 27, 2023; Revised November 19, 2023; Accepted November 21, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.55

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน กระบวนการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาตัวแสดงต่าง ๆ และปฏิสัมพันธ์ในการกำหนดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 เกิดจากอำนาจการตัดสินใจที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และในฐานะนายกรัฐมนตรีคนเดียว ประกอบกับโครงสร้างของสภาที่สมาชิกวุฒิสภา 250 คน ที่ส่งผลให้รัฐบาลมีเสถียรภาพสูงมากขึ้นในกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน ตัวแสดงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบไปด้วยตัวแสดงนอกภาครัฐ คือ สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (ไอเอสอาร์) และตัวแสดงฝ่ายรัฐ

คือ คณะรัฐมนตรีในฐานะรัฐบาล โดยความสัมพันธ์ในการกำหนดนโยบายระหว่างตัวแสดงดังกล่าว เป็นไปในรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างทางการเมืองและบริบทเชิงโครงสร้างทางกฎหมาย ที่จะต้องจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงยังเป็นไปในลักษณะของการเรียกร้อง การกดดัน และยอมตามข้อเรียกร้อง และเมื่อยุทธศาสตร์ชาติมีผลใช้บังคับแล้ว จะต้องมีการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำไปปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรกรรมยั่งยืนไปปฏิบัติทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแผนต่อไป

คำสำคัญ: การเคลื่อนไหวทางการเมือง; การผลักดันนโยบาย; เกษตรกรรมยั่งยืน

Abstract

This article aimed to study the political opportunity structure that facilitates sustainable agricultural policy and the process of policy formulation and policy implementation. Including studying various actors and their interactions in formulating sustainable agricultural policy in Thailand in the period 2014–2021, using qualitative research methods and collecting data through document research and interviews.

The research found that the political opportunity structure that facilitates sustainable agricultural policy in the period 2014–2021 stems from the decision-making power of General Prayut Chan-o-cha, head of the National Council for Peace and Order (NCPO) and as the only Prime Minister This, together with the structure of the Parliament which consisted of 250 senators, results in a more stable government in the process of formulating the national strategy that is sustainable agricultural policy. The actors involved in the process of formulating the national strategy include non-governmental actors, namely the Internet for People's Law Project Office (iLaw), and government actors, namely the Cabinet as the government. The policy-making relationship between such actors is in the form of an interaction between the political structural context and the legal structural context in which the national strategy must be formulated as specified by the Constitution. Moreover, the relationship between the actors is in the form of demands, pressure, and submission to demands. And when the national strategy comes into effect, the strategy must be translated into practice by creating the 12th National Economic and Social Development Plan for the Ministry of Agriculture and Cooperatives to implement by creating a plan to promote and develop sustainable agriculture. This is an action plan for sustainable agriculture to

be implemented at both the central and local levels in order to achieve the goals set forth in the next plan.

Keywords: Political Movement; Policy Advocacy; Sustainable Agriculture

บทนำ

ภาคเกษตรนั้นมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ที่ถือว่าเป็นเสาหลักของชาติในการทำรายได้ให้กับประเทศมากมาย และผลิตอาหารเพื่อหล่อเลี้ยงคนทั้งโลก รวมทั้งภาคเกษตรยังทำหน้าที่เป็นหลักประกันความมั่นคงทางอาหารให้กับคนทั้งในประเทศและทั้งโลก และเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่ใหญ่ที่สุดโดยสร้างรายได้ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศประมาณร้อยละ 9 ของ GDP (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, ม.ป.ป.) และมีการจ้างแรงงานสูงกว่า 34 เปอร์เซ็นต์ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ ครอบคลุมจำนวนครัวเรือนถึง 8.02 ล้านครัวเรือน (สมคิด พุทธศรี, 2565) อย่างไรก็ตาม แม้ภาคเกษตรจะเป็นแหล่งรองรับแรงงานขนาดใหญ่ที่สุดและสร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่กลับพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศยังขาดหลักประกันที่มั่นคงด้านอาชีพและรายได้ มีความสามารถในการชำระหนี้สินต่ำ ครัวเรือนเกษตรกรไม่สามารถพึ่งพาตนเองทางอาหารจากไร่นาได้เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนได้ ประกอบกับโครงสร้างภาคการเกษตรไทยขาดการพัฒนามาเป็นเวลานาน ทำให้ความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างต่ำและการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน แม้การผลิตสินค้าทางการเกษตรคงที่ ในขณะที่การพัฒนาเพื่อยกระดับรายได้ภาคการเกษตรให้เท่าเทียมนอกภาคเกษตรยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น รายได้ต่อหัวภาคเกษตรต่ำ ทำให้ภาคเกษตรและเกษตรกรไทยเริ่มอ่อนแอลง (สุรพงษ์ ปรามปราม และชิตี บดีรัฐ, 2565) เมื่อปัญหาต่าง ๆ เกิดทางตัน จนส่งผลให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวด้านเกษตรกรรมยั่งยืนหรือเกษตรทางเลือกของเกษตรกรและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้ก่อตัวขึ้นในสังคมไทยในปลายทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา จนกระทั่งต้นปี 2540 เรียกร้องให้รัฐบาลปรับแผนพัฒนาการเกษตรแห่งชาติให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) รวมทั้งเสนอให้มีการดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย โดยให้อำนาจองค์กรเกษตรกรบริหารจัดการงบประมาณโดยอิสระ ตามที่เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกร่วมกับสมัชชาคนจนเรียกร้อง (อนุสรณ์ อุณโณ, 2546; เดชา ศิริภัทร, 2551) จนกระทั่งระบบเกษตรกรรมทางเลือกหรือระบบเกษตรกรรมยั่งยืนได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร ได้กลายเป็นกระแสหลักและมีการกำหนดมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ดังนั้น งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) แผนส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563–2565) ว่ามีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง การกำหนดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนมีตัวแสดงใดบ้าง และมีปฏิสัมพันธ์อย่างไร รวมทั้งการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการ

ผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทยมีกระบวนการอย่างไร โดยเฉพาะในช่วงแรก ปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2562 (ก่อนเลือกตั้ง) ที่มีคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำหน้าที่บริหารปกครองบ้านเมือง และในช่วงปี พ.ศ. 2562–2564 ภายหลังกยุของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางภาคการเกษตรในการพัฒนานโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีความมั่นคงยั่งยืนต่อไปนั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557–2564
2. เพื่อศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557–2564
- 3 เพื่อศึกษาตัวแสดงต่าง ๆ และปฏิสัมพันธ์ในการกำหนดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557–2564

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีกลุ่มกดดัน

เมื่อศึกษากลุ่มกดดัน (pressure group) จะพบว่า กลุ่มกดดันคือกลุ่มสังคมที่มีทัศนคติและเป้าหมายร่วมกันมารวมตัวกันเพื่อให้กลุ่มของตนเองมีอิทธิพลเหนือกลุ่มอื่น หรือสามารถบังคับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้เปลี่ยนแปลงนโยบายหรือพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่กลุ่มตนเองต้องการ และกลุ่มกดดันยังสามารถเป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่ไปเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐเพื่อบังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในนโยบายของรัฐให้เป็นประโยชน์แก่กลุ่มของตนได้อีกด้วย ดังนั้น กลุ่มกดดันจึงเป็นเสมือนกลุ่มบีบบังคับในทางการเมืองต่อผู้บริหารประเทศที่มีเจตนาจะแสวงหาอิทธิพลหรือมีอำนาจเหนือบรรดาบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจ ด้วยการส่งตัวแทนของกลุ่มซึ่งเป็นการเข้าไปอย่างไม่เป็นทางการด้วยการปกปิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของกลุ่มและหน่วยงานของรัฐเข้าไปอยู่ในหน่วยงานของรัฐบาลและในหน่วยงานของรัฐสภา (สุรพล ราชภัฏชารักษ์, 2539) รวมไปถึงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะที่เป็นกลุ่มประสานงานหรือเสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองที่ทางกลุ่มสนับสนุน เพื่อหวังจะอาศัยพรรคการเมืองให้ดำเนินนโยบายในทางสนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือพยายามเข้าไปมีอิทธิพลต่อนโยบายรัฐบาล โดยไม่ต้องการจะรับผิดชอบด้วยตนเอง หรือแสวงหาความรับผิดชอบในการบริหารราชการโดยตรง ซึ่งกลุ่มนี้บางครั้งเรียกว่ากลุ่มอิทธิพลนั่นเอง (วิเชียร เส้นทอง, 2557)

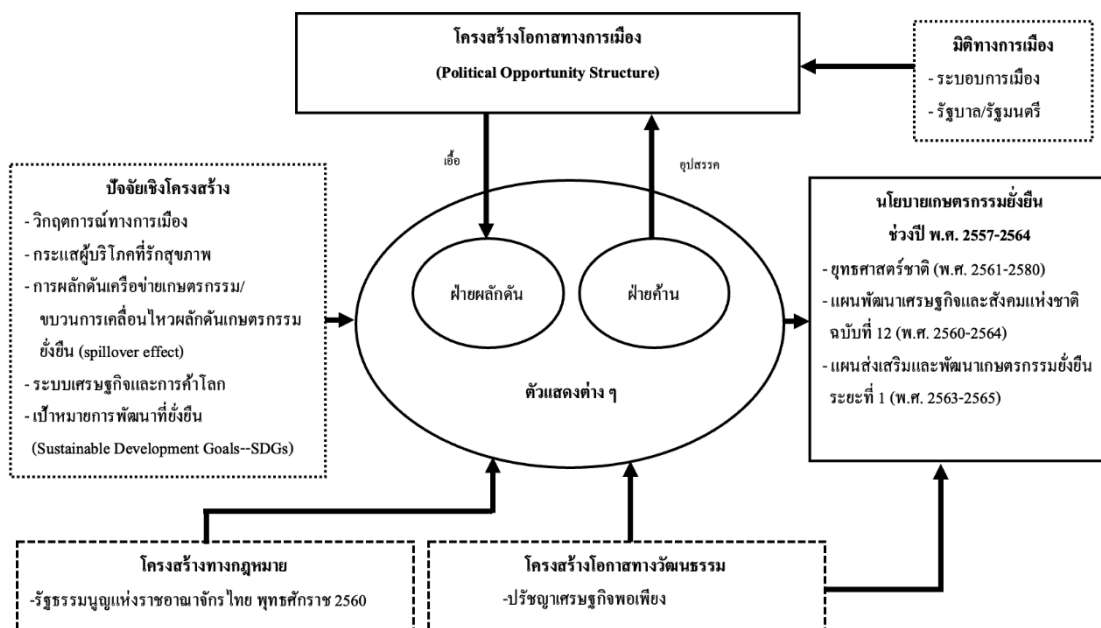
ทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

การศึกษาโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political Opportunity Structure--POS) จะมุ่งเน้นวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม ดังนั้น โครงสร้างโอกาสทางการเมืองจึงเป็นสภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่มีความคงทนและยาวนาน โดยได้สร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่เข้า

ร่วมต่อสู้เรียกร้องแบบกลุ่มเพื่อก่อรูปเป็นขบวนการต่าง ๆ ทางสังคม ทั้งนี้ โครงสร้างโอกาสทางการเมืองแบบเปิดหรือเอื้อต่อขบวนการสังคมนั้น จะส่งผลให้ขบวนการทางสังคมสามารถระดมทรัพยากรและสามารถสร้างเครือข่ายพันธมิตรอย่างเช่นพรรคการเมืองหรือองค์กรภาคีรัฐต่าง ๆ สามารถเคลื่อนไหวผลักดันเป้าหมายของตนให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างง่าย เนื่องจากอยู่ในระบบการเมืองที่ปกติทำให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลหรือให้ชุมนุมเรียกร้องได้ แต่ในขณะที่โครงสร้างโอกาสทางการเมืองแบบปิดหรือเป็นอุปสรรคต่อขบวนการสังคมนั้น จะทำให้การผลักดันเป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหวบรรลุเป้าหมายน้อยลง เนื่องจากรัฐบาลมุ่งปราบปรามการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมต่าง ๆ โดยไม่เปิดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลหรือเปิดโอกาสให้มีการชุมนุมเรียกร้องได้ นี่จึงเป็นอุปสรรคต่อขบวนการทางสังคมดังกล่าวนั่นเอง (สมชัย ภัทรธนาพันธ์, 2559; ฌ็องรูจ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2560)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย พ.ศ. 2557–2564 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร โดยทำการศึกษาศึกษาทฤษฎีกลุ่มกดดัน ทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2564 ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ และศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2564 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มวิชาการ รวมทั้งสิ้น 16 คน

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2564 สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก โครงสร้างทางการเมืองในปี พ.ศ. 2557-2562 (ก่อนเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม 2562) ซึ่งอยู่ในช่วงรัฐประหารนี้ที่พบว่าอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และในฐานะนายกรัฐมนตรี จึงทำให้โครงสร้างทางการเมืองมีเสถียรภาพเข้มแข็ง เนื่องจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นรัฐบาลเพียงคณะเดียวที่มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเข้ามาบริหารกระทรวงต่าง ๆ จึงย่อมไม่ต้องกังวลว่ามาจากชั่วคราวเมืองใด ดังนั้น จึงทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติมีอำนาจเต็มที่ในการสรรหาบุคคลเข้ามาทำงาน ทำให้รัฐบาลในช่วงเวลานี้เป็นเอกภาพอย่างมาก หรือเรียกได้ว่ามีเสถียรภาพมั่นคง การที่โครงสร้างทางการเมืองมีเสถียรภาพย่อมเอื้อให้นโยบายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงด้านการเกษตรกรรมยั่งยืนสามารถขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่นั่นเอง ส่วนช่วงที่สอง โครงสร้างทางการเมืองภายหลังกุศลของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 หลังจากมีการเลือกตั้งแล้ว พบว่า อำนาจในการตัดสินใจยังอยู่ที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประกอบกับโครงสร้างของสภาที่สมาชิกวุฒิสภา 250 คน ทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพสูงมากในกระบวนการกำหนดนโยบาย จึงส่งผลเอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการผลักดันนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2564 ซึ่งในที่นี้กระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง หมายถึง กระบวนการนโยบาย ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ มีจุดเริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ที่กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มี

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว และการจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมและต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย พร้อมกันนี้ เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติสำเร็จเกิดผลใช้บังคับได้อย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ต้องดำเนินการจัดให้มีกฎหมายให้แล้วเสร็จภายใน 120 นับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

ในการก่อตัวของยุทธศาสตร์ชาติที่เกิดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 นี้เอง จึงทำให้คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 17 คน เพื่อรวมกับ กรรมการยุทธศาสตร์ชาติโดยตำแหน่งอีก 17 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ โดยต้อง แต่งตั้งให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่พระราชบัญญัติการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติประกาศใช้ ต่อมา คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจะแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ภายใน 30 วัน เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ นับแต่แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเสร็จแล้ว ทั้งนี้ คณะกรรมการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติจะต้องจัดทำร่างยุทธศาสตร์เบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ โดยในการจัดทำให้ใช้ร่างยุทธศาสตร์ชาติที่ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เป็นหลักในการ ร่างยุทธศาสตร์ชาติ สำหรับการรับฟังความคิดเห็นประชาชนให้ถือว่าได้รับฟังแล้ว ต่อมาสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดรับฟังความคิดเห็น ภายใน 30 วัน หลังจาก คณะกรรมการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเบื้องต้นเสร็จแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ ชาติจะแก้ไขเพิ่มเติมร่างยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องกับที่ได้รับฟังความคิดเห็นมาภายใน 45 วันหลังจาก ได้รับฟังความคิดเห็นแล้ว แล้วเสนอให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ จากนั้นจะเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างยุทธศาสตร์ชาติภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจาก คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ จากนั้นเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาลงมติเห็นชอบหรือไม่ เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับร่างยุทธศาสตร์ชาติจากคณะรัฐมนตรี และถ้าสภา นิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ภายใน 10 วัน หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่เห็นชอบ ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติขึ้นใหม่ หรือแก้ไขเพิ่มเติมภายใน 180 วัน นับตั้งแต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่เห็นชอบ

เมื่อยุทธศาสตร์ชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลใช้บังคับแล้ว ต่อมาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ก็จะต้องมีการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนแม่บทเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความ

มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยในแผนฯ นี้ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้วย ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรกรรมยั่งยืนตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด และให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาถ่วงน้ำหนักการตามขั้นตอนและกระบวนการก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบก็จะต้องนำเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อออกกฎหมายรับรองการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการหรือกิจกรรมตามแผนงานเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งหากสภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีเรียบร้อยแล้ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็จะนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแผนต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ตัวแสดงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาตินั้น ประกอบไปด้วยตัวแสดงหลัก 2 ฝ่ายหลัก ๆ ด้วยกัน ได้แก่ ตัวแสดงนอกภาครัฐ คือ สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (ไอลอร์) และ ตัวแสดงฝ่ายรัฐ คือ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ในฐานะรัฐบาล

โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน และคณะรัฐมนตรี มีช่วงหลักก็คือช่วงระยะก่อตัวของยุทธศาสตร์ชาติที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการเรียกร้อง จนไปถึงการกดดัน และยอมตามข้อเรียกร้อง ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างทางการเมือง และบริบทเชิงโครงสร้างทางกฎหมาย ที่เป็นตัววางกรอบการแสดงพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นแง่ของการปกครองที่มาจากคณะรัฐประหาร คือ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ส่งผลโดยตรงต่อทรัพยากรทางการเมือง ซึ่งในที่นี้คือ ความความชอบธรรมในการบริหารประเทศ และในแง่ของทรัพยากรทางกฎหมาย คณะรัฐมนตรี (ครม.) ในฐานะรัฐบาล ถือว่าเป็นฝ่ายที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนดนโยบายและบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แต่อีกนัยหนึ่งก็เป็นการวางกรอบจำกัดการดำเนินงานของรัฐบาลด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 วรรคสอง และมาตรา 275 ที่กำหนดให้การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมและต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 วรรคสอง) พร้อมกันนี้ เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติสำเร็จเกิดผลใช้บังคับได้อย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรี (ครม.) ต้องดำเนินการจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา 65 วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายใน 120 นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 275) และรวมถึงพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดกรอบการดำเนินการจัดทำด้วยยุทธศาสตร์ชาติไว้ เช่น ใน

เรื่องของการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ด้วย ล้วนเป็นปัจจัยในการกดดันให้คณะรัฐมนตรี (ครม.) ในฐานะรัฐบาลต้องรับผิดชอบ ในทางกลับกัน สำหรับสำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน บริบทเชิงโครงสร้างทางกฎหมายส่งผลในแง่ของของ “โอกาส” ในการขับเคลื่อนผลักดันยุทธศาสตร์ชาติ ที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการ “เรียกร้อง” ตั้งแต่เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2560 สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชนเดินทางไปทำเนียบรัฐบาล เป้าหมายคือ “สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี” หรือ สลค. เพื่อยื่นหนังสือขอเอกสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติฯ สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชนยื่นหนังสืออย่างเป็นทางการ เพื่อขอเอกสาร 6 รายการ จนกระทั่ง “กดดัน” ให้ฝ่ายรัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เอกสารดังกล่าวตามที่สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชนเรียกร้อง อย่างไรก็ตาม ผลจากบริบทเชิงโครงสร้างทางการเมือง โดยเฉพาะประเด็นในด้านความชอบธรรมทางการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาลที่เข้มแข็งจึงส่งผลให้คณะรัฐมนตรี (ครม.) นั้นแปลความหมายต่อบริบทเชิงโครงสร้างนั้นในแง่ของ “โอกาส” ในการขับเคลื่อนผลักดันยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย จนสำเร็จตามกรอบระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 ดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ความมีเสถียรภาพหรือความไร้เสถียรภาพของระบอบทางการเมืองที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 สามารถอธิบายหรือเป็นตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองได้ เพราะการผันแปรโครงสร้างโอกาสทางการเมืองเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพและความไร้เสถียรภาพของการจัดระเบียบทางการเมืองนั่นเอง อย่างไรก็ตาม โอกาสทางการเมืองที่เอื้อให้เกิดนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีเพียงการเปลี่ยนแปลงระบอบหรือสถาบันทางการเมืองเท่านั้น ที่มีผลต่อโอกาสทางการเมืองของขบวนการทางการเมือง แต่พรรคการเมือง นักการเมือง และนโยบายสาธารณะ ในบางช่วงเวลานั้นสามารถเอื้ออำนวยให้ขบวนการประสบความสำเร็จ เพราะสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายพันธมิตรทางการเมืองกับพรรคการเมืองและนักการเมือง จนส่งผลให้มันโยบายเฉพาะที่สนับสนุนเป้าหมายและการเคลื่อนไหวของขบวนการ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงบริบทในเชิงมหภาค เช่น โลกาภิวัตน์ของการเกษตรเชิงพาณิชย์ได้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดขบวนการชาวนา รวมทั้งการเคลื่อนไหวของขบวนการคนจนในหลาย ๆ พื้นที่ก็มีผลต่อโอกาสทางการเมืองของขบวนการทางการเมืองอีกด้วย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552) รวมทั้งความสามารถในการสร้างประเด็นการเคลื่อนไหว และระดมทรัพยากรของขบวนการแล้ว ยังต้องขึ้นอยู่กับโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการ

ดังเช่น ความอ่อนแอของสถาบันต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น และความแตกแยกที่เกิดขึ้นในหมู่ชนชั้นนำด้วย (เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์, 2556)

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเชิงโครงสร้างอื่น ๆ ได้แก่ (1) ปัจจัยเชิงโครงสร้างวิกฤตการณ์ทางการเมือง เช่น เรื่องข้าว ที่ก่อนหน้านี้ส่งออกไม่ได้ต้องปรับโครงสร้างมาตรฐานการผลิตจึงทำให้ต้องเอื้อต่อเกษตรกรอินทรีย์ (2) ปัจจัยเชิงโครงสร้างขบวนการเคลื่อนไหวผลักดันเกษตรกรรมยั่งยืน (spillover effect) ที่ผลักดันกันมาอย่างยาวนาน ที่เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างเอื้อขยายโครงสร้างโอกาสทางการเมือง เช่น การผลักดันของเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกที่ก่อตั้งมาเมื่อปี 2532 ซึ่งเป็นการรวมตัวขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การชาวบ้านที่ทำงานส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกในประเทศไทยที่ได้ร่วมกันผลักดันเรื่องระบบเกษตรทางเลือกหรือระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จนกระทั่งได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และการเข้าร่วมกับสมัชชาคนจน เพื่อเจรจาแก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้สอดคล้องกับแผนฯ 8 (3) ปัจจัยเชิงโครงสร้างกระแสผู้บริโภคที่รักสุขภาพ ที่เป็นรูปแบบการต่อต้านสารเคมี มองว่าการใช้สารเคมีในการเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดที่ผิดพลาดในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมซึ่งนอกจากจะทำร้ายผู้บริโภคแล้วยังทำลายเกษตรกรที่เป็นกำลังหลักในการผลิตอาหารให้สังคม (4) ปัจจัยเชิงโครงสร้างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals--SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยได้นำเป้าหมาย เป้าประสงค์ของ SDGs มาบูรณาการกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนงานของกระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรธุรกิจ ที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติตาม (5) ปัจจัยเชิงโครงสร้างวัฒนธรรม เช่น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่ามีกรยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (6) ปัจจัยเชิงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและการค้าโลก ที่พบว่าการที่เศรษฐกิจโลกมีความผันผวน มีการแข่งขันและการกีดกันทางการค้าเพิ่มมากขึ้น ในรูปแบบของการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า รวมทั้งมาตรการเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้แต่ละประเทศต้องมีนโยบายและมาตรการเพื่อปกป้องภาคเกษตรและเกษตรกรของตนเองมากขึ้นที่ล้วนส่งผลต่อนโยบายของประเทศและกระทบต่อภาพรวมของเศรษฐกิจโลกอีกด้วยที่เป็นปัจจัยในการกำหนดนโยบายของรัฐนั่นเอง

ส่วนในเรื่องของตัวแสดงในการกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ก็ให้เห็นแล้วว่า คณะกรรมการโดยตำแหน่งส่วนใหญ่มีที่มาจากกองทัพ ภาคราชการ และตัวแทนภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็มาจากการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีของพลเอกประยุทธ์ หน้าที่ของพวกเขาคือการออกแบบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อป้อนให้รัฐบาลและรัฐสภาที่ต้องมาจากการเลือกตั้งต้องเดินตามความผันของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญ 2560 บังคับให้รัฐบาลสมัยหน้าว่า การแถลงนโยบายและการเสนองบประมาณของรัฐบาลชุดต่อ ๆ ไปจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เท่ากับว่า

คณะรักษาความสงบแห่งชาติสามารถเขียนนโยบายหรือแผนการบริหารประเทศที่เป็นวิสัยทัศน์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติไว้ในยุทธศาสตร์ชาติเพื่อบังคับให้รัฐบาลชุดต่อไปที่มาจากการเลือกตั้งต้องเดินตามได้ โดยมีสมาชิกวุฒิสภาที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งคอยช่วยติดตามเร่งรัดอีกแรง

นอกจากนี้ หากหน่วยงานรัฐใดไม่ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติสามารถแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ และแม้การเกิดขึ้นของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อาจจะได้บรรลุความผันผวนสูงสุดในการสร้างกลไกขั้นสุดท้ายที่จะมอบอำนาจให้กับชนชั้นนำในการตัดสินใจแก้วิกฤตชาติแทนอำนาจประชาชนผ่านการเลือกตั้ง แต่กลไกทุกอย่างที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติวางไว้แล้วก็ยากเหลือเกินที่จะให้พรรคการเมืองที่ได้เสียงข้างมากจัดตั้งรัฐบาลได้ หรือถ้าจัดตั้งรัฐบาลได้ก็อยู่ยาก เพราะคณะรักษาความสงบแห่งชาติขอยุ่ยาว จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2475–2530 ที่ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2544) ได้ศึกษาไว้ และพบว่ากระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างส่วนบนของระบบเศรษฐกิจไทย และโครงสร้างของระบบทุนนิยมโลก รวมทั้งพลังอำนาจยาธิปไตยที่มีอิทธิพลครอบงำตลาดนโยบายเศรษฐกิจ และการผูกขาดอำนาจในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเกือบตลอดระยะเวลา แม้ว่าภาคธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทุนพยายามเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบาย แต่ยังไม่สามารถยึดกุมบทบาทหลักได้

ดังนั้น ผลจากการศึกษาและงานวิจัยของ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2544) ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่และกิจกรรมทั้งหลายของกลุ่มภายในสังคมมีส่วนที่ทำให้เกิดการตกลงใจตัดสินใจทางการเมือง ทุกกลุ่มปรารถนาที่จะมีอำนาจทางการเมือง ดังนั้น การแข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมืองจึงปรากฏขึ้นอยู่เสมอภายใต้ระบบการเมือง ซึ่งหากกลุ่มใดสามารถเข้าถึงอำนาจทางการเมืองก็จะส่งผลให้กลุ่มเข้ามามีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยอาจใช้วิธีต่อต้าน สนับสนุน หรือเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองที่เป็นผลกระทบนั่นเอง จึงไม่แปลกที่พบว่ากระบวนการทำรัฐประหารมักจะเกิดจากการรวมตัวกันในลักษณะของการจัดตั้งของนายทหารกลุ่มเล็ก ๆ โดยพวกเขาจะต้องมีความเชื่อมั่นว่า ทุกคนจะต้องมีวินัยในการรักษาความลับอย่างยิ่งยวด เพราะหากแผนการทำรัฐประหารหลุดออกไปถึงมือเจ้าหน้าที่รัฐบาลแล้ว ก็มั่นใจได้ว่า ไม่มีรัฐบาลที่อยู่ใต้อำนาจใดจะยอมปล่อยให้เกิดการยึดอำนาจขึ้น และข้อหาของผู้ทำรัฐประหารที่ล้มเหลวก็มีแต่เพียงประการเดียวคือกบฏ ดังนั้น นอกจากจะต้องมีลักษณะจัดตั้งแล้ว นายทหารเหล่านี้ยังจะต้องทุ่มเททรัพยากรทุกอย่างของตนเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะต้องทำให้การยึดอำนาจประสบความสำเร็จ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ในเบื้องต้นก็คือ กำลังพลและยุทธโศปกรณ์ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของตน และในบางกรณีก็จะต้องรวมถึงการสนับสนุนทางการเงินอีกด้วย เพราะการทำรัฐประหารย่อมไม่ประสบความสำเร็จ หากขาดความสนับสนุนของกลุ่มทุนที่ยืนอยู่ตรงข้ามกับรัฐบาล “กลุ่มทุน” จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความสนับสนุนด้านการเงินในการเคลื่อนไหวของฝ่ายทหาร ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้มักจะมีอยู่กับการ

รัฐประหารที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ เพราะการเคลื่อนไหวของทหารในการต่อต้านรัฐบาลพึงพิงอยู่กับงบประมาณตามปกติของหน่วยย่อยเป็นไปไม่ได้และในขณะเดียวกันก็อาจจะถูกตรวจสอบได้ง่ายจากรัฐบาล

อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาในเรื่องของตัวแสดง ยังพบว่าตัวแสดงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาตินั้น มิได้มีแต่ฝ่ายรัฐ คือ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ในฐานะรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยตัวแสดงนอกภาครัฐ คือ สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (ไอลอว์) ปฏิสัมพันธ์ในการกำหนดนโยบายระหว่างตัวแสดงดังกล่าว เป็นไปในรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างทางการเมือง และบริบทเชิงโครงสร้างทางกฎหมาย โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะของการเรียกร้อง จนกระทั่งกดดันให้ฝ่ายรัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ยอมตาม ตามที่สำนักงานโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชนเรียกร้อง ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับ เพ็ญศักดิ์ จะเรียมพันธุ์ (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเมืองของกระบวนการกำหนดนโยบาย โฉนดชุมชน พบว่า กระบวนการกำหนดนโยบายนั้นเริ่มต้นจากการผลักดันของเครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย (คปท.) ซึ่งเป็นตัวแสดงภายนอกภาครัฐเช่นเดียวกัน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ในการกำหนดนโยบายระหว่างตัวแสดงดังกล่าว เป็นไปในรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทเชิงโครงสร้างทางการเมือง และบริบทเชิงโครงสร้างทางกฎหมาย เหมือนเช่นเดียวกันอีกด้วย แต่จะมีความแตกต่างกันก็คือ ลักษณะของความสัมพันธ์ที่งานวิจัยของผู้วิจัยนั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายนโยบายและตัวแสดงทางนโยบายข้างต้นนั้นเป็นไปในลักษณะของการเจรจาต่อรอง การกดดัน การประนีประนอม และการประสานประโยชน์ระหว่างตัวแสดงทางนโยบายทั้งสามฝ่าย เหมือนเช่นงานวิจัยของ เพ็ญศักดิ์ จะเรียมพันธุ์ ในจุดนี้

สุดท้าย ประเด็นเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่พบว่า เมื่อยุทธศาสตร์ชาติได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลใช้บังคับแล้ว ต่อมาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ก็จะต้องมีการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนแม่บทเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นี้ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้วย ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรกรรมยั่งยืนตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด และให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาถ่วงถ่วงตามขั้นตอนและกระบวนการก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบก็จะต้องนำเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อออกกฎหมายรับรองการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการหรือกิจกรรมตามแผนงานเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งหากสภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีเรียบร้อยแล้ว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็จะนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแผนต่อไป

ดังนั้น จะเห็นว่า การขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรช่วงปี พ.ศ. 2557–2564 มีลักษณะจากบนลงล่าง (top-down) คือ รัฐจัดให้หรือจากภาครัฐสู่ประชาชน ไม่ได้มีลักษณะที่กำหนดนโยบายจากการเรียกร้องจากภาคประชาชนที่ทำอาชีพเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การประกันรายได้เกษตรกรผ่านโครงการต่าง ๆ ดูเหมือนจะไม่ยั่งยืน เพราะเป็นการเข้าไปแทรกแซงกลไกการตลาด ซึ่งรัฐบาลจะต้องใช้เงินอุดหนุนในการประกันรายได้ในแต่ละปีเป็นจำนวนมหาศาล โดยไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้ การจะทำให้เกษตรกรยั่งยืน ภาครัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายด้านการเกษตรโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายดังกล่าวอย่างจริงจัง อันจะทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้และยั่งยืนในที่สุด

ส่วนกระบวนการนำนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนในประเทศไทยไปปฏิบัติ พบว่า จากแผนพัฒนาการเกษตรกรรมยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) รวมทั้งการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560–2564 ที่กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินโครงการต่าง ๆ มีหน้าที่นำแผนนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนไปปฏิบัติในลักษณะของระบบราชการ จะเห็นว่า “เมื่อทุกอย่างถูกกำหนดเป็นนโยบายในทางการเมืองรัฐบาลก็ต้องนำนโยบายตรงนี้ไปสู่ภาคปฏิบัติ ก็คือ ส่วนราชการต่าง ๆ ก็จะนำไปปฏิบัติ เพราะเมื่อรัฐบาลวางนโยบายในการบริหารประเทศแล้ว ก็ต้องมีการสอดส่องดูแลการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลก็มีส่วนในการดูแลว่ามีการนำนโยบายไปปฏิบัติจริงหรือไม่ ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติตามนโยบายต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตามนโยบายนั้นทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีการทุจริตหรือไม่ พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลต้องสอดส่องดูแล เพราะถ้าไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพหรือมีการทุจริตของรัฐมนตรีหรือข้าราชการแล้ว ประชาชนก็จะเสียผลประโยชน์และพรรคการเมืองนั้น ๆ ก็จะเสียคะแนนนิยม

ทั้งนี้ การจะทำให้เกษตรกรยั่งยืน รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายด้านการเกษตรโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. ในกระบวนการจัดทำร่างยุทธศาสตร์นั้น จะต้องมีการเปิดเผยร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ฉบับเต็ม) กำหนดการการรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รายชื่อหน่วยงานหรือองค์กรที่เคยร่วมให้ข้อมูลหรือเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ องค์ประกอบและรายชื่อของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่แต่งตั้งชุดแรกและแต่งตั้งเพิ่มเติมภายหลัง รวมทั้งหนังสือการเรียกประชุมคณะกรรมการจัดทำ

ยุทธศาสตร์ชาติทุกครั้ง และระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้วย เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศสามารถตรวจสอบได้

2. ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อใช้บังคับแล้วจะมีผลให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งต้องแถลงนโยบาย และเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องกับตัวยุทธศาสตร์ชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่า กรอบที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ จะสำคัญกว่านโยบายของพรรคการเมืองที่ประชาชนเป็นผู้เลือกมา ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ทุกขั้นตอนต้องให้ประชาชนทั่วประเทศได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในร่างดังกล่าวได้อย่างแท้จริงและทั่วถึงตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

3. การกำหนดบุคคลที่เข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดบุคคลเฉพาะบางกลุ่ม เช่น ทหาร นายทุน จะต้องคำนึงถึงความหลากหลายของภาคส่วนและความหลากหลายของช่วงอายุ และเพศ โดยการคัดเลือกจากบุคคลหลาย ๆ กลุ่มและอาชีพที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

4. การกำหนดให้แผนยุทธศาสตร์ชาติมีผลผูกพัน 20 ปี หากในอนาคตถ้ามีการพัฒนาที่เกินขอบเขตที่แผนยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดโทษไว้และไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนได้ จึงควรกำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติมีระยะเวลา 10 ปี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ภาคการเมืองจำเป็นต้องส่งเสริมการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในด้านการรับฟังปัญหาต่าง ๆ จากเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร โดยการลงสำรวจพื้นที่อย่างจริงจังและแสดงออกถึงความจริงใจ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร และรับทราบปัญหาจากภาคเกษตรอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนานโยบายที่ยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนาโครงการการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการค้ารูปแบบที่เป็นธรรมทั้งต่อเกษตรกร และผู้ประกอบการในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย

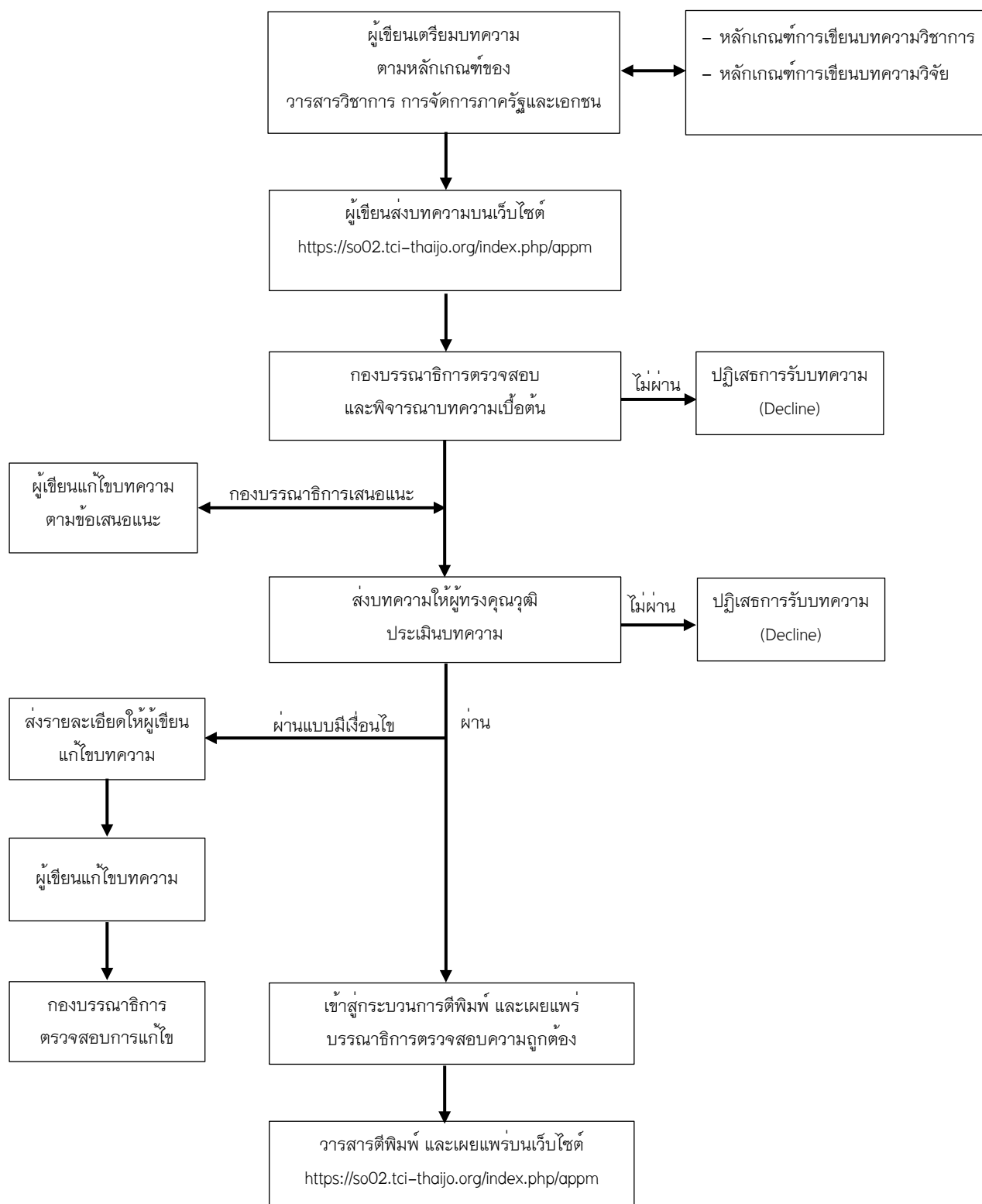
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษานโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย อาทิ พระราชบัญญัติเกษตรกรรมยั่งยืนฯ ที่ต่อสู้อย่างยาวนาน 20 ปีแล้ว และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ผู้นำชาวบ้าน ภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน/เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการบริหารการพัฒนาแบบเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐรุจ วงศ์ทางสวัสดิ์. (2560). *พลวัตกรอบความคิดและการเคลื่อนไหวของขบวนการแพทย์ชนบท: ความขัดแย้งและการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชา ศิริภัทร. (2551). *เส้นทางเกษตรกรรมยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). *กรอบวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. เชียงใหม่: มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- เพิ่มศักดิ์ จະเรียมพันธ์. (2555). *การเมืองของกระบวนการกำหนดนโยบายโฉนดชุมชน*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครอง) คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2544). *กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. 2475–2530*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วิเชียร เส้นทอง. (2557). ศึกษากลุ่มอำนาจ กลุ่มการเมือง กลุ่มกดดัน กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการเลือกตั้ง. *วารสารสารสนเทศ*, 13(2), 39–53.
- สมคิด พุทธศรี. (2565). *ตั้งหลักใหม่ภาคเกษตรไทย: เกษตรกรไทยพร้อมปรับตัวมากกว่าที่รัฐคิด-วิญญู อรรถวานิช*. ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.the101.world/witsanu-attavanich-the-great-reset-interview/>
- สมชัย ภัทรธนานันท์. (2559). *ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและการประท้วงทางการเมือง*. นนทบุรี: อินทนิล.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (ม.ป.ป.). *เกษตรกรรม ทางเลือก ทางรอด*. ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/agriculture-alternative-way-of-survival>
- สุรพงษ์ ปราบปราม และโชติ บดีรัฐ. (2565). การแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 7 (11), 529–537.
- สุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ (Political Parties and Interest Groups) (PS 215)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนุสรณ์ อุณโณ. (2546). *ขบวนการเกษตรกรรมยั่งยืนในสังคมไทยและการเมืองของงานเขียนเกษตรกรรมยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายสนับสนุนและประสานงานวิจัยมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).
- เอกพลณัฐ ณัฐพัทธนันท์. (2556). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: งานวิชาการตามจารีตการศึกษาแบบขบวนการทางสังคมและการเมืองในระดับสากล. *วารสารทางสังคมศาสตร์*, 9(2), 7–60.

ขั้นตอนการส่งบทความตีพิมพ์ วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ
2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชนอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 30 เดือนมิถุนายน 2562 เป็นต้นไป
5. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสาร จะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาใน ผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้เขียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ปรับปรุงตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรือ อาจถูกปฏิเสธการเผยแพร่บทความ

9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่าเป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่มี conflict of interest เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวน และคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาใน

บทความที่มีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เวอร์ชัน Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% โดยมีผลตั้งแต่ เดือน มิถุนายน 2564 เป็นต้นไป

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 – 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ภาษาไทยใช้ตัวอักษรแบบ TH Niramit AS ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำตอบคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (3 – 5 คำ)

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

การอ้างอิงเอกสารในบทความ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่การอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้น ใช้ระบบ APA 6th ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงเอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส, 2554)
- 2) ผู้แต่ง 1 – 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายชื่อ เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากริ และ เขมณัฏฐ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สมภาร พรหมทา, 2548; ธนิต อยู่โพธิ์, 2550)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (สนิท ศรีดำแดงและคณะ, 2548)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายชื่อผู้แต่งสองรายชื่อ เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003; Hersey & Blanchard, 2000)

- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al., ปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

เอกสารอ้างอิง

(1) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ. / (ครั้งที่พิมพ์). /สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์

ตัวอย่าง : บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

(2) บทความจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง : กัญญาวิร มหาสนธิ. (2562). การเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดเพื่อตัดสินใจเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.). *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(3), 1-10.

Mogkaew, P. (2019). Construction of Dhammanamai Principles in Treatment of Thai Traditional Medicine of Prongmadaue Community, Muang District, Nakhonpathom Province. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 2(3), 45-58.

(3) วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ). ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง : สุนันทา รักดีไทย. (2561). *องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นพลเมืองของนักเรียนอาชีวศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*(ดุชนิพนธ์ครุศาสตรดุชนิพนธ์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, KhokFaet, Nong Chok, Bangkok*(Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration.

(4) สื่อออนไลน์

รูปแบบ: ผู้แต่ง./(วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี./จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL) ตัวอย่าง : พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก [https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304 & articlegroup_id=274](https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_id=274)

Doyle, M. W. (22 June 2004). *Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy*. Retrieved September 2, 2013, from [https://www. Nobelprize.org/nobel_prizes/ themes/peace/doyle/index.html](https://www.Nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html)

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิจัย

การเขียนบทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ

2) บทนำ

3) วัตถุประสงค์การวิจัย

4) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

5) การทบทวนวรรณกรรม เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา

6) กรอบแนวคิดการวิจัย

5) ระเบียบวิธีวิจัย ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ระบุองค์ความรู้ที่ได้ค้นพบเป็นผลมาจากการวิจัย ผ่านการสังเคราะห์ ออกมาในรูปแบบของ แผนภูมิ แผนภาพ หรือ ผังมโนทัศน์ พร้อมทั้งการอธิบายที่รัดกุมเข้าใจได้ง่าย

9) สรุป ระบุข้อสรุปที่สำคัญ

10) ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

(2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

11) เอกสารอ้างอิง ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ ทั้งในเนื้อเรื่องและเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่างการเขียนบทความวิจัย
เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

1 นิ้ว	1 นิ้ว	0.79 นิ้ว
TH Niramit AS 18 Point Bold ชื่อเรื่อง Title		
16 Point Bold ผู้เขียน¹, ผู้เขียน² และ ผู้เขียน³ Author¹, Author² and Author³		
14 Point สังกัด¹ สังกัด² สังกัด³ Affiliation¹ Affiliation² Affiliation³		
14 Point E-mail: 1.....; 2.....; 3..... Tel.....		
บทคัดย่อ 18 Point Bold		
16 Point		
16 Point Bold	คำสำคัญ: 1.....; 2.....; 3.....	16 Point

Abstract

18 Point Bold

16 Point

0.79 นิ้ว

16 Point Bold

Keywords: 1.....; 2.....; 3.....

16 Point

บทนำ

18 Point Bold

16 Point

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรัชญาการค้นคว้า ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีการค้นพบอะไรบ้าง และค้นพบโดยใครบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย

(อ้างอิงข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประเด็นที่จะเกิดแก่งวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

18 Point Bold

16 Point

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

18 Point Bold

การทบทวนวรรณกรรม

18 Point Bold

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

16 Point

1.

2.

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

กรอบแนวคิดการวิจัย

18 Point Bold

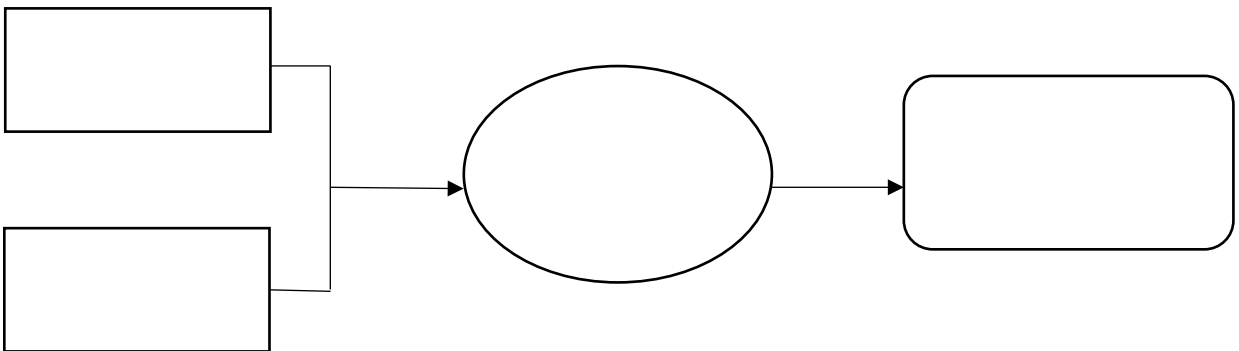
งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ... ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

16 Point

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

18 Point Bold

16 Point

.....
.....
.....
.....

ผลการวิจัย } 18 Point Bold

16 Point

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า.....

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า.....

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า.....

อภิปรายผลการวิจัย } 18 Point Bold

16 Point

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า

.....ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า

.....ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า

.....ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ.....

.....(เอกสารสนับสนุน).....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

18 Point Bold

16 Point

ระบุงค์ความรู้อื่นเป็นผลมาจากการนำเสนอ การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ
แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

สรุป

18 Point Bold

16 Point

สรุปในภาพรวมของบทความ

ข้อเสนอแนะ

18 Point Bold

16 Point

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้
กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการวิจัย
ครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง

18 Point Bold

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ:

จามจุรีโปรดักท์.

พยอม วงศ์สารศรี. (2530). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระนครพาณิชย์.

- พลศักดิ์ จิรโกศิริ. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: เทคนิคแผนที่นำทางการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรชัย นาถาพลอย. (2562). การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสังคมปัจจุบัน. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 3(3), 171–178
- สุนันทา รักดีไทย. (2561). *องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็ผลเมืองของนักเรียนอาชีวศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ชุมชนนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). *ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, KhokFaet, Nong Chok, Bangkok*(Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration.
- Nanposri, N. (2020). Factors Affecting Employee Savings Decision in Central Bangna Department Store, Bangkok. *Journal of Educational Innovation and Research*, 3(2), 131–140.
- Schermerhorn, J., Hunt, J., & Osborn, R. (2000). *Organizational Behavior*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). *Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province*(Research Report). Ayuthaya: Buddhist Research Institute of MCU.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการ

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ
- 2) บทนำ
- 3) เนื้อเรื่อง แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) องค์ความรู้จากการศึกษา ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการนำเสนอ การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับเข้าใจง่าย
- 5) บทสรุป
- 6) เอกสารอ้างอิง

ตัวอย่างการเขียนบทความวิชาการ
เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน

1 นิ้ว

1 นิ้ว

0.79 นิ้ว

TH Niramit AS
18 Point Bold

ชื่อเรื่อง
Title

16 Point Bold { ผู้เขียน¹, ผู้เขียน² และ ผู้เขียน³
Author¹, Author² and Author³

14 Point { สังกัด¹
สังกัด²
สังกัด³
Affiliation¹
Affiliation²
Affiliation³

14 Point { E-mail: 1.....; 2.....; 3.....
Tel.....

บทคัดย่อ { 18 Point Bold

16 Point {
.....
.....
.....

16 Point Bold คำสำคัญ: 1.....; 2.....; 3..... { 16 Point

Abstract { 18 Point Bold

16 Point {
.....
.....
.....

16 Point Bold Keywords: 1.....; 2.....; 3..... { 16 Point

0.79 นิ้ว

บทนำ } 18 Point Bold

กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยกว้างๆ (อ้างกฎหมาย นโยบาย หรือ
ทฤษฎีมารองรับ).....

ปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea).....

สรุปหลักการและเหตุผล (Main Idea).....

.....บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้ (ปรับตามบริบท).....

เนื้อหา 1 } 18 Point Bold

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา 2 } 18 Point Bold

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้จากการศึกษา

18 Point Bold

16 Point

ระบุงค์ความรู้อื่นเป็นผลมาจากการนำเสนอ การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ
แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....

สรุป

18 Point Bold

16 Point

สรุปในภาพรวมของบทความ
.....
.....

เอกสารอ้างอิง

18 Point Bold

ตัวอย่าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ:
จามจุรีโปรดักท์.

พยอม วงศ์สารศรี. (2530). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระนครพาณิชย์.

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: เทคนิคแผนที่นำทางการวิจัย*. (พิมพ์
ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฉัตรชัย นาถาพลอย. (2562). การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสังคมปัจจุบัน. *วารสารนวัตกรรมการ
การศึกษาและการวิจัย*, 3(3), 171–178

สุนันทา รักดีไทย. (2561). *องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็ผลเมืองของ
นักเรียนอาชีวศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ชุมชนนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). *ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน
2561, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>

Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem
Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, KhokFaet, Nong Chok, Bangkok*(Doctoral
Dissertation). National Institute of Development Administration.

Nanposri, N. (2020). Factors Affecting Employee Savings Decision in Central Bangna Department
Store, Bangkok. *Journal of Educational Innovation and Research*, 3(2), 131–140.

Schermerhorn, J., Hunt, J., and Osborn, R. (2000). *Organizational Behavior*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.

Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). *Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province*(Research Report). Ayuthaya: Buddhist Research Institute of MCU.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การส่งบทความเข้าระบบออนไลน์ของวารสาร เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสาร ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/appm>

ค่าธรรมเนียมการส่งบทความ

ชำระค่าธรรมเนียมบทความละ 5,500 บาท (ห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ โดยชำระพร้อมกับการส่งบทความเข้าระบบ ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน หากไม่ปฏิบัติตามกติกา กองบรรณาธิการวารสารขอสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการตีพิมพ์ และไม่คืนเงินค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ 1. หากบทความมีความซ้ำซ้อนมากกว่า 20% 2. ผู้เขียนไม่ปฏิบัติตามรูปแบบของวารสาร 3. บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ 4. ไม่แก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะตามระยะเวลาที่กำหนด (1 เดือน หลังการแจ้งของบรรณาธิการ) ผู้เขียนสามารถชำระค่าธรรมเนียมผ่านบัญชี "นางสาวธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ นางสาวดารารัตน์ สุขแก้ว นายณณพณ์ โกวิทพรพิเชษฐ์ และนางสาวสุกัญญา อินทนชิตจ้อย เพื่อวารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน" เลขที่บัญชี 459-0-80420-4 ประเภทบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาสาขลา เมื่อชำระแล้วให้ส่งหลักฐานเข้าระบบวารสารพร้อมบทความ และให้ส่งหลักฐานไปที่ paewphan.rcim@gmail.com และ Add Line Id: armengineering เพื่อแจ้งรายละเอียดการส่งบทความ

ผู้จัดพิมพ์ : ชมรมวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

www.rcim.in.the.com

[@arcim.rmutr](https://www.facebook.com/arcim.rmutr)

rcim@rmutr.ac.th